annan grund, än att för dagen, oftast för ögonblicket, uppkommet missnöje, eller har annat ändamål, än att deraf gifva en offentlig yttring: ja man kan icke med rättvisa ens antaga såsom allmänt gällande slutföljd, att den folkhop, som vid ett sådant tillfälle, anfallit, vare sig den offentliga myndigheten, eller den beväpnade styrkan, eller enskild person, derföre haft uppsåt eller trott sig begå en handling, jemnförlig med uppror emot Regeringen; äfvensom de våldsamheter, hvilka vid upplopp ega rum, icke eller kunna anses rigtade emot samhälls-förhållandet, eller ens medföra någon våda, jemnförlig med den af uppror.

I f. d. Lag-Comitéens tryckta motiv till 11 Capitlet Straff-Balken, af förslag till ny Criminal-Lag är skillnaden mellan dessa brott sålunda uppdragen, att med uppror förstods det fall, då folksamlingen lagt å daga afsigter att sätta sig upp emot den offentliga myndigheten; och med upplopp åter förstods det fall, då folksamlingen *för annat ändamål, än som ligger till grund för uppror*, störer lugnet eller allmän ordning.

Med skyldig uppmärksamhet åt den moraliska skillnaden emellan dessa brott, så till deras uppsåt, som deras påföljd, af hvilka omständigheter brottslighetens högre eller lägre qvalificationer måste bestämmas, — kan det, enligt mitt begrepp, icke vara lagstiftaren tillåtet att vid bestämmandet af deras bestraffning, sammanblanda det ena med det andra, hvilket man likväl gör, då man, med utlemnande af det afseende, man är skyldig uppsåt och påföljden, bestraffar lika anstiftning af, och delagtighet i upplopp, som man bestraffar uppror, eller då man antager, att upplopp ovillkorligen öfvergår till qualification af uppror, hvarje gång våldsamhet, vare sig emot person eller egendom, egt rum.

Då jag nu, med iagttagande af detta i min tanka angelägna urskiljande, vill uppfylla min pligt att rättligen uppfatta det ämne, som blifvit Committerade förelagdt, finner jag detsamma icke innebära någon otydlighet. I den Embets-skrifvelse af Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern, daterad den 12 Januari detta år, som bestämmer föremålet för vår åtgärd, är oss meddelad: "Kongl. Maj:ts Nådiga vilja, att Committerade öfverse de nu gällande lagar och stadgar om ansvar å upplopp, och säkerheten störande folksamlingar, samt hvad vid deras dämpande iagttagas bör, samt att Comitéen föreslår de förändringar och förbättringar deri, som kunna vara nödige." Den fråga, som sålunda är till vår behandling i Nåder öfverlemnad, angår alltså, efter min uppfattning, icke något annat

brott, än det, som bär namn af upplopp och oloflig folksamling; och då jag följagtligen icke anser mig tillständigt att längre än till detta brott utsträcka min åtgärd, men Committerade, enligt deras åsigt, jemväl upptaga frågan om ansvar å uppror, så föranlåtes jag att för min del skilja mig från det utlåtande och det förslag, som Comitéens öfrige ledamöter beslutat att i underdånighet afgifva. Äfven jag är af den tanka, att hvad 1734 års lag bjuder, i frågan om myteri och uppror, icke skäligen eller rättvisligen kan antagas såsom lämpligt i frågan om upplopp; och då jag, vid granskning af det förslag till lag emot upplopp, som är intaget i 11 Capitlet af förslag till ny Criminal-Lag, finner detsamma brista i sjelfva sitt ändamål, då det icke med stadgandet, att till upplopps hämmande krigsmagt får användas, förenar hvarken tillräckliga föreskrifter till förekommande af det missbruk, som af en sådan tillåtelse möjligen kan ega rum, eller något stadgande af ansvars-påföljd derå; och jag jemväl i berörde förslag saknar den fullständighet i öfriga föreskrifter, som synes mig nödig, för att uppfylla hvad vid upplopps dämpande iagttagas bör; så vågar jag för min del icke eller tillstyrka samma förslags antagande, sådant det är af f. d. Lag-Comitéen framställdt. Uti 1798 år Krigs-artiklar, 5 Capitlet 16 §., är väl det fall upptaget, att den, som vill stilla upplopp, varder dräpen, samt bestraffningen derå utsatt hårdare, än allmänna lagen stadgar för dråp; äfvensom samma straff är utsträckt till äfven alla de, hvilka burit hugg och slag å den döde; men då man besinnar, att de nästföregående §§. af samma Capitel och äfven den näst efterföljande handla om uppror, så vill det synas utom all tvifvel, att det i 16 §. nyttjade ordet upplopp är en ord-förväxling, så att meningen rättligen varit att sålunda bestraffa dråp, som föröfvas å den, som uppror stilla vill. Deremot igenfinner man i 2:dra afdelningen af 1819 års Tjenstgörings-reglemente för Arméen, 5 Cap. 99 och 100 §§. sådana stadganden, som angå de fall, då buller eller oljud vid vakt, å gata eller torg förefaller, eller upplopp och oloflig folksamling uppkommer, och af hvilka största delen äro af den beskaffenhet, att jag tror dem böra intagas i den lag, hvartill oss nu åligger att uppgifva förslag. Såsom allmänna grundsatser för denna lagstiftning torde böra antagas, att lagen måste innebära straff-bestämmelser, så skäligen stränga, att de förmå afskräcka från brottets föröfvande, samt att i föreskrifterne, angående hvad vid upplopps dämpande iagttagas bör, lagen innebär garantier till beskydd, icke blott för de civila och militaira myndigheterna, emot förolämpning och våldsamheter af folksamlingen, utan äfven för folksamlingen emot en för-

hastad och obehörig framfart af de offentliga myndigheterna, emedan vådan för lugnet och allmänna säkerheten är icke af mindre vigt i ena afseendet än i det andra. Det synes dock angeläget, att, enär i stad, der garnison finnes, upplopp befaras eller redan utbrutit, ej mindre Commendantens än Polismagtens föreståndare förpligtas att, så fort sig göra låter, sig på stället infinna, för att gemensamt verka till upploppets dämpande; att Commendanten sjelf öfvertager befälet för den på stället varande militaira styrkan, på det att medmenniskors säkerhet till lifvet må, så mycket som möjligt är, icke bero af en ung och oerfaren Officerares eller okunnig Under-officerares förhastade eller bristande omdöme; att gränsorna för militairens verksamhet varda tydligen bestämda, så att, då den fullgjort hvad densamma tillhört, den må vara fri från ansvar för påföljderna deraf; men också att den befälhafvare, som tillåtit vakt eller trupp att obehörigen folksamling eller enskild person anfalla eller förolämpa, varder allvarsamligen straffad; att då muntliga åtvarningar till folksamlingen varit fåfängt använda och föreståndaren för Polis-magten är tillstädes, beslutet till skarpskjutning icke vidtages, utan i samråd med berörde civila myndighet; dock med bevarad rätt för militair-befälhafvaren att i det fall, då truppen varder med våldsamheter anfallen, handla oberoende af den civila myndigheten; att innan skarp-skjutning anbefalles, befälhafvaren låter uppläsa en Kungörelse, innehållande en korrt och tydlig åtvarning, med tillkännagifvande, att beslut till skarp-skjutning är fattadt; dock att, der så brådstörtande våldsamheter af folksamlingen äro å färde, att truppens behof af försvar icke medgifver tid till Kungörelsens uppläsande, den må förbigås; att ehvad samma uppläsning eger rum eller ej, skarp-skjutningen icke får vidtaga förr, än ett allmänt åtvarnings-teckeu blifvit i truppens första led upphöjdt, på det de af folksamlingen, som icke hört den muntliga åtvarningen, eller kungörelsens uppläsande, eller som, okunnige om upploppet, händelsevis tillkommit, måtte af tecknet anmanas att icke der qvarstanna; att, då i följd af skarp-skjutningen, folksamlingen sig från stället begifver, ändamålet må anses vunnet och skarp-skjutningen alltså upphöra, samt ändtligen, att de allmänna försigtighetsmått, som, vid tillfälle af upplopp, synas nödvändige, må i lagen intagas, till förekommande af försummelse å Polis-magtens sida, till hvilket ändamål deri jemväl torde böra föreskrifvas, att i städer, der miltair-styrka är förlagd, lagen emot upplopp bör två gånger om året från predikstolen uppläsas. Beträffande slutligen arten af de bestraffningar, jag bör föreslå; så ehuru högligen jag önskar, att den tid må komma, då en

folkundervisning kan hafva verkat en sådan förbättring i den råa massans förstånd och moralitet, att kropps-straffen må kunna alldeles upphöra, anser jag den likväl ännu icke vara inne; och jag tilltror mig så mycket mindre att tillstyrka ett öfvergående dertill i frågan om upplopp, som, då jag anser nödigt och tillbörligt att till bestraffning enligt allmän lag hänskjuta de vid upplopp förefallande brott, hvilka i allmänna lagen äro med kroppsstraff belagde, följden skulle blifva, att kroppsstraff dock eger rum och att principen om deras afskaffande alltså skulle sakna consequens.

Efter att sålunda hafva redovisat mina åsigter i ämnet, får jag för min del i underdånighet föreslå följande *Förslag till Lag, angående upplopp och oloflige folksamlingar, samt hvad vid sådane tillfällen iagttagas bör.*

1 §.

Med upplopp och olofliga folksamlingar förstås endast sådana, de der, utmärkande i ord eller handling en orolig och våldsam sinnesstämning, hota eller våldföra enskild eller allmän säkerhet, eller som af civil- eller militair-myndighet, eller af patrull antydde att åtskiljas, och sig från stället begifva, sådan tillsägelse icke åtlyda.

2 §.

Befälhafvare af militairisk vakt eller trupp, som antingen sjelf förmärker, att hos en tillkommen folksamling en orolig och våldsam sinnesstämning sig röjer, deraf utbrott redan timat, eller kan vara att förmoda, eller angående sådant förhållande varder af polisbetjent eller annan trovärdig person underrättad; vare pligtig att derom genast afsända skriftlig eller muntlig rapport till högvakten, hvarifrån den bör skyndsamt till Commendanten fortskaffas; äfvensom polisbetjeningen åligger att genast rapportera förhållandet, i Stockholm till Öfver-Ståthållaren och Polismästaren, men i Rikets öfriga städer till Föreståndaren för stadens polis; och skola i Stockholm Polismästaren, samt i öfriga städer Föreståndaren för stadens polis vara pligtige att, genast efter erhållen sådan rapport, sig på stället infinna, för att med polisbetjeningen handla i samverkan med den militaira styrkan. Commendanten skall, genast efter om uppploppet vunnen kunskap, till stället sig begifva, och dit anländ, befälet öfver truppen sjelf antaga. Skulle på samma gång oroliga folksamlingar å flere ställen uppstå, begifve

sig Commendanten dit, der han anser sin närvaro angelägnast, och anbefalle åt de trupper, som skola på andra ställen allmänna ordningen vidmagthålla, sådane befälhafvare, som han anser dertill mest tjenlige, utan afseende, om de för dagen äro vakthafvande eller ej.

3 §.

Anser befälhafvare af detacherad vakt eller trupp densamma icke vara tillräcklig för att dermed upploppet dämpa, och begär han för sådan orsak att från högvakten erhålla förstärkning; vare befälhafvare af högvakt pligtig att genast och utan afbidan af Commendantens bifall, lemna sådan förstärkning, som utan äfventyr för högvaktens egen säkerhet kan umbäras; dock bör rapport derom genast afgå till Commendanten.

4 §.

Är, före Commendantens eller serkildte befälhafvares ankomst till stället, den militaira styrkan icke anfallen på sådant sätt, att förhoppningen på föreställningars verkan kan deraf anses utesluten; ege den, som befälet innehafver, att muntligen antyda folksamlingen att genast åtskiljas, samt dervid såsom varning tillkännagifva, att eljest kommer truppen att skjuta skarpt, eller Cavalleriet att göra choque med huggning på folksamlingen, för att upploppet dämpa. Varder denna åtvarning icke genast åtlydd, vare befälhafvaren pligtig att, efter, genom trumpet eller trumma, gifvet tecken till allmän tystnad, låta med hög röst uppläsa följande

Kungörelse:

I Konungens och lagarnes namn antydes den här befintliga folksamling att genast åtskiljas och sig från stället begifva, vid äfventyr, icke allenast att skarp-skjutning (eller Cavalleri-choque med huggning) på folksamlingen genast börjar och fortfar, intilldess platsen varder från densamma befriad, utan ock att de personer deraf, som, oagtadt denna åtvarning, våldsamheter utöfva eller tredskas att qvarstanna och sålunda trotsa och motsätta sig allmän ordning, komma att efter denna lag straffas.

I samma stund, som denna uppläsning börjar, låte befälhafvaren i medlet af truppens första led höja en röd standar eller fana, till allmänt tecken, att beslut till skarpskjutning är fattadt; skolande detta tecken se-

dermera hållas högburet, så länge skarpskjutningen fortfar och intilldess folksamlingen skingrad är. När uppläsningen är slutad, må fem, högst tio minuters rådrum lemnas folksamlingen att draga sig undan; men om, efter dessa minuters förlopp, folksamlingen icke från stället sig begifvit, låte befälhafvaren skarpskjutningen utur handgevären eller Cavalleri-choque med huggning genast vidtaga. Och må äfven vid sådana tillfällen kanoner begagnas till kartechskott, dock ej förr än högsta befälhafvaren inom Garnisonen dertill bifall gifvit.

5 §.

Är af civil myndighet militairisk handräckning begärd, eller har vid tillfälle af upplopp, i Stockholm, Öfver-Ståthållaren eller Polismästaren och i landsorterne Föreståndaren för stadens polis sig å stället infunnit, då må kungörelsen icke uppläsas eller skarpskjutning anställas, förr än den civila myndigheten dertill samtyckt, dock att, der befälhafvaren eller truppen blifvit af folksamlingen med våldsamheter anfallen, befälhafvaren vare berättigad att, oberoende af den civila myndigheten, handla, på sätt han anser försvaret fordra.

6 §.

Varder, innan Commendanten eller den serskilde Befälhafvaren eller Föreståndaren för stadens polis hunnit ankomma till stället, eller derefter sådan hastig och påträngande våldsamhet af folksamlingen företagen, att truppens behof af eget försvar inträffar; då må försvaret icke uppehållas af kungörelsens uppläsande, utan vare den, som befälet förer, pligtig att genast låta åtvarnings-tecknet höjas, och skarpskjutningen eller Cavalleri-choque med huggning verkställas.

7 §.

Enär, i följd af en sådan vapnens kraft, folksamlingen sig från stället aflägsnar, och ändamålet med vapnens användande sålunda är vunnet, skall också dermed upphöras; men vakten eller truppen förblifver under gevär, tilldess ingen vidare oordning är att befara.

8 §.

Trupp eller patrull, som förolämpas med oqvädinsord, hot eller våldsamhet, såsom hugg och slag eller stenkastning, vare berättigad att den

brottslige genast arrestera, samt om motstånd göres, använda vapnens kraft för att göra sig åtlydd. Varder å trupp eller patrull ifrån hus skott lossadt eller sten kastad, låte befälhafvaren genast tillspärra husets alla utgångar och med vakt besättas, under det nödig åtgärd vidtages till den brottsliges upptäckande och fängslande.

9 §.

Då befälhafvare och trupp eller patrull sålunda fullgjort, hvad som här ofvan stadgadt är, varen de också frie ifrån allt ansvar för de påföljder, som vapnens användande kan hafva medfört. Och skall i alla frågor, vare sig angående de förolämpningar eller våldsamheter, som emot militairen blifvit föröfvade, eller angående befälhafvares och truppens eget förhållande vid sådana tillfällen, befälhafvarens rapport eller uppgift ega laga vitsord, intilldess en öfvervägande motbevisning varder fullgjord.

10 §.

Befälhafvare för vakt, trupp eller patrull, som i andra, än i denna lag medgifna fall, tillåter anfall af truppen, vare sig emot folksamling eller enskild person, hafver förverkat sin tjenst. Ansvare ock dessutom efter allmän lag för den skada, som genom våldsamheterna kan vara åstadkommen.

11 §.

Låter folksamling, som, vare sig af befälhafvare för trupp eller patrull eller af polis-betjente, blifvit varnad och antydd att sig åtskilja och från stället begifva, sig deraf rätta och till lydnad förmås; men har derförinnan truppen blifvit, genom oqvädinsord eller hot, förolämpad; då skola de, som i oqvädinsord eller hot utfarit, straffas till tveböte emot hvad allmän lag eljest stadgar. Andre varen frie. Ställer sig folksamling icke till efterrättelse den muntliga varningen, utan qvarblifver, och utfar i oljud, smädeord och hot; då skola, ändock att annan förbrytelse icke blifvit föröfvad, anstiftare och anförare och de, som i hot och smädeord utfarit, straffas med fängelse å fästning ifrån sex månader till två år, med eller utan arbete efter omständigheterna. Andre, som bevisligen hört varningen, men qvarstannat, straffes, ändock att de i förolämpningar mot truppen icke deltagit, med fängelse vid vatten och bröd i åtta dagar. Har före eller efter det åtvarningsteck-

net varit höjdt, vakt eller trupp, eller den, som polis-myndigheten på stället utöfvar, eller polisbetjeningen blifvit af folksamlingen anfallen, vare sig med stenkastning eller hugg och slag, eller med handgevär eller skotts lossande; straffes anstiftare och anförare med högsta kroppsplikt samt fem års häkte med arbete å fästning, och de som i våldsamheten deltagit, straffes likaledes med kroppsplikt efter omständigheterna, samt fängelse å fästning, med eller utan arbete, ifrån två till och med fyra år. Andre, som, efter det åtvarnings-tecknet varit höjdt, icke deltagit i våldsamheterna, men dock, genom deras qvarvarande å stället, trotsat och derigenom motsatt sig allmänna ordningen och den offentliga magten, straffes med fjorton dagars fängelse vid vatten och bröd. Den, som ifrån hus å trupp eller patrull lossar skott eller kastar sten eller annat ämne, som skada kan, straffes med högsta kroppsplikt, ändock att någon skada deraf icke timat. Har, under här omförmälde våldsamheter, menniskolif blifvit spildt, eller lyte, eller sår, eller blodvite blifvit tillskyndadt, eller är emot enskild person eller å egendom våldsamhet föröfvad; straffes gerningsmannen och de med honom deri delagtige, efter thy som allmänna lagen derom stadgar, samt, der lifsstraff icke ådomes, serskildt för den del, de i upploppet tagit; så att, der högsta kroppsstraff i någotdera fallet ådömes, den sammanslagne bestraffningen förökes med arbete å fästning. I den ersättnings-kostnad, hvartill dömdt varder i och för våldsamheter, som under upplopp blifvit föröfvade, gälde anstiftare och anförare hälften och de i våldsamheterne delagtige den andra hälften, dock så att en svarar för alla och alla för en.

12. §.

Vid de gator eller torg, hvarest orolig folksamling uppkommit, äfvensom i de närmaste qvarteren derintill, varen alla husvärdar pligtige att tillstänga sina portar och så länge upploppet ej är stilladt, hindra sådana personers utgång ur huset, om hvilka det kan vara att förmoda, att de af nyfikenhet eller elak afsigt sälla sig till folksamlingen. Samtlige fabriksidkare och handtverkare skola, så snart de om upploppet blifvit underrättade, tillhålla sina arbetare, lärgossar och gesäller att sig icke från arbetsstället aflägsna, förr än folksamlingen skingrad är. Polis-magtens vårdnad åligge att tillse, det alla i närheten af upploppet befintlige källare, närings-ställen och krogar, varda skyndsamligen tillslutne, så att, vid ansvar,

någon

någon försäljning af drickesvaror icke må ega rum till personer, som i upploppet eller folksamlingen deltaga; samt att, vid tillfälle af upplopp, sedan mörkret vidtagit, egare eller hyresman i de hus, som äro intill stället belägna, må förse alla derât varande fönster med ljus, som hållas brinnande, så länge upploppet fortfar, eller intilldess dagsljuset inträdt.

13 §.

I stad, der garnison förlagd är, skall denna lag tvänne gånger hvarje år i April och October månader från Predikstolarne uppläsas."

Och skulle Committerades underdåniga Skrifvelse expedieras, samt det serskilda yttrandet, genom utdrag af detta Protocoll, dervid fogas. Ut supra.

In fidem,
A. L. von Strussenfelt."

Handlingarne skulle circulera mellan Högste Domstolens Ledamöter.
Rättligen utdraget bestyrker *Carl M. Schönmeijer.*

Utdrag af Protocollet öfver Justitiæ-Ärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts Högste Domstol, Thorsdagen den 19 Mars 1840.

Närvarande:

Justitiæ-Råden *Isberg.*
Bredberg.
Engelhardt.
Backman.
Nordenstolpe.
Grefve *Snoilsky*,
Grefve *Sparre.*

Företogos till afgörande nedannämnde mål, uti hvilka handlingarne bland Högste Domstolens ofvananteckнade Ledamöter circulerat; nemligen:

— — — — — — — — — — —

Kongl. Maj:ts Remiss uppå den, för åtgärders vidtagande i afseende på förslagen till Civil- och Criminal-Lag, af Kongl. Maj:t i Nåder förordnade Comitées den 25 November 1839 i underdånighet afgifna förslag

till Förordning angående uppror, upplopp och olofliga sammankomster; hvilken remiss blifvit den 6 sistlidne Februari i Högste Domstolen föredragen.

Då Committerade, enligt hvad den underdåniga Skrifvelsen utvisar, vid afgifvande af ifrågavarande Författnings-förslag, så vidt dess nödvändiga sammanhang med nu gällande Lag medgifvit, följt grunderne och jemväl uppställningen i 11 Capitlet Straff-Balken af förslag till ny Criminal-Lag, samt vid den granskning af detta senare förslag, som nyligen i Högste Domstolen förevarit, de uti nämnde Capitel meddelade föreskrifter hufvudsakligen blifvit godkände, med undantag af en och annan, deremot anmärkning är vorden framställd; ansågo Högste Domstolens fleste Ledamöter, hvilka dels i berörde granskning deltagit, dels vore af enahanda åsigt, som då blifvit tillkännagifven, nu endast böra tillses, att ofvanomförmälda af Committerade afgifne Författnings-förslag varder bringadt till närmare öfverensstämmelse med de stadganden, hvilka, efter hvad vid ofvannämnde granskning är vordet tillstyrkt, skulle komma att i den nya Brottsmåls-Lagen upptagas och anmärktes således vid Författnings-förslagets

2 §.

Denna §. är hemtad från 8 §. i 11 Cap. Straff-Balken, men Högste Domstolen, har vid granskning af sistnämnde §. gjort följande erinran:

"Då en folkmängd samlat sig, som antingen ådagalade afsigt att med förenadt våld sätta sig upp emot den lagliga magten, eller ock eljest störde lugnet eller allmänna ordningen, kunde följderne sällan beräknas, och den passiva olydnaden emot offentlig myndighets till folksamlingen gifna befallning att skingras, innefattade då redan ett brott, som ej borde utan ansvar aflöpa, helst skyndsam hörsamhet i sådana fall, vanligen vore ett villkor för afböjande af större vådor. På grund deraf och med afseende å svårigheten att emot viss person åstadkomma bevisning om det i förslaget omförmälde trottsande medelst oljud, smädeord eller hot, tillstyrktes, att orden: "utan trottsa med oljud, smädeord eller hot," måtte från denna §. uteslutas.

I öfverensstämmelse härmed, tillstyrkte Högste Domstolens fleste Ledamöter, att från Författnings-förslagets 2 §. måtte uteslutas orden: "utan trottsa med oljud, smädeord eller hot."

3 §.

Uti 9 §. af 11 Cap. Straff-Balken af den nya Criminal-lagen utsättes ansvaret för anstiftare och anförare till straffarbete i andra eller tredje grad och för andre deltagare i upproret till sådant arbete i fjerde eller femte grad. — Denna 9 §. är i förenämnde hänseende af Högste Domstolen lemnad utan anmärkning och Författnings-förslagets 3 §. borde i öfverensstämmelse härmed erhålla följande lydelse:

"Göra upprorsmän våld å person, bryta eller rifva de hus, eller plundra eller förstöra de annan egendom, då skola de straffas, anförare med arbete å fästning från sex till tolf år, och andre deltagare med sådant arbete från sex månader till sex år."

7 §.

Af anmärkningen här ofvan vid 2 §. skulle följa, att från denna 7 §. skulle uteslutas orden: 'utan trottsar med oljud, smädeord eller hot;" äfvensom på enahanda grund, de i sista punkten af §. förekommande orden: 'från sådant trottsande." Och borde härförutan straff-bestämmelserne i denna §. föras till likhet med dem, hvilka äro utsatta i 12 §. af 11 Cap. Straff-Balken, och dem Högste Domstolen lemnat utan anmärkning; i följd hvaraf Författnings-förslagets 7 §. komme att erhålla följande lydelse:

"Samlar sig folkmängd å torg, gata eller annan offentlig plats, utan att lägga sådant uppsåt å daga, som i 1 §. sägs, men störer dock lugnet eller allmänna ordningen och skingrar den sig ej på offentlig myndighets befallning, då skola anstiftare och anförare af det upplopp dömas till arbete å fästning från sex månader till tre år; eller der brottsligheten pröfvas vara af mindre svår art, med fängelse från två till sex månader; och varde annan deltagare i uppploppet straffad med fängelse från två till sex månader, eller fälld till böter från tio till femtio Riksdaler, efter omständigheterne." Öfvergå de till våld å person eller egendom, vare lag, som i 3 och 4 §§. sägs."

Hvarförutan Högste Domstolens fleste Ledamöter hemställde i underdånighet:

1:o att rubriken till den blifvande Författningen må sålunda ändras, att denna, i stället för Förordning angående uppror, upplopp eller olofliga sammankomster, kunde benämnas "Förordning emot olofliga folksamlingar."

2:o att uti ingressen till Författningen uttryckligen må nämnas, "med upphäfvande af 6 Cap. 1, 2 och 3 §§. Missgernings-Balken, Förordningen den 1 Juli 1743 och Kongl. Kungörelsen den 26 November 1816."

3:o att till förkortande af den tid, som skulle åtgå för uppläsandet af de uti den af Committerade föreslagne 5 §. uppräknade lagstadganden, följande varning i stället kunde blifva uppläst, innan vapen emot folket begagnas.

"I Konungens och Lagarnes namn, uppmanar och anbefaller jag här församlade personer att åtskiljas. Denna uppmaning bör genast hörsammas. Eljest måste vapnens magt användas. Då får en hvar skylla sig sjelf för den påföljd, som honom träffar." och

4:o om icke, då detta uppläsande inför en orolig och bullrande folksamling lättligen kan blifva af mången bland de närvarande obemärkt eller origtigt fattad eller för personer, hvilka straxt derefter nalkas stället, obekant, ett synligt åtvarnings-tecken derjemte borde höjas, på sätt Revisions-Secreteraren Friherre *Boije* i 4 §. af hans serskilda förslag hemställt.

Med iagttagande af dessa tillägg och ändringar, tillstyrkte Högste Domstolens fleste Ledamöter bifall å Committerades Författnings-förslag; hvaremot Högste Domstolens bemälde Ledamöter ansågo Friherre *Boijes* serskilta förslag innefatta flere reglementariska föreskrifter af den art, att de ej lämpligen kunna eller böra i en brottmåls-lag införas och kunde således ej tillstyrka antagande deraf.

Justitiæ-Rådet Grefve *Snoilsky*, som dels instämde i de anmärkningar vid Committerades förslag till Lag emot uppror och olofliga folksamlingar, hvilka voro en följd af den granskning, förslaget till ny Criminal-Lag och serskildt 11 Capitlet Straff-Balken deraf uti Högste Domstolen förut undergått, och uti hvilken granskning Justitiæ-Rådet icke deltagit, och dels förenade sig med hvad Högste Domstolens fleste Ledamöter i näst förestående fyra punkter i underdånighet hemställt, ansåg sig dessutom vid förstnämnde förslag böra erinra:

1:o. Uti förslagets 7 §. är den mening uttryckt, att *upplopp* öfvergår till *uppror*, när våld å person eller egendom föröfvas; äfvensom uti föregående 5 §. förekommer, och endast deri, det stadgande, att offentlig myndighet å det ställe, der *uppror* inträffar, eger rättighet att använda militärisk styrka till upprorets stillande. Af denna Lagförslagets uppställning, kunde anledning vara till den förmodan, att militärisk magt ej finge användas till folkhopens skingrande, så länge folkrörelsen endast kallas

upplopp, det vill säga, då ännu ej våld emot person eller egendom inträffat. En fortfarande motsträfvighet hos en folkhop att åtskiljas, oagtadt tillsägelser, hvarunder den dock ådagalägger sitt oroliga lynne genom oljud och förolämpande utlåtelser, eller kitsliga och pojkagtiga handlingar, begångna till och med emot personer af den vid folksamlingen tillstädesvarande civila eller militära myndigheten, utan att derföre bevisligen kunna kallas våld, kunde dock ofta vara mera förnärmande och betänkliga till sina följder, än ett lindrigt våld på hus eller egendom, såsom fönsters sönderslående och dylikt; och jag anser således det vara af vigt, att ett förtydligande af Lag-stadgandets rätta mening i detta fall, äfvensom huru vidsträckt ordet våld bör tagas, måtte meddelas, till förekommande af misstag hos den offentliga myndigheten om vidden af dess rättigheter.

2:o Ehuru Committerades mening synes hafva varit, att, genom föreskrifterne i 8 §. af förslaget, göra öfverflödig Förordningen, angående budkaflars utskickande och omkringbärande i landsorterne, af den 1 Juli 1743, hvilken Författning derföre skulle upphäfvas, finnes dock i nämnde §. icke någon ansvars-bestämmelse mot så beskaffade buds kringförande af minderårige eller sådane personer, hvilka ej känna, eller kunna rätt inse ändamålet med kallelsen, och således icke böra hänföras under benämning af *delagtige* i ett *uppror* eller ett *upplopp*. Så vida den lagstiftnings-princip är rigtig, att genom alfvarsam bestraffning af mindre förbrytelser, hvilka lätt kunna leda till brott af gröfre art, söka förekomma de senare, synes i en Lag emot uppror lämpligt ansvar ej böra saknas för åtgärden att anlita barn eller yngre personer att kringbära kallelser, af hvilken som helst, till sammankomster, hvilka ej äro af vederbörlig myndighet tillåtne eller eljest lagliga.

3:o Uti Förslaget saknas alldeles stadgande derom, att befälhafvare eller militair-trupp, då, efter föregående varning, folkhopen ej annorledes kan afhållas från våldsamma företag, än medelst inhuggning; eller att befälhafvare eller trupp, då de blifva för sine personer enskildt förolämpade, dock utan att kunna kallas våldförde, och sådant, efter varning, icke upphör, äro frie från ansvar för de påföljder, som vapnens användande kan medföra; äfvensom att befälhafvare eller trupp böra ega vitsord rörande ej mindre de åtgärder, de sjelfve vidtagit till folksamlingens skingrande, än de förolämpningar, som personer bland folkmassan kunna mot dem föröfva, så vida icke öfvervägande bevisning om ett annat förhållan-

de kan företes. Väl finnes i förslaget intaget, att, om upprorsman dräpes, sådant är ogildt; men stadganden af ofvannämnde beskaffenhet torde dock vara behöflige för att freda den militaira styrkan, som endast gjort sin skyldighet, från obehörige angifvelser och rättegångar.

Med tillägg till och förtydligande af ifrågavarande Lag-förslag i den syftning, jag nu omförmält, tillstyrker jag i underdånighet detsammas antagande; och ehuru det serskildta förslag till Författning uti förevarande ämne, som en ledamot af Comitéen för sin del afgifvit, innefattar lag-bestämmelser i de flere af mig uppgifne omständigheter, och i öfrigt finnes med omsorg utveckladt, förekomma dock deri sådana reglementariska föreskrifter, rörande polis-myndighets och militaire befälhafvares åligganden vid inträffande upplopp, hvilka, fastän i och för sig sjelfva förtjente af uppmärksamhet, likväl synas icke böra erhålla rum i en Straff-Lag, enär dylika föreskrifter böra lämpas efter omständigheterna, och derföre böra lättare kunna undergå förändring, än hvad, som kan ske med en lag, som skall af båda Stats-magterna sanctioneras. Af dessa orsaker anser jag mig föranlåten, afstyrka sistnämnde förslags antagande uti dess närvarande skick."

Rättligen utdraget,
Carl M. Schönmeijer.

N:o 73.

Ank. till Exp. Utsk. den 17 Juli, kl. 5 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående Lagtima Riksdagars återkomst hvart tredje år, samt om föremålen för Urtima Riksdagar; Gifven Stockholms Slott den 3 Juli 1840.

Erfarenheten har visat, huruledes den af Grundlags-stiftarne afsedda tid för Rikets Ständers sammanvaro funnits vid nästförflutne Riksmöten allt för otillräcklig, och otvifvelagtigt är, att orsaken måste till stor del sökas uti det långa tidrummet emellan Riksdagarne, hvilket ökat de

samlade ärendenas mängd, på samma gång, som det gjort den enskildte representanten mera fremmande för Statens angelägenheter, och derigenom försvårat hans arbeten. En inskränkning uti denna tid, från fem till tre år, i öfverensstämmelse med Brödra-rikets nu gällande Stats-författning, äfvensom med Sveriges egna äldre lag-bestämmelser i detta ämne, tror Kongl. Maj:t vara afpassad efter den närvarande tidens behof; och denna de Lagtima Riksdagarnes periodiska återkomst hvart tredje år synes böra göras oberoende deraf, om, af tillfälliga anledningar, Urtima Riksdag under mellantiden inträffar eller icke.

Antages denna förändring, kan någon giltig betänklighet ej möta dervid, att mera ändamålsenligt, än hittills, bestämma Urtima Riksdags verkningsfält, hvilket då ingalunda behöfver vara så utsträckt, att derigenom i sjelfva verket upphäfves åtskillnaden emellan Urtima och Lagtima Riksdag. Enär, enligt Grundlagen, Rikets Ständer bestämma dagen, då de till Lagtima Riksdag skola sammanträda, men Konungen kallar till Urtima Riksdag, tror Kongl. Maj:t, att Rikets Ständers constitutionella functioner, i förra fallet utsträckta till allt, som kan utgöra föremål för Representationens förhandlingar, deremot, i senare fallet, böra inskränkas till de ärender, som föranleda Riksdagen och af Konungen framläggas, med bibehållande likväl af Rikets Ständers rätt att äfven då väcka frågor, som röra Ståndens enskildta angelägenheter, och derom besluta.

Kongl. Maj:t, som, genom denna framställning, tror Sig gå nationens önskningar till mötes, vill härigenom till Rikets Ständers Grundlagsenliga behandling föreslå följande, dels från ofvanstående grunder omedelbart härflytande, dels ock deraf föranledda ändringar och tillägg uti Regerings-Formen och Riksdags-Ordningen.

Regerings-Formen.

49 §.

Riksens Ständer skola, i kraft af denna Grundlag, *till Lagtima Riksdag sammankomma hvart tredje år den 15 Januari, eller, om helgedag då inträffar, å nästa söcknedag derefter.* Uti hvarje *Lagtima* Riksdags-beslut skola Riksens Ständer uttrycklig Riksdags-kallelse, med nödiga föreskrifter i afseende på Riksdagsmanna-valen, intaga. Konungen vare dock obetaget, att Riksens Ständer till Urtima Riksdag derförinnan kalla. *Vid Ur-*

tima Riksdag öfverlägge och beslute Riksens Ständer blott om sådana ärender, som Konungen framställer, eller som deraf blifva en omedelbar följd, eller röra Ståndens enskildta angelägenheter.

56 §., 2 mom.

Frågor om förändringar af Stadganden i Grundlagarne — — — hvaröfver först vid nästa *Lagtima* Riksdag, och då endast med Ja eller Nej, skall kunna beslutas; och gälle då etc.

58 §.

Vid hvarje *Lagtima* Riksdag låte Konungen etc.

60 §.

Till dessa senare räknas — — — samt hvad Riksens Ständer dessutom *serskildt såsom* Bevillning sig åtaga. Ej må etc.

70 §.

Riksens Ständers valda Bevillnings-Utskott åligge att opåmint vid hvarje *Lagtima* Riksdag etc.

81. §.

Denna Regerings-form samt Rikets öfrige Grund-lagar — — — utan först å den nästföljande *Lagtima* derom besluta. Blifva då etc.

Vill Konungen hos Riksens Ständer föreslå någon ändring i Grundlagarne — — — hvile frågan till nästa *Lagtima* Riksdag, då Riksens Ständer skola sitt beslut derom fatta. Afstyrker Utskottet Konungens Proposition, då må Riksens Ständer genast kunna antingen denna Proposition afslå, eller ock afgöra, att de vilja öfver densamma å nästföljande *Lagtima* Riksdag besluta; gällande i detta fall tre Stånds mening, och om två Stånd stanna emot två, deras, som beslutet uppskjutit. Men icke må under någon förevändning Riksens Ständer förr, än å nästa *Lagtima* Riksdag, Propositionen till bifall upptaga. Samtycka då etc.

99 §.

96 §.

Riksens Ständer skola vid hvarje *Lagtima* Riksdag etc.

98 §. 1:sta punkten.

Electorerne böra, vid samma tillfälle, då de Justitiæ-Ombudsmannen utse, och på enahanda sätt, välja en man af de egenskaper, som hos denne Embetsman erfordras, att honom efterträda, i fall han, innan den nästföljande *Lagtima* Riksdagen, skulle med döden afgå.

I händelse etc.

100 §.

Justitiæ-Ombudsmannen åligge att, vid hvarje *Lagtima* Riksdag etc.

103 §.

Vid hvarje *Lagtima* Riksdag skola Riksens Ständer etc.

105. §.

Riksens Ständers Constitutions-Utskott ege att, *vid hvarje Lagtima Riksdag*, äska de Protocoll etc.

108 §.

Till Tryckfrihetens vård skola Riksens Ständer vid hvarje *Lagtima* Riksdag förordna etc.

109 §.

Ej må *Lagtima* Riksdag längre räcka än — — — fortfare den förre Bevillningen intill nästa *Lagtima* Riksdag, *så framt ej, uppå Proposition derom från Konungen, vid mellankommande Urtima Riksdag, annorlunda beslutes.* Är åter Bevillningens hela belopp betämdt, men — — — uppgöra och utfärda. *Urtima Riksdag må af Konungen när som helst kunna upplösas och upphöre genast, om Lagtima Riksdag derunder inträffar.*

Vid de Urtima Riksdagar, hvarom 63, 91, 92, 93, 94 *och* 95 §§. *förmäla, förfares i allo efter hvad för Lagtima Riksdag är enligt Grundlagen*

gällande, i följd hvaraf äfven tiden för Riksens Ständers sammankomst till nästa Lagtima Riksdag blifver på tredje året från sådan Urtima Riksdags början, och å dag, som i 49 §. sägs.

Riksdags-Ordningen.

2 §.

Riksens Ständer skola, i kraft af Rikets antagna Regerings-Form, till *Lagtima* Riksdag *sammankomma hvart tredje år den 15 Januari; eller om helgedag då inträffar, å nästa söcknedag derefter.* Uti hvarje *Lagtima* Riksdags-Beslut *intage Riksens Ständer* uttrycklig Riksdags-kallelse med nödiga föreskrifter, i afseende på Riksdagsmanna-valen. Konungen vare dock obetaget, att Riksens Ständer derförinnan till Urtima Riksdag kalla. *Vid Urtima Riksdag öfverlägge och beslute Riksens Ständer blott om sådane ärenden, som Konungen framställer, eller som deraf blifva en omedelbar följd, eller röra Ståndens enskilda angelägenheter.*

27 §. 1:sta mom.

Vid hvarje Lagtima Riksdag, afläte Konungen Proposition, angående Stats Verkets tillstånd och behof, hvaraf Stånden hvartdera ett exemplar tillställes, *och* öfverlemne *densamma* antingen vid det tillfälle, då *Riksdagen,* enligt föregående §., öppnas, eller å Rikssalen annan dag, der Honom så godt synes, eller ock omedelbart till Riksens Ständers Stats-Utskott, inom fjorton dagar efter *Riksdagens* öppnande. Riksdagens början. etc.

29 §. 1:sta mom.

Constitutions-Utskottet, som utgöres af Tjugufyra Ledamöter, tillkommer att, i den ordning, Regeringsformen föreskrifver, granska Rikets Grundlagar, samt upptaga frågor och till Plena afgifva förslag om ändringar, förbättringar och förklaringar deraf; hvaröfver Ståndens Ledamöter vare obetaget, att in Pleno yttra sina tankar, men Riksens Ständer ej förr, än å den nästföljande *Lagtima* Riksdagen må besluta. Öfverlemnar etc.

29 §. 2 mom.

Constitutions-Utskottet åligge, att, *vid hvarje Lagtima Riksdag* äska de etc.

30 §. 1 mom.

Stats-Utskottet, som skall bestå af Trettiosex personer, bör, *vid Lagtima Riksdag*, granska, utreda och till Riksens Ständer uppgifva Stats- och Riksgälds-verkens tillstånd, förvaltning och behof. För detta Utskott låte Konungen *vid sådan Riksdag*, uppvisa etc.

30 §. 2 mom.

Detta Utskott — — — Hufvud-Titlar, hvilka uti Riksens Ständers *senast* uppgjorda etc.

31 §. 1 mom.

Bevillnings-Utskottet skall bestå af fyratioåtta Ledamöter, valde från serskilda och, så vidt möjligt är, från alla Rikets provinser. Detta Utskott åligge att opåmint vid hvarje *Lagtima* Riksdag etc.

32 §.

Banco-Utskottet, som utgöres af trettiosex Ledamöter, skall öfverse Bankens styrelse och tillstånd, samt gifva föreskrifter om dess förvaltning, enligt den serskilda Instruction, som af Riksens Ständer vid hvarje *Lagtima* Riksdag etc.

33 §. 2 mom.

Lag-Utskottet tillkomme ock, att granska Justitiæ-Ombudsmannens vid hvarje *Lagtima* Riksdag etc.

63 §. 1 mom.

Till följe af Regerings-formens 96 §. skola Riksens Ständer, vid hvarje *Lagtima* Riksdag etc.

63 §. 4 mom.

Electorerne böra vid samma tillfälle, då Justitiæ-Ombudsmannen utses, och på enahanda sätt, välja en man af de egenskaper, som hos denne

embetsman erfordras, för att honom efterträda, i fall han, innan nästföljande *Lagtima* Riksdag, skulle med döden afgå.

I händelse etc.

64 §.

Vid hvarje *Lagtima* Riksdag etc.

65 §.

Till Tryckfrihetens vård skola Riksens Ständer, vid hvarje *Lagtima* Riksdag etc.

66 §.

Riksens Ständer välje vid hvarje *Lagtima* Riksdag, genom slutna sedlar, hvart Stånd för sig, samfäldt och ej medelst Electorer, sina Banco-Fullmägtige, Tre af hvarje Stånd; Börande valet förrättas så tidigt, att desse Fullmägtige må kunna, medan Riksens Ständer ännu äro församlade, sin befattning tillträda. Dem åligger, att, *jemnlikt af* Banco-Utskottet utfärdadt Reglemente, förvalta etc.

67 §.

Efter förenämnde grunder, så i afseende på valsätt, som tid, *må Fullmägtige* i Riksgälds-Contoiret af Riksens Ständer utses. Desse Fullmägtige etc.

68 §.

Derjemte skola Riksens Ständer, i den ordning Ståndden, hvart för sig lämpligast finna, vid hvarje *Lagtima* Riksdag etc.

80 §.

Lagtima Riksdag må ej räcka längre än — — — gånge, som i Regerings-Formens 109 §. stadgadt är. *Riksdagen* må äfven slutas innan — — — sådant begära. *Urtima Riksdag må af Konungen, när som helst, kunna upplösas och upphöre genast, om Lagtima Riksdag derunder inträffar.*

Hvilka Urtima Riksdagar såsom Lagtima anses, och huru dervid förfaras skall, sägs i 109 §. *Regerings-Formen.*

Kongl.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

A. Posse.

Utdrag af Protocollet öfver Justitiæ-Departementets Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet den 3 Juli 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Justitiæ-Stats-Ministern, Herr Grefve *Posse.*
Hans Excellence, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld,*

Stats-Råden: Herr Friherre *Cederström,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh.

Hans Excellence, Herr Justitiæ-Stats-Ministern anmälde i underdånighet, det Hans Excellence upprättat förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständer, angående Lagtima Riksdagars återkomst hvart tredje år, samt om föremålen för Urtima Riksdagar, hvilket förslag upplästes; och täcktes Kongl. Maj:t, uppå Justitiæ-Stats-Ministerns, samt Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkande, nämnde Proposition, sådan den vid detta Protocoll finnes bilagd, i Nåder gilla; hvarjemte Kongl. Maj:t befallde, att densamma skulle, i föreskrifven ordning, expedieras.

Ex Protocollo,

Carl M. Schönmeijer.

STOCKHOLM, Elméns och Granbergs Tryckeri, 1840.

N:o 74.

Ank. till Exp. Utsk. d. 28 Juli, kl. 1 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående upphörande af Konungens tvänne röster i Högsta Domstolen; Gifven Stockholms Slott den 6 Juli 1840.

Genom Nådig Proposition af den 5 Augusti 1823, föreslog Kongl. Maj:t Rikets Ständer upphäfvandet af det i 21 §:n Regerings-Formen stadgade Kongl. Prerogativ, att hafva tvänne röster i de mål, hvilkas föredragning och afgörande Kongl. Maj:t finner för godt att i Högste Domstolen öfvervara.

Sedan Rikets Ständer, genom underdånig Skrifvelse af den 11 Maj 1829, gifvit tillkänna, att de icke antagit den föreslagna förändringen, hufvudsakligen af det skäl, att nationen, sedan urminnes tider, vore van att se högsta domaremagten af Monarken utöfvas, samt att en förändring i detta afseende svårligen skulle kunna verkställas, och måhända vore skadlig, förklarade Kongl. Maj:t den 11 September sistnämnde år, att Han för ögonblicket ej ville återkomma till denna fråga. Men efter det Rikets Ständer till Kongl. Maj:ts stadfästelse öfverlemnat och Kongl. Maj:t godkänt deras förslag till en ändamålsenligare organisation af Stats-Rådet, hvaraf andra nyttiga förändringar i samhällsordningen böra härflyta, anser Kongl. Maj:t tidpunkten vara inne, då lagskipningen bör blifva befriad från möjligheten af allt annat inflytande än lagens, som bör utgöra grunden för Domstolarnes beslut.

I fordna tidehvarf var lagskipningen i sista instans utöfvad af Sveriges Konungar. Enligt 17 §:n af Regerings-Formen den 6 Juni 1809, är densamma anförtrodd åt en serskild Domstol, nemligen Högste Domstolen; och 23 §:n af nämnde Grundlag innehåller, att alla Högste Domstolens beslut böra utfärdas i Konungens namn eller under Hans Secret.

Med föranledande häraf, har Kongl. Maj:t redan, genom Kungörelse den 6 Juni 1820, underrättat allmänheten, att Högste Domstolens beslut i de mål, hvilka Kongl. Maj:t icke sjelf öfvervarit, utfärdas under Kongl. Maj:ts Secret; och tjugu år hafva sedan förflutit, så att allmänheten haft

tillräcklig tid att vänja sig vid en förändring, hvars verklighet är alltför synbar, för att kunna betviflas, äfven om bestämmelsen rörande Konungens tvänne röster blefve i Grundlagen qvarstående.

Då nu de förra gången anförda skäl mot förslagets antagande ej mera äro lika gällande, tror Kongl. Maj:t, att den ifrågavarande förändringen nu mera bör vidtagas.

Rättvisans skipning, betragtad såsom en ordagrann tillämpning af klara och besvurna lagar, på sätt Rikets Ständer, i den underdåniga Skrifvelsen af den 11 Maj 1829, sig yttrat, är, så väl genom sitt ursprung, som genom sin natur, nog helig, för att icke behöfva hemta någon styrka från Monarkens röst, eller glans från Dess namn. Om man detta oagtadt ville bibehålla Konungens tvänne röster i Högste Domstolen, så skulle man derigenom hos allmänheten endast nära en origtig föreställning, att Konungen deltager i berörde Domstols skipning af rättvisan; deraf följden kunde blifva, att den rättsökande, som trodde sig ega skäl att beklaga sig öfver Högste Domstolens beslut, kunde anse Konungen såsom hufvudföremålet för sitt missnöje, och derifrån hemta en, ehuru endast skenbar, förevändning att underkänna lydelsen af ofvannämnde Grundlags 3 §, som bjuder, att Konungens Majestät skall hållas i helgd och vördnad.

Det gör ej tillfyllest, att Högste Domstolen, otillgänglig för all slags sådan inflytelse, som för Domaren bör vara fremmande, samvetsgrannt och bokstafligen tillämpar lagarne. De rättsökande böra äfven vara öfvertygade derom. Kongl. Maj:t tror, att, om Han bevistade Högste Domstolens sammanträden, för att deltaga i utredandet af tvistemål medborgare emellan, skulle Han, långt ifrån att väcka en dylik öfvertygelse, gifva illviljan ett, ehuru på all sanning blottadt, tillfälle, att inbilla enfaldiga menniskor, att Konungens närvaro under öfverläggningarna inskränkt den frihet, som är nödvändig, för att samvetsgrannt afdömma rättegångsärender.

När Konungen, omgifven af sitt Stats-Råd, i nationens namn, utöfvar det ärofullaste af sina prerogativ, det som hvarje Regent med glädje uppfyller, nemligen benådningsrätten i brottmål, bör mindre afseende göras på lagens stränga fordringar, än på de vid hvarje mål förekommande mildrande omständigheter. Förhållandet är helt olika, då Konungen bevistar Högste Domstolens öfverläggningar. Der kunna mildrande omständigheter emot lagens bestämda bokstaf icke tagas i beräkning. Konungen uppfyller der sin kallelse, då Han ger sina röster till brottets bestraffning; men om sedan, i sitt Stats-Råd, Han benådar den brottslige, skola många icke kunna fatta, hvarföre denna benådning ej omedelbarligen egt rum i

Domstolens sammanträde. Skulle den händelse inträffa, att samhällsordning och sträng rättvisa kräfva, att Nåd icke må göras, så skola den brottslige och de, som deltaga i hans öde, möjligen fästa sig vid den origtiga, men dem för ögonblicket påfallande förmodan, att, då Konungen medverkat till den anklagades dom, Han, för att icke ändra sitt eget en gång fattade beslut, varit obenägen att begagna det Kongliga prerogativet att göra Nåd.

Det bör för öfrigt icke undfalla Rikets Ständer, att Styrelsens göromål ökas, i samma mon folkmängden tilltager, samt handel och alla näringsgrenar, äfvensom begreppen och kunskaperna, vinna en större utveckling. Handläggningen af de ärender, som underställas Kongl. Maj:t i Stats-Rådet, har blifvit försvårad, icke blott genom den brist på tydlighet, som understundom röjer sig i lagarna, utan äfven genom den mängd förordningar, reglementen och Kongl. Bref, som utgöra Statens civila och administrativa lagstiftning, och hvaraf åtskilliga, som förskrifva sig från aflägsna tider, bära stämpeln af samma obestämdhet, som utmärker så många andra länders lagar. Dessa ärender äro utomdess så talrika och till en del så invecklade, att det trägnaste arbete, i förening med den djupaste menniskokännedom och den fullkomligaste vana vid allmänna ärenders behandling, knappast göra till fyllest, för att kunna afbörda åliggandet att samvetsgrannt undersöka hvarje mål, samt afgöra det, i enlighet med författningarna och till allas nöje. Det är då klart, att Konungen, som är pligtig egna Sig isynnerhet åt administrativa ärender, har föga tid öfrig för deltagande i Högste Domstolens öfverläggningar.

Såsom beskyddare af alla rättmätiga intressen samt vårdare och försvarare af nationens rättigheter, tror Kongl. Maj:t Sig icke böra med dessa höga pligter förena domaremagtens utöfning; och Han följer i detta afseende det föredöme, Hans Högstsalige Fader och Företrädare Honom lemnat.

Kongl. Maj:t hyser det fullkomligaste förtroende till rigtigheten af nationens begrepp. Han är öfvertygad, att hon ingalunda är mon om att bibehålla ett onyttigt bruk, som redan försvunnit i nästan alla civiliserade länder.

Kongl. Maj:t, som länge haft för afsigt att med Rikets Ständer samråda om åtskilliga förändringar i Grundlagarne, dem nationens behof och intresse påkalla, anser för en af sina första pligter att förnya framställningen om afskaffandet af det genom 21 §:n Regerings-Formen Honom tillagda prerogativ, som ger Honom tvänne röster i de frågor, hvilkas afgörande Han skulle finna för godt att i Högsta Domstolen öfvervara; och an-

ser Kongl. Maj:t fullkomligen öfverflödigt att vidare utveckla detta ämne, helst Europas lagstiftning och tidens fordringar frikalla Honom derifrån.

Att opartiskt och strängt tillämpa lagarna, ordagrannt följa dem och vara obeveklig som de, — se der hvad, som fordras af domaren, under det att magten i Regenternes händer tillåter, och än mera befaller dem att göra bruk af mildheten, då den kan förenas med bibehållande af allmän säkerhet, och då denna mildhet, lämpligen använd, kan hejda ordningen störande opinioner, i det den småningom återförer den brottslige till medborgerliga tänkesätt.

Till Rikets Ständers grundlagsenliga behandling öfverlemnar Kongl. Maj:t således härigenom å nyo det förslag, *att första momentet af 21 §:n i Regerings-Formen må upphäfvas och utgå.*

Då Kongl. Maj:t, genom serkild Proposition denna dag, föreslår upphäfvande af 19 §:n, 21 §:n 2 momentet samt 88 §:n 2 momentet Regerings-Formen, om lagförklaringars meddelande emellan Riksdagarna, anser Kongl. Maj:t Sig böra nämnde förslag åberopa, och endast för den händelse, att detsamma icke af Rikets Ständer varder antaget, härmedelst, med föranledande af nu förevarande Proposition, såsom alternativ föreslå följande stadgande, som skulle komma att utgöra

21 §:n.

Konungen må, der Han så för godt finner, i Högste Domstolen öfvervara frågor om förklaringar öfver lagen, och eger dervid tvänne röster; Skolande när Konungen icke i Högste Domstolens öfverläggningar om sådana frågor deltagit, desamma hos Konungen i Stats-Rådet anmälas, samt Hans röster deruti inhemtas och beräknas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

A. Posse.

Utdrag af Protocollet, öfver Justitiæ-Departements-Ärender, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet den 6 Juli 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Justitiæ-Stats-Ministern, Herr Grefve *Posse;*

Hans Excellence, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden:
Herr Friherre *Cederström,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh.

Hans Excellence, Herr Justitiæ-Stats-Ministern uppläste i underdånighet, på Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, upprättadt förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständer, angående upphörande af Konungens 2:ne röster i Högste Domstolen; hvarvid, uppå Justitiæ-Stats-Ministerns samt Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga hemställan, Kongl. Maj:t täcktes nämnde Proposition, sådan den finnes detta Protocoll bilagd, i Nåder gilla; hvarjemte Kongl. Maj:t befallte, att densamma skulle i vederbörlig ordning expedieras.

Ex Protocollo.
Carl M. Schönmeijer.

N:o 75.

Ank. till Exp. Utsk. d. 28 Juli, kl. 1 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående upphäfvande af hvad nu stadgadt är om lagförklaringars utfärdande af Högste Domstolen; Gifven Stockholms Slott den 6 Juli 1840.

Kongl. Maj:t har, genom Nådig Proposition af denna dag, föreslagit upphäfvande af det i 1:sta momentet 21 §. Regeringsformen intagne stadgande, att Konungen eger tvänne röster i de mål, hvilkas föredragning och afgörande Han för godt finner att i Högste Domstolen öfvervara; och Kongl. Maj:t anser Sig böra, i sammanhang härmed, fästa Rikets Ständers uppmärk-

samhet på de i 19 §., 21 §., 2:dra mom. samt 88 §., 2:dra mom. af nämnde Grundlag gifna föreskrifter om lagförklaringars meddelande emellan Riksdagarna.

Vore det i sig sjelf rigtigt att genom Högste Domstolen låta lagförklaringar utfärdas, så skulle stadgandena härom ändock påkalla väsendtlig förändring, i öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:t vid 1823 och 1829 årens Riksdagar föreslagit, emedan det sammanhang, som alltid bör ega rum emellan Grundlagens serskildta stadganden, ovillkorligen fordrar, det Konungamagten må ega samma prerogativ emot Högste Domstolen, som i afseende å Rikets Ständer, så att Konungens sanctions-rätt i frågor om lagförklaringar blefve på alla förekommande fall tillämplig och Högste Domstolen aldrig egde utöfva en vidsträcktare myndighet, än som, enligt Grundlagen, Rikets Ständer tillkommer.

Men Kongl. Maj:t kan, efter fortsatt öfvervägande af ämnet, icke gilla saken mera än sättet.

Domaren är lagens tolk i de rättstvister, som läggas under hans pröfning; men att öfver lagen meddela sådan förklaring, som skall gälla för alla de fall, der tillämpning af den förklarade lagen kommer i fråga, tillhörer lagstiftaren allena. Man har i allmänhet antagit såsom en vigtig grundsats, att lagstiftarens och domarens functioner ej böra sammanblandas. Anledningen till Regerings-Formens afvikelse från denna grundsats i ofvanberörde motto synes endast kunnat vara den, att, då lagstiftande magten, hvad Allmän Civil-, Criminal- och Kyrkolag angår, tillhör Konungen och Rikets Ständer gemensamt, och denna del af lagstiftningen således måste under den långa mellantiden af fem år emellan Riksdagarne förblifva hvilande, man föreställt sig såsom möjligen af behofvet påkalladt att åt Högste Domstolen lemna omförmälde uppdrag. Men erfarenheten har icke vitsordat detta behof. Under de fem år t. ex., som förflutit sedan nästlidne Riksdag, har Högste Domstolen icke utfärdat någon enda allmän lagförklaring; och derest Rikets Ständer antaga den af Kongl. Maj:t nu föreslagna grundlags-förändring, att Lagtima Riksdag skall infalla hvart tredje år, lärer nämnde behof ännu mindre kunna i framtiden uppstå.

Kongl. Maj:t föreslår alltså härigenom Rikets Ständer, att stadgandet i 19 §. Regeringsformen derom, att, då till Konungen inkomma förfrågningar från Domstolar och embetsmän om lagens rätta mening i sådana fall, som till Domarens åtgärd höra, Högste Domstolen eger de sökta förklaringarna gifva, må upphäfvas, och att således ej mindre nämnde §., än äfven berörde Grundlags 21:sta §. 2:dra mom. om inhemtande af Konun-

gens tvänne röster i dessa frågor, samt 88 §., 2:dra mom., om Rikets Ständers rätt att de af Högste Domstolen gifna lagförklaringar ogilla, må alldeles utgå.

I följd häraf böra behöfliga förändringar uti nummer-ordning och citationer af Grundlags-§§. på andra ställen iagttagas.

Stats-Rådets Protocoll öfver detta ärende bifogas; och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JONAN.

A. Posse.

Utdrag af Protocollet, öfver Justitiæ-Departementets Ärender, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet den 6 Juli 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Justitiæ-Stats-Ministern, Herr Grefve *Posse*,
Hans Excellence, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld*;

Stats-Råden:
Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh.

Af Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern upplästes i underdånighet, på Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, upprättadt förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständer, angående upphäfvande af hvad nu stadgadt är om lagförklaringars utfärdande af Högste Domstolen; hvilken Proposition Kongl. Maj:t, uppå Justitiæ-Stats-Ministerns och Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkande, täcktes i Nåder gilla, sådan densamma vid detta protocoll finnes bilagd; Och befallte Kongl. Maj:t, att i föreskrifven ordning berörde Proposition skulle expedieras.

Ex protocollo
Carl M. Schönmeyr.

STOCKHOLM. Tryckt hos *A. G. Hellsten*, 1840.

N:o 76.

Ank. till Exp. Utsk. den 6 Aug., kl. 1 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående beräkningen af tractamenten för Städernas Magistrats-personer och Borgare vid syner och andra förrättningar för Kronans räkning; Gifven Stockholms Slott den 4 Augusti 1840.

Uti underdånig skrifvelse den 22 Juli 1834, tillkännagåfvo Rikets då församlade Ständer deras fattade beslut, att Magistratspersoner och Borgare, hvilkas biträde för Kronans räkning fordrades vid syner, värderingar, inventeringar m. m. (brandsyner å Kronans hus likväl undantagne), måtte, då förrättningen varade längre än en dag, undfå lika tractamente, som är dem tillagdt, då besigtning eller värdering sker utom stad, eller En Riksdaler Banco om dagen; hvarjemte Rikets Ständer i underdånighet anhöllo, att Kongl. Maj:t i Nåder täcktes förständiga vederbörande Auctoriteter, som förordna om dylika förrättningar, att, då sådane skola för sig gå, låta, så tidigt som möjligt, förrättningsmännen derom underrätta, samt i öfrigt tillse, att desse icke i någon mon vid dylika uppdrag onödigtvis betungades.

Vid föredragning af denna Rikets Ständers underdåniga skrifvelse, jemte de med afseende derå infordrade upplysningar, hvaraf inhemtades, att den tillökade kostnad, som, i följd af Rikets Ständers sålunda tillkännagifna beslut, i hvad angick tractamente för Städernas Borgare, årligen måste uppkomma, bestege sig för Landtförsvaret till omkring 750 R:dr och för Sjöförsvaret till något öfver 60 R:dr, har Kongl. Maj:t, under den 30 December 1835, genom Nådig Skrifvelse till Dess och Rikets Krigs-Collegium samt Förvaltningen af Sjö-Ärendena, låtit förklara: att, då hvad genom Rikets Ständers ifrågavarande underdåniga skrifvelse åsyftades, i afseende å Magistratspersoners rättighet till tractamente vid ofvannämnde förrättningar, redan vore föreskrifvet genom Kongl. Brefvet den 25 April och den 12 December 1827, Krigs-Collegii derpå grundade Kungörelse den 8 Februari 1828 samt Kongl. Brefvet den 31 Juli 1830, de der stadga, att Magistratspersoner, som öfvervara besigtningar å sådane varor, hvilka för Kronans räkning lefvereras, äro berättigade att för hvarje full dag uppbära En Riksdaler Banco, hvilken Magistrats-

personen sålunda tillerkända förmon, jemnlikt Kongl. Maj:ts till Krigs-Collegium och Förvaltningen af Sjö-Ärendena den 30 November 1832 aflåtna Nådiga Skrifvelse, ytterligare blifvit utsträckt till inventeringar och besigtningar af inom Städer och Fästningar befintliga förråd för Landt- och Sjö-försvarets behof, Kongl. Maj:t funnit Rikets Ständers underdåniga framställning i denna del icke till någon åtgärd föranleda; Och beträffande Rikets Ständers underdåniga anmälan, i fråga om tractamente till Städernas Borgare, så enär, enligt Kongl. Brefvet den 29 Januari 1824 samt Krigs-Collegii och Förvaltningens af Sjö-Ärendena derpå grundade Circulaire den 23 Mars samma år, desse personer, då de utom Städers och Fästningars område förrätta syner, värderingar och inventeringar m. m., skola åtnjuta skjuts och tractamente efter 9 Classen i 1807 års Rese-Reglemente, men, enligt Kongl. Resolutionen på Städernas besvär den 3 Februari 1748, Borgare i Städerna, vid dylika förrättningar inom desamma, icke äro till någon vedergällning berättigade, har Kongl. Maj:t tillika i Nåder förklarat, att, enär den af Rikets Ständer härutinnan åsyftade förändring skulle medföra opåräknade och serdeles för Tredje Hufvud-Titeln icke obetydliga utgifter, hvartill Rikets Ständer någon tillgång icke anvisat, Kongl. Maj:t icke kunnat dertill lemna Nådigt bifall; hvaremot hvad serskildt angick Rikets Ständers underdåniga anhållan om förständigande till vederbörande att, så tidigt som möjligt, tillsäga Förrättningsmännen om de förrättningar, som af dem skola verkställas m. m., Kongl. Maj:t, ehuru några skäl till klagan i denna del icke blifvit af Rikets Ständer anförde, likväl velat i Nåder anbefalla Krigs-Collegium och Förvaltningen af Sjö-Ärendena att vederbörande om iagttagande af ett sådant förhållande erinra; hvilken Nådiga föreskrift Krigs-Collegium, medelst ett den 23 Februari 1836 utfärdadt och genom trycket kungjordt Circulaire, sedermera fullgjort.

Efter hvad sålunda i detta ärende tillgjordt blifvit, hafva Rikets nu församlade Ständer, i till Kongl. Maj:t aflåten underdånig skrifvelse den 1 Juli innevarande år, anhållit, att då, i anledning af Rikets senast församlade Ständers, uti skrifvelse af den 22 Juli 1834, hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälda, här ofvan omnämnda, beslut, någon åtgärd ännu icke skall blifvit vidtagen, och Rikets Ständer fullkomligt instämma i de skäl, hvilka för berörde beslut legat till grund, Kongl. Maj:t täcktes, genom i Nåder utfärdad Kungörelse, låta samma beslut till verkställighet befordra.

I anledning häraf och som Rikets Ständers år 1834 i förrberörde hänseende fattade beslut och anmälda önskan redan blifvit, på sätt ofvan omförmäldt är, uppfyllda, så vidt sådant varit möjligt, och Kongl. Maj:t sett Sig förhindrad att Rikets Ständers för deras del fattade beslut om tractamente för Borgare, hvilka inom Städerna, utöfver en dag hvarje gång, biträda vid syner, värderingar, inventeringar m. m. (brandsyner å Kronans hus likväl undantagne), till verkställighet befordra, enär Rikets Ständer några medel till bestridande af den härigenom uppkommande nya kostnad för Stats-Verket icke anvisat, har Kongl. Maj:t, med tillkännagifvande af detta förhållande, velat i sammanhang dermed Rikets Ständer härigenom underrätta, att Kongl. Maj:t är betänkt att i Nåder låta utfärda den af Rikets Ständer i underdånighet begärda kungörelse, men att, enär samma binder, eller bristande medel för tillökade kostnaders betäckande, som allt hitintills fördröjt denna Författnings utfärdande, ännu äro för handen, Kongl. Maj:t föranlåtes att med verkställigheten deraf än ytterligare uppskjuta, tilldess Kongl. Maj:t af den nya Statsregleringen, med hvars uppgörande Rikets Ständer nu äro sysselsatte, fått inhemta, huruvida Rikets Ständer antingen, med bifall till Kongl. Maj:ts derom aflåtna Nådiga Proposition, förslagsvis upptaga de till rese- och tractaments-penningar å Tredje Hufvud-Titeln hitintills anvisade, men för behofvet otillräcklige befunna 6,666 R:dr 32 sk. Banco, eller ock serskildt, för nu ifrågavarande utgift, likaledes förslagsvis å Stat uppföra 8 à 900 R:dr årligen.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

G. B. Cederström.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet på Stockholms Slott den 4 Augusti 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Posse;*

Hans Excellence, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden: Herr Friherre *Cederström,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh.

Stats-Rådet Herr Friherre *Cederström* uppläste härefter till justering ett, i enlighet med Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående beräkningen af tractamenten för Städernas Magistrats-personer och Borgare vid Syner och andra förrättningar för Kronans räkning; Och behagade Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll vidfogadt, i Nåder gilla och förordna, att Skrifvelse, i enlighet dermed, skulle till Rikets Ständer afgå.

Ex Protocollo,
J. Ax. Torenstedt.

N:o 77.

Ank. till Exp. Utsk. den 8 Aug., kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, om val af ett Hemligt Utskott; Gifven Stockholms Slott den 4 Augusti 1840.

I öfverensstämmelse med 54 §. Regeringsformen och 28 §. Riksdags-Ordningen, äskar Kongl. Maj:t af Rikets Ständer, att ett Hemligt Utskott må af dem utväljas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

O. J. Fåhræus.

Utdrag af Protocollet öfver Civil-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 4 Augusti 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Justitiæ-Stats-Ministern, Herr Grefve *Posse;*
Hans Excellence, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden: Herr Friherre *Cederström,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh.

Departements-Chefen, Stats-Rådet *Fåhræus* uppläste ett på Kongl. Maj:ts Nådiga befallning uppsatt förslag till Skrifvelse till Rikets Ständer, om val af ett Hemligt Utskott; Och täcktes Kongl. Maj:t, på Stats-Rådets samtlige Ledamöters underdåniga tillstyrkande, samma förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, i Nåder gilla, med befallning, att Skrifvelsen skulle genom Stats-Rådet *Fåhræus* till Rikets Ständer öfverlemnas.

Ex Protocollo
B. W. Prinzencreutz.

N:o 78.

Ank. till Exp. Utsk. den 8 Aug., kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående ytterligare afskrifning af undsättnings-skulderne i Westerbottens och Norrbottens Län; Gifven Stockholms Slott, den 27 Juli 1840.

I anledning af serskilde, dels genom Bonde-Ståndets Riksdagsfullmägtige, dels genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens Län gjorde

framställningar, öfverlemnade Kongl. Maj:t vid sista Riksdag till Rikets Ständers pröfning och bifall vederbörande undsättnings-tagares underdåniga anhållan om afskrifning till en del af Westerbottens och Norrbottens Läns undsättnings-skulder efter missvexterne åren 1830, 1831, 1832 och 1833, med tillkännagifvande derjemte af den Nådiga önskan, att vid sådan eftergift och lindring det uttryckliga villkor måtte fästas, att invånarne sjelfve borde medverka till anstalter, hvarigenom Staten kunde tryggas mot nödvändigheten att, vid framdeles inträffande missvexter, tillhandagå med directa undsättningar, i hvilket afseende Kongl. Maj:t jemväl föreslog serskilde föreskrifter, syftande derhän, att inom berörde Län, dit afsändningar af spanmål från andra orter ej kunna under största delen af året sjöledes verkställas och der endast spanmål af ortens vext kan till utsäde användas, inrättning af Socken- eller District-Magazin måtte tillvägabringas, oberoende af hvad i andra af naturen mera gynnade och förmonligare delar af Riket kunde anses af nöden.

Rikets Ständer instämde också hufvudsakligen uti desse af Kongl. Maj:t yttrade åsigter, i följd hvaraf undsättningstagarne inom Westerbottens och Norrbottens Län erhöllo $\frac{1}{3}$:dels afskrifning å de till dem af Staten lemnade försträckningar efter 1830 med 1833 årens missvexter samt gäldenärerne i Norrbottens Län dessutom eftergift af den genom högre pris å utborgad spanmål uppkomne skillnad emellan Statens bidrag och Länets skuldsumma, allt under iagttagande af de föreskrifter, rörande liqvidations-sättet och det med eftergiften förenade villkor af Socken- eller District-Magazins anläggande, som, i öfverensstämmelse med Rikets Ständers beslut, innefattas uti Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 13 December 1834.

Landshöfdingen i Westerbottens Län *af Schmidt* har nu till Kongl. Maj:t inkommit med en underdånig skrift, deruti Landshöfdingen anmält, dels att inträffade svåra missvexter de senare åren tillintetgjort hoppet att i någon väsendtligare mon kunna verkställa indrifning af de återstående $\frac{2}{3}$:delarne af ofvanomförmälde undsättnings-skulder, alldenstund allmogen nödsakats att, för lifvets bergning, fortsätta sin skuldsättning hos Handlande och sådane personer, hvilka de senare åren emot full säkerhet af Statens medel på kortare tid erhållit penningelån för upphandling af spanmål till behöfvandes undsättning; dels, att som de handlandes förbindelser till Staten, för hvarje gång, innehållit ansvar att inom året återgälda de erhållne förskotten, utmätningar för desse enskildes fordringar under tiden måst verkställas, enär producter icke kunnat af gälde-

närerne till fulla beloppen lemnas i afbetalning å skulderne; dels ock att vid utlyste executiva auctioner inträffat att, i anseende till penningebrist, inga köpare sig infunnit; dels ändtligen att det missöde, som drabbat de norra Länens invånare, vore jemnförelsevis mot Rikets i andra provinser bättre lottade invånare, desto kännbarare, som de förre måst med den till låns erhållne spanmålen utblanda mindre naturliga födoämnen af bark, mossor och halm m. m. till hungerstillande bröd; och har Landshöfdingen af sådan orsak underdånigst anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes hos Rikets nu församlade Ständer göra Nådig framställning om ytterligare afskrifning till $\frac{1}{3}$:del af hela undsättnings-skuldbeloppet, till lättande af invånarnes i de norra Länen bekymmer.

Derjemte hafva jemväl Riksdagsfullmägtige för Bonde-Ståndet i Westerbottens Län, *Anders Normark* och *Olof Olofsson*, så väl som Riksdagsfullmägtige för Bondeståndet för Norrbottens Län *J. J. Rutberg* och *J. Lundberg* hos Kongl. Maj:t underdånigst anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes till Rikets nu församlade Ständer aflåta Nådig Proposition om ytterligare afskrifning af den skuld, hvarföre dessa Läns allmoge hos Staten häftar för erhållne undsättningar under de sistförflutne missvextåren, åfvensom Öfver-Calix socknemän i Norrbottens Län serskildt i underdånighet inkommit med enahanda begäran i afseende på deras undsättnings-skulder.

Af de underdåniga utlåtanden, Kongl. Maj:ts och Rikets Stats-Contoir, till följd af erhållne Nådige remisser, uti förevarande ämne under den 24 sistlidne April afgifvit, har Kongl. Maj:t i Nåder inhemtat, att, ehuru 1839 års undsättnings-redogörelser från Westerbottens och Norrbottens Län då ännu icke inkommit, i saknad hvaraf förhållandet med omförmälde skulder väl icke kunde med nödig tillförlitlighet af Stats-Contoiret uppgifvas, utvisade dock inkomne rapporter och andre handlingar, jemförde med föregående årens räkenskaper, att sammanlagde skuldbeloppet för undsättningarne efter 1830 och 1833 årens missvexter utgjorde för Westerbottens Län 216,497 R:dr 9 sk. och för Norrbottens Län 324,673 R:dr 27 sk. 9 rst., samt att sedan derifrån afgått dels den $\frac{1}{3}$:del, hvars afskrifning vid sista Riksdag beviljades, utgörande denna $\frac{1}{3}$:del af Westerbottens Läns skuld 72,165 R:dr 35 sk. och likaledes en tredjedel af Norrbottens Läns skuld med 108,224 R:dr 33 sk. 4 rst., utom 15,855 R:dr 14 sk. 5 rst. för skillnaden emellan påfördt pris å den i sistnämnde Län utlefvererade undsättnings-spanmål och densammas verkliga kostnad, dels ock hvad under tiden blifvit inbetaldt, Statens nuvarande fordran

för de lemnade undsättningarne uppgingo till ett belopp af 158,738 R:dr 11 sk. 2 rst. för Westerbottens Län och till 230,646 R:dr 17 sk. 7 rst. för Norrbottens Län.

Kongl. Maj:t har hvad i detta ämne anfördt blifvit, i Nådigt öfvervägande tagit; och då Westerbottens samt Norrbottens Läns invånare äfven under de år, som förflutit efter missvexterne 1830 och 1833, lidit betydliga förluster i följd af misslyckade eller tillintetgjorde skördar, hvarigenom deras bekymmer för en knapp bergning blifvit ytterligare ökade, anser Kongl. Maj:t den betryckta ställning, hvari nämnde båda Läns inbyggare sig befinna, desto heldre påkalla någon eftergift af Statens hos dem ännu innestående fordringar för spanmåls-undsättningar efter 1830 till och med 1833 årens missvexter, som en sådan eftergift otvifvelagtigt skulle verksamt bidraga, att återlifva de båda Länens jordbruk från den vanmagt, hvarigenom det genom hopade skulder blifvit försänkt, och att på samma gång aflägsna anledningarne till nya anspråk å allmänna bidrag för samma ändamål, som de nu ifrågavarande. Då Kongl. Maj:t alltså, på sådan grund, föreslår Rikets Ständer att bevilja Westerbottens och Norrbottens Läns invånare ytterligare afskrifning af deras ifrågavarande undsättnings-skulder, anser Kongl. Maj:t likväl, att, om eftergift af en del utaf Statens äldre fordringar för spanmålsundsättningar i dessa Län kommer att ega rum, densamma icke bör, på sätt Landshöfdingen *af Schmidt* föreslagit, bestämmas till ett visst ziffertal, men att afskrifnings-beloppet bör rättas efter hvarje gäldenärs verkliga behof, utröndt genom föregången lagenlig undersökning, i den ordning, som föreskrifves i Kongl. Kungörelsen den 11 December 1830, angående behandling af extra ordinarie afskrifnings-frågor och anmärkningsmål, och med den varsamhet, som, i afseende på undsättningsskulders indrifning, är stadgad i Kongl. Brefvet den 13 December 1834, eller att behöflige bohagsting, klädespersedlar, erforderliga kreatur och åkerbruksredskap, för jordbruket nödig säd till utsäde och fast egendom icke få i mät tagas; och anser Kongl. Maj:t för öfrigt beslutet om meranämnde eftergift icke böra föranleda någon rubbning af hittills i Nåder meddelade föreskrifter, i afseende på bildandet af en grundfond för Socken- och District-Magazin inom Westerbottens och Norrbottens Län, hvilket skulle fortfarande utgöra ett oeftergifligt villkor för undsättningarnes återgäldande på nu föreslagne sätt.

Kongl.

Kongl. Maj:t förblifver med all Kongl. Nåd och Ynnest Rikets Ständer städse bevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 27 Juli 1840.

Närvarande:

Justitiæ-Stats-Ministern, Hans Excellence, Herr Grefve *Posse;*
Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Hans Excellence, Herr Friherre *Stjerneld.*
Stats-Råden: Herr Friherre *Cederström,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre.

T. f. Chefen för Finans-Departementet, Stats-Rådet *af Wingård* uppläste till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts förut meddeldta Nådiga beslut, författadt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående ytterligare afskrifning af undsättnings-skulderna i Westerbottens och Norrbottens Län.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla samma förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt; och befallde, att Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition skulle, i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständer afgå.

In fidem Protocolli,
Fredr. E. Hebbe.

N:o 79.

Ank. till Exp. Utsk. den 8 Aug., kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående medel för Riddarholmskyrkans iståndsättande; Gifven Stockholms Slott den 27 Juli 1840.

Genom Nådigt Bref den 30 Dec. 1835, förordnade Kongl. Maj:t, att för återställande af Riddarholmskyrkan efter densammas i föregående Juli månad inträffade förstörelse af åskeld, borde företagas insamling af frivilliga bidrag, medelst allmän subscription och Collecter i kyrkorna, och anbefalltes Kongl. Maj:ts och Rikets Stats-Contoir att medlen emottaga och serskildt redovisa, hvarefter Kongl. Maj:t, sedan större delen af dessa gåfvor influtit, under den 23 Juni 1838 befallte, att de då befintlige tillgångarne skulle användas till tornbyggnaden med ringklocka och urverk samt kyrkans invändiga reparation, äfvensom Kongl. Maj:t sedermera biföll, att orgelverk skulle få anskaffas.

Enligt hvad den för ifrågavarande reparations utförande förordnade Direction hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmält, hafva ofvanomförmäldte arbeten nu så fortskridit, att sjelfva tornet är färdigt, endast med undantag af port-decorationerna och ornamenterna å Tourellernas spetsar; att torn-klockan är uppsatt; att urverket är i det närmaste fullbordadt och färdigt till insättning; att orgelverket är under uppsättning, samt att kyrkans invändiga reparation, utom förgyllningen, är verkställd.

De arbeten, som derefter återstå för kyrkans fullkomliga iståndsättande, utgöras af sjelfva kyrkans och grafchorens med dithörande torns utvändiga reparation och taktäckning, hvarföre kostnaden, sedan ifrån de för dessa ändamål jemte den inre reparationen och orgelverket uti förslaget uppförde - - - - - R:dr 60,033: 6. —
afgått hvad, som beräknats för sistnämnde arbeten, eller „ 9,053: 30. —
skulle utgöra - - - - - - - - R:dr 50,979: 24. —
hvartill kommer den återstående tredjedelen af Architects-arfvodet - - - - - - „ 1,222: 10. 8.
då sammanlagde beloppet blifver - - - R:dr 52,201: 34. 8.

Af den redogörelse öfver de i förenämnde ändamål påräknade tillgångar, Kongl. Maj:ts och Rikets Stats-Contoir i underdånighet afgifvit, inhemtas, att genom försäljning af effecter efter branden, subscription och Collecter, en serskild gåfva af Kongl. Maj:t, samt anvisningar å anslaget för publika byggnader i hufvudstaden jemte räntor å hvad under tiden kunnat utlånas, erhållits en sammanräknad inkomst af 85,071 R:dr 34 sk. 5 r:st., enligt följande specification, nemligen:

Subscriptionsmedel - - - - - - -	R:dr 36,706:	22.	11.
Collect-medel - - - - - - - - -	„ 2,600:	4.	7.
Kongl. Maj:ts Egen gåfva - - - - - -	„ 10,000:	—	—
Auctionsmedel för efter branden försålde koppar- och jern-effecter - - - - - - -	„ 16,286:	39.	—
Räntemedel - - - - - - - - -	„ 4,478:	15.	11.
Bidrag af allmänna byggnads-anslaget för åren 1838, 1839 och 1840 - - - - - - -	„ 15,000:	—	—

Då förenämnde summa, hvaraf större delen redan blifvit till liqviderande af verkställda arbeten utbetald, enligt ofvanbemälde Directions anmälan, fullt erfordras för godtgörande af hvad, som ännu återstår utaf de arbeten, hvilka äro genom Kongl. Brefvet af den 23 Juni 1838 till utförande anbefallda, äfvensom för orgelverkets anskaffning, företer sig således en brist i tillgångarne för de reparations-arbeten, hvilka för kyrkans fullkomliga iståndsättande erfordras, till det belopp af 52,201 R:dr 34 sk. 8 r:st., som här ofvan finnes uppgifvet.

Enär nu något anslag af Statsmedel för fortsättningen af berörde reparations-arbeten icke är att tillgå, och desamma till största delen äro af den beskaffenhet, att de icke kunna uppskjutas, utan att äfventyra skador å kyrkans murar och hvalf och deraf föranledde ytterligare utgifter, vill Kongl. Maj:t, som med Riddarholmskyrkans anbefalldta återställande åsyftat att bevara ett värderikt monument af forntiden och dess ärofulla händelser, föreslå Rikets Ständer, att antingen på en gång anslå den för ofvannämnde ändamål erforderliga kostnadssumma af Femtiotvå Tusende Riksdaler, eller ock medgifva, att ett lån till samma belopp må upptagas; i hvilket sistnämnde fall Rikets Ständer böra anvisa lämpligt årligt anslag till ränta och capital-afbetalning å berörde lån, med beräkning, att lånet skall inom Tio år vara till fullo betaldt: låtande Kongl. Maj:t alla härtill hörande handlingar för närmare upplysning i ämnet till Rikets Ständers Stats-Utskott nu öfverlemna.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 27 Juli 1840.

Närvarande:

Justitiæ-Stats-Ministern, Hans Excellence, Herr Grefve *Posse*,
Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, Hans Excellence, Herr Friherre *Stjerneld;*

Stats-Råden: Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre.

T. f. Chefen för Finans-Departementet, Stats-Rådet *af Wingård* uppläste till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts förut meddeldta Nådiga beslut, författadt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående medel för Riddarholmskyrkans iståndsättande. Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla samma förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt; och befallte, att Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition skulle, i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständer afgå.

In fidem Protocolli,
Fredr. E. Hebbe.

STOCKHOLM, Nordströmska Boktryckeriet, 1840.

N:o 80.

Ank. till Exp. Utsk. den 20 Aug., kl. 11 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående verkställd undersökning, i afseende på föreslagen förändrad local för Riks-Archivet och Sundhets-Collegium; Gifven Stockholms Slott den 4 Augusti 1840.

Sedan Rikets Ständer, i underdånig skrifvelse af den 2 sistlidne Maj, erkännande behofvet af en tillräckligt rymlig och passande local för Riks-Archivet, dertill ifrågaställt det af Sundhets-Collegium med Fältläkare-Contoiret upptagne hus, samt att berörde Embetsverk skulle å Kungsholmen inrymmas, och Kongl. Maj:t den 11 i samma månad anbefallt Öfver-Intendents-Embetet att, efter anställd undersökning, med berättelse derom samt förslag å de kostnader, som för verkställigheten af den åsyftade förändringen erfordrades, i underdånighet inkomma; har bemälde Embete, i underdånig skrifvelse af den 17 nästlidne Juli, anmält, att, vid hållen undersökning den 20 förutgångne Maj, utröndt blifvit: det Sundhets-Collegii hus icke kunde inrymma mer än omkring hälften af de Riks-Archivet tillhörande handlingar, hvilka för det närvarande uti Kongl. Slottet förvarades; att nämnde hus dessutom hade betydliga sättnings-sprickor; att trossbottnarne sannolikt icke kunde bära den tyngd af hyllor och handlingar, som blifvit beräknade att der uppsättas; att de tvänne nedre våningarne voro fuktiga, samt att detta hus saknade brandfria rum; vid hvilket förhållande och då tillförordnade Chefen för Riks-Archivet, uppå anförde skäl, förmält, att Sundhets-Collegii hus icke kunde blifva en sådan för Riks-Archivet tillräckligen rymlig och passande local, som Rikets Ständer ansett böra åt detsamma anvisas, samt Sundhets-Collegii Ombudsman anfört åtskilliga betänkligheter emot Collegii förflyttande ifrån dess nuvarande, i alla afseenden bäst passande, embetshus, Öfver-Intendents-Embetet i underdånighet hemställt, hu-

ruvida, under sålunda uppgifne förhållanden, Riks-Archivets förflyttning, hvarför kostnaderne blifvit beräknade till 3,690 R:dr Banco, må finnas verkställbar.

Och vill Kongl. Maj:t, till svar å Rikets Ständers omförmälde underdåniga skrifvelse, jemte underrättelse om utgången af den begärda undersökningen, handlingarne i målet till Rikets Ständers Stats-Utskott härmed öfverlemna.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Alb. Ihre.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållit inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 4 Augusti 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve *Posse*,
Hans Excellence, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjernelds*;

Stats-Råden: Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh.

— — — — — — — — — — —

Stats-Rådet *Ihre* uppläste till justering ett, jemnlikt Kongl. Maj:ts Nådiga beslut, författadt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående verkställd undersökning, i afseende på föreslagen förändrad local för Riks-Archivet och Sundhets-Collegium.

Kongl. Maj:t täcktes, i öfverensstämmelse med Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, berörde förslag, sådant det vid detta Protocoll finnes bilagdt, i Nåder gilla och befalla, att Nådig Skrifvelse skulle, i enlighet dermed, till Rikets Ständers Stats-Utskott expedieras.

Ex Protocollo,
Gust. Ribbing.

N:o 81.

Ank. till Exp. Utsk. den 29 Aug., kl. 5 e m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående bildandet af en styrelse för Allmänna Arbeten; Gifven Stockholms Slott den 20 Augusti 1840.

Enligt Kongl. Maj:ts den 17 Januari 1827 utfärdade Nådiga Instruction för det då inrättade Stor-Amirals-Embetet, hafva alla ärenden, angåen- Sjö-communicationer, vatten-byggnader, canaler, hamn- och strömrensningar, eller hvad i allmänhet med *hydrotechniska arbeten* förstås, varit handlagde af nämnde Embetes Tredje Afdelning. Då sedermera, genom Kongl. Maj:ts Nådiga beslut den 19 sistlidne Maj, Stor-Amirals-Embetet upplöstes, väcktes samtidigt dermed fråga om en sådan förändring af förvaltnings-organisationen, i afseende å hydrotechniska ärenden, att den komme att omfatta alla de hufvudsakliga föremål, som vanligen inbegripas under namn af *allmänna arbeten.* Enär emedlertid denna vidsträcktare organisation vore beroende af de tillgångar, som Rikets Ständer kunde finna lämpligt att för ändamålet anvisa, fann Kongl. Maj:t Sig icke omedelbart, eller, förr än Rikets Ständer i detta hänseende fattat deras beslut, böra en sådan reglering vidtaga; hvar emedlertid de till Stor-Amirals-Embetets Tredje Afdelning förut hörande ärenden af ofvannämnde beskaffenhet öfverflyttades till en under Civil-Departementet ställd provisorisk förvaltning, som fått namn af *Styrelse för allmänna Vattenbyggnader.*

Erfarenheten har på ett öfvertygande sätt lagt i dagen det verksamma

inflytande, som förbättrade communicationer utöfva på ett lands industriella utveckling. Det har visat sig, att vinsten af lättade communicationer icke är att beräkna endast i deras omedelbara verkan, att minska forslingskostnaderne, — att i mon af varuprisens deraf följande nedsättning förlifliga allmänna rörelsen, — att befordra afsättligheten af förut icke åtkomliga producter, och att derigenom öka värdet af jordegendomarne, bergverken, fabriksanläggningarne, o. s. v. — Under tvänne andra, för Statshushållningen föga mindre vigtiga, synpunkter påkallas jemväl uppmärksamheten å dessa och likartade allmänna arbeten, synnerligast i ett land, såsom detta, med få näringskällor och i allmänhet föga utvecklad industri. I den mon nemligen, som sådane allmänna företag vinna en större utsträckning, bilda de en slags folkskola till utbredande af mechanisk arbetsskicklighet bland de arbetande samhälls-classerne, och på samma gång bereda försörjningsmedel åt näringslöse, samt, i mon deraf, lindra bördan af fattigvården.

För behandlingen af ärenden, rörande *landt-communicationer* har emedlertid någon mot Styrelsen för allmänna vattenbyggnader svarande central-administration för hela Riket hittills icke funnits. Saknaden af en sålunda fullständigt organiserad Styrelse för väg-anläggningar och dermed gemenskap egande arbeten, i hvad dels det vetenskapliga, dels anslagens förvaltande angår, har dock blifvit allt mera känbar, ju oftare dylika arbeten af den omfattning, att Stats-bidrag till deras utförande funnits erforderlige, ifrågakommit. Afhjelpandet af denna brist påkallas icke blott för handläggningen af speciella förslag till nya arbeten af berörde beskaffenhet och inseendet å dessas utförande, men, då fråga samtidigt är om flere sådane, för pröfningen af deras relativa nytta och deraf beroende företräde till befrämjande genom Statsbidrag, dock framför allt för möjligheten af en sådan allmän, på naturförhållanden grundad, plan för land- och vatten-communicationernes inbördes samband, hvarförutan de serskilda delarne deraf lättligen kunde förlora deras hufvudsakliga värde.

För ett sådant planmessigt sammanbindande af vägsträckningarne äro, enligt hvad redan verkställda undersökningar ådagalagt, flere nya väganläggningar, förnämligast i de Norra Provinserne, af behofvet för rörelsens lättnad påkallade, men som i allmänhet icke kunna utan Statens åtverkan, medelst anslag till kostnaderne och ledning af arbetena, utföras, då deremot i andra orter det ansetts kunna inträffa, att vissa vägar genom de öfrigas lämpligare reglerande varda umbärliga, hvarigenom så väl, som i

mon af vägarnes förbättrade byggnadssätt och läge, öfverhufvud lättnad i underhålls-kostnaden för vägbyggnadsskyldige skulle beredas.

Hvad om bristande organisation, i afseende å landcommunicationer är vordet anmärkt, är i ännu vidsträcktare mått tillämpligt å de större företag, som afse mosstrakters beredande till odlingsbar mark och andre likartade arbeten.

Uti underdånig skrifvelse den 26 Juni 1818, anhöllo Rikets då församlade Ständer hos Kongl. Maj:t, att, såsom en väsendtlig ledning för framtida åtgärder i större omfattning, verkande till landets upparbetande och förkofran, undersökningar i landsorterna måtte anställas å sådane trakter, hvilka kunde göras fruktbara genom vatten-afledning eller andra större företag, som öfverstege den enskilda förmågan, samt beskrifningar och kostnads-förslag deröfver författas, för att i behörig ordning sedermera komma under öfvervägande.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, om verkställigheten af dessa förberedande åtgärder genom Circulair den 1 September 1818 förständigade, hafva för deras tillgöranden i berörde ändamål genom ingifne underdåniga betänkanden redogjort, och Kongl. Maj:t har derefter låtit Sig ärendet, i ett sammanhang för alla Länen, till pröfning förekomma. Det har härvid inhemtats, att i *Skaraborgs Län* Hushållnings-Sällskapet, med biträde af sakkunnige män, låtit verkställa afmätning och afvägning af de i södra delen af Länet befintlige större mossar, upptagande en rymd af 14,204 tunnland; hvarförutan Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förmält, att, om öfriga mosstrakter inom Länet tillika beräknades, och deribland de, hvilka dels genom ny ledning af Tida-elfven och Wennerns bibehållande vid jemn vattenhöjd, dels genom sänkning af sjön Ymsen skulle kunna göras odlingsbara, så kunde med säkerhet antagas, att omkring 30,000 tunnland mossar och kärr funnos inom Länet, af föga eller ingen nytta för närvarande, men med det läge och af den naturliga bördighet, att de kunde bringas till odlingsbarhet.

Med undantag dessutom af *Gottland*, hvarest de större myr-trakterne, upptagande nära 50,000 tunnland, blifvit af sakkunnig man besigtigade och afvägde, och för hvilkas aftappning kostnaden beräknats till 100,000 R:dr, har i de öfrige Länen ofvanberörde Nådiga befallning icke kunnat föranleda några fullt tillförlitliga undersökningar och kostnadsberäkningar, emedan dertill fordrats större techniska kunskaper, än som kunna påräknas hos Krono-betjeningen, hvars tid ock af vanliga tjenstegöromål för mycket upptages, för

att derjemte kunna egnas till förrättningar af denna beskaffenhet, samt Landtmätarne ej eller skäligen kunnat åläggas att utan serskild vedergällning förrätta sådane undersökningar, hvarigenom de skulle väsendtligen hindras från deras vanliga arbeten. De af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande meddelade uppgifter ådagalägga dock i allmänhet, huru inom de flesta Län högst betydliga egovidder af mossar och vattendränkta trakter skulle genom vatten-afledningar kunna göras fruktbara; — att sålunda exempelvis i *Christianstads Län* 25,293 tunnland och i *Stockholms Län* 7,229 tunnland mossar och sank mark ansetts kunna genom vattenledningar försättas i fruktbärande skick; — att endast i en socken, *Wahlbo* af *Gefleborgs Län* finnas 2,315 tunnland mossar; — att i *Halland* några 1000 tunnland skulle kunna vinnas genom sänkning af en sjö och några andra vatten-afledningar; och att i *Örebro Län* Skarhults mosse, omkring 3,000 tunnland, ansetts utan synnerlig kostnad kunna genom dikning och bränning förvandlas i fruktbärande fält, o. s. v.

Kongl. Maj:t, som vid föredragning den 4 April 1826 af Dess Befallningshafvandes omförmälde Betänkanden, funnit någon åtgärd, med anledning deraf, i brist af nödige tillgångar å Riks-Statens Nionde Hufvud-Titel, tills vidare icke kunna ega rum, har emedlertid, lika med Rikets Ständer, egnat tillbörlig uppmärksamhet åt de för Riket vigtiga fördelar, som ifrågavarande arbeten för mosstrakternes beredande till odlingsbarhet erbjuda, icke blott medelst de utvägar, som derigenom öppnas för den förnämsta landtmanna-näringens betydliga utvidgning samt arbetslöses sysselsättning och försörjning, men äfven genom det välgörande inflytandet af dessa odlingsföretag uppå climatet, och då den åt Styrelsen för allmänna vattenbyggnader uppdragne befattning pröfvats lämpligen kunna utsträckas jemväl till andra allmänna arbeten af mera vidtomfattande art, har Kongl. Maj:t ansett ifrågavarande bestyr böra blifva ett af de angelägnaste föremålen för sagde Styrelses verksamhet.

Med hänsigt till de här framställda förhållanden, är Kongl. Maj:t alltså betänkt uppå en sådan förändrad organisation af Styrelsen för allmänna vattenbyggnader, att den, under namn af *Styrelse för allmänna arbeten*, ställd under Civil-Departementet, må komma att omfatta:

a) anläggningar och förbättringar af sjö- och land-communicationer, såsom canaler, slussar, vägar, broar, färjor;

b) Strömrensningar;

c) Hamnbyggnader och Muddringar;

d) Arbeten för beredande af större odlings-företag, medelst utdikningar, eller aftappningar af sanka trakter och sjöar;

allt sådant likväl med iagttagande af den ordning för ärendenas judiciella och camerala behandling, eller den handläggning, som hittills på Domstolarne eller Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Kammar-Collegium ankommit, så ock af de bestämmelser om jord-egares härunder beroende rättigheter och skyldigheter, som Lag och laga Stadgar nu eller framdeles förmå.

För tillvägabringande af en sålunda utvidgad organisation för allmänna arbeten, erfordras dock en derefter lämpad tillgång, såväl till förvaltnings-personalens aflöning, som till rese- och undersöknings-kostnader. Enligt den för Tredje Afdelningen af f. d. Stor-Amirals-Embetet den 14 November 1827 fastställda Interims-Stat, har årliga aflönings-kostnaden för besagde Embets-afdelning, anvisad å anslaget för vatten-communicationer och andra allmänna arbeten, de första åren utgjort 6,900 R:dr, men, jemnlikt Kongl. Majts Nådiga Bref den 18 Juni 1836, blifvit nedsatt till 6,000 R:dr, oberäknadt Chefens arfvode, som, tillförne beräknadt till 3,000, men de senare åren till endast 1,000 R:dr, från Riks-Statens Fjerde Hufvud-Titel utgått. Kongl. Maj:t anser, i förhållande härtill, lönings-staten för den ifrågaställda nya Styrelsen böra blifva:

Central-Förvaltningen.

1 Chef (lika med Expeditions-Cheferne vid Stats-Departementen,)	3,000: —
1 Byrå-Chef för den techniska detaljen	1,000: —
1 Kamererare	1,000: —
Canzli-biträde	800: —
2 Ritare, tillsammans	800: —
1 Vaktmästare	166: 32.
Summa	6,766: 32.

I Landsorterne:

5 District-Chefer à 600	3,000: —
hvarförutan till rese- och undersöknings-kostnader samt expenser anses erfordras	6,666: 32.

förutsatt ändock, att sakkunnige Officerare utur Arméen, åtminstone de första åren, blifva till erforderligt antal att tillgå för extra commenderingar till ifrågakommande undersöknings- och afmätnings-förrättningar, samt ledningen af dermed gemenskap egande arbets-företag, och att det sålunda icke göres behof, att Staten med ordinarie löner för alla vid förvaltningen tjenstförrättande belastas.

Med hänsigt derjemte till angelägenheten att bilda en serskild corps af Ingenieurer för sådane allmänna arbeten, hvarom fråga är, i ändamål att med någon större omfattning och med vetenskaplig noggrannhet kunna framgent sådane arbeten bedrifva, anser Kongl. Maj:t den nu befintliga brist af någon fullständig undervisnings-anstalt för dem, som åt berörde yrke vilja egna sig, samtidigt härmed böra afhjelpas. Enär likväl de härtill erforderlige elementar-kunskaper vid technologiska läro-anstalter, samt åtskilliga andra undervisnings-verk kunna inhemtas, och de till en högre läro-curs hörande, för sådan corps erforderlige, kunskaps-arter till större delen sammanträffa med dem, hvaruti undervisning vid Artilleri-läroverket meddelas, anser Kongl. Maj:t detta Läro-verk lämpligen kunna blifva gemensamt för berörde corps, allenast att en ytterligare lärare der varder anställd för undervisning i de speciella kunskapsämnen, som uteslutande tillhöra denna corps, och hvartill en aflönings-kostnad anses erfordras af . . . . . 1,000: —

Den årliga total-utgiften i och för ifrågavarande förvaltnings organisation skulle sålunda utgöra . . . . . 17,433: 16.

hvaremot ofvanberörde, från Fjerde Hufvud-Titeln utgångne, arfvode till Chefen för Stor-Amirals-Embetets 3:dje Afdelning, 1,000 R:dr, likasom ock det Aflönings-anslag af 250 R:dr, som hittills utgått till Comitén för Norra Väg-anläggningarne, då denna Comité blefve, i följd af den nya organisationen, indragen, komme att för andra behof besparas.

Kongl. Maj:t har, uti Dess till Rikets Ständers Stats-Utskott den 27 sistlidne Januari aflåtne Nådiga Proposition om Stats-Verkets tillstånd och behof, för *Vatten-communicationer och andra allmänna arbeten* föreslagit, till anvisande medelst extra Stats reglering, ett anslag af 100,000 R:dr årligen

i 5 år, eller tillsammans 500,000 R:dr, såsom det belopp, hvarunder Kongl. Maj:t ansett detta anslag icke kunna nedsättas, om några väsendtliga anstalter till verklig båtnad för landets näringar och industri skola dermed kunna åstadkommas. — Ehvad Rikets Ständer, i betraktande af den nu ifrågaställde tillökning af föremålen för allmänna arbeten, må finna skäl att, i mon af förhanden varande tillgångar, anvisa något derutöfver ökadt anslag, eller icke, anser Sig Kongl. Maj:t böra föreslå, att ofvanberäknade förvaltningskostnad må å det anslag, som för allmänna arbeten kan varda bestämdt, få utgå; viljande Kongl. Maj:t, derest Rikets Ständer godkänna detta förslag, eller medel annorledes till ändamålet anvisa, utan dröjsmål om verkställigheten af den härigenom anmälda organisations-plan förordna.

För att bereda Rikets Ständer närmare tillfälle att pröfva förhållandena med de allmänna arbets-företag, som till utförande under innevarande och påföljande år ifrågakommit, har Kongl. Maj:t härjemte velat öfverlemna ett tabellariskt sammandrag öfver sådane ifrågakomne Canal- och Sluss-anläggningar, Hamnbyggnader, Muddringar och Strömrensningar, om hvilka mer eller mindre fullständiga undersökningar skett och hvilka till en del finnas omhandlade uti de Stats-Utskottet förut delgifne, från f. d. Stor-Amirals-Embetets Tredje Afdelning inkomne, betänkanden och förslag; anbefallande Kongl. Maj:t derjemte Styrelsen för allmänna Vatten-byggnader att Stats-Utskottet för ytterligare upplysningar tillhandahålla ett af Chefen för medlersta Canal-districtet, Öfverste-Lieutenanten *Edström* utarbetadt Chartæ-verk, med tillhörande kostnads-beräkningar öfver föreslagne canal-utgreningar inom berörde district. Det må härvid dock anmärkas, att kostnads-beräkningarne för en del af de i förrberörde sammandrag upptagne arbeten icke kunnat så fullständigt blifva controllerade, eller i allmänhet de relativa förhållandena med de serskilda arbetena i statistiskt hänseende så utredda, att något motiveradt yttrande om de ifrågakomne arbetsföretagen, till grundläggande af flere års arbetsplan, *för närvarande* kan varda meddeladt. Kongl. Maj:t anser det emedlertid böra blifva ett af de angelägnaste föremålen för den ifrågakomne nya Styrelsen, om den kan komma till stånd, att med all den skyndsamhet och fullständighet, som omständigheterne medgifva, låta verkställa undersökningar, rörande omfånget af de i de serskilda landsorterne påkallade allmänna arbeten, och kostnadsförslag till deras utförande upprätta, för att ej mindre tjena till grund

för Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning af de allmänna årliga arbetsplanerna, än äfven att för Rikets Ständer vid nästblifvande Riksmöte kunna framlägga en fullständigare öfversigt af sådane arbeten, än hittills kunnat ske, ehvad dessa genom bidrag af de till Kongl. Maj:ts disposition för tiden till påföljande Riksdag anvisande medel kunna utföras, eller skulle fordra större understöd, än som inom denna begränsning kunna åstadkommas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Ol. Im. Fåhræus.

Utdrag af Protocollet öfver Civil-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 20 Augusti 1840.

Närvarande:

Hans Excellence, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena Herr Friherre *Stjerneld*,

Stats-Rådet: Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh.

Departements-Chefen, Stats-Rådet *Fåhræus*, hemställde i underdånighet, att, i fråga om bildandet af en Styrelse för Allmänna Arbeten, Proposition till Rikets Ständer må afgå, i enlighet med det förslag dertill, som finnes Protocollet bilagdt.

Enligt Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkande, täcktes Kongl. Maj:t i Nåder gilla berörde förslag, och befallde, att, i öfverensstämmelse dermed, Proposition till Rikets Ständer skulle under denna dag expedieras.

Ex Protocollo,
P. Brändström.

N:o 82.

Ank. till Exp. Utsk. den 2 September, kl. 10 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående befrielse från den Götha Canal-Bolag ådömde Bevillnings-afgift å Bolagets vinstmedel för åren 1829 till och med 1836; Gifven Stockholms Slott den 27 Juli 1840.

Sedan Kongl. Maj:t och Rikets Kammar-Rätt, i anledning af vederbörande Revisions anmärknings-påstående, genom Utslag den 6 Maj 1839, förklarat en summa, stor 3,035 R:dr 28 sk. 9 rst. Banco böra Kongl. Maj:t och Kronan ersättas såsom bevillning, af 5 procent beräknad, på de vinstmedel, hvilka, samlade å Götha Canal-Bolags inkomster från och med år 1829 till och med år 1836, blifvit i följd, af Bolagets den 12 Juli 1837 fattade beslut till ett sammanräknadt belopp af 60,712 R:dr för Bolagets räkning på en gång disponerade, har Götha Canal-Direction, efter det berörde Utslag, såsom icke inom föreskrifven tid öfverklagadt, vunnit laga kraft, uti en till Kongl. Maj:t ingifven skrift, bland annat, i underdångihet anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes, af Gunst och Nåd meddela den eftergift af berörde Bevillnings-medel, som, efter Directionens underdåniga förmodan, troligen skulle varit att emotse, om Kammar-Rättens Utslag blifvit i behörig ordning öfverklagadt; anförande Directionen i sådant afseende, att då, uti Bevillnings-Förordningen, såsom en allmän princip antages, det bevillning å utlånta medel endast komme i fråga, när räntan derå är vorden beräknad till mer än fem procent, och således en behållen vinst af 5 procent först måste vara gifven, innan Bevillnings-afdrag egde rum, så borde, med tillämpning häraf på Actie-Bolag, för gifvet anses, att en så stor bevillnings-summa skall vara bespard, att, om icke fulla 6 procent eller deromkring, åtminstone 3 à 4 procent å hvarje acties inbetalda belopp till delegarne kan utgifvas, förr än bevillning ifrågakommer; att likväl utaf Canalverket och Verkstadens under åren 1829 till och med 1836 besparade behållnin-

gar, tillsammans utgörande 61,558 R:dr 23 sk. 11 rst., hvilka vid sistnämnde års utgång icke funnits i contant, utan blifvit använde till inköp af effecter och materialier för verkstadens drift, och vid hvilken behållnings beräknande icke blifvit afdragne samtidigt inträffade förluster till större belopp, hade, jemlikt Canal-Bolagets beslut, 60,712 R:dr Banco användts till Motala verkstads utvidgning, emot actie-egarne derföre tilldelta räntebärande obligationer, beräknade, såsom utdelning för åren 1834, 1835 och 1836, tillsammans för alla tre åren, för actierne af första classen till 2 procent, eller $\frac{2}{3}$ procent för hvartdera året, och för actierne af andra classen till 1 procent, eller $\frac{1}{3}$ procent för hvartdera året, på hvilka grunder Directionen destohelldre vågade i underdånighet hoppas, att Bolaget finge åtnjuta befrielse från den genom Kammar-Rättens ifrågavarande Utslag ådömda bevillning, som densamma skulle utgå af ett capital, nedlagdt i ett så stort national-företag som Götha Canal.

Ehuru Kongl. Maj:t funnit den af Götha Canal-Direction sålunda underdånigst begärda eftergift af ifrågavarande, Canal-Bolaget ådömda bevillnings-medel ej kunna af Kongl. Maj:t i Nåder bifallas, har Kongl. Maj:t emedlertid velat till Rikets nu församlade Ständers Stats-Utskott härjemte öfverlemna de ämnet rörande handlingar, på det Rikets Ständer må blifva i tillfälle att, med billigt afseende å förekommande serskilda skäl och förhållanden, den af Götha Canal-Directionen sökta eftergiften bevilja.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 27 Juli 1840.

Närvarande:

Justitiæ-Stats-Ministern, Hans Excellence Herr Grefve *Posse*,
Stats-Ministern för Utrikes-Ärendena, Hans Excellence Herr Friherre *Stjerneld.*

Stats-

Stats-Råden: Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre.

T. f. Chefen för Finance-Departementet, Stats-Rådet *af Wingård* uppläste till justering ett, i följd af Kongl. Maj:ts förut meddelade Nådiga beslut, författadt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående sökt befrielse från den Götha Canal-Bolag ådömda bevillnings-afgift å Bolagets vinstmedel för åren 1829 till och med 1836.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla samma förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, och befallde, att Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse skulle, i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständers Stats-Utskott afgå.

In fidem Protocolli,
Fredr. E. Hebbe.

STOCKHOLM, Elméns och Granbergs Tryckeri 1840.

Anmärkningar.

a) Uti f. d. Stor-Amirals-Embetets 3:dje Afdelnings den 16 December 1839 afgifna underdåniga betänkande om allmänna Vattenbyggnader, är upptaget alternativt 3,100 R:dr eller 6,500 R:dr till en brobyggnad öfver Indals-Elfven vid Fjähls lilla färjesund; denna bro har orten sedermera på egen bekostnad till utförande företagit, hvarföre dess kostnad här icke blifvit antecknad.

b) Uti 3:dje Afdelningens underdåniga betänkande är kostnads-summan för Barkens och Siljans canal upptagen till endast 1,459,300 R:dr, härledande sig derifrån, att en post på 1,933 genom miss-summering blifvit utesluten.

c) Undersökningarne och kostnads-förslaget för denna canal äro först under innevarande år fullbordade, hvarföre densamma uti 3:dje Afdelningens underdåniga betänkande endast blifvit omnämnd, såsom erfordrande ett Stats-bidrag af 4,000 R:dr till undersökningarnes fortsättande och fullbordande. Handelshuset *Broms* i Örebro har från början bekostat, och nu äfven låtit fullborda dessa undersökningar.

d, e, f) Kostnaden för dessa 3:ne canal-leder är först innevarande år, genom Chefen för medlersta Canal-districtet, beräknad och en serskild Tablå, jemte chartor, sammandragne i mindre scala, har af samme District-Chef blifvit öfver Canal-systemet i medlersta delen af Sverige upprättad, som inom kort från Stengrafverings-tryckeriet utkommer, för att meddela Allmänheten närmare kännedom om detta system.

g) Uti 3:dje Afdelningens betänkande är, på grund af Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 9 Mars 1838, för denna Sluss-anläggning antecknadt amorterings-anslag à 3,000 R:dr p:r år. Sedermera har planen innevarande år blifvit omarbetad, och arbetskostnaden, som förut var calkylerad till 80,000 R:dr, är, enligt nu följde methoder och principer, beräknad till 95,000 R:dr. Planen afser nu att anlägga Sluss-leden på östra sidan af Elfven, hvarest jord-ersättningar icke behöfva ifrågakomma, hvaremot byggnaden förut var projecterad å Elfvens vestra sida, der stora, i förslaget ej upptagne, jord-ersättningar och såg-verks inlösande ansågos fördyra företaget alltför mycket.

h) Likasom för Forsshaga Sluss-anläggning här ofvan blifvit anmärkt, har 3:dje Afdelningen äfven för Deijeforss-arbetet antecknat amorterings-bidrag à 4,000 R:dr p:r år, intill dess hälften i kostnads-summan, enligt 1833 års förslag, 110,000 R:dr, skulle blifva af Stats-medel amorterad. I sammanhang med omarbetandet utaf planen för Forsshaga-anläggningarne, har kostnads-förslaget, rörande Sluss-byggnad vid Deijeforss, blifvit af District-Chefen granskadt, och, i anseende till sedan år 1833 stegrade pris å dagsverken samt materialier, ansetts böra med 10,000 R:dr förhöjas.

i) Under innevarande års lopp, har, på grund af år 1839 verkställde undersökningar, nytt förslag ingått, i afseende på arbetena i Götha Elf mellan Ströms canal och Götheborg, eller det territorium, som icke tillhör Nya Trollhätte Canal-bolag. Nämnde förslag upptager, att en summa af något öfver 100,000 R:dr erfordras för farledens ändamålsenliga iståndsättande, men som alla handlingar rörande detta mål blifvit remitterade till Chefen för Östra Canal-districtet, hvars utlåtande i dess egenskap af Götha Canal-Bolags Ombud i Kongl. Directionen för Götheborgs hamn- och elf-arbeten ännu ej blifvit aflemnadt, så är den af 3:dje Afdelningen antecknade, på föregående undersökningar grundade, approximativa summan här bibehållen.

k) Tredje Afdelningen har, i dess meranämnde underdåniga betänkande, uppfört Statens amorterings-bidrag till Linköpings hamn-byggnad — hvilket bidrag med 1,080 R:dr p:r år bör utgå i 19 år, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 14 April 1837, — endast för detta och nästkommande 5 år, eller till och med nästa Riksdag. Men som 16 års amorterings-bidrag ännu återstår att utbetalas med 1,080 R:dr om året, är härstädes uppförd hela summan dertill med 17,280 R:dr, samt dessutom 3,500 R:dr, som, enligt detta år upprättad calkyl, utgör hälften af den kostnad, hvarmed anläggningen, i anseende till åtskillige förändringar och förbättringar, vidtagne under arbetets utförande, kommer att öfverskjuta primitiva förslaget.

TABELL

öfver Vattenbyggnads-arbeten, hvarom dels, — efter föregångna åren, verkställde undersökningar, — framställning blifvit gjord uti f. d. Stor-Amirals-Embetets 3:dje Afdelnings, den 16 December 1839, till Kongl. Maj:t afgifna, och derefter till Stats-Utskottet öfverlemnade underdåniga Betänkande, dels undersökningar och kostnads-förslag, sedermera under loppet af år 1840 fullbordade.

	Canal- och Sluss-anläggningar.	Hamn-byggnader med dertill hörande Muddring.	Muddringar och upprensningar af större farleder.	Strömrensningar för dels flottning, dels förekommande af öfversvämning.
Inom Norra Canal-Districtet.				
Råneå Elf, till dels undersökning, dels rensningar, approximativt	—	—	—	4,000:
Luleå Elf, till Hedensforssarnes upprensning	—	—	—	5,000:
Piteå Elf, till Sikforssarnes d:o	—	—	—	6,000:
Ångerman-Elf, till Färjebrygga, med Båthamn vid Veda	—	2,000:	—	—
Indals Elf a), till rensningar i öfre delen af Elfven	—	—	—	25,000:
Ljunga Elf, till rensning af 12 Forssar i Hafverö Socken	—	—	—	4,828:
Ljusne Elf, till Landaforssens upprensning	—	—	—	6,000:
Dahl-Elfven till Väbäcks-forssens d:o	—	—	—	6,000:
Hamnbyggnad vid Norrtelje	—	9,150:	—	—
Kodjupets upprensning för Segelfarten på Stockholm	—	—	44,000:	—
Förbättringar i farleden på Upsala, vid Almarstäk	—	—	9,180:	—
vid Ericssund	—	—	2,500:	—
Inom Medlersta Canal-Districtet.				
Strömsholms Canalens ombyggnad	1,311,884:	—	—	—
Barkens och Siljans Canal, från Norra Barken till Gagnefs Gråda b)	1,461,233:	—	—	—
och förbi Gråda-fallen, den så kallade Gråda-Canal	100,000:	—	—	—
Wenerns och Hjelmarens Canal c)	3,691,099:	—	—	—
Södermanlands, eller Mälarens och Yngarens Canal, från Mälaren till Lockvattnet	309,800:	—	—	—
och derifrån till Yngaren	603,000:	—	—	—
Filipstads Canal	100,000:	—	—	—
Möckelns Canal, utgrening från Wenerns och Hjelmarens Canal d)	259,895:	—	—	—
Åmänningens och Snytens Canal, utgrening till Norbergs Malmfält e)	84,812:	—	—	—
Barkens och Wessmans Canal, utgrening till Grangärdets Bergslag f)	526,789:	—	—	—
Inom Vestra Canal-Districtet.				
Forsshaga Sluss-anläggning vid Clara Elf g)	95,000:	—	—	—
Deijeforss Sluss-anläggning vid d:o h)	120,000:	—	—	—
Canal från Wenern till Erren på Dalsland	70,000:	—	—	—
Canal från Wenern till S:ta Lee	257,856:	—	—	—
Canal genom Albrechtsund, nära Marstrand	24,000:	—	—	—
Muddrings-arbeten i Götha Elf, mellan Ströms Canal och Götheborg, approximativt i)	—	—	25,000:	—
Götheborgs Hamn och Rivier	—	80,000:	—	—
Inom Östra Canal-Districtet.				
Hamnbyggnad vid Linköping och muddring i Stångån ut till Roxen k)	—	20,780:	—	—
Hamnbyggnad vid Wadstena	—	48,000:	—	—
Hamnbyggnad vid Lidköping	—	88,000:	—	—
Stångåns upprensning i gränsen mellan Östergöthland och Småland	—	—	—	30,800:
Ämm-Åns upprensning	—	—	—	55,900:
Inom Södra Canal-Districtet.				
Warbergs Hamn	—	41,550:	—	—
Hamn-anläggning vid Höganäs	—	191,000:	—	—
Hamn-anläggning vid Wiks Fiskeläge eller Svinebådan	—	76,000:	—	—
Landskrona Hamn	—	25,000:	—	—
Ystads Hamn	—	120,000:	—	—
Hamn-anläggning vid Cimbritshamn	—	50,000:	—	—
Helge-åns upprensning och Hamnbyggnad vid Christianstad 130,000 R:dr, eller ock alternativt	—	—	—	—
Hamn-anläggning vid Åhus	—	35,000:	—	—
Wisby Hamn	—	119,000:	—	—
Summa Summarum 10,145,046 R:dr B:co.	9,015,368:	905,480:	80,680:	143,528:

N:o 83.

Ank. till Exp. Utsk. den 24 October, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående förändring i Södra Skånska Infanteri-Regementets rotering, i följd af f. d. Adelsfane-boställenas befrielse från ordinarie roterings utgörande; Gifven Stockholms Slott den 10 October 1840.

Sedan, med anledning af väckt fråga om åtskilliga till boställe vid f. d. Adelsfane-Regementets Skånska Compagni anslagne hemmans befriande från ordinarie rotering, vederbörande Collegier hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmält, att af f. d. Adelsfane-boställena i Skåne, som, vid den inom samma provins verkställde ordinarie rotering, deruti ingått, blifvit roterade vid Södra Skånska Infanteri-Regementet inom Malmöhus Län, $5\frac{1}{8}$ Jordeboks-mantal till $3\frac{1}{2}$ rote, och inom Christianstads Län $1\frac{7}{48}$:dels Jordeboks-mantal till $\frac{2}{3}$:dels rote, eller, sammanlagdt inom begge Länen, $6\frac{13}{48}$:dels Jordeboks-mantal med $4\frac{1}{6}$:dels rotar, samt vid Norra Skånska Infanteri-Regementet, inom Christianstads Län, 1 Jordeboks-mantal till $\frac{41}{96}$:dels rote, och således, vid begge Regementena, tillsammans $7\frac{13}{48}$:dels Jordeboks-mantal till $4\frac{19}{32}$:dels rotar, har Kongl. Maj:t, under den 2 Mars 1838, i Nåder förordnat, att, i öfverensstämmelse med 3 §. uti Dess för Committerade till förrättande af extra roterings-jemkningen i Riket utfärdade Nådiga Instruction af den 20 December 1825, samt i likhet med hvad, genom Kongl. Resolutionen den 2 November 1833, redan blifvit för Ryttmästare-bostället Duckarp och Mönsterskrifvare-bostället Rickarum beviljadt, alla öfrige i Skåne befintliga boställen vid f. d. Adelsfane-Regementet skola från ordinarie till lika stor extra rotering omföras, och i extra roteringslängderne upptagas, samt, så vidt de icke kunna i jemna rotar indelas, åläggas vacance-afgift, att under krigstid utgå, jemlikt Kammar-Collegii under den 9 October 1835 utfärdade Kungörelse; hvarjemte Kongl. Maj:t, vidkommande de uti de härigenom brutna ordinarie rotarne qvarstående hemman eller lägenheter, till Dess Befallningshafvande i Malmöhus och Christianstads Län aflåtit Nådig befallning, att, jemlikt Kongl. Maj:ts under den 15 October 1834, och den 1 Juni 1837, i likartadt fall, meddelade föreskrifter, der tjenstgörande soldater för berörde rotar nu finnas,

efter återstående rote-intressenters hörande, i underdånighet föreslå den rotefyllnad i contant, som dem, intill de förres afgång, borde tillkomma, hvarefter, äfvensom och, i fall soldater för rotarne icke äro anställde, för så vidt dessa rotedelar icke kunde uti hela rotar sammansättas, om hvilken åtgärd Kongl. Maj:ts Befallningshafvande egde, efter anställande undersökning, och sedan vederbörande blifvit hörde, till Kongl. Maj:t i underdånighet inkomma, desamma borde, så framt rote-intressenterne icke ville emottaga contant rotefyllnad, med skyldighet af effectiv roterings utgörande, blifva vacante, emot erläggande till Statsverket af stadgad årlig vacance-afgift, eller sex tunnor spanmål, hälften råg och hälften korn, för hel rote.

Till åtlydnad af hvad Kongl. Maj:t sålunda i Nåder befallt, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Malmöhus Län i underdånighet inkommit med Betänkande och förslag till ny rote-indelning, äfvensom, jemlikt härå meddelad Nådig Remiss, Krigs- och Kammar-Collegierne, sedan ytterligare upplysningar blifvit från vederbörande infordrade, underdånigt Utlåtande i ämnet afgifvit; och har af dessa handlingar inhemtats: att, såsom följd af åtskilliga boställens vid f. d. Adelsfane-Regementet utträdande från af dem hittills utgjord ordinarie rotering och öfvergående till extra sådan, rotarne N:o 81 vid Skytts Compagni, N:o 48 vid Torna Compagni samt N:o 1 vid Herrestads Compagni, helt och hållet blifvit upplöste och ur Södra Skånska Infanteri-Regementets Roterings- och Indelnings-verk försvinna; att roten N:o 80 vid Skytts Compagni, såsom numera blott utgörande en half rote, afsetts att hädanefter förblifva vacant, emot erläggande af 6 tunnor spanmål, hälften råg och hälften korn, för hel rote räknadt, samt att rotarne N:o 121 vid Skytts, N:o 30 vid Färs samt N:ris 26, 34 och 125 vid Albo Compagnier, efter skedd insättning af andra rotedelar, i de utgångna Adelsfane-boställenas ställe, äfven framgent förblifva i full och effectiv ordinarie rotering qvarstående.

I afseende åter på sättet och ordningen för denna förändrade rote-indelnings tillvägabringande, hafva samtlige vederbörande sig enstämmigt förenat, med undantag endast i hvad, som rörer den framgena sammansättningen af rotarne N:o 30 vid Färs Compagni samt N:ris 26, 34 och 125 vid Albo Compagni, i fråga hvarom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och egaren till Wanstatorps Säteri, Grefve *C. Wachtmeister*, hvar sitt förslag framställt; hvarjemte ej mindre bemälde Grefve, än egarne till hem-

manen N:o 10 Ramsåsa, samt N:ris 1 och 4 Araskoga, alternativt anhållit, att för sina egande rotedelar få åtnjuta ständig vacance, emot erläggande af derför bestämd årlig vacance-afgift, på hvilken anhållan likväl, emot tydliga föreskriften i Kongl. Brefvet den 2 Mars 1838, något afseende icke kunnat af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fästas, enär dessa rote-delar, efter skedd insättning af andra roterade hemman i de utbrutna boställenas ställe, åter kunnat till hela rotar sammansättas. Vid anställd jemförelse emellan de begge omförmälde förslagen till sammansättning af ifrågavarande 4 ordinarie rotar, hafva Krigs- och Kammar-Collegierne ansett Grefve *Wachtmeisters*, framför det af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande upprättade, innefatta den fördel: att det medför den minsta rubbning i gamla indelningen; och då dessutom alla vederbörande rote-delegare förklarat sig vara med bemälde Grefves förslag ovilkorligen nöjde, med undantag blott för egarne till N:ris 2, 9, 11, 13, 17 och 28 Ramsåsa, alla delegare i roten N:o 125, af Albo Compagni, hvilka företrädesvis önskat, att hela vederlaget för de utbrutne boställena måtte erhållas i Ramsåsa by, men tillika för den händelse, sådant ej vore möjligt, yttrat sig benägne att med de öfrige instämma om antagande af Grefve *Wachtmeisters* förslag, samt egarne till N:ris 1, 4 och 5 Araskoga, indelade till roten N:o 30 vid Färs Compagni, som förmodat omöjlighet vid roteringens utgörande uppkomma derigenom, att Araskoga är beläget 2 mil från de i Ramsåsa by anslagne vederlagshemmanen, hvilken anmärkning, om den ock vore grundad, Collegierne trott destomindre förtjena afseende, som vida större afstånd emellan hemmanen uti samma rote i Riket förefinnes, utan att sådant medfört någon omöjlighet i roterings-skyldighetens fullgörande, samt det föreslagne vederlagshemmanet, såsom blott utgörande ½:dels rote, kommer att blifva utrote, hvarigenom olägenheten af afståndet förminskas; så hafva Collegierne, uppå alla dessa skäl, i underdånighet tillstyrkt Nådigt gillande af det utaf Grefve *Wachtmeister*, rörande meranämnde rotars sammansättning, upprättade förslag.

Efter öfvervägande af hvad sålunda förekommit, har Kongl. Maj:t, såsom följd af Dess under den 2 Mars 1838 meddelade Nådiga föreskrift, samt de, på grund deraf, vidtagne anstalter, till ordinarie roteringens jemnande inom Malmöhus Län och Södra Skånska Infanteri-Regementet, sedan åtskillige inom Länet belägne f. d. Adelsfane-boställen blifvit från sådan skyldighet befriade, och till extra roterings utgörande i stället indelade, funnit godt i Nåder gilla:

att rotarne N:o 81 vid Skytts och N:o 48 vid Torna Compagnier, såsom tillförne helt och hållet bestående af boställen, i hvilkas ställe andra hemman till roteringens öfvertagande icke finnas att tillgå, må ur Regementets ordinarie roteringsverk alldeles utgå och försvinna;

att enahanda förhållande må ega rum med roten N:o 1 vid Herrestads Compagni, derifrån trenne boställen, tillsammans utgörande $\frac{11}{24}$:dels rote, blifvit utbrutne och till extra roteringen öfvergått, samt öfrige fyra hemmansdelar, tillhopa utgörande $\frac{13}{24}$:dels rote, vid ny sammansättning af andra inom Regementet vid detta tillfälle brutna rotar, såsom fyllnad i desse sistnämnde, ingått;

att roten N:o 80 vid Skytts Compagni, efter skedd utbrytning af befriade, eller till annan rote förflyttade rotedelar, hädanefter må utgöras af:

N:o 5, Lilla Markie $\frac{1}{2}$ mantal, indeladt till . . . $\frac{5}{24}$:dels mantal, samt
N:o 6, ibidem $\frac{1}{2}$ mantal, indelat till . . . . . $\frac{7}{24}$:delar.

tillsammans $\frac{1}{2}$ rote;

att, i öfverensstämmelse med Kongl. Brefvet den 2 Mars 1838, förblifva ständigt vacant, emot erläggande årligen af sex tunnor spanmål, hälften råg och hälften korn, för hel rote räknadt;

att roten N:o 121 vid Skytts Compagni hädanefter må utgöras af:

N:o 6, Bosarp, 1 mantal, indeladt till . . . . . $\frac{11}{48}$:delar.
N:o 8, ibidem, $\frac{1}{2}$ mantal, d:o till . . . . . $\frac{5}{16}$ „
N:o 6, Lilla Markie $\frac{1}{2}$ mantal d:o till . . . . . $\frac{1}{12}$:del.
N:o 7, ibidem, $\frac{1}{2}$ mantal d:o till . . . . . $\frac{3}{8}$:delar.

tillsammans 1 rote.

att vid effectiva soldat-hållet förblifva;

att, med bifall till det af Grefve *Wachtmeister* upprättade, och af Krigs- och Kammar-Collegierne, på välgrundade skäl, understödda förslag, nedannämnde rotar, hvilka alla fortfara att hålla effectiv soldat, nemligen:

a) Roten N:o 30, vid Färs Compagni, må utgöras af:

N:o 16, Klamby, $\frac{1}{8}$:dels mantal, indeladt till . . . . . $\frac{3}{32}$:delar.
Gatehuset Ringahus . . . . . $\frac{1}{16}$:del.
„ 1, Araskoga, $\frac{3}{8}$:dels mantal . . . . . $\frac{7}{48}$:delar.
„ 4, ibidem, $\frac{5}{16}$:dels mantal . . . . . $\frac{7}{32}$ „
„ 5, ibidem, 1 mantal . . . . . $\frac{5}{16}$ „
„ 17, Ramsåsa $\frac{1}{2}$ d:o . . . . . $\frac{1}{12}$:del.
„ 22, ibidem, $\frac{1}{2}$ d:o . . . . . $\frac{1}{12}$ „

tillsammans 1 rote;

b) Roten N:o 26, vid Albo Compagni, må utgöras af:

N:o 9,	Näsby, $\frac{1}{2}$ mantal		. . . . .	$\frac{1}{4}$:del.
„ 7,	Tolånga, $\frac{1}{4}$:dels mantal		. . . . .	$\frac{5}{48}$:delar.
„ 16,	ibidem, $\frac{1}{8}$:dels	d:o	. . . . .	$\frac{1}{16}$:del.
„ 3,	Närby, $\frac{1}{2}$	d:o	. . . . .	$\frac{1}{4}$ „
„ 7,	ibidem $\frac{1}{4}$:dels	d:o	. . . . .	$\frac{1}{8}$ „
„ 11,	ibidem $\frac{1}{16}$:del	d:o	. . . . .	$\frac{1}{12}$ „
„ 22,	Ramsåsa $\frac{1}{2}$	d:o	för återstoden	$\frac{1}{8}$ „
			tillsammans	1 rote;

c) Roten N:o 34, vid Albo Compagni, må utgöras af:

Säteriet	Wanstatorp, 1 mantal		. . . . .	$\frac{25}{48}$:delar.
N:o 10,	Wanstatorp, 1	d:o	. . . . .	$\frac{17}{48}$ „
„ 19,	Ramsåsa $\frac{1}{3}$:del	d:o	. . . . .	$\frac{1}{8}$:del.
			tillsammans	1 rote;

och

d) Roten N:o 125, vid Albo Compagni, må utgöras af:

N:o 28,	Ramsåsa $\frac{1}{4}$:dels mantal		. . . . .	$\frac{5}{48}$:delar.
„ 2,	ibidem $\frac{1}{2}$	d:o	. . . . .	$\frac{1}{4}$:del.
„ 9,	ibidem $\frac{1}{4}$:dels	d:o	. . . . .	$\frac{1}{8}$ „
„ 11,	ibidem $\frac{1}{2}$	d:o	. . . . .	$\frac{3}{16}$:delar.
„ 13,	ibidem $\frac{1}{4}$:dels	d:o	. . . . .	$\frac{1}{8}$:del.
„ 17,	ibidem $\frac{1}{2}$	d:o	för återstående	$\frac{1}{12}$ „
„ 19,	ibidem $\frac{1}{3}$:dels	d:o	för återstående	$\frac{1}{48}$ „
„ 1,	Knickarp $\frac{1}{4}$:dels	d:o	. . . . .	$\frac{5}{48}$:delar.
			tillsammans	1 rote;

alltsammans, i öfverensstämmelse med ett af förrbemälde Collegier upprättadt och, deras underdåniga Utlåtande i ämnet, bifogadt förslag.

Då ifrågavarande nya rote-indelning inom Södra Skånska Infanteri-Regementet, ehuru icke medförande någon ny eller tillökad ordinarie rotering, likväl innebär en på rättsenliga grunder stodd förändring i det af begge Statsmagterna fastställda indelningsverk för provinsen Skåne, har Kongl. Maj:t velat Sitt derom fattade Beslut Rikets Ständer i Nåder meddela, för att äfven, för deras del, i frågan besluta.

De detta ärende rörande handlingar vill Kongl. Maj:t låta till vederbörande Utskott öfverlemna.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen.

Datum ut supra.

CARL JOHAN.

G. B. Cederström.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet på Stockholms Slott den 10 October 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh,
Grubbe.

= = = = = = = = = = = =

Stats-Rådet Herr Friherre *Cederström* uppläste till justering ett, i enlighet med Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående förändring i Södra Skånska Infanteri-Regementets rotering, i följd af f. d. Adelsfane-boställenas befrielse från ordinarie roterings utgörande; och behagade Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll vidfogadt, i Nåder gilla, samt förordna, att Nådig Skrifvelse, i enlighet dermed, skulle till Rikets Ständer afgå.

Ex Protocollo,

J. L. Mazér.

N:o 84.

Ank. till Exp. Utsk. den 24 October, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående rättighet för Entreprenören af Pant-Låne-Inrättningen i Stockholm, att under ytterligare Tio år begagna en Fond, stor 100,000 R:dr af Allmänna medel; Gifven Stockholms Slott den 17 October 1840.

Vid 1823 års Riksdag, förklarade Rikets Ständer, att, ehuru General-Assistance-Contorets lånerörelse ditintills medfört en förlust för det Allmänna af omkring 10,000 R:dr årligen, denna Låne-Inrättning likväl skulle, såsom för hufvudstaden oumbärlig, och den enda, som af de fattigare folkclasserne kunde begagnas, ytterligare få för Statens räkning, och på dess bekostnad fortgå, så framt den årliga förlusten kunde, genom minskade administrations-kostnader, bringas till blott 3,000 R:dr Banco, och om Inrättningens lånerörelse blefve af Stockholms stad eller enskilde öfvertagen, erbjödo Rikets Ständer, för detta ändamål, dels hyresfritt begagnande af General-Assistance-Contorets hus och inventarier, dels en publik lånefond till ett belopp af 150,000 R:dr, hvarom Kongl. Maj:t, uppå Rikets Ständers underdåniga anhållan, äfven lät utfärda Nådig Kungörelse; men dessa förhoppningar och förslag ledde icke till något ändamål. General-Assistance-Contorets förvaltning, ställd under Rikets Ständers och deras Fullmägtiges egen öfverstyrelse, kunde, oagtadt gjorda försök, icke bringas derhän, att års-förlusten, förorsakad af den dryga administrations-kostnaden, med en tjenstgörings-personal af nära 60 personer, i någon betydlig mon minskades. Stadens Styrelse ville icke öfvertaga låne-rörelsens bedrifvande, och någon enskild person anmälde sig ej eller dertill, oagtadt flera förnyade Kungörelser och deruti gifne anmaningar.

Då frågan åter förekom vid 1828, 1829 och 1830 årens Riksdag, beslöto Rikets Ständer, att den af General-Assistance-Contoiret i hufvudstaden utöfvade låne-rörelse skulle år 1832 upphöra att för Statens räkning bedrifvas; men Rikets Ständer yttrade tillika den önskan, att denna lånerörelse måtte, antingen af Stockholms stads Styrelse, eller af enskilde personer, öfvertagas och fortsättas, i hvilket afseende Rikets Ständer jemväl förordnade, att en summa af 100,000 R:dr B:co skulle, under vissa före-

skrifne vilkor, uti Riksgälds-Contoiret hållas stadens Styrelse tillhanda, för att under en tid af 10 år, räknad från den 1 Juni 1832, räntefritt begagnas.

Sedan Stockholms stads Drätsel-Commission derefter hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmält, att den ifrågavarande lånerörelsen icke kunde under något vilkor af Commissionen förvaltas, men att, i händelse densamma af enskild person öfvertogs, Commissionen erbjöd sig att, under Tio års tid, antingen lemna ett visst hyres-bidrag, motsvarande Fem procents årlig ränta å ett capital af 50 à 60,000 R:dr B:co, eller ock hålla den blifvande entreprenören någon tjenlig local hyresfritt tillhanda, förklarade sig Secreteraren vid Öfver-Ståthållare-Embetet, Häradshöfdingen *G. A. Stridsberg*, genom en till Kongl. Maj:t i underdånighet ingifven skrift, villig att öfvertaga och bedrifva ifrågakomne Pant-Låne-Inrättning, med den förbindelse och det syftemål, som Rikets Ständer fästat vid anbudet af lånefonden; förbehållande han sig härvid, att den egendom, som af General-Assistance-Contoret förut begagnades, skulle, med alla tillhörande byggnader, till honom för nämnde ändamål upplåtas.

Efter ett emellan Fullmägtige i Rikets Ständers Riksgälds-Contoir och Stockholms Stads Drätsel-Commission anställdt provisionelt byte af f. d. General-Assistance-Contoirets hus, emot det staden tillhörande, så kallade Hessensteinska huset, hvilket byte Rikets Ständer sedermera, vid 1834 och 1835 årens Riksdag, på sätt deras derom fattade beslut innehåller, fastställt, och då Kongl. Maj:t, efter det vederbörande hörde blifvit, i öfrigt icke funnit hinder för omförmälde Pant-Låne-Inrättnings trädande i verkställighet, på de vilkor, som af Stadens Drätsel-Commission blifvit bestämde, uppdrog Kongl. Maj:t, under den 2 Juni 1832, åt Häradshöfdingen *Stridsberg*, att, emot den af honom erbjudna säkerhet, och enligt uppgifne, af vederbörande godkände vilkor, tillvägabringa, och under Tio års tid bedrifva en på det uppgjorda förslaget grundad Pant-Låne-Inrättning, samt fasställde derjemte i Nåder, under samma dag, och lät från trycket utgifva serskildt Reglemente för denna Inrättning.

Den nya Pant-Låne-Inrättningen, som öppnades den 13 Augusti 1832, har sedermera varit i oafbruten verksamhet, och enligt hvad Öfver-Ståthållare-Embetet anmält, utmärkt sig för ordning i förvaltningen samt uppfyllt det dermed åsyftade ändamål, så att icke blott hela den af Rikets Ständer anslagna räntefria fond, utan äfven en betydlig summa derutöfver varit utlånad; och då nämnde Inrättnings oumbärlighet för hufvudstaden

vudstaden af Kongl. Maj:t, Rikets Ständer samt stadens Styrelse erkänd, ytterligare ådagalades deraf, att dess pantmassa städse uppginge till ett antal af 30 à 40,000 st. panter, och att derstädes sökas och utdelas hvarje dag omkring 200 st. lån, samt under uppbörds- och flyttningstiderna omkring 300 st., samt att den anlitades ej blott af Stockholms egna invånare, utan ock af resande från alla orter, och af personer, serdeles af allmogen, ifrån orterne närmast staden, så har, vid detta förhållande och då ifrågavarande Pant-Låne-inrättning, som under en längre följd af år, af Staten drifvits med flera Tusende Riksdalers förlust eller uppoffring, nu vore kommen i det skick, att den utan tillökning, tvertom med lindring i de lånsökandes afgifter, kan genom enskild entrepreneur vidmagthållas, utan annat understöd än en publik fond, som likväl endast utgör en del af den utlånade summan, Öfver-Ståthållare-Embetet, med hänsigt till samma Inrättnings fortfarande bestånd, uti skrifvelse den 23 April innevarande år, i underdånighet hemställt, det Kongl. Maj:t täcktes hos Rikets Ständer göra Nådig framställning derom, att entrepreneuren af omförmälde Låne-inrättning må förklaras berättigad att under ytterligare tio år, räknade från och med den 1 Juni 1842, begagna den dertill anslagna fond, antingen utan ränta, eller, om Rikets Ständer funno sig ej härtill kunna lemna bifall, emot en årlig ränta af 3 procent, allt med vilkor af Inrättningens fortsatta bedrifvande, enligt Reglementet, och emot samma säkerhet för beloppet.

Härefter har Kongl. Maj:t, under den 11 nästl. Maj, anbefallt Öfver-Ståthållare-Embetet att, genom uppmaning till hugade speculanter, inhemta underrättelse, huruvida den nuvarande entrepreneuren, Häradshöfdingen *Stridsberg*, eller någon annan lämplig person, kunde vara benägen att, efter den 1 Juni 1842, ifrågavarande Pant-Låne-inrättning fortsätta, utan begagnande af låneunderstöd från Statens sida, samt att derefter, i händelse en sådan åtgärd ej skulle medföra åsyftad påföljd, på lämpligt sätt infordra upplysning, om *Stridsberg* eller någon annan vore villig åtaga sig entreprenadens fortsättning under ytterligare 5 à 10 år, såvida det nu anvista lånebidraget får emot tre procents årlig ränta, under samma tid, fortfarande tillgodonjutas, hvarjemte vederbörande speculanter borde affordras serskild förklaring, huruvida de, för ifrån Inrättningen utgående lån, ville åtnöjas med ränta till endast fem för hundradet om året; men, enligt

hvad Öfver-Ståthållare-Embetet numera gifvit tillkänna, hafva dessa försök att få Pant-Låne-inrättningen på förändrade vilkor öfvertagen icke ledt till annan påföljd, än att nuvarande entrepreneuren, Häradshöfdingen *Stridsberg*, erbjudit sig att, under förutsättning, det räntan å de från Inrättningen utgående lån finge förblifva oförändrad efter Reglementet, fortsätta entreprenaden från den 1 Juni 1842, med skyldighet att å fonden, om den får bibehållas, under följande tio år, erlägga tre procent i årlig ränta; och Kongl. Maj:t ser Sig, i följd häraf, föranlåten hos Rikets Ständer nu föreslå, att, för vidmagthållande af merberörde Låne-inrättning, hvilken den fattigare delen af hufvudstadens befolkning, under en längre tidrymd, vant sig att i behofvets stund anlita, och hvars oumbärlighet är nogsamt vorden ådagalagd, det för entrepreneuren af samma inrättning, till begagnande under tio år, eller till och med den 1 Juni 1842, beviljade låneunderstöd, må af honom under ytterligare tio år innehafvas och begagnas; öfverlemnande Kongl. Maj:t till Rikets Ständers pröfning och behjertande, huruvida icke, såsom ett medel att tillvägabringa nedsättning af räntan å eller afgifterne för de från Inrättningen utgående lån, fortfarande räntefrihet för lånebidraget jemväl må ega rum.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 3 October 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,

Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh,
Grubbe.

T. f. Chefen för Finance-Departementet, Stats-Rådet *af Wingård*, föredrog i underdånighet följande mål, nemligen:

— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —

10:o.

Handlingarne i målet, rörande den af Öfver-Ståthållare-Embetet i underdånighet gjorda hemställan om Nådig Proposition till Rikets Ständer, att entrepreneuren af den i hufvudstaden varande Pant-Låne-inrättning må under ytterligare tio år, räknade från och med den 1 Juni 1842, begagna den dertill af Rikets Ständer anslagna fond, af 100,000 R:dr, mot en årlig ränta af 3 procent; hvilket mål den 13 sistlidne Augusti blifvit inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmäldt, men, för åtskillige upplysningars infordrande, uppskjutet.

— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —

Stats-Råden *Törnebladh*, *Ihre*, *af Wingård*, *Fåhræus*, Herr Friherre *Lagerbjelke* samt Herr Friherre *Cederström*, förnyade i underdånighet deras till Protocollet för den 13 sistlidne Augusti afgifna tillstyrkande, att Kongl. Maj:t, med fästadt afseende på de af Öfver-Ståthållare-Embetet anförde skäl och meddelda upplysningar, måtte täckas uti aflåtande Proposition föreslå Rikets Ständer, att entrepreneuren af ifrågavarande Pant-Låne-inrättning må, under ytterligare tio år, räknade från och med den 1 Juni 1842, få begagna den i och för Inrättningens vidmagthållande af Rikets Ständer anslagna fond, 100,000 R:dr, emot årlig, ifrån nämnde tid beräknad, ränta, à 3 för hundrade, samt under iagttagande af öfrige i Reglementet för samma Inrättning stadgade vilkor.

Uti detta underdåniga tillstyrkande instämde nu äfven Stats-Rådet *Grubbe*.

Med afseende å angelägenheten att vidmagthålla en Låne-inrättning, hvilken den fattigare delen af hufvudstadens befolkning, under en längre tidrymd, vant sig att i behofvets stund anlita, och hvars oumbärlighet blifvit nogsamt ådagalagd, förklarade Kongl. Maj:t Sig nu vilja hos Rikets Ständer föreslå fortfarande, under ytterligare tio år, af det för Pant-Låne-inrättningen i Stockholm beviljade låneunderstöd, dervid Kongl. Maj:t tillika ansåg Sig böra till Rikets Ständers pröfning och behjertande öfverlemna, huruvida icke, såsom ett medel att tillvägabringa nedsättning i räntan å eller afgifterna för de från Inrättningen utgående lån, samma låneunderstöd äfven hädanefter må räntefritt begagnas.

Kongl. Maj:t befallte, att förslag till Nådig Proposition i ämnet skulle, i öfverensstämmelse härmed, uppsättas och inför Kongl. Maj:t i vanlig ordning justeras.

Ex Protocollo,

Fredr. E. Hebbe.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 17 October 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh,
Grubbe.

Tillförordnade Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård* uppläste ett, jemlikt Kongl. Maj:ts förut meddeldta Nådiga beslut, författadt

underdånigt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående rättighet för entrepreneuren af Pant-Låne-inrättningen i Stockholm att under ytterligare tio år begagna en fond, stor Ett Hundra Tusen Riksdaler af allmänna medel;

och täcktes Kongl. Maj:t, uppå underdånigt tillstyrkande af Stats-Rådets Ledamöter, Nådigst förordna, att Kongl. Maj:ts Proposition i nyssnämnde ämne skulle, sådan densamma är vid detta protocoll bilagd, under innevarande dag till Rikets Ständer affardas.

Ex Protocollo,

Nils af Zellén.

N:o 85.

Ank. till Exp. Utsk. den 24 October, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående den nya ordinarie Soldat-Roteringen i Riket; Gifven Stockholms Slott den 17 October 1840.

Sedan Rikets Ständer, uti underdånig skrifvelse den 17 December 1823, ej mindre uppgifvit de grunder, Rikets Ständer ansett böra följas för en, redan vid 1812 och 1815 årens Riksdagar, af Ständerna nödig funnen jemkning och rättelse i den extra rotering, som, i följd af vid 1809 och 1810 årens Riksdagar fattadt beslut, inom Riket försiggått, än äfven rörande verkställigheten häraf sig i underdånighet utlåtit, fann Kongl. Maj:t för godt, att, under den 20 December 1825, ej allenast utfärda den Instruction, hvarefter Committerade, till den beslutade jemkningens verkställande, borde sig i underdånighet rätta, utan ock, enär i samma Instruction förordnades, att krono-skatte och frälse-jord icke borde till extra rotering upptagas, emedan, enligt gällande Författningar, all sådan jord ålåge att i ordinarie roterings-besväret deltaga, genom Nådigt Circulair-Bref till samtlige Dess Befallningshafvande föreskrifva, att extra Roterings-

Commissionerna borde ej blott noga undersöka, huruvida inom hvarje Commissions-district någon oroterad jord af dessa naturer förefunnes, som efter gällande Författningar borde i ordinarie roteringen deltaga, samt deröfver serskilda längder författa, hvaruti alla af sådan beskaffenhet varande hemman och lägenheter borde upptagas, utan äfven desamma i ordinarie rotar indela, efter enahanda grunder, som vid roteringsverkets uppgörande blifvit inom Länen följda, jemförde med de grunder, som Kongl. Maj:t i Instructionen för extra Roterings-Commissionerna stadgat, hvadan ock samma Instruction komme, i alla andra tillämpliga fall, att tjena Roterings-Commissionerna till underdånig efterrättelse.

De allmänna grunderne för dessa Nådigst anbefallda roterings-förrättningar, sådane desamma innefattas i Instructionens 2, 3, 4, 5, 7 och 8 §§., voro:

Att från upptagande i extra roteringen borde uteslutas:

1:o alla sådane hemman, som, efter Roteringsverkets införande, blifvit af öde upptagne och skattlagde, och hvilka, i följd af deras natur, borde vara ständigt roterade;

2:o öfverskjutande delar af sådane förut roterade hemman, som i Roteringsverket voro roterade för mindre mantal, än hvaraf de enligt Jordeboken bestå;

3:o alla inom Bergslagen tilläfventyrs varande oprivilegierade hemman och lägenheter;

4:o Posthemman af Krono-, Skatte- och Frälse-natur, äfven om de från postförings-skyldigheten komme att skiljas; och

5:o alla af Krono-, Skatte- eller Frälse-natur varande utjordar och torp, hvilka icke befunnes vara under hemmanens räntor inbegripna, samt odlingar å Recognitions-skogar, Kronoparker och andra allmänningar.

Att från extra rotering borde befrias:

1:o Rutsthållshemman;

2:o alla till militien hörande boställen, med undantag af boställen vid f. d. Adelsfane-Regementet, samt indragna eller på indragning ställda militie-boställen, så väl vid Cavalleriet som Infanteriet, hvilka borde uti extra roteringen ingå;

3:o Comministrars, Klockares och ringare Kyrkobetjentes samt Länsmäns och Fjerdingsmäns boställen, äfvensom de åt Lotsar upplåtne Kronohemman;

4:o Jägeri-betjeningens boställen, hvilka likväl, i händelse de komme att indragas, borde vidkännas ordinarie rotering;

5:o jord, anslagen till milda stiftelser, äfvensom alla serskilda lägenheter af privilegierad natur, hvilka ej blifvit åsatt visst hemmantal, så vida de ej, efter ortens skattläggningsgrunder, uppginge till ett sextondedels mantal, i hvilken händelse de borde vara extra rotering underkastade; och

6:o Posthemman af annan än Krono-, Skatte- eller Frälse-natur, som hade åtta mils postföring i veckan, så framt de ej i godhet och förmoner öfverstege, hvad efter ortens roteringsgrund ansåges belöpa på en hel extra rote, då de, i sådant fall, borde för öfverskottet i extra roteringen ingå.

Att extra roteringsjemkningen borde tills vidare uppskjutas:

1:o å all städerna tillydande jord, intilldess Rikets Ständer yttrat sig om städernas båtsmanshåll i allmänhet, och Kongl. Maj:t i detta ämne fattat Sitt Nådiga beslut;

2:o i Jemtland, intilldess, efter slutade afvittringar, landet undergått ny ordinarie rotering;

3:o i Westerbottens och Norrbottens Län, intilldess Westerbottens Regementes ordinarie rotering blifvit reglerad; och

4:o i Provinsen Herjeådalen.

Att, på det likhet måtte vinnas med gamla roteringen, till hvarje rote borde anslås hemman af jemförlig godhet med dem, af hvilka hel rote i ordinarie roteringen allmännast inom Provinsen utgjordes; dervid dock afseende borde fästas på det serskilda bidrag af Staten, som på ett eller annat ställe blifvit ordinarie roteringen till understöd beviljadt; samt

Att sorgfälligt tillses skulle, att alla oroterade hemman och lägenheter, som extra rotering åläggas borde, blefvo i rote satta, och ingen derifrån undantagen, så framt icke någon lägenhet skulle på något ställe öfverblifva, som ej fullt utgjorde en rote och utan svårighet ej kunde med andra sammansättas, i hvilken händelse borde föreslås, huru en sådan lä-

genhet måtte, på annat sätt, komma roterings-inrättningen till godo; hvarjemte Kongl. Maj:t, uti sedermera till Krigs- och Kammar-Collegierne samt Förvaltningen af Sjö-Ärendena aflåtne Nådiga skrifvelser den 30 Maj, den 14 Juni samt den 9 och 15 November 1826, i anledning af derom gjorda hemställanden, meddelat åtskilliga detta ämne rörande föreskrifter och förklaringar.

Efter det ifrågavarande roterings-förrättningar inom de Län, der sådana voro till verkställighet anbefallda, hunnit af dertill utsedde Committerade till slut bringas, samt underdåniga berättelser derom inkommit, beslöt Kongl. Maj:t, sedan Krigs- och Kammar-Collegierne samt Förvaltningen af Sjö-Ärendena hörde blifvit, under den 2 November 1833, taga detta ärende i ett sammanhang under Nådigt öfvervägande, samt dervid icke blott afgöra de inom hvarje Län uppstådda serskilda frågor och besvär, utan ock, genom Nådig skrifvelse till bemälde Collegier af samma dag, bland annat gilla Committerades åtgärd, att med ny ordinarie rotering förslagsvis belägga jord af Skatte-, Krono- och Frälse-natur, som icke genom den för Committerade utfärdade Instruction, serskilda Författningar eller speciella Kongl Bref och Resolutioner blifvit från all rotering undantagen och befriad; dock med Nådigt förklarande derjemte, att, innan Committerades förslag till den ständiga roteringens förökande blefve af Kongl. Maj:t fastställdt, Kongl. Maj:t i Nåder derom ville inhemta Rikets Ständers underdåniga yttrande.

I sammanhang härmed förordnade Kongl. Maj:t tillika, att, i de fall, der Committerades tillämpning af Författningarne befunnits mer eller mindre afvikande från de i Nåder gillade och föreskrifna grunder, en ytterligare handläggning af roteringsmålen, till befrämjande af deri nödige ansedde rättelser, borde verkställas, i hvilket afseende Committerade inom de serskilda Länen skulle å nyo sammanträda, samt, efter verkställighet af ifrågavarande rättelser, med 2:ne fullständiga längder, både för soldat- och för båtsmanshållet, i underdånighet inkomma, den ena på den extra roterade och den andra på all den till ny ständig rotering indelade jorden, upptagande, hvar för sig, först de hemman och lägenheter, som blifvit sammansatta i hela rotar och dessas antal, samt derefter dem, som öfverblifvit, eller, i anseende till belägenheten, icke kunnat till effectiv roteringspræstation indelas.

Under

Under det Committerade i Rikets serskilda provincer med roteringsverkens completterande sålunda voro sysselsatta, lät Kongl. Maj:t till Nådig pröfning hos Sig förekomma Rikets Ständers vid 1828—1830 årens Riksdag den 28 October 1829 aflåtna underdåniga skrifvelse, hvaruti Rikets Ständer anhöllo, dels att den af 1826 års Roterings-Commissioner föreslagna tillökning i ordinarie knektehållet icke måtte till någon verkställighet befordras, innan Rikets Ständer, efter Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, sig deröfver utlåtit, med den beslutande rätt, som genom 73 och 80 §§. Regerings-Formen är Rikets Ständer förbehållen, dels att, om sådan verkställighet egt rum, den måtte genom Kongl. Maj:ts Nådiga försorg varda återkallad, äfvensom att jordegare icke måtte, genom uragtlåtenhet att anföra besvär öfver Commissionernas åtgärder, att ny ordinarie rotering ålägga, anses hafva sådan rotering sig åtagit, eller förlorat rättigheten att derifrån befrias, intilldess Rikets Ständer sig i hufvudstaden yttrat, samt att, derest kostnad eller förlust blifvit jordegarne genom berörde roterings åläggande tillskyndad, tillfälle dem beredas måtte, att, i laga ordning, göra deras rätt till ersättning derföre gällande.

Till svar å denna underdåniga framställning, fann Kongl. Maj:t för godt, uti till Rikets Ständer aflåten Nådig Skrifvelse den 18 Januari 1834, meddela: att Skatte-, Krono- och Frälsejords åliggande att deltaga i ständiga knekte- och båtsmanshållen, redan uti Riksdagsbeslutet den 3 Januari 1683, blifvit bestämdt, och sedermera af Rikets Ständer vid flera Riksdagar stadfästadt, hvadan ock så beskaffad jord, då den icke varit till effectivt knekte- eller båtsmanshåll indelad, præsterat årlig rotefrihets-afgift, stadgad först genom Kongl. Resolutionen den 29 November 1727, till belopp af 10 Daler Silfvermynt årligen, af helt mantal, men sedermera, tid efter annan, och sist vid 1812 års Riksdag, förhöjd till 12 R:dr, hvarmed samma afgift ännu utgöres; att, såsom grund för denna afgift, Rikets Ständer i 25 §. af 1830 års Bevillnings-Stadga förklarat, att, enligt deras beslut, all i Riket befintlig jord af ofvannämnde natur, borde vara i förrberörde måtto indelad; att Rikets Ständer icke allenast i underdånig skrifvelse den 17 December 1823 anhållit, att vid extra roterings-jemkningen måtte skiljas, och derifrån uteslutas alla hemman och lägenheter af Krono-, Skatte- och Frälse-natur, såsom, enligt Författningarne, ständig rotering underkastade, utan ock, uti serskild underdånig skrifvelse den 19 October 1829, anhållit, att, vid Nådig pröfning

af ifrågavarande föreslagna tillökning i ordinarie roteringen, Kongl. Maj:t måtte afse lämpliga utvägar, hvarigenom ännu roterade Capellans-boställen kunde komma i åtnjutande af roterings-frihet, för hvilket ändamål Rikets Ständer, såsom vederlag åt de Capellaner, hvilkas boställen måste i roteringen qvarstå, sjelfve tillstyrkt motsvarande ersättning af den rotefrihets-afgift, som borde erläggas af sådana förut oroterade mindre hemmansdelar, hvilkas spridda läge förhindrade deras indelning i ordinarie rotar; att det således varit med Rikets Ständers önskningar och beslut förenligt, att Kongl. Maj:t, uti den för Committerade till extra roterings-jemkningens förrättande utfärdade Nådiga Instruction, förordnat om uteslutande från extra rotering af den oprivilegierade jorden och, genom serskildt Circulair-Bref till Landshöfdingarne, anbefallt undersökning, hvar sådan jord funnes och dess föreslående till indelning i ordinarie rotar, efter de i förra roterings-verken och Committerades Instruction stadgade grunder; att, då dessa i Nåder anbefallda åtgärder endast afsågo ärendets ordentliga beredning, innan detsamma till Rikets Ständer öfverlemnades, någon verkställighet af den föreslagna tillökningen i ordinarie roteringen icke kunnat inträffa, hvadan ej eller, på sätt Rikets Ständer äskat, någon sådan vore att återkalla; att, på en slik verkställighet, såsom beroende af Konungens och Rikets Ständers gemensamma beslut, jordegarnes enskilda besvär, så vidt de anginge roteringsskyldighetens tillvarelse, icke hade någon inverkan, hvaraf följt, att underlåtenhet, att dylika besvär anföra, icke eller kunde till dylik skyldighet förbinda; samt slutligen, att någon præstation af den nya ständiga roteringen ännu icke vore af Kongl. Maj:t i Nåder förordnad, än mindre af jordegarne fullgjord, deraf ock vore en följd, att någon kostnad eller förlust genom den anstallt, Kongl. Maj:t i Nåder vidtagit, icke kunnat jordegare tillskyndas.

Uti en med samma skrifvelse till Rikets Ständer öfverlemnad Nådig Proposition, förklarade Kongl. Maj:t bland annat, att, hvad beträffade beloppet af den afgift, som erläggas borde, af ordinarie rotering underkastade, men till sådan rotering icke indelade hemman och lägenheter, så, enär de i knektehållet qvarstående Capellans-bosällenas hela kostnad för roteringsbesväret borde till fullo godtgöras af hemman, som, för aflägsenheten skull, eller af annan orsak, undsluppe öfvertagandet in natura af samma besvär, ansåge Kongl. Maj:t alla sådana hemman hädanefter böra, icke såsom hitintills, erlägga rotefrihets-bevillning med blott 12 R:dr för helt hemman, på sätt 25 §. i Bevillnings-Förordningen af år 1830 föreskref,

utan en sådan vacance-afgift, som motsvarade knektebesväret efter de i hvarje Län gällande roteringsgrunder, hvilket sistnämnde belopp, såsom Länen emellan olika och föränderligt, borde vid markegångssättningarne specificeras och uträknas, samt i taxorna årligen utsättas; och funne Kongl. Maj:t en sålunda förhöjd rotefrihetsafgift destomera billig, som all jord af lika natur borde, oansedt tillfälligheten af en olika belägenhet, draga lika besvär, samt Rikets Ständer sjelfve förklarat, att all i Riket befintlig oroterad jord af Krono-, Skatte- och Frälse-natur borde, enligt Rikets Ständers beslut, vara till knekte- och båtsmanshåll indelad.

Efter emottagandet af dessa Nådiga meddelanden, hvilka till Stats- och Ekonomi-Utskottens behandling af Rikets Ständer öfverlemnades, anmälde Utskotten i afgifvet Utlåtande den 29 Juli 1834 sig anse, dels att af Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse någon åtgärd å Rikets Ständers sida icke påkallades, dels ock att, innan den anbefallda ytterligare undersökningen hunnit till slut bringas, och Rikets Ständer fått emottaga Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i ämnet, de vid då påstående Riksdag i ämnet väckta motioner, icke borde till pröfning upptagas, hvilken Utskottens åsigt ock blef af Trenne Riks-Stånd gillad.

Sedan emedlertid de genom Kongl. Brefvet den 2 November 1833 anbefallda ytterligare undersökningar och jemkningar af 1826 års roteringsförrättningar inom Länen fortgått, hafva Krigs- och Kammar-Collegierne, samt Förvaltningen af Sjö-Ärendena, i den mån berättelser och nya längder från Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande till Collegierne blifvit insända, desamma, af Collegiernes, för hvarje Län serskildt afgifna Utlåtanden åtföljde, till Kongl. Maj:ts Nådiga fastställelse i underdånighet öfverlemnat; och har Kongl. Maj:t, som, efter pröfning af hithörande förhållanden, en slik fastställelse redan i Nåder meddelat å de upprättade längderna, såväl öfver extra roteringen, som i fråga om den ersättning, hvilken Indelnings-verket tillkomma bordt för de från hitintills utgjord ordinarie rotering befriade Capellans-boställen, m. fl. lägenheter af privilegierad natur, deremot vid hvarje tillfälle beslutit, att längderne öfver den tillkomna nya ordinarie roteringen borde, vid nu inträffadt Riksmöte, till Rikets Ständers kännedom och fastställelse, jemväl för deras del, öfverlemnas.

Ehuru, då de i Nåder anbefallda jemkningar och nya längder ännu icke hunnit för alla Rikets Län fullbordas, roteringen följaktligen, på det hela taget, ännu icke kan, i ett sammanhang för hela Riket, inför Rikets

Ständer framläggas till den slutliga åtgärd, som på denna Statsmagt ankommer, har Kongl. Maj:t likväl, enär den skedda roteringen, för hvarje Län serskildt, utgör ett helt för sig, som, utan hinder af hvad för andra Län ännu återstår att regleras, kan till definitiv behandling företagas, samt Kongl. Maj:t under 26 October 1838, den 14 September 1839, den 24 Januari, den 3 Juli och den 20 Augusti innevarande år beslutit, att de under samma dagar af Kongl. Maj:t, för Dess del, gillade längder öfver den inom Stockholms, Westmanlands, Nyköpings, Upsala, Jönköpings och Östergöthlands Län tillkomna nya ordinarie rotering, borde till Rikets Ständer öfverlemnas, nu i öfverensstämmelse härmed och sedan detta ärende, i hvad båtsmansroteringen angår, såsom följd af Kongl. Maj:ts Nådiga Stadga den 16 Maj innevarande år, angående fördelning af ärendena mellan Stats-departementen, blifvit af Sjöförsvars-departementet till handläggning öfvertaget, i Nåder velat till Rikets Ständers granskning och gillande, jemväl för deras del, öfverlemna de å serskildt upprättad förteckning specificerade längder öfver den af Roterings-Commissionerna inom nedannämnde sex Län verkställda, samt af Krigs- och Kammar-Collegierne, efter förutgången granskning och rättelse, i underdånighet tillstyrkta nya ordinarie soldat-rotering, af hvilka längder inhemtas att:

i *Upsala* Län, endast tillkommit spridda rotedelar, hvilka icke kunnat till hela rotar sammansättas, men tillhopa anses svarande mot $3\frac{4}{5}$:dels hela rotar;

i *Stockholms* Län, likaledes befinnas spridda rotedelar, tillsammans motsvarande $1\frac{1}{8}$:dels rote;

i *Nyköpings* Län, tillkommit 23 hela rotar, samt derutöfver spridda rotedelar, tillhopa motsvarande $\frac{5}{8}$:dels rote;

i *Jönköpings* Län, anträffats endast spridda hemmansdelar, hvilka icke kunnat i hela rotar sammansättas; men tillsammans motsvarande $10\frac{7}{12}$:dels sådane rotar;

i *Westmanlands* Län, tillkommit 15 hela rotar, samt 26 spridda hemmansdelar, hvilka sistnämnde, motsvarande $1\frac{469}{696}$:dels rote, icke kunnat till hela rotar sammansättas;

i *Östergöthlands* Län, med derunder lydande Wånga Bergslag, uppstått tillsammans 62 hela rotar, oberäknadt spridda hemmansdelar; hvilka tillhopa ansetts motsvara $3\frac{67774}{19,393}$:dels hela rotar;

Och vill Kongl. Maj:t, i sammanhang härmed, Rikets Ständer i Nåder meddela, att:

inom Kronobergs, Malmöhus och Christianstads Län, några nya, hvarken hela eller styckade, ordinarie soldat-rotar vid ifrågavarande förrättningar ej tillkommit;

inom Hallands, Blekinge, Gottlands och Wester-Norrlands Län, endast båtsmanshåll anträffas;

inom Götheborgs, Calmar, Gefleborgs och Wermlands Län, nya roterings-längder väl blifvit upprättade, men att desamma för det närvarande bero af en inom Kammar-Collegium ännu icke fullbordad granskning;

inom Örebro och Skaraborgs Län, de upprättade nya längderna bero på Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvandes deröfver infordrade Utlåtanden;

inom Gefleborgs Län, väl tillkommit ny rotering, men att pröfningen af de upprättade längderna måst uppskjutas, i anledning af deröfver ingifna, och med vederbörande Collegier communicerade, underdåniga besvär; och

inom Kopparbergs, Jemtlands, Westerbottens och Norrbottens Län, extra roteringsjemkningen och den dermed sammanhängande nya ordinarie roteringen blifvit tills vidare uppskjuten.

Uppå Rikets Ständer ankommer nu att till pröfning upptaga Kongl. Maj:ts, under den 18 Januari 1834, till Rikets Ständer aflåtna, och här ofvan omförmälda proposition, i afseende å vacance-afgiften under fredstid för de hela rotar eller spridda roteandelar, hvarmed den ordinarie roteringen i Riket tillökad blifvit, eller ytterligare kommer att ökas inom de Län, deruti roterings-förrättningarne ännu icke hunnit till slut bringas, eller för hvilka granskningen af dessa förrättningar ännu återstår; och beror af Rikets Ständer, hvilka allena ega att bestämma de bevillningsgrunder, hvarefter merberörde vacance-afgift bör till Stats-cassan erläggas, att tillika sig utlåta, huruvida de nya ordinarie rotar eller spridda rotedelar inom Götheborgs, Calmar, Gefleborgs, Wermlands, Örebro, Skaraborgs och Elfsborgs Län, hvilka, på grund af upprättade, men hitintills icke fullständigt granskade eller fastställda roteringslängder, tillkommit, skola, före nästinträffande Riksdag, en lika vacance-afgift till Stats-verket erlägga, eller om dermed uppskjutas bör, till dess Roterings-verken

för sistnämnde 7 Län hunnit till Rikets Ständer, vid deras nästinträffande sammanträde, öfverlemnas samt af Rikets Ständer granskas och fastställas.

De för först omförmälde sex Län upprättade roterings-längder, tillika med de handlingar, hvilka för desammas granskning kunna såsom behöfliga anser, skola, genom Landtförsvars-departementets Canzli-expeditions försorg, tillhandahållas det Utskott, åt hvilket handläggningen af detta ärende varder af Rikets Ständer anförtrodd.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl Nåd och Ynnest städse välbevägen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

G. B. Cederström.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet på Stockholms Slott den 17 October 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Törnebladh,
Grubbe.

= = = = = = = = = = = =

Stats-Rådet Herr Friherre *Cederström* uppläste till justering ett, i enlighet med Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående den nya ordinarie soldat-roteringen i Riket; och behagade

Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan,

berörde förslag, sådant det finnes detta protocoll vidfogadt, i Nåder gilla, samt förordna att Nådig Skrifvelse, i enlighet dermed, skulle till Rikets Ständer afgå.

Ex Protocollo,

C. G. Arman.

N:o 86.

Ank. till Exp. Utsk. den 24 October, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående jemkning i provinsen Skånes ordinarie rotering; Gifven Stockholms Slott den 17 October 1840.

Vid 1830 års Riksdag, anmälde hos Kongl. Maj:t Rikets då församlade Ständer i underdånighet, huruledes klagan vid samma Riksdag blifvit förd öfver extra roteringens i Skåne förvandling till ständigt knekteháll, samt att Rikets Ständer, med deraf hemtad anledning och efter erhållen fullständig utredning om den öfverklagade roteringens första uppkomst, äfvensom om den behandling dermed gemenskap egande angelägenheter sedermera tid efter annan erhållit, ansett sig böra i underdånighet tillstyrka, att, enär, enligt Rikets Ständers tanka, grundade anmärkningar, så väl vid då påstående, som vid föregående, Riksdagar, blifvit framställda emot vissa af Commissionen för den ständiga roteringens uppgörande vidtagna åtgärder, dem Rikets Ständer funnit icke kunna annorlunda, än medelst en ny undersökning och rotejemkning inom provinsen, undanrödjas eller rättas, men emot denna till sin billighet redan erkända anstalt, hinder mötte uti det af Rotehållarne vid ständiga roteringens åtagande fästade vilkor, "det ingen borde åläggas högre ordinarie rotering än den extra, han förut utgjort," Kongl. Maj:t i Nåder täcktes, för att omsider öppna en utväg för afhjelpandet, i möjligaste måtto, af de mot ifrågavarande rotering så ofta upprepade klagomål, genom vederbörande Dess Befallningshafvande låta, på samma dag och timma, å Lands-Canzlien i Malmö och Christianstad, minst tre månader efter den dag Kungö-

relsen derom blifvit i Länens Kyrkor första gången uppläst, sammankalla samtlige Rotehållarne vid Södra och Norra Skånska Infanteri-Regementena, samt till deras besvarande framställa följande tvänne alternativ:

a) huruvida vid den redan skedda roteringen borde förblifva, blott med den förändring, att de nu varande öfverlopps-rotarne, från och med det år, som näst påföljer det, då beslutet härom af Rotehållarne varder fattadt, anslogos till understöd för de Rotehållare inom bägge Länen, hvilka, vid skeende undersökning, befunnos vara i mesta behof af lindring i ålagd roterings-skyldighet; eller

b) om Rotehållarne heldre åstundade, att en allmän jemkning i berörde rotering anställdes, då, i sådant fall, vissa, i sammanhang med detta senare alternativ, af Rikets Ständer, för deras del, bestämda grunder och vilkor, skulle af Rotehållarne, utan ringaste modificationer och förändringar i ordalydelsen, antagas; och anhöllo Rikets Ständer slutligen i underdånighet, att det härefter uppgörande förslag till rotejemkning måtte, sedan vederbörande embetsmyndigheter blifvit deröfver hörde, vid blifvande Riksdag, Rikets Ständer föreläggas, till den åtgärd, 80 §. Regerings-Formen föranleder.

Sedan Krigs- och Kammar-Collegierne, i anledning af denna Rikets Ständers Skrifvelse, med underdånigt Utlåtande till Kongl. Maj:t inkommit, har Kongl. Maj:t, under den 2 Juni 1837, detta ärende till Nådig pröfning förehaft och, med bifall till några af Collegierne, på anförda skäl, i underdånighet föreslagna mindre hufvudsakliga redactions-förändringar, i de under andra alternativet innefattade vilkor och förbehåll, samt med förklarande derjemte, att, ehuru Rikets Ständer, på grund af det genom Kongl. Brefvet den 21 October 1817 fastställda roteringsverk, och det i samma Nådiga Bref iagttagna beräkningssätt, anslagit öfverlopps-rotarnes antal till 86, detta antal, sedan genom den år 1826 verkställda, och medelst Kongl. Brefvet den 2 November 1833 i vissa delar återförvista, samt nu definitivt i Nåder fastställda jemkning af extra roteringen i Skåne, extra rotarne blifvit minskade till $115\frac{41}{48}$:dels nummer, numera, efter samma beräkningsgrund, rättligen måste nedsättas till 78 nummer i jemnt tal, af hvilka den erläggande vacance-afgiften, 6 tunnor för hvarje rote, eller tillhopa 468 tunnor spanmål årligen, alltså komme, i händelse af första alternativets antagande, att de svagare rotarne i den ständiga roteringen till understöd tilldelas,

las, i Nåder förordnat om Rotehållarnes sammankallande till omröstning, på sätt och i den ordning, Rikets Ständer begärt; i sammanhang hvarmed Krigs- och Kammar-Collegierne i Nåder anbefalldes att upprätta och till Kongl. Maj:t i underdånighet inkomma med förslag till Instruction för den Comité, som, efter det utgången af omröstningen inberättad blifvit, kunde i Nåder förordnas att rotejemkningen, i öfverensstämmelse med de af pluraliteten bland Rotehållarne företrädesvis antagna vilkor, verkställa.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Malmöhus och Christianstads Län anmälde härefter, uti skrifvelser till Krigs- och Kammar-Collegierne af den 16 och 17 November 1837, att, vid de inom Länen å förstnämnde dag med Rotehållarne utsatta sammanträden, och dervid anställda omröstningar öfver ofvanomförmälda tvänne alternativ, i omröstningen deltagit:

inom Malmöhus Län	921.
„ Christianstads d:o	449.
tillsammans	1,370.

behörigen representerade rotar, samt att rösterne på det sätt utfallit, att första alternativet antagits:

inom Malmöhus Län af	880.	
„ Christianstads d:o af	278.	1,158.

Och att 2:dra alternativet blifvit gilladt:

inom Malmöhus Län af	41.	
„ Christianstads d:o af	171.	212.
Summa		1,370.

hvarförutan, jemlikt det för voteringen af Rikets Ständer föreslagna, och af Kongl. Maj:t i Nåder gillade förbehåll, de frånvarande rotarne ansågos hafva biträdt den genom fleste rösterne uttryckta mening; och då sålunda genom en betydligt öfvervägande pluralitet för det första af de vid omröstningstillfallet framställda tvänne alternativ, måste anses vara oåterkalleligen afgjordt, att vid den redan verkställda, och af Kongl. Maj:t i Nåder stadfästade indelning till ordinarie knektehåll i Skåne framgent borde förblifva, blott med den förändring, att de nuvarande öfverloppsrotarne skulle, från och med år 1838, anslås till understöd för de Rotehållare inom begge Länen, hvilka, vid skeende undersökning, kunde befinnas vara i mesta behof af lindring i ålagd roteringsskyldighet, afgåfvo för-

bemälde Collegier, under den 24 Februari sistnämnde år, underdånigt förslag till Instruction för vederbörande, vid verkställandet af den sålunda beslutade partiella rotejemkningen.

Med gillande af detta förslag, förordnade Kongl. Maj:t, under den 4 Maj samma år, om sammanträdandet af den deruti omförmälda Comité, bestående, under ledning af Öfverste-Kammarjunkaren m. m. Friherre *A. G. Gyllenkrook*, såsom Ordförande, utaf fyra af Kongl. Maj:t, och fyra af Rotehållarne genom val utsedde Ledamöter, hvarefter, och sedan merberörde rotejemkning under loppet af året 1838 blifvit fulländad, och Comitéens Ordförande den 17 April 1839, till Krigs- och Kammar-Collegierne insändt Commissionens samma dag afgifna underdåniga berättelse, jemte alla dertill hörande protocoll, rotejemkningslängd och öfriga handlingar, samt bemälde Collegier under den 15 sistl. Juni med deras utlåtande deröfver till Kongl. Maj:t i underdånighet inkommit, har Kongl. Maj:t, efter pröfning och afgörande, så väl af de under Comitéens öfverläggningar uppstådda och Kongl. Maj:ts Nådiga granskning underställda serskilta frågor, som af åtskilliga Rotehållares öfver Commitéens beslut i underdånighet anförda besvär, under den 29 derpåföljande Augusti, för Dess del i Nåder gillat och fastställt den upprättade Roteringslängden, sådan densamma, i öfverensstämmelse med de af Kongl. Maj:t i Nåder anbefallda jemkningar och förändringar, numera blifvit af Collegierne behörigen rättad och af dem, i skrifvelse den 28 i sistförflutna månad, till Kongl. Maj:t ånyo insänd.

Denna, såsom rättvis och för provinsen Skåne angelägen ansedda, samt derföre ock, ej allenast af provinsens jordegande invånare, utan jemväl af Rikets Ständer vid 1818, 1823 och 1828-1830 årens Riksdagar påyrkade, Rotejemkning har sålunda utfallit: att, i anledning af 95 inkomna och af Commissionen till pröfning upptagna ansökningar, understöd blifvit af Commissionen medgifvet åt 195 rotar; att detta beviljade understöd kommer att utgå för tillsammans $57\frac{83}{192}$:dels bristande rote-mantal, med 344 tunnor 19 kappar spanmål, deraf inom Södra Skånska Infanteri-Regementet för $11\frac{4}{192}$:dels mantal, med 66 tunnor 4 kappar, och inom Norra Skånska Infanteri-Regementet för $46\frac{79}{192}$:dels mantal, med 278 tunnor 15 kappar; att af detta bidrag, fördeladt på Länen, 97 tunnor 23 kappar till Malmöhus Län och 246 tunnor 28 kappar till Christianstads Län, komma att utgå; samt att af den för ifrågavarande rotejemkning anslagna vacance-spanmål af 78 öfverlopps-rotar, à 6 tunnor hvardera, utgörande 468 tun-

nor spanmål, en behållning, sedan alla till lindrings erhållande i laga ordning berättigade rotar sitt tillbörliga understöd erhållit, uppstått af 123 tunnor 13 kappar säd, — ett förhållande, hvilket, att sluta af den öfver roteringstungan och dess obilliga fördelning vid flera Riksdagar inför Rikets Ständer förda klagan, icke kunnat förutses.

I fråga om användandet af sistberörde öfverskott, 123 tunnor 13 kappar spanmål, har emellan Rotejemknings-Commissionen samt Krigs- och Kammar-Collegierne den skiljaktiga åsigt uppstått, att, då den förra betraktat öfverlopps-spanmålen, såsom samtlige till Norra och Södra Skånska Infanteri-Regementena indelade, effectiv soldat-rotering, utgörande Rotehållares gemensamma egendom, öfver hvars användande de egde att bestämma, hafva Collegierne deremot förmenat samma öfverskotts-spanmål böra Statsverket tillfalla.

Kongl. Maj:t, till hvars Nådiga afgörande denna fråga blifvit hänskjuten, har, före pröfningen deraf, inhemtat och i öfvervägande tagit: att hufvudgrunden för extra roteringens i Skåne förvandling till ständigt knektehåll, jemlikt Rotehållarnes vid 1812 års Riksdag gjorda, samt af begge Statsmagterne antagna anbud, innefattade, att 2,572 extra roteringsnumer skulle, genom förmedling med en femtedel, nedsättas till 2,000 ordinarie rotar, samt att de öfverskjutande 572 extra rotarne skulle användas till lindring i de 2,000 ständiga soldat-numrens roterings-besvär; att, i öfverensstämmelse med Rikets Ständers vid 1823 års Riksmöte fattade beslut, vance-afgiften af de 86 öfverloppsrotar, hvilka, efter den åren 1814 och 1815 verkställda och, genom Kongl. Brefvet den 21 October 1817, fastställda roterings-förrättning uppstått, på sådan grund blifvit, jemlikt Kongl. Brefvet den 29 Augusti 1825, genom Stats-Contoirets försorg till Rotehållarne utbetald för åren 1816—1824, samt derefter intill 1837 års utgång fått af Rotehållarne sig emellan fördelas; att, sedan, vid 1828—1830 årens Riksdag, förnyade klagomål öfver fördelningen af Skånes ständiga knektehåll blifvit anförda, Rikets Ständer, i underdånig skrifvelse af den 26 Februari sistnämnde år, hos Kongl. Maj:t anhållit, att, till beredande af en af Rikets Ständer, såsom rättvis och billig ansedd jemkning af ifrågavarande rotering, öfverlopps-rotarne måtte anslås till understöd för de Rotehållare inom begge Länen, hvilka, vid skeende undersökning, befunnos vara i mesta behof af lindring i ålagd roterings-skyldighet; att, sedan Kongl. Maj:t, under den 2 Juni 1837, i Nåder fastställt provinsen

Skånes extra rotering, och, i sammanhang dermed, samt efter den i Kongl. Brefvet den 21 October 1827, intagna grund för de extra rotarnes beräkning, bestämt öfverlopps-rotarnes å ständiga roteringen antal till 78, Rotehållarne, vid med dem hållne sammankomster, och med antagande af Rikets Ständers den 26 Februari 1830 framställda och af Kongl. Maj:t i Nåder gillade förslag, beslutat, att vacance-afgiften af sistberörde 78 öfverloppsrotar skulle, i stället att, såsom hittills skett, emellan samtlige ordinarie Rotehållare lika fördelas, från och med 1838 års början tillgodokomma de Rotehållare, hvilka, inom derför utsatt præscriptionstid, sig om understöd i roteringsbördan anmälde, och af den för sådant ändamål nedsatta Commission ansågos vara deraf mest i behof; samt att slutligen, efter det Commissionen sitt uppdrag fullbordat, och de inkomna ansökningarne i laga ordning pröfvade blifvit, det oförmodade förhållande inträffat, att, sedan de Rotehållare, som till lindring funnits berättigade, fått sig en sådan förmon tillerkänd, ett öfverskott af 123 tunnor 13 kappar spanmål likväl återstår; och enär Kongl. Maj:t funnit, att sistnämnde omständighet ingalunda kan, på sätt Collegierne förmenat, hvarken förändra öfverlopps-rotarnes och den från dem utgående vacance-spanmålens egenskap att, såsom följd af en emellan begge Statsmagterne å ena samt Rotehållarne å andra sidan träffad öfverenskommelse, till lindring i provinsen Skånes rotering, på det hela oåterkalleligen vara anslagna, eller öfverflytta egande-rätten till samma vacance-spanmål från provinsens Rotehållare till Stats-cassan, — ett anspråk från Statens sida, som, under de 28 år, detta ärende utgjort föremål för Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers behandling, aldrig varit väckt, och ej eller skäligen kunnat väckas, har Kongl. Maj:t, på sätt Dess under den 29 sistlidne Augusti till Krigs- och Kammar-Collegierne aflåtna Nådiga skrifvelse innehåller, med gillande af Rotejemknings-Commissionens välgrundade åsigt, i Nåder förordnat, att den rote-vacance-spanmål, som efter 1838 års rotejemkning ännu återstår odisponerad, skall, från samma års början, och allt framgent, få af samtlige Rotehållares i Skåne ordinarie knektehåll, på sätt de genom utsedde Deputerade derom besluta, till deras eller provinsens nytta användas.

För öfrigt och då, efter hvad Krigs- och Kammar-Collegierne förmält, Rotejemknings-Commissionens ifrågavarande förrättning blifvit utmärkt väl verkställd, samt de obetydliga anmärkningar, som mot roterings-längden förekommit, eller i de mot Commissionens tillgöranden anförda underdåniga besvär innefattas, härledt sig, dels från olika åsigter om til-

lämpningen af Præscriptions-författningarne, derom jemväl hos Collegierne skiljaktiga meningar sig yppat, dels ock från vederbörande Rotehållares egen uragtlåtenhet att, under sjelfva jemknings-förrättningen, anskaffa de upplysningar, hvilka först efteråt, i sammanhang med besvären, blifvit åstadkomna, har Kongl. Maj:t, som delar den af Collegierne sålunda om förrättningens verkställighet uttalade åsigt, funnit merberörde förrättning vara, med vårdande af allmän och enskild rätt, samt till provinsens och Rotehållarnes båtnad, inom en i jemförelse till förrättningens omfattning kort tid, fullbordad.

Jemte det Kongl. Maj:t meddelar Rikets Ständer denna öfversigt af de åtgärder, som från Kongl. Maj:ts samt vederbörande Embetsmyndigheters sida blifvit vidtagna, för att till slut befordra denna inom provinsen Skåne önskade rotejemkning, har Kongl. Maj:t i Nåder velat den af Rotejemknings-Commissionen upprättade, af Krigs- och Kammar-Collegierne granskade samt af Kongl. Maj:t med deruti under den 29 sistlidne Augusti anbefallda rättelser i Nåder gillade roterings-jemkningslängd till Rikets Ständer öfverlemna, för att af Rikets Ständer, jemväl för deras del, godkännas och till vederbörandes efterrättelse fastställas; skolande såväl sjelfva roterings-längden, som alla dithörande handlingar tillställas det Utskott, åt hvilket ärendets behandling varder af Rikets Ständer uppdragen.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

G. B. Cederström.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 17 October 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,

Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Törnebladh,
Grubbe.

— — — — — — — — — — —

Stats-Rådet Herr Friherre *Cederström* uppläste till justering ett, i enlighet med Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående jemkning i provincen Skånes ordinarie rotering; och behagade

Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, berörde förslag, sådant det finnes detta protocoll vidfogadt, i Nåder gilla, samt förordna, att Nådig skrifvelse, i enlighet dermed, skulle till Rikets Ständer afgå.

Ex Protocollo,

C. G. Årman.

N:o 87.

Ank. till Exp. Utsk. den 24 October, kl. 2 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, i fråga om eftergift af en vid Arbets- och Corrections-Inrättningen i Norrköping uppad balance; Gifven Stockholms Slott den 5 September 1840.

Sedan Styrelsen för Fängelser och Arbets-inrättningar i Riket, med anledning af gjorda anmärkningar vid Norrköpings Spinnhus-inrättnings räkenskaper för åren 1829 och 1830, förklarat dåvarande Ordföranden i Directionen för

sistnämnde Inrättning, Capitainen *Abraham Roos* samt Fabriks-idkarne *J. J. Schubert*, *Samuel Rundstedt* och numera aflidne Rådmannen *Gustaf Gahm*, i egenskap af Ledamöter uti bemälde Direction, skyldige att gemensamt ansvara för en i Spinnhus-inrättningens cassa förefunnen brist af 2,304 R:dr 19 sk. 10 r. B:co, hvar och en af dem dock obetaget, att af den eller dem, det sedan vederborde, söka sin ersättning åter, bäst han kunde och gitte, samt nämnde beslut blifvit gilladt och fastställdt, icke allenast af Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Rätt, medelst utslag af den 13 April 1832, utan ock af Kongl. Maj:t, genom Nådig Resolution den 15 April 1836, så hafva Fabridsidkarne *Schubert* och *Rundstedt* samt aflidne Rådmannen *Gahms* sterbhusdelegare, hans enka *Fredrika Gahm*, och Förmyndaren för hans efterlemnade omyndiga barn, Professoren *J. G. Collin*, till Kongl. Maj:t inkommit med serskilda underdåniga ansökningar om befrielse af Gunst och Nåd från godtgörande af ifrågavarande cassabrist, hvilken egentligen skall hafva uppkommit genom Ordföranden Capitainen *Roos'* vårdslöshet och oredliga förhållande; varande härvid hufvudsakligen anfördt: af Fabriksidkaren *Schubert*, dels att ingen af de Domstolar, som handlagt målet, syntes hafva betviflat sökandens moraliska oskuld, i afseende på den uppkomna cassabristen, hvilket förhållande han äfven trott sig hafva funnit uttryckt i Kongl. Maj:ts Nådiga Utslag, der hans underlåtenhet att, vid inträdet i Directionen, låta anställa fullständig inventering af Inrättningens cassa, utgör skälet för hans fällande, men hvilken inventering endast uteblifvit af det skäl, att sökanden vid samma sitt inträde ej anade den honom för cassan åliggande ansvarsskyldighet, hvaremot han sedermera, och så vidt sådant stått i hans magt, sökt godtgöra denna sin oförsigtighet och mildra följderna deraf, dels att, då han endast för att kunna gagna det samhälle, inom hvilket han njuter skydd, åtagit sig den lönlösa befattningen att vara Ledamot i Directionen, och oaktadt han kort efter sitt inträde ådragit sig skyldigheten att deltaga i ersättningen af ifrågavarande balance, fortfarande der qvarstannat, för att, så vidt på honom berodde, söka återskaffa Inrättningen credit, och i möjligaste måtto öka dess arbetsinkomster, samt såmedelst bereda ersättning för den, genom den uppkomna balancen, timade förlusten, hvilket ock så till vida lyckats, att allt från den tid, Capitainen *Roos* skiljdes från Ordförandebefattningen, och sökanden dertill i stället förordnades, utan att derföre erhålla lön eller annan ersättning, denna förvaltning blifvit handhafd på ett sätt, som icke allenast, jemlikt Styrelsens betyg under den 28 September 1833, ådagalagt beredvillighet och

ett hedrande nit, utan ock, i enlighet med ett vidfogadt utdrag af Inrättningens räkenskaper för senare åren, ledt till en besparing uti Inrättningens underhållskostnad från Stats-cassan af sammanräknade 33,000 R:dr, under det att derförinnan det i stat upptagna anslaget för Inrättningens underhåll icke varit tillräckligt, utan Stats-cassan måst anlitas med per medium 12,821 R:dr för hvarje år; dels ändtligen att, under den tid, sökanden sålunda bestridt Ordförande-befattningen, en årlig besparing uppkommit af 487 R:dr 24 sk., hvilken sammanräknad uppginge till ett vida högre belopp, än den uppkomna balancen, som redan år 1829 bordt kunna upptäckas, i den händelse Inrättningens cassa blifvit inventerad, då sökanden inträdde i Directionen; samt af Fabriksidkaren *Rundstedt* och aflidne Rådmannen *Gahms* enka och sterbhusdelegare: att den ifrågavarande cassabristen desto heldre borde anses tillkommen utan all förskingring å sökandernes sida, och, hvad *Rundstedt* angår, utan att han kunnat förutse eller förekomma densamma, som redovisningen utvisade, att, vid slutet af år 1819, Directionen egde en fordran för lemnade förskott af icke mindre än 2,229 R:dr 27 sk. 8 r., balancerade såsom Inrättningens skuld i början af 1830 års räkenskaper, och till betäckande hvaraf, äfvensom till bestridande af andre utgifter, Styrelsen under den 11 Januari 1830 öfversändt 4,600 R:dr, från hvilken post den ifrågavarande balancen egentligen ledde sitt ursprung; att, då sistberörde summa ankom den 23 i samma månad till Magistraten i Norrköping, för att, enligt ordalydelsen, tillställas Directionen öfver Norrköpings Krono-spinnhus, hade den icke blifvit aflemnad till nämnde Direction, utan till en enda af Directionens Ledamöter, nemligen Fabriksidkaren *Schubert*, emot ett af honom och *Roos* utgifvet qvitto, hvilket sedermera, på begäran, underskrifvits af *Gahm*; att *Rundstedt*, som icke undertecknat det å berörde summa utfärdade qvitto, och var, då detsamma utlemnades, stadd på en resa till Örebro, hvarken emottagit något af dessa medel, eller trodde sig böra derför ansvara, helst, i annat fall, eller om han afvetat penningarnes utlemnande från Magistraten, han aldrig tillåtit, att de blifvit tillställde *Roos*, emot hvilken misstankar redan började yppa sig; att sökanden kort efter det ifrågavarande medel blifvit tillställde Directionens dåvarande Ordförande, Capitainen *Roos*, eller den 11 Februari förenämnde år, på egen begäran, erhållit afsked från sin befattning uti Spinnhus-Directionen, hvadan det syntes obilligt, om han skulle dela ansvarigheten för de medel, *Roos* förskingrat, då han

icke

icke förr, än efteråt egt sig bekant, att samma medel varit af *Roos* emottagne, samt han ej kunnat förmå bemälde Ordförande att genast, då sökanden afträdde, låta inventera Inrättningens cassa med dertill hörande verificationer och handlingar, för att utröna, huru och när, på den korta tiden, från den 1 Januari till den 3 Maj 1830, den då ej anade cassabristen tillkommit; att *Roos*, som tillåtit sig att undanhålla räkenskaperne, derigenom satt Directionen ur tillfälle att visa, huru han användt penningarne för egen räkning, och på hvilka dagar sådant skett, samt dymedelst hindrat den att förekomma oftaberörde balance, som, efter hvad medgifvet och upplyst vore, tillkommit under början af år 1830; att aflidne Rådmannen *Gahm*, hvilken obörd blifvit af Styrelsen förordnad till Ledamot i Spinnhus-Directionen, ej blifvit i denna befattning inställd, aldrig öfvervarit någon Directions-sammankomst, och ej eller i öfrigt vidtagit någon annan åtgärd med Spinnhus-inrättningens angelägenheter, än att han, gemensamt med Fabriks-idkaren *Schubert*, undertecknat förr omnämnde qvittence å 4,600 R:dr Banco; samt slutligen att *Gahms* sterbhusdelegare, lika litet som *Rundstedt*, kunde hoppas vinna den upprättelse, som eljest vore beredd genom uttryckligen öppen lemnad rättighet att söka regress emot den, som vållat ifrågavarande balance, enär utvägen dertill blifvit dem nästan tillstängd, genom den, såsom domskäl lemnade förklaring, att det genom Directionens vållande ej kunnat utredas, på hvad sätt balancen tillkommit, hvilket yttrande framställde ett svårt hinder för den ersättningstalan emot Capitenen *Roos*, hvartill Directionens Ledamöter egde stora skäl, i den händelse hans vederhäftighet ock sådant medgåfve.

Styrelsen öfver Fängelser och Arbets-inrättningar i Riket, som med underdånigt utlåtande häröfver inkommit, har äfven för dess del ansett sådane omständigheter förekomma, som skäligen borde föranleda till beviljande i Nådeväg af de nu sökte eftergifter; och Kongl. Maj:t har, med anledning häraf, velat till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemna handlingarne i förevarande mål, för det afseende, nyssnämnde omständigheter synas förtjena.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 5 September 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh,

T. f. Chefen för Finance-Departementet, Stats-Rådet *af Wingård*, uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, i fråga om eftergift af en vid Arbets- och Corrections-Inrättningen i Norrköping yppad balance.

Enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, behagade Kongl. Maj:ts berörde förslag i Nåder gilla; och skulle alltså, i öfverensstämmelse dermed, Nådig Skrifvelse under denne dag till Rikets Ständers Stats-Utskott afgå, sådan den finnes detta protocoll bilagd.

Ex Protocollo,

G. L. Munthe.

N:o 88.

Ank. till Exp. Utsk. den 24 October, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, om förhöjning i löne-anslagen för Gästgifvarne i Herjeådalen; Gifven Stockholms Slott den 5 September 1840.

Sedan Herjeådalens samtlige gästgifvare hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands Län gjort ansökning om förhöjning i de allt

ifrån år 1764 till ett ringa belopp bestådde krono-löner för gästgifveri-hållningen, och vederbörande derofver blifvit hörde, så väl serskildt, som inför Härads-Rätterne i Svegs och Hede Things-lag, blef detta ärende, genom Kongl. Maj:ts bemälde Befallningshafvande, uti skrifvelse den 13 November 1834, Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning underställdt och ansökningen, med hänsigt till ifrågavarande gästgifvares fattigdom, samt de med gästgifveri-hållningen förenade kostnader och besvär, med Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes underdåniga förord beledsagad; hvarefter Kongl. Maj:t, genom Nådig remiss, infordrade Dess och Rikets Kammar-Collegii underdåniga utlåtande i ämnet; och vidare, sedan detta utlåtande, under den 25 Januari 1837, blifvit afgifvet, genom ytterligare remiss, anbefallde Stats-Contoiret, att med underdånigt yttrande i frågan inkomma.

Uti det, till följd häraf, under d. 28 Nov. 1838, afgifne utlåtande, hade Stats Contoiret, med åberopande af 28 §. i 1734 års Gästgifveri-Ordning och Kongl. Resolutionen den 4 April 1764, genom hvilken sednare handling vore anviste 91 Daler, att utgå i penningar, à 6 Daler på Riksdalern, med tillsammans 15 R:dr 8 sk. för 13 serskilde gästgifverier, förmält, hurusom dessa löne-förmoner, efter inträffade mynt-förändringar, numera ej motsvarande hvad de vid beviljandet utgjort, hvadan Stats-Contoiret jemväl funne skäl vara förhanden, att å ansökningen må fästas Nådigt afseende; men emedan, beträffande den sökta löne-förhöjningens belopp, den år 1764 verkställde fördelning numera, efter trefjerdedels sekels förlopp, och derunder tilläfventyrs förändrade förhållanden, icke torde böra tagas till grund för de nya lönernes beräkning, samt enär för öfrigt någon tillgång för ifrågaställde nya utgift icke funnes utan Rikets Ständers serskilda begifvande att påräkna, hemställde Stats-Contoiret i underdånighet, att ny fullständig undersökning vid Härads-Rätterne, till utrönande af alla på frågan inverkande omständigheter och förhållanden, må verkställas och ärendet derefter till Rikets Ständers behandling öfverlemnas.

Med anledning häraf, fann Kongl. Maj:t godt att, medelst Nådiga skrifvelser den 26 Februari och 9 April nästlidet år, förordna, att, genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes försorg, förnyade fullständiga undersökningar skulle vid Härads-Rätterne anställas, i ändamål att utreda, så väl hvarest gästgifvare-gårdar inom Herjeådalen nu för tiden äro behöflige, som ock hvad besvär gästgifvare-skyldigheters innehafvare tillskyndas, och hvilka friheter och förmoner derför åtnjutas; hvarefter Kongl. Maj:ts Be-

fallningshafvande skulle ega att med de vid dessa undersökningar förda Protocoll, åtföljda af Härads-Rätternes betänkanden och eget yttrande i ämnet, till Kongl. Maj:t i underdånighet inkomma.

Till underdånig åtlydnad häraf, och sedan de sålunda Nådigst anbefallde undersökningarne blifvit vid Härads-Rätterne för Svegs och Hede Thingslag hållne, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands Län, med underdånig skrifvelse den 25 April innevarande år, öfverlemnat Härads-Rätternes i ämnet hållne Protocoll och afgifne betänkanden, samt för egen del underdånigst yttrat, att, enär de hållna undersökningarne ådagalade, att gästgifvarne inom nämnde Provins icke åtnjuta sådane förmoner, som kunna anses motsvarande de besvär och kostnader, hvilka med gästgifveri-hållningen äro förenade, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med vitsordande häraf, funne sig i underdånighet böra tillstyrka den af Härads-Rätterna föreslagne förhöjning i lönen för ifrågavarande gästgifvare, nemligen:

Inom Hede Tings-lag:

för Wenndahlen	från	2:—	till 60	R:dr	B:co.
„ Wiken	—	1: 8.	— 40	„	„
„ Hede	—	— 32.	— 50	„	„
„ Långå	—	— 32.	— 60	„	„
„ Tannäs	—	— 32.	— 60	„	„
„ Funnäsdahlen	—	— 32.	— 50	„	„

tillsammans 320 R:dr B:co, eller, på sätt Härads-Rätten sig utlåtit, åtminstone hälften af denna summa till proportionerad fördelning.

Inom Svegs Tings-lag:

för Kohlslätt	från	1: 16.	till 25	R:dr	B:co.
„ Nillavallen	—	1: 32.	— 25	„	„
„ Öfver Hogdahl	—	2: —	— 35	„	„
„ Lill Herndahl	—	1: —	— 10	„	„
„ Glisjöberg	—	1: 16.	— 25	„	„
„ Konsjö	—	1: —	— 30	„	„

eller tillhopa 150 R:dr B:co; hvaremot Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för närvarande, och innan i en framtid

kunde ifrågakomma allmänna landsvägars anläggande förbi Hönsby, icke trott sig böra understödja vederbörandes begäran om anslag för det af Hede Tings-lags-boar begärda gästgifveriet i Hån, enär något gästgifveri derstädes syntes för närvarande öfverflödigt och ändamålslöst.

Kongl. Maj:t, som, efter öfvervägande af hvad sålunda förekommit, och de härhos bifogade handlingar i öfrigt innehålla, funnit serskild ersättning för gästgifveri-hållningen i Herjeådalen fortfarande vara af behofvet påkallad, och derjemte ansett samma ersättning, sådan den hittills, i öfverensstämmelse med 1764 års Kongl. Resolution, utgått, vara alltför otillräcklig, har alltså velat föreslå Rikets Ständer, att för detta ändamål anvisa förhöjda anslag, att utgå efter de grunder och till det minimi-belopp, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Härads-Rätterne nu uppgifvit, eller för Hede Tings-lag med 160 R:dr, och för Svegs Tings-lag med 150 R:dr årligen.

Kongl. Maj:t förblifver med all Kongl. Nåd och Ynnest Rikets Ständers Stats-Utskott städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 5 September 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh.

T. f. Chefen för Finance-Departementet, Stats-Rådet *af Wingård*, uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, om förhöjning i löne-anslagen för gästgifvarne i Herjeådalen.

Enligt Stats-Rådets underdåniga tiilstyrkande, behagade Kongl. Maj:t berörde förslag i Nåder gilla; och skulle alltså, i öfverensstämmelse dermed, Nådig Proposition under denna dag till Rikets Ständers Stats-Utskott afgå, sådan den finnes detta Protocoll bilagd.

Ex Protocollo,

G. L. Munthe.

N:o 89.

Ank. till Exp. Utsk. den 25 October, kl. 12 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, i anledning af deras hos Kongl. Maj:t anmälda beslut, om Kongl. Numer-Lotteriets upphörande; Gifven Stockholms Slott den 17 Octocer 1840.

Hos Kongl. Maj:t hafva Rikets Ständer, uti Skrifvelse den 29 sistlidne Augusti, i underdånighet anmält, hurusom de, af skäl, hvilka i den underdåniga Skrifvelsen finnas närmare utvecklade, för sin del, beslutat, att Kongl. Numer-Lotteriet skall, såsom en för de spelande i moraliskt och ekonomiskt afseende skadlig, och med Statens värdighet mindre öfverensstämmande inrättning, med innevarande års utgång upphöra, utdelandet af nya så kallade brudgåfvor vid samma tid inställas, samt Brudgåfvefonden, efter Numer-Lotteriets indragning, öfverflyttas på Riksgälds-Contoiret, hvarifrån utbetalning, i föreskrifven ordning, skulle verkställas af de brudgåfvor, som redan blifvit, eller före detta års slut, kunde blifva beviljade; hvarjemte Rikets Ständer i underdånighet gifvit tillkänna, att de till den sålunda beslutade indragningen afvaktade Kongl. Maj:ts Nådiga bifall, för att derefter fatta deras beslut i fråga om förflyttande på All-

männa Indragnings-Staten af de utaf Lotterimedlen nu utgående löner, anslag till Kongl. Seraphimer-Lazarettet af ersättningen 500 R:dr för öfverlåtelsen af dess Lotteri-privilegium samt dispositionen af Lotteri-verkets hus och öfriga tillgångar; anhållande Rikets Ständer slutligen i underdånighet, att, i händelse denna Rikets Ständers underdåniga framställning af Kongl. Maj:t i Nåder bifölles, Kongl. Maj:t måtte täckas låta allmän Kungörelse om Kongl. Numer-Lotteriets indragning och sättet för de afsatte brudgåfvovinsternas utbekommande i Nåder utfärda.

Då Kongl. Maj:t nu låtit Sig denna Rikets Ständers Skrifvelse föredragas, har Kongl. Maj:t funnit Sig destoheldre böra instämma i de af Rikets Ständer yttrade åsigter, angående Kongl. Numer-Lotteriets indragning, som Kongl. Maj:t redan vid 1828 års Riksdag hos Rikets Ständer föreslagit nämnde Inrättnings upphörande, ehuru detta förslag då ej af Rikets Ständer antogs; men Kongl. Maj:t har tillika ansett lämpligast, och med detta ärendes formenliga behandling närmast öfverensstämmande, att, då definitivt beslut om Numer-Lotteriets upplösning och användandet af dess tillgångar fattas, förordnande i sammanhang dermed jemväl meddelas om pensioner för de vid Inrättningen anställde embets- och tjenstemän, hvilkas bibehållande vid nu innehafvande löner och ständiga arfvoden Kongl. Maj:t anser af både rättvisa och billighet påkalladt, dock under dervid fästadt vilkor, dels att samma löner eller arfvoden minskas eller upphöra i den mon innehafvarne på Rikets Stat erhålla större sammanräknad löneinkomst, än de vid Numer-Lotteriets indragning uppbära, dels att Directionen och dess underlydande tjenstemän förpligtas ombesörja utredningen af Numer-Lotteri-fondens tillgångar och indrifvandet af dess fordringar, jemte räkenskapernes afslutande, äfvensom att granska inkommande reqvisitioner å redan utfallne eller under den återstående tiden af Numer-Lotteriets tillvaro ytterligare utfallande brudgåfvovinster, hvilka derefter skulle i Riksgälds-Contoiret utbetalas.

Kongl. Maj:t har alltså, jemte meddelande af hvad vid ärendets föredragning sålunda förekommit, härmed velat, till svar å den aflåtna Skrifvelsen, gifva Rikets Ständer tillkänna, att Kongl. Maj:t, till alla delar gillande de skäl, som ligga till grund för Rikets Ständers ofvanberörde beslut, angående Numer-Lotteriets upphörande, jemväl är sinnad, att åt samma beslut lemna Dess Nådiga sanction; men att Kongl. Maj:t, innan beslutet på detta sätt bringas till verkställighet, önskar, att Rikets Stän-

der till pröfning och afgörande företaga frågan om öfverflyttning å Indragnings-Stat af de på Numer-Lotteriets Stat nu uppförda löner och ständiga arfvoden, samt resultatet af Deras öfverläggningar i berörde afseende hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungne uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 26 September 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh,
Grubbe.

T. f. Chefen för Finance-Departementet, Stats-Rådet *af Wingård*, föredrog i underdånighet följande mål, nemligen:

— — — — — — — — — — —

5:o.

Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 29 sistlidne Augusti, rörande indragning af Kongl. Numer-Lotteriet.

— — — — — — — — — — —

Stats-

Stats-Rådet ansåg sig böra i underdånighet tillstyrka, det Kongl. Maj:t täcktes, i anledning af förevarande skrifvelse till Rikets Ständer, aflåta det Nådiga Svar, att Kongl. Maj:t funne så mycket mera skäl att bifalla Rikets Ständers nu gjorda framställning om Numer-Lotteriets upphörande, som Kongl. Maj:t redan vid 1828 års Riksdag, uti Dess Nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof, sådant föreslagit, ehuru det icke då af Rikets Ständer antogs, samt att Kongl. Maj:t, i följd häraf, nu ville låta utfärda Kungörelse, att Numer-Lotteriet komme med sista dragningen för innevarande år att upphöra; att Kongl. Maj:t ansåg med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att de på Numer-Lotteriets Stat nu uppförda löner och ständiga arfvoden må af vederbörande bibehållas, och på indragnings-stat från och med nästa år öfverflyttas, under vilkor, att samma löner eller arfvoden, minskas eller upphöra, i den mon innehafvarne på Rikets Stat erhålla större sammanräknad löne-inkomst, än de vid Numer-Lotteriets indragning uppbära, och hvilken förmon så mycket heldre syntes kunna medgifvas, som räntan å Numer-Lotteriets medel, hvilka komma att till Riksgälds-Contoiret öfverlemnas, sannolikt skola lemna tillgång för största delen af denna utgift, samt att, emot fortfarande åtnjutande af ofvannämnde löner och arfvoden, borde deremot nuvarande Direction och dess underlydande tjenstemän, dels besörja utredningen af Numer-Lotteri-fondens tillgångar och indrifningen af dess fordringar, jemte räkenskapernes afslutande, dels granska inkommande reqvisitioner å redan utfallne eller till årets slut utfallande brudgåfvovinster, hvilka derefter skulle i Riksgälds-Contoiret utbetalas, Kongl. Maj:t täcktes i Nåder förklara, att Kongl. Maj:t, med gillande för öfrigt af hvad Stats-Rådet i underdånighet yttrat och tillstyrkt, ansåg lämpligast, och med ärendets formenliga behandling närmast öfverensstämmande, att, då definitivt beslut om Numer-Lotteriets upplösning och användandet af dess tillgångar fattas, förordnande, i sammanhang dermed, jemväl meddelas om pensioner för Numer-Lotteriets nuvarande, med löner eller ständiga arfvoden försedde embets- och tjenstemän, samt att Kongl. Maj:t, i följd haraf, ville gifva Rikets Ständer tillkänna, att Kongl. Maj:t, till alla delar gillande de skäl, som ligga till grund för Rikets Ständers ofvanberörde beslut, angående Numer-Lotteriets upphörande, jemväl vore sinnad att åt samma beslut lemna Dess Nådiga sanction, men att Kongl. Maj:t, innan beslutet på detta sätt bringas till verkställighet, önskade, att Ri-

kets Ständer till pröfning och afgörande företogo frågan om öfverflyttning å Indragnings-Stat af de på Numer-Lotteriets Stat nu uppförda löner och ständiga arfvoden, samt resultatet af deras öfverläggningar i berörde afseende hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla. Och befallte Kongl. Maj:t, att Nådig Skrifvelse till Rikets Ständer skulle, i öfverensstämmelse härmed, uppsättas och serskildt justeras.

Ex Protocollo,

Fredr. E. Hebbe.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 17 October 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh,
Grubbe.

T. f. Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård*, uppläste ett, jemlikt Kongl. Maj:ts förut meddeldte Nådiga beslut, författadt underdånigt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, i anledning af deras hos Kongl. Maj:t anmäldta beslut om Kongl. Numer-Lotteriets upphörande; och täcktes Kongl. Maj:t, uppå underdånigt tillstyrkande af Stats-Rådets Ledamöter, Nådigst förordna, att Kongl. Maj:ts Skrif-

velse i nyssnämnde ämne skulle, sådan densamma är vid detta protocoll bilagd, under innevarande dag till Rikets Ständer affärdas.

Ex Protocollo,

Nils af Zellén.

N:o 90.

Ank. till Exp. Utsk. den 25 October, kl. 12 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, med öfverlemnande af Längder på tillökad Ordinarie Båtsmans-rotering inom en del Län; Gifven Stockholms Slott den 17 October 1840.

Uppå Rikets Ständers underdåniga hemställan den 17 December 1823, behagade Kongl. Maj:t under den 20 December 1825 i Nåder utfärda Instruction, hvarefter Committerade till förrättande af nödig befunnen jemkning af extra roteringen i Riket hade att sig i underdånighet rätta. Uti 2 § af denna Nådiga Instruction stadgades, att ifrån extra rotering borde skiljas alla hemman och lägenheter af Krono-skatte- och Frälse-natur, hvilka, enligt Författningarne, äro underkastade ständig rotering; och anbefallde Kongl. Maj:t, genom Nådigt Circulaire-Bref af samma dag, extra Roterings-Commissionerne att undersöka, om någon oroterad jord fanns, som i ordinarie rotering borde deltaga, samt i sådant fall Längder deröfver författa.

Till följd af denna Nådiga föreskrift och sedan Kongl. Maj:t, under den 30 Maj, den 14 Juni samt den 9 och 15 November 1826, uppå underdåniga hemställanden, meddelat flere, ämnet rörande, Nådiga föreskrifter, företogs arbetet och öfver de inkomna underdåniga berättelserne meddelades, under den 2 November 1833, Nådigt beslut, i följd hvaraf en del rättelser i de insände roteringsverken blefvo af nöden, hvarefter förnyade roteringsrullor skulle insändas för att, hvad som rörde extra roteringen, af Kongl. Maj:t fastställas och i afseende på ordinarie roteringen till Rikets Ständer öfverlemnas.

Då Kongl. Maj:t, uppå föredragning af Chefen för Dess Landtförsvars-Departement, under denna dag, i Nåder beslutat, att, jemte en fullständig berättelse om de, i afseende på roterings-förrättningarne, vidtagne åtgärder, till Rikets Ständer öfverlemna de ifrån Länen inkomne Längder öfver den tillökade Soldatroteringen, för så vidt dessa Längder hunnit granskas och gillas, vill Kongl. Maj:t nu, i sammanhang dermed, och under åberopande af den i detta afseende derom denna dag till Rikets-Ständer aflåtna Nådiga Skrifvelse, till Rikets Ständers fastställelse, för deras del, i Nåder hafva öfverlemnat de ifrån nedannämnde Län inkomna Båtsmans-roteringsverk, hvilka, efter undergången granskning, Kongl. Maj:t för Dess del gillat, nemligen:

1:o *Stockholms Läns*, utvisande en tillökning af 10 hela rotar på $31\frac{7}{16}$:dels mantal, jemte ett öfverskott af $11\frac{43}{48}$:dels mantal, som, i anseende till locala hinder, icke kunnat i rotar sammansättas, men motsvara 3 hela rotar;

2:o *Gottlands Läns*, upptagande $23\frac{23}{32}$:dels hemman, 6 rotar, utom $3\frac{9}{64}$:dels hemman, som ej kunde i rotar indelas, men motsvara $\frac{1}{25}\frac{97}{6}$:delars rote;

3:o *Södermanlands Läns*, innefattande af $12\frac{1}{48}$:dels mantal, 3 hela rotar, samt $1\frac{1}{2}$ mantal, som ej kunnat i rote sammansättas, men motsvara $1\frac{5}{8}$:dels rote;

4:o *Upsala Läns*, som utvisar, att tillökningen af $2\frac{1}{4}$:dels mantal, jemte en skog och några smärre lägenheter, utgör $1\frac{1}{2}$ rote; hvarförutan befinnas några lägenheter, som ej kunnat i rote sammanföras, men utgöra $\frac{15}{16}$:dels mantal, motsvarande $\frac{17}{64}$:dels rote;

5:o *Östergöthlands Läns*, med fyra hela rotar af $14\frac{9}{16}$:dels hemman, utom $2\frac{5}{8}$:dels hemman, som ej kunnat i rote sammanföras, men motsvara $\frac{3}{4}$:dels rote;

6:o *Elfsborgs Läns*, med endast $8\frac{3}{4}$:dels mantal spridda rote-andelar.

Beträffande roteringen i de öfriga Rikets 7 Län, der Båtsmanshåll är förlagdt, nemligen Blekinges, Calmar, Hallands, Götheborgs och Bohus, Gefleborgs, Wester-Norrlands och Westerbottens Höfdingedömen, så äro väl från dem alla, med undantag af det sistnämnda, deri roteringen, enligt 1825 års Kongl. Instruction, är uppskjuten, roteringsrullor inkomna; men dels hafva de, såsom ofullständiga, blifvit återremitterade, och dels bero de på vederbörande Embetsverks granskning. Då emellertid deraf, att arbetet i vissa Län antingen icke medhunnits lika fort som i andra Län, eller varit underkastadt förändringar, möjligen skulle kunna dragas

den

den slutföljd, att den tillökade roteringen förr kom att drabba de Län, hvilkas roteringsverk redan afslutats, än de, för hvilka sådant ännu icke medhunnits, beror det på Rikets Ständers pröfning, huruvida de nya ordinarie rotar eller spridda rotedelar inom Blekinge, Calmar, Hallands, Götheborgs och Bohus, Gefleborgs och Wester-Norrlands Län, hvilka, på grund af upprättade, men hittills icke fullständigt granskade eller fastställda roteringslängder, tillkommit, skola, före näst inträffande Riksdag, en lika vacance-afgift till Statsverket erlägga, eller om dermed uppskjutas bör, till dess Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, i hvad sistnämnda Län rörer, hunnit af Rikets Ständer, vid deras näst inträffande sammanträde, granskas och fastställas.

Till det Utskott, till hvilket Rikets Ständer remittera denna fråga, skola handlingarne ifrån Sjöförsvars-departementet blifva öfverlemnade.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Joh. Lagerbjelke.

Utdrag af Protocollet öfver Sjöförsvars-Departementet tillhörande Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 17 October 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Törnebladh,
Grubbe.

Stats-Rådet, Herr Friherre *Lagerbjelke* uppläste till justering ett, i enlighet med Kongl. Maj:ts förut fattade Nådiga beslut, uppsatt förslag till

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, med öfverlemnande af längder på tillökad ordinarie Båtsmansrotering inom en del af Länen i Riket, och behagade Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll vidfogadt, i Nåder gilla, till följd hvaraf Kongl. Maj:t jemväl förordnade, att Skrifvelse, i enlighet dermed, skulle till Rikets Ständer afgå. Ut supra.

Ex Protocollo,

C. O. Vougt.

STOCKHOLM, *Kongl. Ordens-Boktryckeriet*, 1840.

N:o 91.

Ank. till Exp. Utsk. d. 15 Nov. kl. 11 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående en uppkommen brist i 1839 års anslag till Bevärings-manskapets vapenöfningar; Gifven Stockholms Slott den 9 Nov. 1840.

Hos Kongl. Maj:t har Dess och Rikets Krigs-Collegium, uti skrifvelse den 6 sistlidne månad, i underdånighet anmält, att, såsom följd dels af prisens stegring å proviant-persedlar och lägerhalm till Beväringsmanskapets 1839 års vapenöfningar, dels ock deraf, att ett större antal Bevärings-ynglingar samma år blifvit, efter undergången approbation, i vapen öfvade, kostnaderne för årets möten och mönstringar, marcher och sjukvård, m. m., derunder inberäknade, uppgått till . . R:dr 130,190: 15. 3.
Och enär härtill endast varit att använda:
Besparingarne å 1836 och 1837 årens anslag 27,077: 26. 5.
1839 års Stats-anslag . . . . . 80,000: — — 107,077: 26. 5.

har en brist uppstått, stor . . . . . R:dr 22,389: 19. 4.
till hvars betäckande för tillfället Collegium väl anticipationsvis begagnat en motsvarande summa af 1840 års anslag till Beväringsmanskapets vapenöfningar, men nu funnit sig i nödvändighet satt att denna försträckning till serskild ersättning i underdånighet uppgifva, enär Collegium derförutan icke kan liqvidera 1840 års mötes- och marche-kostnader, hvilka till hufvudsaklig del blifvit ur Landt-Ränterien af under händer egande Statsmedel förskjutne.

Vid sådant förhållande och då, enligt hvad upplyst blifvit, till betäckande af ifrågavarande under året 1839 af ofvan uppgifna orsaker uppstådda brist, någon tillökning hvarken å de af Rikets Ständer till Be-

väringsmanskapets vapenöfningar beståda anslag och de derå åren 1836 och 1837 uppkomna, men numera använda besparingar, eller å Tredje Hufvudtiteln i allmänhet finnas att disponera, föranlåtes Kongl. Maj:t, med tillkännagifvande derom, samt med fästadt afseende å de under Kongl. Maj:ts regering och förnämligast sedan sista Riksmöte uppkomna betydliga tillgångar, i Nåder föreslå, det ville Rikets Ständer, inseende den uppstådda bristens oundviklighet samt angelägenheten att genom densammas betäckande befria Krigs-Collegium ur den betänkliga förlägenhet, hvari Collegium, vid fullgörandet af 1840 års betalningsförbindelser, sig för det närvarande befinner, uppdraga åt Riksgälds-Contoret att till Stats-Contoret, emot skeende behörig redovisning, utbetala ifrågavarande Statsbristsumma 22,389 R:dr 19 sk. 4 rst. Banco, såsom fyllnadsanslag till 1839 års vapenöfningar med Beväringsmanskapet, så vida Rikets Ständer icke skulle finna lämpligare att anvisa nämnde summa på nästkommande års anslag, eller ock fördela densammas utbetalning på de blifvande anslagen för åren 1841, 1842 och 1843; varandes Krigs-Collegii Underhålls-Departement anbefaldt att, på skeende anmodan, meddela Rikets Ständers Stats-Utskott alla de räkenskaper, handlingar och ytterligare upplysningar, som, för behandlingen af denna ersättningsfråga, kunna af Utskottet behöflige anses.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

G. B. Cederström.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet på Stockholms Slott den 9 November 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:
Herr Friherre *Cederström,*
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre, och
Grubbe.

— — — — — — — —

Stats-Rådet, Herr Friherre *Cederström* uppläste i underdånighet till justering ett, till följd af Kongl. Maj:ts förut meddelade beslut, uppsat förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats Utskott, angående en uppkommen brist i 1839 års anslag till Bevärings manskapets vapenöfningar; och behagade Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkan, detta förslag, sådant det finnes protocollet bilagdt, i Nåder gilla; kommande, i öfverensstämmelse dermed, Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i ämnet att till Rikets Ständers Stats-Utskott expedieras.

Ex Protocollo,
C. G. Årman.

N:o 92.

Ank. till Exp. Utsk. d. 13 Dec. kl. 12 midd.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående ett årligt anslag af 15,000 R:dr till understöd för de i Hufvudstaden förlagde Garnizons-Regementens mat-inrättningar; Gifven Stockholms Slott den 7 Dec. 1840.

Sedan Kongl. Maj:t, med erkännande af den väsendtliga nytta, som värfvad trupp af en väl ordnad mat-inrättning upphemtar, men i betraktande tillika af de inskränkta tillgångar, som för vidmagthållandet af så beskaffade inrättningar för Lif-Gardes-Regementena till Häst och Fot finnas att använda, uti till Öfver-Commendanten för Stockholms Garnizon aflåten Nådig Skrifvelse den 26 sistlidne September, anbefallt bemälde Öfver-Commendant att, efter öfverläggning med Secund-Cheferne vid ifrågavarande Regementen, om de lämpligaste åtgärder, hvilka från den i nästkommande Januari kunde för inskränkning i de härmed förenade kost-

nader vidtagas, med fullständig berättelse och förslag i ämnet till Kongl. Maj:t i underdånighet inkomma, så har Öfver-Commendanten, till åtlydnad af denna Nådiga befallning, i Memorial den 28 sistlidne November, icke allenast öfverlemnat Secund-Chefernes för Svea Lif-Gardet, Lif-Gardet till Häst samt Andra Lif-Gardet hvar för sig afgifna underdåniga yttranden, utan ock sina egna tankar, rörande denna angelägenhet, tillkännagifvit.

Den första af de frågor, hvilka, i förevarande ämne, vederbörande ansett sig böra utreda, nemligen huruvida icke, med mat-inrättningarnes bibehållande, någon inskränkning i den derföre under åren 1839 och 1840 använda kostnad, kunde för nästinstundande år ega rum, har nekande blifvit besvarad, med undantag blott från Lif-Gardet till Häst, hvars Secund-Chef ansett det serskilda Statsbidraget kunna nedsättas från 1 sk. 6 rst till 1 sk. 4 rst för hvarje in natura till manskapet utlemnad matportion, en nedsättning, som likväl blott med en niondedel skulle förminska den hittills varande kostnaden för Regementets mathållning och alltså mindre hufvudsakligen inverka på frågan om möjligheten af mathållningens fortfarande eller icke. Till stöd för detta förklarande hafva Secund-Cheferne sammanstämmande anfört: att prisen å de proviantartiklar, som för mathållningen användas, såsom fläsk, färskt kött, m. fl. snarare stigit än fallit; att dessa artiklar icke kunna mot andra af ringare värde utbytas; samt att portionen, sådan densamma för närvarande soldaten tillhandahålles, redan är till quantitet och beståndsdelar så förminskad, att en ytterligare förknappning deri icke skulle med manskapets skäliga anspråk på nödtorftig bergning kunna förenas eller undgå att åstadkomma en betänklig missbelåtenhet; och har, såsom bevis för detta förhållande, uppgifvits, att då, enligt upprättade och företedde uträkningar, värdet af en portion, utom bröd in natura, som till 2 sk. per man är uppskattadt, utgör vid Svea Lif-Gardet, der karlen erhåller middag och aftonvard, 7 sk. $7\frac{1}{2}$ rst; vid Lif-Gardet till Häst, der karlen erhåller endast middag, 8 sk. 4 rst, samt vid Andra Lif-Gardet, der karlen erhåller middag och afton, 7 sk. $5\frac{5}{36}$ rst B:co, i hvilket portionsvärde är inberäknadt de 2 sk. vid Lif-Gardes-Regementena till Fot och 4 sk. vid Lif-Gardet till Häst, som karlen hvarje dag, vid förstnämnde tvänne Regementen, till frukost, bränvin och tobak, samt, vid Lif-Gardet till Häst, jemväl till aftonvard, contant erhåller; så skall deremot medelvärdet af underhållskostnaderne per man dagligen uppgå: för Stockholms Stads Mi-

litaire-Corps till 10 sk. 8 rst; för Nerikes Regementes commendering å Långholmen till 13 sk.; för Correctionisterne å sistnämnde ställe till 8 sk. $1\frac{5}{7}$ rst; för Pionnier-Corpsen å Carlsborg till 9 sk. 10 rst; för Invalid-Corpsen å Ulriksdal till 14 sk. 4 rst, samt för Lif-Bevärings-Regementet, under innevarande års möte, till 14 sk. 2 rst allt Banco. Vederbörande Secund-Chefer hafva alltså likstämmigt i underdånighet förklarat, att, så framt icke Kongl. Maj:t skulle i Nåder anvisa, för instundande år 1841, åt Svea och Andra Lif-Gardes-Regementena enahanda bidrag, som för innevarande år 1840 varit i Nåder beviljadt, eller 1 sk. 6 rst. för hvarje natura-portion, samt åt Lif-Gardet till Häst 1 sk. 4 rst för hvarje sådan portion, Secund-Cheferne icke anse det vara möjligt att manskapet med mat in natura förse.

Den senare af ärendets fullständiga utredning föranledda frågan, eller huruvida mat-inrättningarne kunna upphöra och manskapet hädanefter aflönas med bröd och gage i contant, har likaledes af Öfver-Commendanten och samtlige Secund-Cheferne blifvit på ett afstyrkande sätt besvarad. Det har härvid blifvit anfördt, det matkoknings-anstalterne, som vid Andra Lif-Gardet inrättades år 1820 samt vid de öfriga 2:ne Lif-Gardes-Regementena fem år senare, under dessa 15 till 20 års oafbrutna fortgående, visat sig uppå manskapets trefnad, helsa och sedlighet utöfva det mest fördelaktiga inflytande; att dessa nyttiga anstalters upphörande skulle för manskapet öppna en återgång till det fylleri och det oordentliga lefnadssätt, hvilka man genom mathållningens inrättande velat och jemväl i betydlig mon lyckats förekomma; samt att manskapet, i saknad vid casernen af en för detsamma tillräcklig och helsosam föda, hvilken icke mot gaget står att erhålla, skulle nödsakas att, till skada för sin moralitet och tjenstbarhet, uppå gator och torg söka en oviss arbetsförtjenst till fyllnad i sitt första och oumbärligaste lefnadsbehof. Det borde för öfrigt, enligt Secund-Chefernes föreställning, i öfvervägande tagas, att då Regementenas Stater, emellan exercis-månaderne, blott anslå gage och bröd för Regementenas halfva styrka, ehuruväl det manskap, som påyrkar sin rätt att i tjenstgöringen ständigt få deltaga, icke kan tvingas att, mot sin vilja, begagna dem erbjuden permission; och då, med biträde af mat-inrättningen, det hittills varit Sqvadrons- och Compagnie-Cheferne möjligt att vidmagthålla en någorlunda jemn reglering af den föreskrifna permitteringen, en fördel, som i annan händelse skulle gå förlorad, anse Secund-Cheferne det blifva osäkert, huruvida icke indragandet af de

serskildta understöd, som mat-inrättningarne af Statsverket hittills åtnjutit, samt desse inrättningars deraf följande oundvikliga upphörande, bland annat torde åstadkomma hos manskapet en minskad håg för permittering till hemorterna, enär aflöning i contant måste förenas med tillåtelse för karlen att vistas utom casernen till uppsökande af arbetsförtjenst, åt hvilken för soldatens sedlighet äfventyrliga frihet manskapet i allmänhet, innan fördelarne af ett mera ordentligt lefnadssätt hunnit af detsamma inses och erkännas, visat sig gifva företräde framför det hemmablifvande i casernen emellan tjenstgöringstiderna, som han nu har sig ålagdt. Följden åter af en inskränktare permittering, än Staten förutsätter och af Sqvadrons- och Compagnie-Cheferne möjligen kan beredas, måste drabba Statsverket, som icke kan undgå att aflöna den numerstyrka, hvilken i verklig tjenstgöring inom Garnizonen befinnes och som vägrar att af den erbjudna permitteringen emellan exercis-tiderna sig begagna.

Af detta sålunda utredda och af en tjugu-årig erfarenhet bestyrkta förhållande, har Kongl. Maj:t funnit vara ådagalagdt, att de inom hufvudstadens Garnizons-Regementen befintliga mat-inrättningar, derifrån manskapet dagligen tilldelas en väl lagad, tillräcklig och sund föda, ega det mest välgörande inflytande på soldatens helsa, trefnad och sedlighet, samt att dessa anstalters upphörande, sedan desamma, under en längd af år, med berömvärd omsorg från Befälets sida handhafda, blifvit likasom införlifvade med den tjenstgörande soldatens vanor och behof, sannolikt skulle åstadkomma flerfaldiga skadliga verkningar, hvilka hvarken till sin beskaffenhet eller vidsträckthet låta sig uppå förhand bestämma. Kongl. Maj:t har derföre, under så beskaffade omständigheter, ansett en återgång till manskapets aflönande i contant icke böra ega rum, helst, vid nu uppjagade pris å ätliga varor, soldaten bevisligen icke kan, emot blotta gaget, på närings-ställen förskaffa sig en sund och tillräcklig föda, samt, derest biförtjenst för bristens fyllande komme för honom att saknas, det vore att befara, att något annat val än det emellan nödens vanliga följeslagare, sjukdomar eller brott, icke skulle för honom återstå. Med upphörandet af den faderliga omvårdnad, som manskapet vid Garnizons-Regementena för det närvarande, inom Casernerna, af sitt Befäl åtnjuter, skulle ock sannolikt i väsendtlig mon, komma att förändras det hedrande uppförande, hvilket, synnerligast under de 2:ne sista decennierna, utmärkt manskapet af hufvudstadens garnizon, i afseende hvarå Polisens och Kämners-Rätternes protocoll, fordom belastade med ransakningar om, af soldater begångna, stöl-

der, nu lemna den tillfredsställande upplysning, att soldaters delagtighet i våldshandlingar och brott endast högst sällan förekommer.

Då likväl hvarken anslaget till oförutsedda Militaire-utgifter, dit behof af en så fortfarande egenskap som detta icke kan räknas, eller besparingarne å Riks-Statens Tredje Hufvud-Titel, såsom varande af en oviss och ingalunda på förhand beräknelig egenskap, icke med säkerhet lemna tillgång för betäckande af ifrågavarande årliga understöd till Lif-Gardes-Regementenas mat-inrättningar, uppgående under året 1839:

Vid Svea Lif-Garde till	R:dr 5,610:	7.	6.
„ Lif-Gardet till Häst till	3,397:	6.	—
„ Andra Lif-Gardet till	6,475:	24.	—
Tillsammans B:co R:dr	15,482:	37.	6.

och för innevarande år 1840, hvars räkenskaper ännu icke kunnat afslutas, till en i det närmaste lika summa, har Kongl. Maj:t, med framställning till Rikets Ständers Stats-Utskott om angelägenheten af ifrågavarande behof, hvars upphörande eller åtminstone förminskning, antingen genom portionens förändrande eller varuprisens fallande, hittills varit betragtade såsom möjliga, men nu af erfarenhet och infordrade utredningar på det bestämdaste motsägas, ansett oundvikligt föreslå Rikets Ständer att, ifrån 1841 års början och intill nästa Riksdag, ställa till Kongl. Maj:ts disposition en summa af Femton tusen Riksdaler Banco årligen, under villkor, att dessa medel icke annorlunda, än efter af Kongl. Maj:t hvarje år och med ledning af gällande varupris, pröfvadt behof, samt emot verificerad redogörelse inför Rikets Ständers Revisorer och Kammar-Rätten, anvisas till understöd för de mat-inrättningar inom hufvudstadens garnizon, af hvilka, på grund af 15 à 20 års tillfredsställande erfarenhet, ej blott soldatens trefnad, helsa och sedlighet, men äfven hufvudstadens och dess invånares trygghet mot nya anledningar till brott och våldshandlingar med skäl anses beroende.

Öfver-Commendantens och Secund-Chefernes hvar för sig i ämnet afgifna utlåtanden, tillika med dervid fogade calculer, varda till närmare upplysning öfver härmed gemenskap egande förhållanden, Stats-Utskottet härjemte meddelade.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

G. B. Cederström.

Utdrag af Protocollet öfver Landt-Försvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 7 December 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:
Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh och
Grubbe.

Stats-Rådet och Chefen för Landtförsvars-Departementet, Herr Friherre *Cederström* föredrog i underdånighet:

— — — — — — — — — — —

12:o

Handlingarne, rörande väckt fråga om vidtagande åtgärder i afseende på mat-hållningen inom Regementena af Stockholms Garnizon. —

— — — — — — — — — — —

Med anledning häraf uppläste Stats-Rådet Herr Friherre *Cederström* ett af honom uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående ett årligt anslag af 15,000 R:dr till understöd för de i hufvudstaden förlagde Garnizons-Regementens matinrättningar.

Kongl. Maj:t täcktes, enligt Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkande, detta förslag i Nåder gilla, sådant det finnes detta Protocoll bilagdt; och skulle, i öfverensstämmelse dermed, Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott under denna dag expedieras. Ut supra.

Ex Protocollo,

J. Ax. Torenstedt.

N:o 93.

N:o 93.

Ank. till Exp. Utsk. d. 13 Dec. kl. 12 midd.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående Rotehållarne vid Uplands Regemente beviljad befrielse från utgörandet af s. k. klädpenningar enligt Kneckte-Contractet; Gifven Stockholms Slott den 16 November *1840.*

Hos Kongl. Maj:t hafva, uti ingifven skrift, Riksdagsfullmägtige af Bonde-Ståndet från Upsala Län *Johan Andersson* och *Johan Persson* i underdånighet anhållit, att Rotehållarne vid Uplands Regemente, hvilka hittills, enligt 4:de punkten uti Kneckte-Contractet den 4 November 1725, under namn af klädpenningar, erlagt Fem Daler Kopparmynt, motsvarande, efter 1776 års myntevalvation, 26 sk. 8 rst. Banco, för hvarje rote, ehuru i följd af Kongl. Förordningen den 30 December 1819, soldatens beklädnad numera besörjes af Regementets Beklädnads-Direction medelst årliga bidrag, som utgöras till ena hälften af Kronan och till den andra af Rotehållarne, för framtiden måtte i Nåder befrias från erläggandet af omförmälda beklädnads-afgift.

Sedan vederbörande Embets-myndigheter blifvit häröfver hörde och dervid upplyst, att ifrågavarande, uti Uplands Regementes Kneckte-Contract stadgade, beklädnads-afgift icke kommit Regementets Beklädnadsfond tillgodo, utan till Stats-Verket ingått, har Kongl. Maj:t detta ärende till Nådig pröfning förehaft; och då härvid hos Kongl. Maj:t i betraktande kommit, att, sedan Kongl. Maj:t, i anledning af Rikets Ständers vid 1818 års Riksdag gjorda underdåniga framställning om en billig jemkning i bidragen till indeldta soldatens beklädnad, Kronan och Rotehållarne emellan, uti Nådig skrifvelse af den 7 Juli samma år, anbefallt Krigs-Collegium att, genom vederbörande Landshöfdingar, höra Rotehållarne i Riket, huruvida de vilja åtaga sig att, "*i stället för de, i och för* Soldatens beklädd-

nad, dittills af dem lemnade bidrag" derefter och framgent till Regementenas Beklädnads-Directioner erlägga contant en sjettedel af beklädnadens värde, uträknad efter för hvarje år af Krigs- och Kammar-Collegierna uppgörande Riks-markegång, samtlige Rotehållare vid Uplands Regemente antagit detta af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer dem gjorda erbjudande, hvilket genom Kongl. Förordningen af den 30 December 1819 ytterligare blifvit bekräftadt, samt bemälde Rotehållare alltsedan till Regementets Beklädnads-Cassa erlagt det bestämde beklädnads-bidraget, hvilket, till ytterligare lindring för den roterade jorden, blifvit genom Rikets Ständer vid 1828—1830 årens Riksdag, med bifall till derom af Kongl. Maj:t aflåten Nådig Proposition, fattade och genom Kongl. Kungörelsen den 9 Juli 1830 allmängjorda beslut, nedsatt till en åttondedel af en soldat-munderings värde, till hvilket belopp detsamma nu utgöres, har Kongl. Maj:t i Nåder funnit uttagandet derutöfver hos Rotehållarne vid Uplands Regemente, af det uti 4:de punkten af 1725 års Kneckte-Contract omförmälda serskildta bidrag till soldatens beklädande af Fem Daler Kopparmynt eller 26 sk. 8 rst. Banco årligen, vara stridande mot den af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer bemälde Rotehållare år 1818 gifna försäkran, och att samma bidrag alltså bör upphöra; vid hvilket förhållande Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med den af samtlige öfver frågan hörda Embetsmyndigheter yttrade åsigt, i Nåder pröfvat rättvist att, med bifall till ofvanbemälde Riksdagsfullmägtiges, å Rotehållarnes vägnar, gjorda underdåniga anhållan, från och med innevarande år 1840 och allt framgent, så länge nuvarande beklädnads-sätt och dermed förenade vilkor fortfara att vara gällande, frikalla Rotehållarne vid Uplands Regemente från erläggandet af den uti 4:de punkten af 1725 års Kneckte-Contract omförmälda serskilda beklädnads-afgift af Fem Daler Kopparmynt eller 26 sk. 8 rst. Banco för hvarje rote.

Ehuru detta ärende, såsom vid 1818 års Riksdag af Rikets Ständer pröfvadt och afgjordt, numera, då fråga här endast varit om verkställighet af hvad Kongl. Maj:t och Rikets Ständer beslutat, icke kan blifva föremål för Rikets Ständers upptagande till behandling, har Kongl. Maj:t likväl velat härigenom underrätta Rikets Ständers Stats-Utskott om hvad af Kongl. Maj:t sålunda, i anledning af förberörde, å Rotehållarnes vid Uplands Regemente vägnar, framställda underdåniga begäran, tillgjordt blifvit, samt att, såsom följd deraf, den serskilda afgift under namn af

klädpenningar, hvilken af bemälde Rotehållare, intill 1839 års utgång, till Stats-Cassan utgjorts, från och med innevarande år kommer att upphöra och alldeles försvinna.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

G. B. Cederström.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 16 November 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:
Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh och
Grubbe.

— — — — — — — —

Stats-Rådet Herr Friherre *Cederström* uppläste härefter i underdånighet ett af honom, uppå Kongl. Maj:ts förut meddelade Nådiga befallning, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående Rotehållarne vid Uplands Regemente beviljad befrielse från utgörandet af så kallade klädpenningar, enligt Kneckte-Contract.

Kongl. Maj:t täcktes, uppå Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla nämnde förslag, sådant det vid Protocollet finnes bilagdt, och befallde, att Nådig Skrifvelse skulle, i enlighet dermed, till Rikets Ständers Stats-Utskott under denna dag expedieras.

Ex Protocollo,

J. A. Torenstedt.

STOCKHOLM, Elméns och Granbergs Tryckeri. 1840.

N:o 94.

Ank. till Exp-Utsk. den 4 Januari 1841, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, i fråga om anslag för Cabinetts-cassans behof; Gifven Stockholms Slott den 31 December 1840.

Uti skrifvelse af den 18 sistlidne Februari, har Rikets Ständers Stats-Utskott, genom dess Ordförande, af dåvarande t. f. Hof-Canzleren begärt åtskilliga upplysningar, rörande Cabinetts-cassans ställning, för att komma i erfarenhet deraf, i hvad mon för cassans utgifter beviljandet af något anslag borde, i sammanhang med extra Stats-regleringen, tagas i betraktande.

Under den 7 påföljande Mars, öfverlemnades till Stats-Utskottet en till Kongl. Maj:t af Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, på Nådig befallning i förrberörde ämne, afgifven underdånig rapport, hvari Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, jemte framställning af de så väl *bestämda* som *tillfälliga* titlar, hvarunder de Diplomatiska utgifterna i allmänhet kunna hänföras, tillika i underdånighet anmält: att Stats-verkets hittills fastställda anslag till Minister-Staten, under somliga tidskiften, varit tillfyllestgörande, då de deremot, under andra, befunnits otillräckliga; att hvad det ena året för mycket medtagit, af ett efterföljandes öfverskott någon gång blifvit ersatt; men att de 15 år, som närmast föregått nuvarande Utrikes Stats-Ministerns inträdande i Embetet, efterlemnat en ganska betydlig brist, hvilken, enligt hvad räkenskaperne utvisa, uppkommit dels af flere af behofvet oundgängligen påkallade utgifter, hvaröfver handlingarne äro af natur, att endast kunna föreläggas ett Hemligt Utskott, dels af åtskillige högst kostsamma utomordentliga Ambassader, dem Rikets värdighet icke tillåtit att åsidosätta, dels äfven af de många under samma tiderymd med främmande magter afslutade Handels-tractater och andra conventioner; att för afhjelpande af detta missförhållande emellan inkomster och utgifter, samt till beredande af en utväg för Minister-cassan att, jemte betäckande af ytterligare tillkomna oförutsedda behof, tillika kunna successive befrias från ett under förenämnde ogynnsamma omständigheter åsamkadt tryckande deficit, flere åtgärder och inskränkningar, på Kongl.

Maj:ts Nådiga befallning, blifvit vidtagne, hvarigenom det varit möjligt att, ifrån och med år 1837, förmedelst årligen uppkomna större eller mindre besparingar, i mon af de tillfälliga behofvens större eller mindre kraf, kunna tillvägabringa en årlig förminskning af den balancerade bristen, så att denne senare inom 5 à 6 år torde vara fullkomligen betäckt, så vida någon nedsättning i de anslag och tillgångar, Minister-cassan hittills haft att disponera, icke kommer att ega rum, hvaremot, om en förminskning deraf ifrågasättes, Stats-Ministern för Utrikes Ärendena ansåg sig, för sin underdåniga del, böra yttra den till visshet gränsande farhåga, att ofvannämnde Cassa ånyo tillbakafaller i sin fordna brydsamma belägenhet, lika äfventyrlig för Utrikes Ärendenas ändamålsenliga ledning, som omöjlig att åter upphjelpa för de embetsmän, hvilka, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts Nådiga afsigt, söka att i förvaltningen vidmagthålla ordning och sparsamhet.

Då hos Kongl. Maj:t tillförordnade Stats-Ministern för Utrikes Ärendena nu i underdånighet anmält, ej mindre, det Rikets Ständer, genom Förstärkt Stats-Utskott, beslutat, att med en fjerdedel nedsätta det hittills bestämda anslaget för Minister-Staten, samt till hälften förminska de till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition för extra utgifter uppförde 100,000 Riksdaler Banco, å hvilka Rikets år 1823 församlade Ständer medgåfvo anordning, till fyllande af Cabinetts-cassans behof för courir-resor, hemliga eller extra utgifter, m. m., i den mon besparingarne å förstnämnde anslag af 100,000 Riksdaler Banco icke kunde dertill lemna tillgång — än äfven att Stats-Utskottet, som i Utlåtandet N:o 40, angående ordinarie Stats-regleringen, tillkännagifvit, det något hinder icke möter att, der så nödigt pröfvas, vid en blifvande extra Stats-reglering taga i betraktande frågan om anvisande af ett extra anslag för Cabinetts-cassan. likväl i Utlåtandet N:o 354, rörande extra Stats-regleringen, sig i ämnet ej yttrat; så vill Kongl. Maj:t, med anledning af hvad tillförordnade Stats-Ministern för Utrikes Ärendena sålunda i underdånighet framställt, härmedelst hafva fästat Stats-Utskottets uppmärksamhet på nödvändigheten deraf att vid extra Stats-regleringen taga förrberörde fråga uti öfvervägande; och har Kongl Maj:t, för detta ändamål, anbefallt tillförordnade Stats-Ministern för Utrikes Ärendena att till Stats-Utskottet öfverlemna alla de ytterligare upplysningar, hvilka härutinnan kunna afgifvas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest stadse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Alb. Ihre.

Utdrag af Protocollet öfver ärenden, föredragne inför Hans Maj:t Konungen af Herr t. f. Stats-Ministern för Utrikes Ärendena i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 31 December 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Chefen för Sjöförsvars-Departementet, Herr Friherre *Lagerbjelke*,

Chefen för Civil-Departementet, *Fåhræus*,

T. f. Chefen för Finance-Departementet, *af Wingård*,

T. f. Stats-Ministern för Utrikes Ärendena, *Ihre*.

T. f. Stats-Ministern för Utrikes Ärendena uppläste i underdånighet till justering det, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts Nådiga beslut den dennes, uppsatte förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, i fråga om anslag för Cabinetts-cassans behof; och behagade Kongl. Maj:t, enligt Stats-Rådets tillstyrkande, i Nåder gilla detta förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, och befallde, att Nådig Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott skulle, i öfverensstämmelse dermed, expedieras.

Ex Protocollo,

K. Sköldebrand.

N:o 95.

Ank. till Exp. Utsk. den 12 Januari 1841, kl. 12 middॅ.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående användandet af de, till utförande af utvidgade försvars-anstalter i Stockholms Skärgård, å mindre Creditivet lyftade 500,000 R:dr; Gifven Stockholms Slott den 7 December 1840.

Sedan Kongl. Maj:t, efter granskning af Chefens för Ingenieur-Corpsen den 19 December 1837, och den 10 Februari 1838, afgifna underdåniga framställningar och förslag, till betryggande af hufvudstadens säkerhet, genom utvidgade försvars-anstalter vid Waxholm och försänkningsarbeten uti inloppen deromkring, i Nåder pröfvat angeläget, ej allenast att dessa arbeten ofördröjligen borde företagas, i öfverensstämmelse med af Kongl. Maj:t Nådigst gillade generella planer, utan ock att, jemlikt af Hans Kongl. Höghet Kronprinsen, i Dess egenskap af General-Fält-Tygmästare, upprättade förslag, Waxholms fästning, med dertill hörande detacherade Verk, borde förses med bestyckning och erforderliga projectiler, har Kongl. Maj:t, under den 2 Mars sistnämnde år, till berörde försvars-anstalter och de dermed förenade arbetens bedrifvande under åren 1838 och 1839, i brist af andra tillgångar, uppå mindre Creditivet i Nåder anvisat:

till försänkningar i Oxdjupet och Pålsundet . . .	R:dr	205,000: — —
till uppförande till $\frac{2}{3}$:delar af en Donjonbyggnad å Waxholmen	„	83,333: 16. —
till sprängning och andra förberedande arbeten för en tornbyggnad å Rindö kulle	„	66,666: 32. —
B:co	R:dr	355,000: — —
samt till anskaffning af bestycknings-pjeser och projectiler för Waxholms fästning med detacherade Verk, efter den uppgift derå, som, efter tillgången lämpad, Hans Kongl. Höghet General-Fält-Tygmästaren komme att Krigs-Collegium meddela	„	145,000: — —
tillsammans B:co	R:dr	500,000: — —

för hvilka anslag, dem Stats-Contoiret anbefalldes att, i mon af behofvet, till Krigs-Collegium utbetala, serskild räkenskap borde, utan sammanbland-

ning med ordinarie Stats-anslagen, upprättas, i ändamål att till Rikets nu församlade Ständer och deras Stats-Utskott öfverlemnas.

Då emedlertid hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäldt blifvit, att formel redogörelse hittills icke kunnat afslutas för en del af ifrågavarande utomordentliga anslag eller för 170,000 R:dr, hvilka Stats-Contoiret, under loppet af år 1838, till fortifications-arbeten afräkningsvis anordnat, samt att en annan del af berörde anslag, och synnerligast de till bestyckningspjeser och projectiler afsedda medel, i följd af mellankomna orsaker, ännu ej äro för de bestämda anskaffningarne till fullo använda, hvadan, af enahanda skäl, någon slutlig redovisning för dem för det närvarande ej kan afgifvas, har Kongl. Maj:t, som likväl ansett, att, då ifrågavarande tillgångar, 500,000 R:dr B:co, blifvit Försvars-verket beredda genom lyftning, till motsvarande belopp, af det vid 1834 års Riksdag afsatta mindre Creditiv, Rikets Ständer, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, vid tillfälle af Creditivets anlitande, fattade Nådiga beslut, böra erhålla kännedom om det sätt, hvaruppå, till Rikets nytta, medlen antingen redan blifvit använda eller äro beräknade att begagnas, medelst aflåten Nådig skrifvelse af den 26 sistlidne September, förständigat Krigs-Collegium att skyndsammast till Kongl. Maj:t inkomma med fullständiga och detaillerade berättelser om de arbeten och anskaffningar, hvilka med användande af merberörde, mellan Collegii Artilleri- och Fortifications-afdelningar fördelade, extra anslag, 500,000 R:dr B:co, intill den dag, berättelsen aflemnades, antingen redan blifvit verkställda eller äro afsedda att verkställas, äfvensom om de åtgärder, som i sistnämnde afseende redan kunde vara vidtagne.

Till följd af denna Nådiga Befallning, har Krigs-Collegium, uti underdånig skrifvelse af den 5 påföljde November, redogjort för användandet af de till bestyckningspjeser och projectiler anordnade 145,000 R:dr, samt tillika insändt en af Chefen för Ingenieur-Corpsen afgifven berättelse, innehållande redovisning för disposition af de till försänknings- och befästningsarbeten i Stockholms Skärgård anvisade 355,000 R:dr; och har Kongl. Maj:t, med öfverlemnande till Stats-Utskottet af dessa förberedande berättelser om användandet af ifrågavarande af mindre Creditivet lyftade medel, velat gifva Stats-Utskottet i Nåder tillkänna, att fullständigt verificerade redogörelser för dessa medel framdeles komma att Rikets Ständers Revisorer till granskning föreläggas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

G. B. Cederström.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 7 December 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh,
Grubbe.

— — — — — — — — — — —

Härefter uppläste Stats-Rådet Herr Friherre *Cederström* till justering de af honom, på Nådig befallning, författade förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelser:

— — — — — — — — — — —

2:o till Rikets Ständers Stats-Utskott, i fråga om användandet af de, till utförande af utvidgade försvars-anstalter i Stockholms Skärgård, å mindre Creditivet lyftade, 500,000 R:dr.

Och behagade Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkan af bifall till dessa förslag, såsom öfverensstämmande med Kongl. Maj:ts förut derom fattade Nådiga beslut, desamma i Nåder gilla, sådana de här vid Protocollet finnas bilagde, och förordna, att skrif-

velser, i likhet dermed, skulle till Rikets Ständer samt till Stats-Utskottet under denna dag expedieras. Ut supra.

Ex Protocollo,

J. Ax. Torenstedt.

N:o 96.

Ank. till Exp. Utsk. den 18 Januari 1841, kl. 2 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående ett extra anslag till befrämjande af göromålens gång inom Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegium; Gifven Stockholms Slott den 31 December 1840.

Uti en till Kongl. Maj:t den 2 innevarande månad inkommen Skrifvelse, har Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegium i underdånighet anmält, att, sedan nyligen 2:ne bland Collegii Ledamöter, Kammar-Råden *Törnebohm* och *Brandel*, i anseende till sjukdom begärt och erhållit tjenstledighet, ett dylikt förfall nu äfven inträffat för en tredje Ledamot, Advocat-Fiscalen *J. T. Hasselqvist*, hvilken hos Collegium gifvit tillkänna och med Läkarebetyg styrkt, det han, som, enligt Kongl. Brefven den 15 December 1837, den 8 Januari 1839 och den 24 Januari detta år, fått sig uppdraget att såsom adjungerad Ledamot deltaga i Collegii göromål och biträda Departements-Cheferne med ärendenas föredragning, samt derefter under den 9 nästförflutne September jemväl blifvit i Nåder förordnad att, under Kammar-Rådet *Törnebohms* tjenstledighet till October månad nästa år, dennes Kammar-Råds-Embete förvalta, vore af åkommen sjuklighet nödsakad att med denna åt honom uppdragna trägnare tjenstgöring upphöra; att sålunda inom den korta tiden af 3:ne månader icke mindre än halfva antalet af Collegii Ledamöter måst för sjuklighet för längre tid från tjenstgöring afgå, hvarigenom Collegium blifvit bragt i desto större förlägenhet för göromålens behöriga skötande, som Collegium för det närvarande icke vore i tillfälle att i underdånighet föreslå någon till

den adjunction, Advocat-Fiscalen *Hasselqvist* nödgats fränträda, än mindre till det serskildta biträde, som på honom ankommit, innan Kammar-Rådet *Törnebohms* Departement blifvit *Hasselqvist* anförtrodt; att det serskildta förhållande alltså nu vore för handen, att, oansedt kunskaper och dugligheet hos Collegii Tjenstemanna-personal ingalunda saknades, fyllandet af en eller annan Ledamots-plats, mötte svårigheter, dem Collegium ej förmådde undanrödja, enär anledningen härtill, enligt Collegii öfvertygelse, hufvudsakligen borde sökas dels uti långt utsträckta indragnings- och besparingsåtgärder, ökadt arbete för Collegii minskade tjenstemanna-personal och saknad af lönförbättring och utsigt till befordran, dels ock i nekad rättighet åt Collegii embets- och tjenstemän att vid upphunna 65 år erhålla afsked, med åtnjutande af oförminskad löneinkomst, såsom pension; men att Collegium emedlertid ej kunde draga öfver sig förebråelsen att förbise den bekymmersamma förlägenhet, i hvilken nämnde Embetsverk sig befinner eller under stillatigande motse dess vissa djupa inverkan till omöjlighet, att de göromål, hvilka Collegium åligga, kunna, såsom sig bör, skötas och handhafvas, om icke genom medel, som nu saknas, en bättre ställning varder åstadkommen; hvadan Collegium på dessa, med flera i den underdåniga skrifvelsen vidare utvecklade skäl, funne sig föranlåtet i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t måtte i Nåder bereda, såsom af högsta nödvändighet påkalladt, ett årligt extra anslag, hvarigenom utväg kunde blifva att i de fall, då sjukdomsförhinder bland Kammar-Collegii embets- och tjenstemanna-personal inträffa eller eljest oundgängliga behof äro för handen, vedergälla det biträde, hvartill andre såsom vicarier uppflyttas och förordnas; hemställande Collegium, att nämnde anslag måtte bestämmas till Fem Tusende R:dr årligen, under vilkor, att hvarje serskildt behof af dess användande skall hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas och af Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning bero, samt att, i öfverensstämmelse dermed, det belopp, som åtgått, varder årligen redovisadt i den ordning, Kongl. Maj:t täckes föreskrifva och anbefalla.

Efter öfvervägande af hvad sålunda förekommit, har Kongl. Maj:t äfven för Dess del nogsamt insett, huruledes det under nuvarande omständigheter icke är möjligt att, utan serskilda åtgärders vidtagande, af Kammar-Collegium fordra den verksamhet samt den på en gång sorgfälliga och icke fördröjda behandling af dithörande vigtiga ärenden, hvarå både det allmänna och enskilde rättsökande hafva giltiga anspråk. Med bekymmer

har

har Kongl Maj:t härvid inhemtat, att, oaktadt ett större antal mål än tillforne blifvit af Kammar-Collegium handlagde, balancen af oafgjorda ärenden inom nämnde Embetsverk, i följd af göromålens tillväxt, årligen tilltagit och numera vore på väg att ökas till den grad, att jemväl en mängd, på allmän och enskild rätt inverkande, frågor måste lemnas utan handläggning; och då det serskildta förhållande nu inträffat, att Tre af Kammar-Collegii Sex Ledamöter genom sjukdom blifvit och troligen för längre tid äro hindrade att sina Kammar-Råds-Embeten bestrida; då de uppå dem indelda mål således komma att ytterligare öka myckenheten af oafgjorda ärenden, helst, på sätt Kammar-Collegium gifvit tillkänna, föga förhoppning vore att kunna förmå lämplig person att utan ersättning emottaga förordnande såsom adjungerad Ledamot i benäldte Collegium, då Rikets nu församlade Ständer jemväl vägrat Collegii Ledamöter rättighet att efter afskedstagandet å Indragnings-Stat uppbara sina löner till senast fastställda belopp; vid hvilket förhållande de af Ledamöterne, som redan upphunnit eller äro nära att hinna den lefnadsålder, då hvila från en trägen embetsbefattning är ett behof och tryggad tarflig bergning bör utgöra belöningen för långvariga mödor i Statens tjenst, heldre der qvarstanna, än de underkasta sig någon minskning i sina, redan icke öfverflödiga, löningsförmoner; och då, i följd häraf, Collegii yngre tjenstemän ytterligare gått i mistning af påräknad uppmuntran och af utsigter till framtida befordran, har Kongl. Maj:t ansett Sig i dessa förenade omständigheter ega mer än tillräckliga skäl att till Rikets Ständers pröfning och behjertande öfverlemna Kammar-Collegii nu framställda anhållan, i hvilket afseende Kongl. Maj:t härmed velat föreslå Rikets Ständer att bevilja och å Stat intill den vid nästinfallande Riksdag vidtagande Statsreglering uppföra ett extra anslag af Fyra Tusende Åtta Hundrade Riksdaler årligen, motsvarande 3:ne Kammar-Råds-löner, för att användas såsom adjunctions-arfvoden, i ändamål att utan afbrott i handläggningen af de mål, hvilka årligen till Kammar-Collegium ingå, kunna i möjligaste måtto afhjelpa olägenheterna af de derstädes hvilande ärendens fördröjda pröfning och afsluta den balance af oafgjorda mål, som under de förflutna åren uppkommit.

Kammar-Collegii ofvanberörde underdåniga skrifvelse varder, till närmare upplysning i ämnet, Rikets Ständers Stats-Utskott härjemte med-

delad, och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen.

Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 14 December 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh,
Grubbe, och
Grefve *Mörner*.

Tillförordnade Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård*, anmälde i underdånighet:

En ifrån Kammar-Collegium den 13 sistlidne November i underdånighet aflåten skrifvelse, innefattande dels anmälan, att Collegii Advocat-Fiscal, *Johan Theodor Hasselqvist*, som, enligt Kongl. Brefven den 15 December 1837, den 8 Januari 1839 och den 24 Januari detta år, haft sig uppdraget att såsom adjungerad Ledamot deltaga i Kammar-Collegii göromål och biträda Departements-Cheferne med ärendenas föredragning, samt derjemte under den 9 nästförflutne September blifvit i Nåder förordnad att, under Kammar-Rådet *Törnebohms*, i anseende till sjukdomsförfall, Nådigst beviljade tjenstledighet, intill October månad nästa år

hans Kammar-Råds-embete förvalta, nu hos Collegium tillkännagifvit och med Läkare-betyg styrkt, att *Hasselqvist* af åkommen sjuklighet vore hindrad fortfara i sistnämnde tjenstgöring längre, än till innevarande års slut, och dels framställning af de svårigheter och hinder för göromålens behöriga gång inom Collegium, som derstädes sig företedde, sedan inom loppet af tre månader ibland Collegii sex Ledamöter icke mindre än tre, nemligen Kammar-Råden *Törnebohm* och *Brandel* samt tillförordnade Kammar-Rådet *Hasselqvist*, måst för sjukdom för längre tid från tjenstgöring afgå, utan att Collegium för närvarande vore i tillfälle att i underdånighet föreslå någon till den adjunction, Advocat-Fiskalen *Hasselqvist* nödgats frånträda, ännu mindre till det serskilda biträde, som på honom ankommit, innan Kammar-Rådet *Törnebohms* Departement blifvit *Hasselqvist* anförtrodt. Med anledning häraf, och efter utveckling af skälen till det serskildta, nu för handen varande, förhållandet, att fyllandet af en eller annan Ledamots-plats mötte svårigheter, dem Collegium ej förmådde undanrödja, oaktadt kunskaper och duglighet hos Collegii tjenstemanna-personal ingalunda saknades, — ett förhållande, som, efter Collegii öfvertygelse, vore en följd af ihärdigt fortsatta, långt utsträckta, indragnings- och besparings-åtgärder, ökadt arbete förCollegii minskade tjenstemanna-personal, saknad lön-förbättring och utsigt till befordran, vägradt arbetsbiträde genom personalens tillökning och ändtligen nekad rättighet åt Collegii embets- och tjenstemän att vid upphunna 65 år erhålla afsked, med åtnjutande af oförminskad löne-inkomst, såsom pension; hade Kammar-Collegium i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t måtte i Nåder bereda, såsom af högsta nödvändighet påkalladt, ett årligt extra anslag, hvarigenom utväg kunde blifva att i de fall, då sjukdomsförhinder bland Kammar-Collegii embets- och tjenstemanna-personal inträffa eller eljest oundgängliga behof äro för handen, vedergälla det biträde, hvartill andra såsom vicarier uppflyttas eller förordnas; hemställande Collegium, att nämnde anslag måtte bestämmas till Fem Tusende Riksdaler årligen, under vilkor, att hvarje serskildt behof af dess användande skall hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas och af Dess Nådiga pröfning bero, samt att, i öfverensstämmelse dermed, det belopp, som utgått, varder årligen redovisadt, i den ordning — Kongl. Maj:t täcktes föreskrifva och anbefalla.

Stats-Rådet, som ansåg frågan om adjungerad Ledamots tillförordnande för bestridandet af tjenstledige Kammar-Rådet *Törnebohms* Embete i Kammar-Collegium, böra hvila, intilldess Collegium, i vanlig ordning, lämplig person härtill i underdånighet föreslagit, fann vid detta tillfälle sig ega förnyad anledning att fästa Kongl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet å angelägenheten att vidtaga de åtgärder, utom hvilka, under närvarande omständigheter, det icke vore möjligt att af Kammar-Collegium fordra den verksamhet och den på en gång sorgfälliga och icke fördröjda behandling af dit hörande vigtiga ärenden, hvarå både det allmänna och enskilde rättsökande hade giltiga anspråk.

I sådant hänseende, och då göromålen inom Kammar-Collegium år från år tillväxt; då i följd häraf, oaktadt de afgjorda målens antal stigit, balancen af oafgjorda ärenden likväl årligen tilltagit och numera syntes vara på väg att ökas till den grad, att jemväl en mängd, på allmän och enskild rätt inverkande, frågor måste lemnas utan handläggning; då det serskildta förhållande i Kammar-Collegium inträffat, att tre af Collegii sex Ledamöter genom sjukdom blifvit och troligen för längre tid varda hindrade att sina Kammar-Råds-embeten bestrida; då de uppå dem indeldta mål således komme att ytterligare öka myckenheten af oafgjorda ärenden, helst, på sätt Kammar-Collegium gifvit tillkänna, föga förhoppning vore att kunna förmå lämplig person att utan ersättning emottaga förordnande såsom adjungerad Ledamot i bemäldte Collegium; då Rikets nu församlade Ständer jemväl vägrat Collegii Ledamöter rättighet att, efter afskedstagandet, å Indragnings-Stat uppbära sina löner till senast fastställdta belopp; vid hvilket förhållande de af Ledamöterne, som redan upphunnit eller äro nära att hinna den lefnadsålder, då hvila från en trägen embets-befattning är ett behof, och tryggad tarflig bergning bör utgöra belöningen för långvariga mödor i Statens tjenst, heldre der qvarstannade, än de underkastade sig någon minskning i sina, redan icke öfverflödiga, lönings-förmoner; och då i följd häraf Collegii yngre tjenstemän ytterligare gått i mistning af påräknad uppmuntran och af utsigter till framtida befordran; tillstyrkte Stats-Rådet på dessa skäl, i underdånighet, att Kongl. Maj:t täcktes uti Nådig Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott föreslå, det Rikets Ständer må bevilja och å Stat, intill den vid nästa Riksdag blifvande Stats-reglering, uppföra ett, för ifrågavarande tillfälliga kraf oundgängligt, extra anslag af fyratusen åttahundra Riksdaler årligen, motsvarande

rande trenne Kammar-Råds-löner, för att användas såsom adjunctions-arfvoden, i ändamål att, utan afbrott i handläggningen af de mål, hvilka årligen till Kammar-Collegium ingå, kunna i möjligaste måtto afhjelpa olägenheterne af de derstädes hvilande ärendens fördröjda pröfning och afsluta den balance af oafgjorda mål, som under de förflutna åren uppkommit.

I sammanhang härmed och under förutsättning, att nyssnämnda extra anslag varder beviljadt, hemställde Stats-Rådet i underdånighet, det Kongl. Maj:t ville i Nåder anbefalla Justitiæ-Canzlers-Embetet att med sin uppmärksamhet följa Kammar-Collegii åtgärder till förminskande af omförmälda balance af oafgjorda mål samt derom vid hvart års slut till Kongl. Maj:t underdånig berättelse afgifva.

Kongl. Maj:t fann godt till alla delar i Nåder gilla och bifalla, hvad Stats-Rådet sålunda underdånigst föreslagit; hvarjemte Kongl. Maj:t behagade förordna, att Kammar-Collegii förevarande underdåniga skrifvelse skulle, till upplysning i ämnet, åtfölja den Nådiga Proposition, som, enligt Kongl. Maj:ts nu meddeldta beslut, komme att till Rikets Ständers Stats-Utskott affärdas.

Ex Protocollo,

Nils af Zellén.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 31 December 1840.

Närvarande:

Stats-Råden:

Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård, och
Ihre.

Tillförordnade Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård,* uppläste ett, jemlikt Kongl. Maj:ts förut meddeldta Nådiga beslut, författadt

underdånigt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående ett extra anslag till befrämjande af göromålens gång inom Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegium; och behagade Kongl. Maj:t, enligt underdånigt tillstyrkande af Stats-Rådets Ledamöter, med gillande af ofvannämnde förslag, Nådigst förordna, att Nådig Skrifvelse, i öfverensstämmelse dermed, skulle, sådan densamma är vid detta Protocoll bifogad, under innevarande dag till Rikets Ständers Stats-Utskott afflärdas.

Ex Protocollo,

Nils af Zellén.

STOCKHOLM, *Kongl. Ordens-Boktryckeriet*, 1841.

N:o 97.

Ank. till Exp. Utsk. d. 4 Febr. 1841, kl. 12 midd.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående den, under namn af Westerbottens Regementes Hästjägare-Sqvadrons-fond, bildade serskilda Cassa; Gifven Stockholms Slott den 7 December 1840.

Uti en till Kongl. Maj:t aflåten skrifvelse af den 22 sistförflutne Augusti, hafva Rikets Ständer, af uppgifven anledning, i underdånighet anhållit, att räkenskaperne för den, under namn af Westerbottens Regementes Hästjägares Sqvadrons-fond bildade Cassa, hvilken Rikets Ständer ansett utgöras af Statsverket tillhörande medel, måtte, i likhet med räkenskaperna rörande öfriga Stats-medel, varda till Rikets Ständers hädanefter sammanträdande Revisorers granskning öfverlemnade, äfvensom att, för den händelse, att ifrågaställde förändring i organisationen af Westerbottens Fältjägare-Regemente fortfarande ansåges vara af behofvet påkallad, Kongl. Maj:t täcktes derom till Rikets Ständer aflåta Nådig Proposition, på det att, i sådant fall, detta ärende, hvilket anginge en fråga om förändring uti Indelnings-verkets hufvudgrunder, måtte kunna, i enlighet med 80 § Regerings-Formen, af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer gemensamt afgöras.

Öfver denna Rikets Ständers underdåniga framställning har Krigs-Collegium, i följd af derå erhållen Nådig Remiss, till Kongl. Maj:t afgifvit underdånigt utlåtande, deri Collegium, efter en fullständig utredning öfver Westerbottens Hästjägare-Sqvadrons-fonds första uppkomst, det med densamma åsyftade, hittills icke uppnådda ändamål, Fondens nuvarande tillstånd samt beskaffenheten af de med 115 Rotar vid 1:ste Majorens och Calix Compagnier af Westerbottens Fältjägare-Regemente afslutade contract om numrens befrielse från soldathållning under en tid af 20 år, eller till slutet af år 1846, i underdånighet anmäler, att, enligt från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens Län infordrade utdrag utur såväl Lands-Contorets som Landt-Räntmästarens räkenskaper för åren 1827—1840, va-

cance-afgiften af omförmälde 115 numer, hvilka hvardera årligen erlägga 7 tunnor riadt afradsgildt korn, eller värdet deraf i penningar efter årets markegång, den 31 Augusti detta år utgjorde en behållen summa af 49,452 R:dr 17 sk. Banco.

Kongl. Maj:t, som i Nåder är betänkt att till det Utskott, åt hvilket Rikets Ständer kunna uppdraga att detta ärende handlägga, låta öfverlemna Krigs-Collegii förrberörde underdåniga utlåtande, har i öfrigt velat gifva Rikets Ständer i Nåder tillkänna, att, sedan åtskilliga hinder mött för verkställigheten af det först uppstådda förslaget att, inom Norrbottens Län och vid Rikets dervarande gräns mot Ryssland, organisera en sqvadron beridna Hästjägare, en annan plan blifvit uppgjord, att på nämnde gränsort förlägga en afdelning Artilleri med tillhörande pjecer och utredning, utan annan kostnad för Staten, än som med vacance-afgiften af de från Fotjägares underhållande för det närvarande befriade numer af Westerbottens Regemente skulle kunna betäckas, hvilken plan likväl, lika litet som först omförmälda förslag om en Hästjägare-Sqvadrons bildande, hittills erhållit Kongl. Maj:ts Nådiga fastställelse; Och är Kongl. Maj:ts Nådiga afsigt att, innan det ena eller andra af ifrågavarande förslag, för tillvägabringande af ett efter omständigheter och localförhållanden lämpadt ändamålsenligt gränseförsvar å denna punkt af Riket, varder antaget och i verket satt, derom framställa Nådig Proposition till Rikets näst sammanträdande Ständer, på det att ärendet, i den ordning, 80 §. Regerings-Formen föranleder, må blifva föremål för bägge Statsmagternas grundlagsenliga pröfning och afgörande; kommandes den, genom Kongl. Maj:ts Nådiga försorg, under tiden bildade och för det uppgifna ändamålets befrämjande afsedda Fond att emedlertid oförryckt bevaras och genom utlåning mot ränta tillökas, samt de årliga redogörelserna derför, från och med innevarande års början, att, uppå Krigs-Collegii föranstaltande, tillhandahållas Rikets Ständers hädanefter sammanträdande Revisorer, till den granskning, som med räkenskaperne för andra till allmänna Inrättningar och behof afsedda Fonder eger rum.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

G. B. Cederström.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 7 December 1840.

Närvarande:

Stats-Råden, Herr Friherre *Cederström*,
Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Törnebladh och
Grubbe.

— — — — — — — — — — —

Härefter uppläste Stats-Rådet Herr Friherre *Cederström* till justering de af honom, på Nådig befallning, författade förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelser:

1:o Till Rikets Ständer, angående den, under namn af Westerbottens Regementes Hästjägare-Sqvadrons-fond, bildade serskilda Cassa; — —

— — — — — — — — — — —

Och behagade Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkan af bifall till dessa förslag, såsom öfverensstämmande med Kongl. Maj:ts förut derom fattade Nådiga beslut, desamma i Nåder gilla, sådane de här vid Protocollet finnas bilagde, och förordna, att Skrifvelser, i likhet dermed, skulle till Rikets Ständer, samt till Stats-Utskottet under denna dag expedieras. Ut supra.

Ex Protocollo,

J. Ax. Torenstedt.

N:o 98.

Ank. till Exp. Utsk. den 18 Febr. 1841, kl. 11 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, i fråga om accord för Landshöfdinge-beställningar; Gifven Stockholms Slott den 1 Februari 1841.

Allt ifrån den tid, då Kongl. Maj:t började att åt Rikets Styrelse egna Sina omsorger, har Kongl. Maj:t med bekymmer erfarit de menliga verkningarne af tjensteköp, och derför bemödat Sig att genom de medel och åtgärder, som af Kongl. Maj:t varit beroende, samt jemväl med Egna betydliga uppoffringar, desamma afskaffa. Af serskilda hinder uppehållen i utförandet af den plan, som härvid borde följas, har Kongl. Maj:t emellertid hyst den förhoppning, att genom allmänna tänkesättets allvarligare rigtning till tjensteköpens ogillande, småningom bereda upphörandet af ett missbruk, som, endast gagnande dem, hvilka lyckan gynnat med förmögenhet, afstänger dem, som deraf blifvit i saknad, från fortgående på den till högre utmärkelser ledande bana, och hos dem måste förqväfva den ädlare känsla, hvaraf hvarje medborgare bör lifvas vid utsigterne till en högre och mera gagnande embetsmanna-verksamhet, för afbördande af sin skuld till Fäderneslandet. Ledd af dessa tänkesätt, har Kongl. Maj:t med tillfredsställelse erfarit, att en Ledamot af Preste-Ståndet vid innevarande Riksdag, genom väckandet af den motion, att, medelst anvisande af erforderligt förskotts-anslag å allmänna medel, på en gång afskaffa de accord, som ännu vid de fleste Landshöfdinge-tjenster äro fästade, inledt åtgärder till undanrödjande af ett missbruk, som kan räknas bland de mest förödmjukande för ett folk, alltid öppet för den fosterlandskärlek, hvarigenom det i vidriga skiften förnämligast lyckats att rädda sin sjelfständighet.

Afskaffandet af tjenste-accord inom armèen, har genom en år 1833 vidtagen accords-amorterings-anstalt blifvit tillvägabragt; och genom Kongl. Circulairen den 2 November 1820 och 22 December 1831, hafva förnyade förbud med skärpta controller emot accord för Landtstats-tjenster blifvit utfärdade. Då likväl de i äldre tider gifna förbud mot tjensteköp icke

ansetts tillämpliga, i afseende å accord till Landshöfdinge-beställningar, utan desse, till stor del härledande sig från en tid, då Rikets Ständer äfven i denna del af Statsförvaltningen utöfvade det mest väsendtliga inflytande, ända till Kongl. Maj:ts regeringstid fått fortgå, och flere Landshöfdingar innehaft sådane försäkringar om accords-ersättningar, som icke utan förnärmande af laglig rätt kunnat rubbas, har Kongl. Maj:t, som för ändamålets vinnande, af enskilda tillgångar uppoffrat mera än hälften af den summa, hvartill de ännu oinlöste Landshöfdinge-accorden uppgå, i öfrigt måst inskränka Sina tillgöranden dertill, att, efter förekommande serskilda förhållanden, vid inträffade ledigheter af Landshöfdinge-beställningar, reglera om accordens successiva förminskning, i mon af deras belopp och de vid tjensterne varande större eller mindre löneförmoner. På sådant sätt hafva ock vid åtskilliga Landshöfdinge-beställningar accorden upphört, men vid flere andra äro de ännu qvarstående, så att de, så vida ej någon verksammare utväg kunde varda vidtagen, i en längre följd af år skulle komma att utgöra hinder för verkställigheten af den utaf Kongl. Maj:t den 24 Februari 1837 beslutna reglering af Landshöfdinge-lönerne inom dertill befintliga tillgångar samt för uppfyllande af Kongl. Maj:ts önskan att vid befordran till dessa magtpåliggande embeten kunna uteslutande afse skicklighet och förtjenst, utan hänsigt till möjligheten eller beredvilligheten att anskaffa de tilläfventyrs erforderlige större eller mindre accords-summor.

Kongl. Maj:t har ock, af dessa anledningar, varit betänkt att för ändamålets vinnande äska Rikets Ständers medverkan, och då Kongl. Maj:t nu deruti blifvit förekommen derigenom, att, på sätt ofvan nämndt är, fråga om anslag till berörde accords-amortering nu inom Preste-Ståndet blifvit väckt, samt då anledning icke saknas, att härtill erforderligt belopp å de nu befintlige behållne tillgångarne må kunna, på det sätt, föreslaget är, utan olägenhet anvisas, helst detta anslag endast skulle utgöra ett förskott, som, genom årliga afbetalningar, komme att helt och hållet ersättas, har Kongl. Maj:t velat, för nödig upplysning vid ärendets behandling, till Rikets Ständers Stats-Utskott härmed öfverlemna, dels en serskild uppsats, rörande de åtgärder, som, i afseende å Landshöfdinge-accords amortering, blifvit af Kongl. Maj:t vidtagne, beloppen af de ännu återstående accorden, och den plan för deras successiva förminskning, som Kongl. Maj:t ämnat följa, dels en afskrift af Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 24 Februari 1837, angående den reglering af Landshöfdinge-lönerne, som Kongl. Maj:t beslutit, men hvilkens verkställighet är i de fleste delar af accords-amorteringen beroende, i så måtto, att det belopp, hvarmed en del Landshöfdinge-löner nu öf-

verskjuter det, som bör vid tjensten, såsom ständigt löne-anslag, bibehållas, icke kan tilläggas de löner, som skola förhöjas, annorlunda än i den mon, det öfverstiger den summa, hvarmed accorden årligen böra aftjenas; deraf åter vore en följd, att i den mon lindring i vilkoren för accordens aftjenande beredes, regleringen desto snarare, genom de högre lönernes minskning och de lägres förhöjning efter bestämda grunder, kan tillvägabringas. I öfrigt är Kongl. Maj:ts Nådiga vilja, att Chefen för Civil-Departementet skall lemna Stats-Utskottet alla de ytterligare upplysningar, som möjligen kunde anses nödiga för denna angelägenhets ordnande på det mest ändamålsenliga sätt.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Ol. Im. Fåhræus.

Utdrag af Protocoll öfver Civil-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 1 Februari 1841.

Närvarande:

H. E. Herr Justitie-Stats-Ministern *Törnebladh*,
Stats-Råden: Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner* och
Friherre *Stael von Holstein.*

Med anledning deraf, att, efter hvad Stats-Rådet hade sig bekant, motion nu blifvit i Preste-Ståndet väckt om afskaffande af de ännu återstående Landshöfdinge-accorden, medelst anvisande af dertill erforderligt förskotts-anslag af allmänna medel, tillstyrkte Stats-Rådet i underdånighet, att de upplysningar, angående vidtagne accords- och löne-regleringar för Landshöfdinge-beställningarne, hvilka för ärendets behandling voro nödige, måtte Rikets Ständers Stats-Utskott, genom Skrifvelse, i enlighet med det förslag

Departements-Chefen, Stats-Rådet *Fåhræus* nu uppläste, meddelas; med bifall hvartill Kongl. Maj:t befallte, att Skrifvelse i ämnet, sådan den finnes Protocollet bilagd, skulle, jemte tillhörande bilagor, till Stats-Utskottet, under denna dag, expedieras.

Ex protocollo
Knut von Troil.

Promemoria, angående den af Kongl. Maj:t antagna plan för amortering af de vid åtskillige Landshöfdinge-tjenster varande accord.

Sedan vid *Nio* Landshöfdinge-tjenster, nemligen de i *Westmanlands, Stora Kopparbergs, Örebro, Kronobergs, Skaraborgs, Östergöthlands, Blekinge, Gottlands* och *Norrbottens* Län, accorden redan försvunnit, återstå *Femton* Landshöfdinge-tjenster, dervid de ännu finnas.

Af dessa äro vid Nio Landshöfdinge-tjenster accorden, dels vid utnämningen af tjensternes nuvarande innehafvare, dels vid dem meddelade lönetillökningar, af Kongl. Maj:t sålunda reglerade, att Landshöfdingarne aftjena en viss summa årligen på accordet vid tjensterne, och hvilket således dermed årligen minskas, så att, vid deras afgång, efterträdaren blott betalar den, med afdrag af årliga minskningen, då resterande summan; och hafva Landshöfdingarne dels före utnämningens, dels vid lönetillökningens erhållande, utgifvit skriftliga förbindelser härom, hvilka af Chefen för Civil-Departementet förvaras.

Desse Landshöfdingar äro: i

Upsala Län, för hvilken afräknas årligen från och med år 1830, R:dr	500	—	på accord	15,000	återstår således d. 1 Jan. 1841 . .	9,500	—	—
Stockholms Län, D:o från och med 1830	500	—	„ „	12,000	„ „	6,500	—	—
Malmöhus D:o, från och med 1835	333	16	„ „	15,000	„ „	13,000	—	—
Götheborgs D:o, från d. 20 Juli 1835	1,333	16	„ „	12,684	d. 20 Juli 1841 . .	4,684	—	—

Jönköpings Län, för hvilken afräknas årligen från och med 1837	333	16	på accord	12,000	återstår således d. 1 Jan. 1841 . .	10,666	32	—
Hallands D:o,								
från och med 1836	200	—	„ „	8,000	„ „	7,000	—	—
från och med 1843	300	—						
Jemtlands D:o,								
från och med 1836	300	—	„ „	5,000	„ „	3,500	—	—
Westerbottens D:o,								
från d. 14 Mars 1837 värdet af 80 tunnor säd, beräknade i årligt markegångs-pris för Östergöthlands Län i medeltal	608	16	„ „	17,000	d. 14 Mars 1841 . .	14,566	32	—
Christianstads D:o,								
från den 14 Mars 1839	688	10	11	„	6,000	„ „	4,623	26	4
Nuvarande Landshöfdingen i *Calmar Län* har icke aflemnat någon skriftlig förbindelse, men serskildt förklarat, det han underkastade sig att, utan ansvarighet för accords-capitalet, från Midfastan 1842 årligen under sin tjenstetid betala 1,400 R:dr till amortering af accordet, utgörande . .						17,000	—	—
Vid öfrige fem Landshöfdinge-tjenster är någon reglering af accorden icke uppgjord, nemligen i								
Södermanlands Län, hvarvid, enligt Landshöfdingens styrkte uppgift, är utgifvet i accord . . .						10,666	32	—
Elfsborgs „ dito						6,000	—	—
Wermlands „ dito						20,000	—	—
Vester-Norrlands „ dito						16,000	—	—
Gefleborgs „ dito						11,250	—	—
					Summa	154,957	26	4

Efter ofvannämnde grunder torde accords-amorteringen för dessa fem Landshöfdinge-tjenster vid blifvande ledigheter, ske på följande sätt, nemligen, att

I Södermanlands Län skall innehafvaren från och med året efter det han blifvit

blifvit utnämnd till tjensten, å accordet 10,666: 32. aftjena hvarje år . . . . . 400: —

I Elfsborgs Län skall innehafvaren från och med året, efter det han utnämnes, å accordet 6,000 aftjena årligen . . 200: — intilldess han kan få lönetillökning, då denna tillökning äfven aftjenas.

I Wermlands Län skall innehafvaren från och med året, efter det han utnämnes, årligen aftjena . . . . . 200: — på accordet 20,000 R:dr, tilldess han får lönetillökning, då hela denna tillökning äfven årligen aftjenas.

I Wester-Norrlands Län skall innehafvaren från och med året, efter det han utnämnes, aftjena årligen . . . . . 1,066: 32. på 16,000 R:dr accord, och sålunda få behålla lönen orubbad i 15 år, vid hvilkas utgång lönen minskas efter lönereglerings-beslutet, och minskningen användes till löneförbättring åt annan Landshöfding.

I Gefleborgs Län skall innehafvaren från och med året, då han utnämnes, å accordet, 11,250 R:dr, årligen aftjena . . 400: — och får sålunda behålla lönen orubbad i 28 år, då den minskas efter lönereglerings-beslutet, och minskningen användes till löneförbättring åt annan Landshöfding.

I öfrigt skulle iagttagas:

1:o att de först blifvande tillgångar till löneförbättringar skola tillfalla Landshöfdingarne i Christianstads, Wermlands, Elfsborgs, Hallands och Jemtlands Län, efter den fördelning emellan en eller flere af dem, Kongl. Maj:t kan, när tillgångar uppstå, bestämma;

2:o att hvad de redan på aftjening ställde, här ofvan nämnde, accorden angår, kommer att vid näst inträffande ledighet af Landshöfdinge-tjensterne att vid de fastställde aftjenings-summorne förblifva, utom hvad angår Landshöfdinge-tjensterne i Jönköping och Malmö, dervid den årliga aftjenings-summan skall för de blifvande innehafvarne från och med det år, då de få tillträda boställena, bestämmas för Landshöfdingen i Jönköping till 1,000 R:dr och för Landshöfdingen i Malmö till 500 R:dr samt lönerne af blifvande innehafvare få orubbadt bibehållas, tilldess de återstående accorden med berörde aftjenings-summor äro godtgjorde, då lönerne minskas efter löne-reglerings-beslutet och löneminskningen användes till förbättring åt annan Landshöfding.

CARL JOHAN &c. &c.

Vår Ynnest &c. &c. Vid nu företagen granskning af det, i anledning af Våre meddelade Nådiga föreskrifter, upprättade underdåniga förslag till en lämpligare reglering af lönevilkoren vid Landshöfdinge-tjensterne i Riket, hafve VI i Nåder godtfunnit fastställa följande Aflönings-stat för Landshöfdingarne, fria husrum i Landshöfdinge-residenset, eller, der sådant icke finnes, den i stället anslagne hushyra, oberäknade, nemligen:

Stockholms Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldta Lönen och Resepenningarne	4,820: — —
deraf 1,000 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 600 R:dr som Resepenningar.	
Anslås tjensten:	
Ett tillskott af	180: — —
Summa	5,000: — —

Upsala Län.

Lönen bibehålles oförändrad och utgör:

Indeldta Lönen och Resepenningarne	4,516: 32. —
deraf 1,300 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 600 R:dr som Resepenningar.	
Brunns- och Tegelhagarne vid Slottet, gifva i behåll 1,000 *LL.* hö, à 10 sk.	208: 16. —
Slotts-Trädgården vid Slottet, 6 tunnl. Frugt-trädgård, hvarå 25 frihetsår, till den 1 October 1838, blifvit tillagde f. d. Landshöfdingen Friherre Fock (är nu utarrenderad mot 300 R:dr, då arrendatorn får begagna 120 dagsverken af personer, boende å Tegelhagen i det så kallade *Bleket*, men har ingen underhålls-skyldighet af hus och plank). Jemte de å Stat för plankets underhåll anslagna 12 R:dr samt dessa dagsverken räknas afkastningen till	200: — —
Af Arrendehöet utaf den på 30 år utarrenderade Upsala *Hofstall-äng*, kallad *Kungs-ängen*, belägen 1/8 mil från Upsala, äro 1,800 *LL.* hö årligen Landshöfdingen anslagne på lön, à 10 sk. *LL.*	375: — —
Summa	5,300: — —

Södermanlands Län.

Lönen bibehålles oförändrad och utgör:

Indeldta Lönen	3,341: 43. 6.
deraf 1,000 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 520 R:dr, jemte de hittillsvarande 80 R:dr, som Resepenningar.	
Resepenningarne	80: — —
Stora Trädgården i staden vid Ån, 18 tunnl. Äng, ger 45 sommarlass Hö, à 6: 18. 11 1/3. pr medium	287: 36. 6.
Lilla Trädgården, Frugt-trädgård, bredvid den förra, räknas till	33: 16. —
Potatoes-lycka å Residence-tomten	12: — —
Bostället Väderbrunn, 3 3/8 mtl., 1/2 mil från staden, utarrenderadt på 30 år till midfastan 1841, mot 345 R:dr B:co och 83 t:r 14 k:pr Säd, hälften råg och korn, à 6 R:dr 24 sk. t:n, gör 887 R:dr 1 sk. 4 rst., men, efter arrendeårens slut, räknas något högre eller till	1,000: — —
Lillbro Täpporne, inom stadens staket belägne, omkring 60 tunnl., gifva i arrende 30 t:r Säd, hälften råg och korn, à 6: 24.	195: — —
3:ne Fisken i hafvet, 3 mil från staden, gifvit 4 1/2 t:r Strömming per medium	50: — —
Dessa 2:ne sistnämnde skola på 30 år eller kortare tid i sender utarrenderas och Landshöfdingen uppbära arrendet.	
Summa	5,000: — —

Westmanlands Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen, utom Resepenningarne	4,203: 16. —
deraf 1,000 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 600 R:dr som Resepenningar.	
Slotts-Trädgården omkring Slottet och *Kungs-Trädgården* på andra sidan om Ån, enligt arrende derå	149: 32. —
Stallhagen vid Slottet och en *Åkervret*, deraf upptagen . .	30: — —
Kungsängen bredvid Kungs-trädgården, 40 tunnl., och *Fiske* dervid i Ån, en del odlad och utarrenderad mot 18 t:r Säd, hälften råg och korn, à 6 R:dr 24 sk. t:n, resten Äng, som ger 100 sommarlass Hö, à 5 R:dr	617: — —
Summa	5,000: — —

Frånskiljes tjensten:

Indeldte Resepenningarne	670:	—	—
Stohagsjorden vid Westerås, innehafves af staden under perpetuel besittning, mot 16 t:r 26 k:pr Afrads-spanmål, à 6 R:dr 24 sk.	108:	33.	4.
Boställshemmanet Öster Skogsta 5/8 mtl., aflägse från staden, varit utarrenderadt för 9 t:r Råg, 6 t:r Korn och 5 t:r Hafre, à 7: 16 för råg, 5: 32 för korn och 3: 16 för hafre	116:	32.	—
Dito Wallby 9/16 mtl., 1/4 mil från staden, utarrenderadt för 18 t:r, hälften råg och korn, à 6: 24	117:	—	—
Hästholmarne, med Fiske dervid, 1/2 mil från staden, i sjön Mälaren, gifvit	15:	—	—
Desse sistnämnde 3:ne lägenheter utarrenderas på 30 år.			
Summa	1,027:	17.	4.

Örebro Län.

Lönen bibehålles oförändrad och utgör:

Indeldte Lönen	3,330:	—	—
deraf 1,000 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 500 R:dr, jemte de hittills varande 100 R:dr som Resepenningar.			
Resepenningar	100:	—	—
Trädgården vid Slottet räknas till	35:	—	—
En Täppa för jordfrugter emellan Stallet och Ridhuset, utgör 27 kappl., är, enligt Kongl. Brefvet den 31 October 1829, för alltid upplåten till tomt för det nya Skolhuset i staden, mot ersättning åt Landshöfdingen af 4 t:r Råg, hvilka som en ständig Grundskatt utgå af förra skolhustomten, gör à 7 R:dr t:n	28:	—	—
Öfra och Nedra Aln-ängen nära Slottet, hårdvalls-äng 85 tunnl., 6 9/16 kappl. samt kärr-äng 128 tunnl., 11 kappl., beräknas till	1,100:	—	—
Fittjeholmarne i Ån, 11 3/4 kappl., nära sjön, varit utarrenderade för 1 t:a Råg	7:	—	—
Beteshage, 26 tunnl. 29 kappl., bredvid Aln-ängen, jemte bete å Nedra Aln-ängen efter slåttern	300:	—	—
Fiske i ån och sjön, bredvid berörde egor	100:	—	—
Summa	5,000:	—	—

Wermlands Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen och Resepenningarne . . . . . 4,100: — —
deraf 1000 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 600 R:dr som Resepenningar.

Hyra af Rum-lägenheter i residenset, som Landshöfdingen ej kan anses behöfva . . . . . 296: — —

Fiske i Clar-elfven, med skoghall, 1 1/2 fjerdingsväg från staden, gifver 4 *Ltt.* Lake, à 1 R:dr . . . . . 4: — —

Anslås tjensten:

Ett tillskott af . . . . . 600: — —

Summa 5,000: — —

Stora Kopparbergs Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen, utom Resepenningarne . . . . . 4,637: 21. 4.
deraf 1000 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 600 R:dr som Resepenningar.

Kungsgården Noret vid Fahlun, obebyggd, varit utarrenderad mot 83 t:r 24 k:pr hafre, à 4: 16. . . . . 362: 26. 8.

Summa 5,000: — —

Frånskiljes tjensten:

Indeldte Resepenningarne . . . . . 600: — —

Vedbrands-ränta, indeldt och upptages till 635: 32. 5.; dermed skola embetsrummen uppeldas; och som, enligt Kongl. Brefvet den 25 October 1826, för öfrige Länen härtill äro anslagne 24 famnar Ved, 16 famnar Björk och 8 d:o Al, så bör i detta Län af berörde Vedbrands-ränta detta belopp årligen utgå, à 3: 40. famnen Björk och à 3: 8. famnen Al, eller med 86 R:dr 32 sk.; resten upptages med 549: — 5.

Silfbergs-ängen, 3 mil från Fahlun, med hälftenbruk gifvit 500 *Ltt.* hö, sedan arrendet till Kronan för ängen 16: 32. afdragits, à 12 sk. . . . . 125: — —

Krono-lägenheten Hus-hagen, 3 mil från Fahlun, hvartill

äro anslagne 668 13/32 hjelpedagsverken af Tuna socken, varit utarrenderad mot 173 t:r hafre, à 4: 16. . . . . 749: 32. —
Dessa bägge lägenheter utarrenderas på 30 år.

Summa 2,023: 32. 5.

Gefleborgs Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen och Resepenningarne . . . . . 3,707: — —
deraf 1000 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 600 R:dr som Resepenningar.

Kungsträdgården vid Slottet, 3 t:r . . . . . 20: — —

Kungsgården Wall, 2 2/5 mtl, 3/8 mil från Gefle, med dertill hörande Kungs-äng och Laxfiske; beräknas, sedan afgiften deraf till Kronan i vissa delar afgått, till . . . . 600: — —

Kronoskäret Limön med öarne Rönnmalen och Granskär, 1 1/2 mil i hafvet vid inloppet till Gefle; fiske dervid; 4 torp derå anlagde; ett Limstensbrott finnes der äfven. Inkomsten, sedan arrendet för Limstensbrottet till Kronan 1 R:dr 32 sk. afgått, beräknas förslagsvis till . . . 200: — —
Desse 3:ne sistnämnde lägenheter skola på 30 år eller kortare tid utarrenderas och Landshöfdingen uppbära arrendet.

Af anslaget å Andra Hufvud-Titeln, för de förre Räfstetings-penningarne . . . . . 473: — —

Summa 5,000: — —

Frånskiljes tjensten:

Af anslaget å Andra Hufvud-Titeln för de förre Räfstetings-penningarne, sedan ofvannämnde 473 R:dr afgått, återstoden . . . . . 201: — —

Wester-Norrlands Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen, utom Resepenningarne . . . . . 4,180: — —
deraf 800 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 600 R:dr som Resepenningar.

Af anslaget å Andra Hufvud-Titeln, för de förre Räfstetings-penningarne . . . . . 320: — —

Summa 4,500: — —

Frånskiljes tjensten:

Indeldte Resepenningarne		780: — —
Af anslaget å Andra Hufvud-Titeln för de förre Räfste-tingspenningarne, sedan ofvannämnde 320 R:dr afgått, återstoden		323: — —
Summa		1,103: — —

Jemtlands Län.

Bibehålles vid tjensten:

Contant Lön, med derunder beräknade 144 t:r säd, à 6 R:dr tunnan	1,516: — —	
Tillökning för säden förslagsvis 36 sk. pr t:a	108: — —	
		1,624: — —
häraf beräknas 800 R:dr som Taffelpenningar.		
Resepenningar		200: — —
Af anslaget för ersättningen för Inhyseshjons-dagsverkena i Kronobergs Län: Löneförhöjning enligt Kongl. Brefvet den 13 Februari 1836		600: — —
deraf 400, jemte de förenämnde 200 R:dr, beräknas som Resepenningar.		
Anslaget å Andra Hufvud-Titeln för de förra Räfstetingspenningarne		296: — —
Anslaget å Andra Hufvud-Titeln i stället för arrendet af en äng vid Wadstena		225: — —
Jord till Residenset: kryddjord, 2:ne vretlotter, en kålhage och jord vid huset, tillhopa 3 tunnl. 2 3/8 k:pl. samt skogsskift 2 tunnl. 20 k:pl. räknas till		50: — —
Anslås tjensten:		
Bristen för hvarje år i 4,500 R:dr, som förslagsvis upptages till		1,505: — —
Summa		4,500: — —

Westerbottens Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen: 192 t:r 13 1/8 k:pr korn, à 7 R:dr . .		1,346: 41. 10.
235 *LM* 14 25/512 *M* smör (deri oberäknade 23 *LM* 11 *M* under namn af spilmarker, som utgår med 2 *M* å *LM* Räntesmör) à 3: 16.	785: 32. 5.	
Contant	228: 2. —	
		2,360: 28. 3.

deraf 800 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 520 R:dr jemte de hittills varande 80, som Resepenningar.

Resepenningar . . . . . 80: — —

Af anslaget för ersättningen för Inhyseshjons-dagsverkena i Kronobergs Län, lönförhöjning enligt Kongl. Brefvet den 13 Februari 1836 . . . . . 300: — —

Anslaget å Andra Hufvud-Titeln för de förre Räfstetingspenningarne . . . . . 17: — —

Jord vid Residenset, omkring 5 tunnl. . . . . 12: 14. 5.

Teg, 17/32 mtl., midt öfver strömmen vid Umeå, och en derunder lydande utjord, *Uttervik*, 1 1/4 mil från Umeå, som brukas ihop dermed, afkasta, enligt arrende, 8 t:r korn à 7 R:dr; 13 skrindor hårdvallshö, à 4: 10. 8.; 13 skrindor ängshö, à 2: 32 och 4 lass halm, à 1 R:dr . . . 149: 26. 8.

Herregården, en äng vid staden, lydande till hemmanet Teg, 12 tunnl., ger 8 skrindor hårdvallshö, à 4: 10. 8. och 2 t:r korn, à 7 R:dr . . . . . 47: 37. 4.

Gran, 1 mtl. i Grubbeby, 1/2 mil från Umeå, och en under detta skattetal inbegripen hemmansdel i *Tjälamarks by*, 1 1/4 mil från staden, afkastar 8 t:r korn, 20 skrindor hårdvallshö, 20 d:o ängshö, 6 lass halm och 6 *Lft.* smör, tillhopa . . . . . 219: 37. 4.

Fjäderäggs Fiskeskär, 5 1/2 mil från Umeå, afkastar, enligt arrende, 1 1/2 t:a strömming, à 8: 32. . . . . 13: — —

Dessa 3:ne sistnämnde lägenheter utarrenderas på 30 år eller längre tid och Landshöfdingen uppbär arrendet.

Löneförhöjning, enligt serskildt Nådigt Bref af denna dag, 80 tunnor säd, hälften råg och hälften korn, utgörande i penningar, efter Östergöthlands Läns Markegångspris, förslagsvis à 5 R:dr 36 sk. . . . . 460: — —

Anslås tjensten:

Bristen för hvarje år i 4,500, som förslagsvis beräknas till 840: — —

Summa 4,500: — —

Norrbottens

Norrbottens Län.

Bibehålles vid tjensten:

Contant Lön med derunder beräknade 200 t:r säd, à 6 R:dr . . . . . 2,100: — —
Tillökning för säden, förslagsvis 36 sk. pr t:a 150: — —
——— 2,250: — —
häraf beräknas 800 R:dr som Taffelpenningar.
Resepenningar . . . . . 200: — —
Af anslaget för ersättningen för Inhyseshjons-dagsverkena i Kronobergs Län: Löneförhöjning enligt Kongl. Brefvet den 13 Februari 1836 . . . . . 550: — —
deraf, jemte de förenämnde 200, 400 R:dr beräknas som Resepenningar.

Anslås tjensten:

Bristen för hvarje år, i 4,500 R:dr, som förslagsvis beräknas till . . . . . 1,500: — —
Summa 4,500: — —

Gottlands Län.

Bibehålles vid tjensten:

Af contante Lönen . . . . . 200: — —
Resepenningar . . . . . 66: — —
Korssbetningen, en hage vid Wisby samt en åker-lycka, tillhopa 11 tunnl. 1 1/2 kappl., begagnas af Landshöfdingen mot en afgift till hospitalet af 1 1/2 *Ltt.* smör samt 2 R:dr, tillsammans 8: 32. Med afdrag häraf räknas inkomsten till . . . . . 29: 10. 5.
Roma Kungsgård 6 7/8 mtl., 1 3/4 mil från Wisby, med underlydande lägenheter *Skensholmen* och *Närsholmen*, jemte 320 1/4 öke- och 620 1/2 dränge-dagsverken, in natura utgjorde af hemman i Länet; enligt Kgl. Brefvet den 21 Sept. 1833 utarrenderade på 30 år, från 1834 års midfasta, mot 575 t:r säd, 2/3 råg och 1/3 korn, à 5: 36,, 3,305: 12., derifrån dock afgår arrendet till Kronan, som Landshöfdingen erlägger, 66: 32. . . . . 3,238: 28. —

häraf beräknas 800 R:dr som Taffelpenningar och 534 R:dr, jemte de ofvannämnde 66 R:dr, som Resepenningar. Bör städse utarrenderas på 30 år och Landshöfdingen uppbära arrendet.

Lösen för öfrige Krono-dagsverken, som hemman i Länet böra betala med penningar:

Öke-dagsverken 602 1/4, à 42 sk.	526: 46. 6.
Dränge-dagsverken 1,204 3/4, à 17 sk. 6 rst.	439: 11. 1.
Skälsjö fiske, 3/4 mil från Wisby, förr gifvit 2 *Lll.* Fjällfisk, à 1 R:dr 32 sk. *Lll.*, men är för närvarande obegagnadt.	
Summa	4,500: — —

Frånskiljes tjensten:

Af contante Lönen	300: — —

Östergöthlands Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen och Resepenningarne . . . . . deraf 1,300 beräknas som Taffelpenningar och 600 som Resepenningar.	3,810: — —
Slottsträdgården vid Slottet	50: — —
Alebrunns- och Smedje-lyckorne nästintill Slottsträdgården, 16 tunnl. 26 kappl., under 30 års arrende till midfastan år 1849 för 33 t:r 20 k:pr, hälften råg och korn, à 5: 36.	192: 45. 4.
Lilla Djurgårds-ängen 79 tunnl. 27 kappl., beräknas till	413: 19. 2.
Djurgårdshagen, 87 tunnl. 25 kappl. betesmark, utarrenderad på 30 år till midfastan 1849, för 133: 16. och bete för 4 kor, à 4 R:dr	149: 16. —
Djurgårdstorpet, 25 tunnl. 15 kappl., inberäknad en upphöjd åker vid torpets egor, tagen af Lilla Djurgårds-ängen 5 tunnl. 13 kappl., efter nuvarande arrende 38 t:r 9 1/2 k:pr, hälften råg och korn, à 5: 36.	220: — 10.
Stora Djurgårds-ängen, 101 tunnl. 19 1/2 kappl., deraf icke utarrenderade ge 55 lass bättre hö, à 4: 32, ...	256: 32. —
Dito 2:ne skiften, 36 tunnl., utarrenderade på 30 år till midfastan 1849 för 36 t:r 4 k:pr säd, hälften råg och korn, à 5: 36.	207: 30. 8.

Frånskiljes tjensten:

Johannisbergs Slottsvallar vid Norrköping, ständigt arrende derå, så länge Handlanden Lindstedts arfvingar lefva och lägenheten oafbrutet användes till plantage, enligt Kongl. Brefvet den 14 Juli 1832 . . . . . 22: 10. 8.

Åkerlycka vid Linköpings östra tull, 22 3/4 kappl., bortarrenderad på 30 år till midfastan 1849, mot 1 t:a 13 1/2 k:pr, hälften råg och korn, à 5: 36. . . . . 7: 43. 6.

Ladugårds-gärdena derintill, 45 tunnl., afkasta 90 t:r, hälften råg och korn, à 5: 36. . . . . 517: 24. —

Herrebro-äng med torpställe och åkerjord, 3 1/4 mil från Linköping, 45 tunnl. 7 kappl., under 30 års arrende till midfastan 1849, mot 40 t:r säd, hälften råg och korn, à 5: 36. 230: — —

Desse 4 sistnämnde Lägenheter skola alltid på 30 år utarrenderas.

Summa 777: 30. 2.

Enligt Kongl. Brefvet den 23 Januari 1836, är denna Landshöfdinge-lön för nuvarande innehafvaren minskad med 80 t:r säd, hälften råg och korn, hvilka, från den tid han i behörig ordning tillträder den vid tjensten varande jord, skall af den från samma jord utgående arrende-spanmål, efter årligt markegångspris i penningar af honom betalas och till Andra Hufvud-Titelns besparingar ingå och redovisas.

Skaraborgs Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen och Resepenningarne . . . . . 2,773: 24. —
deraf 1000 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 600 R:dr som Resepenningar.

Mariæholms Kungsgård, 2 mtl, utmed staden, utom den mindre Trädgården och 2:ne Beteshagar, utarrenderad på 30 år till midfastan 1842, för 122 t:r Säd, hälften råg och korn, à 5: 36. . . . . 701: 24.
och 60 famnar Ved, à 3 R:dr . . . . . 180: —
Den mindre Trädgården upptages till . . . 25: —
och de nämnde 2 Beteshagarne till . . . . 50: —
956: 24. —

Catrinebergs Boställe, 2 mil från Mariæstad, med dertill hörande *Läcketorps och Rafvelstorps Ängar* 1 mil derifrån, upptages efter förra 30-års-arrendet till 185 t:r Säd, bälften råg och korn, à 5: 36. . . . . 1,063: 36. —

600 hjelpedagsverken, som vid sistnämnde boställe af allmogen i orten in natura utgöras, mot betalning af 3 sk., upptagas, med afdrag deraf, till 16 sk. 6 r. . . . . 206: 12. —

Detta boställe jemte desse dagsverken böra på 30 år utarrenderas och Landshöfdingen uppbära arrendet.

Summa 5,000: — —

Frånskiljes tjensten:

1694 5/16 *hjelpedagsverken* vid begge dessa boställen, deraf allmogen är skyldig lösa 1394 5/16 med penningar, à 19 sk. 6 r., och har rättighet utgöra 300 st. vid bostället Mariæholm, mot 3 sk:s betalning, beräknas alla i penningar, à 19 sk. 6 r. . . . . 688: 10. 11.

Skulle allmogen vilja begagna sin rätt att utgöra de sistnämnde 300 dagsverkena in natura, böra de upplåtas någon mot penningar, såsom hittills tillgått.

Elfsborgs Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen, och Resepenningarne . . . . . 2,900: — —
deraf 1000 Rdr beräknas som Taffelpenningar och 600 R:dr som Resepenningar.

Restads boställe 1/2 mil från staden, 1 mtl, räknas med inkomst af Flott-afgifter till . . . . . 700: — —

Vattenskade-ersättning, i följd af Trollhätte Slussverk, utgår årligen af Staten med omkring 50 R:dr för detta boställe, men som denna ersättning, i anledning af Kongl. Brefvet den 26 November 1826, bör med nuvarande innehafvarens afgång försvinna, upptages den ej till beräkning.

Lösen för de Pass, som till Gårdfarihandlande årligen utfärdas 750: — —

Anslås tjensten:

Ett tillskott af . . . . . 650: — —

Summa 5,000: — —

Götheborgs och Bohus Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen i Hemmans-räntor och 462 t:r 4 k:pr korn 3,110: — —
deraf 3000 Rdr beräknas som Taffelpenningar.

Laxfiske i Örekils Elf, ständig ränta (indeldt på Resepenningar) . . . . . 15: — —

Kronohemmanet Tjursholmen, 1 mtl, 2 1/2 mil från Götheborg (indeldt på Resepenningar), utarrenderadt på 30 år från Midfastan 1811, mot 156 1/2 *Ltt.* smör, att, efter indelningshafvarens godtfinnande, lefvereras in natura i Götheborg eller betalas med penningar efter årlig markegång, à 5 R:dr *Ltt.* . . . . . 782: 24 —
deraf 600 R:dr beräknas som Resepenningar.

Krono-ängen Stora Oxhagen, 2 mil från Götheborg (indeld på Resepenningar), utarrenderad i 11 serskildta Lotter på 30 år, från Midfastan 1811, mot 158 *Ltt.* 15 1/2 *Ltt.* smör, att utgöras på lika sätt som Tjurholmens arrende, à 5 R:dr 793: 42. —

Elfsborgs Kungsgård, 3/8 mil från staden, 1 mtl. Kronosäteri. Den utgöres af

a) Trädgården, som räknas till . . . . . 25: 24. —

b) *Hufvudgården*, 81 tunnl., 18 1/2 kappl., jemte betesmarken, kallad Sannarne, utarrenderad på 30 år från midfastan 1822, mot 235 t:r 16 k:pr säd, hälften råg och korn, à 6 R:dr . . . . . 1,413: — —

c) Den så kallade *Slotts-skogen*, indelad i 11 serskilda lägenheter om tillhopa 168 tunnl., 16 kappl., som äro odlade och bebyggde samt på 30 år utarrenderade enligt contracter, å 3:ne från midfastan 1835 och å de öfrige från midfastan 1807, mot tillsammans contant 714: — 6.
och 1,292 mans-dagsverken à 24 sk. . . . 646: — —
1,360: — 6.

Af alla dessa lägenheter böra Tjurholmen, Stora Oxhagen, och af Elfsborgs Kungsgård, lägenheterne under litt. c. städse på 30 år utarrenderas och Landshöfdingen uppbära arrendena.

Summa 7,500: — —

Fränskiljes tjensten:

Elfsborgs Kungsgårds öfrige utmark, upplåten i omkring 400 små lägenheter och utgör en del af Götheborgs förstäder; äro bebyggde och odlade till trädgården; Grundskatt dem åsatt af dels contante penningar, dels mans- och qvinns-dagsverken, att efter årlig markegång i penningar utgöras 5 st. skatte-försålde; de öfriga under ständig besittningsrätt. För alla dessa utgöres i contant 206: 45.

3,664 mans-dagsverken, à 24 sk.	1,832: —	
285 qvinns- dito à 12 sk.	71: 12.	
		2,110: 9. —
härifrån afgår för afkortningar för öfvergifne lägenheter m. m. förslagsvis		260: 9. —
	Summa	1,850: — —

Hallands Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen	1,750: — —
deraf 800 R:dr beräknas som Taffelpenningar.	
Resepenningar	80: — —
Af anslaget för ersättningar för Inhyseshjons-dagsverkena i Kronobergs Län, lönförhöjning enligt Kongl. Brefvet den 13 Februari 1836	550: — —
deraf 520 R:dr jemte förenämnde 80 R:dr beräknas som Resepenningar.	
Slottsträdgården, 4 tunnl. och vallar vid Slottet 4 tunnl., räknas till	50: — —
Slottsjorden vid Slottet, 100 tunnl., deraf 88 tunnl. 4 kappl. innehafvas under frihetsår till midfastan 1843, tillagde förre Landshöfdingen Friherre Sylvander. Denna jord beräknas afkasta 3 R:dr tunnl.	300: — —
300 dagsverken till bostället Biskopstorp af hemman i orten, som derföre få afdrag i Jordeboks-räntan, och af hvilka de som bo inom en mil från bostället utgöra dem in natura, eller 30; de öfrige efter markegång i penningar. Beräknas alla att i penningar utgå, à 22 sk.	137: 24. —

Bostället Biskopstorp, 1 mil från Halmstad, 3 3/4 mtl. Krono-säteri, räknas till . . . . . 500: — —

Ön Tylen på Söndrums udde, 3/4 mil från Halmstad, för hvilken betalas 1 *Lll.* smör i ränta till Kronan, räknas i afkastning till . . . . . 8: 24. —

Dessa 2:ne sistnämnde lägenheter skola på 30 år utarrenderas och Landshöfdingen deraf uppbära arrendet.

Anslås tjensten:

Ett tillskott af . . . . . 1,124: — —

Summa 4,500: — —

Kronobergs Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen och Resepenningarne . . . . . 3,500: — —

deraf 800 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 600 Rd:r som Resepenningar.

Stadsjord till Residenset, räknas till . . . . . 15: 16. —

Kronobergs Kungsgård, 3 mtl., 3/8 mil från staden . . . 700: — —

Contant anslag till husens underhåll derå . . . . . 100: — —

Toffta utäng, 2 mil från Kronoberg, hvartill den lyder, utarrenderad på 30 år från midfastan 1808, mot 4 *Lll.* smör, à 4 R:dr . . . . . 16: — —

Waleryds äng, 2 mil från Kronoberg, derunder den lyder 6: — —

Torpa äng, 2 mil från Kronoberg . . . . . 6: 32. —

Tånghults eller Tixatorps äng, 1/2 mil från dito . . . 12: — —

Stocke Mjöl- och Sågqvarn, 1 1/4 mil från Kronoberg, med 4 tunnl. åker och äng, till föda för 5 à 6 kor; gifver i arrende 24 t:r, hälften råg och korn, à 6 R:dr . . . . 144: — —

Denna Qvarn skall på kortare tid i sender utarrenderas och Landshöfdingen uppbära arrendet.

Summa 4,500: — —

Frånskiljes tjensten:

Meljevärma Qvarnar, 1/2 mil från Wexiö, med 4 tunnl. åker och äng, till föda för 5 à 6 kreatur; gifva i arrende 75 t:r säd, 1/3 råg à 6: 32., 1/3 korn à 5: 16., och 1/3 hafre à 3: 16. . . . . 383: 16. —

Dessa skola städse på kortare tid i sender utarrenderas.

Jönköpings Län.

Indeld Lön . . . . . 2,820: — —
deraf 1,000 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 520 R:dr som Resepenningar, jemte de efterföljande.
Resepenningar . . . . . 80: — —
Trädgård till Residenset, räknas ej såsom obetydlig.
Stadsjord till dito, Bymarkestycket, 4 à 5 tunnl., afkastar . 15: — —
Ryhofs Boställe, 1/8 mil från staden, 3 mtl, med undantag af de dertill hörande, här nedan upptagne, Lägenheter
Öster- och Mellan-ängarne . . . . . 2,105: — —

Summa 5,000: — —

Frånskiljes tjensten:

Slotts-vallarne med källare och mark dervid . . . . . 30: — —
böra på kortare tid i sender utarrenderas.
Fisket i ån emellan Wettern och Munksjön, numera upphört.
Lägenheterne Mellan- och Öster-ängarne, utarrenderade på 30 år till Wårfrudagen 1838, mot 166 t:r Säd, hälften råg och korn, à 6 R:dr . . . . . 996: — —
Utarrenderas på 30 år än vidare.
Lertägten bredvid nämnde lägenheter, 2 tunnl., derifrån ler mot afgift för, så länge der finnes något, tages till Jönköpings Tegelbruk, enligt Kongl. Brefvet d. 20 Mars 1823 20: — —
Utarrenderas ihop med nämnde lägenheter, när lertägten derå upphör.

Summa 1,046: — —

Calmare Län.

Bibehålles vid tjensten:

Indeldte Lönen, utom Resepenningarne . . . . . 2,900: — —
deraf 800 R:dr beräknas som Taffelpenningar och 600 R:dr som Resepenningar.
Skälby Boställe, 5 mtl, 1/4 mil från Calmar . . . . . 1,600: — —

Summa 4,500: — —

Frånskiljes

Frånskiljes tjensten:

Resepenningarne, indeldte	671: 21. —
Hossmö och Dunö Boställen, 3 mtl, 1 1/16 mil från Calmar, beräknas efter arrende derå till omkring	1,355: — —
Summa	2,026: 21. —

Blekinge Län.

Bibehålles vid tjensten:

Contant Lön	125: — —
Resepenningar	60: — —
Krono-Tionde af hemman i Länet, 206 t:r 30 2/3 k:pr råg och 265 t:r 7 5/6 k:pr korn, upptages förslagsvis efter ett pris af 6 R:dr 32 sk. för råg och 5 R:dr 16 sk. för korn Häraf beräknas 1000 R:dr som Taffelpenningar och 540 R:dr som Resepenningar, jemte de ofvannämnde 60 R:dr.	2,796: 32. —

Anslås tjensten:

Bristen för hvarje år i 5000 R:dr, som förslagsvis beräknas till	2,018: 16. —
Summa	5,000: — —

Christianstads Län.

Bibehålles vid tjensten:

Contant Lön	125: — —
Resepenningar	80: — —
500 tunnor Säd, hälften råg och korn, hvilka efter årligt markegångspris för Länet af Staten betalas, upptages förslagsvis efter ett pris af 6 R:dr B:co . . . . . häraf beräknas 1000 R:dr som Taffelpenningar och 520 R:dr som Resepenningar, jemte de ofvannämnde 80 R:dr.	3,000: — —

Anslås tjensten:

Bristen för hvarje år à 5000 R:dr beräknas förslagsvis till	1,795: — —
Summa	5,000: — —

Malmöhus Län.

Bibehålles vid tjensten:

Jord till Residenset, 4 tunnl., beräknas till . . . . . 44: 23. 4.

En Ång, af staden Malmö lemnad Landshöfdingen till föda för 2:ne hästar, omkring 8 1/2 tunnl., kan icke i lönebeloppet beräknas.

Alnarps Kungsgård, 1 mil från staden, med den dertill hörande Tygelsjö utjord 11 tunnl. 9 kpl., enligt Kongl. Brefvet den 29 October 1831, utarrenderad på 30 års tid från midfastan 1832, mot följande arrende, dervid arbetsskyldigheten af hemman i orten medföljer, nemligen *400 tunnor korn* för nämnde arbetsskyldighet, att lösas efter årlig Markegång, à 4: 16. . . . . 1,733: 16. —

100 tunnor Säd, 1/3 råg, 1/3 korn och 1/3 hafre, deraf hälften löses efter årlig markegång och hälften lefvereras in natura i Malmö, beräknas efter 6 R:dr för råg, 4: 16. för korn, samt 2: 16. för hafre . . . . . 4,222: 10. 8.

af detta belopp beräknas 2000 R:dr som Taffelpenningar och 600 R:dr som Resepenningar.

Nämnde boställe bör städse utarrenderas på 30 år och Landshöfdingen uppbära arrendet.

Summa 6,000: — —

Frånskiljes tjensten:

Contante Lönen . . . . . 300: — —

Resepenningarne . . . . . 80: — —

Svanjagt vid Ammebugten, beräknad till omkring . . . . 50: — —

Skall utarrenderas på kortare tid i sender.

Summa 430: — —

I afseende på denna Löne-reglering iagttages:

1:o Att nuvarande Landshöfdingar icke rubbas i de löneförmoner och rättigheter, de enligt sine fullmagter och Författningarne ega åtnjuta, så att löne-regleringen icke i andra delar, än hvad deremot ej är stridande, för dem tillämpas; men vid hvarderas afgång från tjensten kommer löneregleringen, i hvad sig i behörig ordning göra låter, att verkställas, dock att för Gefleborgs, Wester-Norrlands, Götheborgs och Bohus, Jönköpings,

Calmar och Malmöhus Län minskningen i de dervid nuvarande löne-vilkoren icke vidtager, förr än serskildt derom framdeles varder i Nåder förordnadt.

2:o Vid uppkommen tillgång till löne-förbättring kommer på Vår Nådiga pröfning i hvarje fall att bero, huru denna tillgång bör åt ändamålet disponeras.

3:o Der Landshöfdingarne sjelfve få uppbära arrendena af hemman och lägenheter, som skola hädanefter på 30 år eller kortare tid utarrenderas, och desse arrenden då ej uppgå till eller öfverstiga, hvad i calculen påräknadt är, kommer på serskild Nådig pröfning att bero, om, med föranledande af öfrige löne-vilkorens beräknade belopp vid tjensten, i förra fallet tillökning och i det senare minskning i löne-vilkoren vid tjensten må stadgas. Desse Landshöfdinge-tjenster äro: Södermanlands, Gefleborgs, Vesterbottens, Gottlands, Skaraborgs, Götheborgs och Bohus, Kronobergs, Hallands och Malmöhus Län.

4:o På de å 30 år eller kortare tid utarrenderade eller mot ständig afgift upplåtne hemman och lägenheter, hvaraf Landshöfdingarne få uppbära arrendet, eger icke fardag rum för innehafvaren, utan anses arrendet eller afgiften såsom vanlig indelad lön, dock utan beräkning af Liggetids löne-besparing eller Begrafningshjelp derå annorlunda, än för hvad Boställsräntan kan ingå i den vid tjensten varande indeldte lön, nuvarande Landshöfdingars lagliga rätt i denna del, efter hittills gällande Författningar, dock förbehållen.

5:o Skulle, i afseende på löne-calculer vid någon Landshöfdinge-tjenst, någon omständighet framdeles förekomma, verkande på det hela till någon väsendtlig och anmärkningsvärd skillnad i löne-beloppet, må sådant hos Oss, till den åtgärd, Vi kunde finna lämplig, i underdånighet anmälas.

6:o De uppkommande tillgångarne till löne-förhöjningarne böra till Andra Hufvud-Titelns besparingar under serskild rubrik ingå och redovisas, samt löneförhöjningarne derifrån utgå, intilldess öfverflyttningen deraf från en till annan Landshöfdinge-tjenst å Stat kan verkställas; Hvilket Vi eder till vederbörandes förståndigande och efterrättelse härmed i Nåder tillkännagifve; Och Vi befalle etc. Stockholms Slott den 24 Februari 1837.

CARL JOHAN.

M. G. Dankwardt.

Till Kammar-Collegium och Stats-Contoiret, om reglering af Löne-vilkoren vid Landshöfdinge-tjensterne.

N:o 99.

Ank. till Exp. Utsk. d. 20 Febr. 1841, kl. 12 midd.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående de för befästnings-arbetenas fortsättande behöfliga medel; Gifven Stockholms Slott den 8 Februari 1841.

Uti till Rikets Ständer aflåten Nådig Proposition om Stats-verkets tillstånd och behof den 27 Januari 1840, har Kongl. Maj:t, bland annat, under den så kallade Extra Stats-regleringen, af Rikets Ständer äskat ett anslag af 150,000 R:dr Banco årligen, till fortsättande af de angelägna befästnings-arbetena vid Carlsborg och i Stockholms skärgård; men då Kongl. Maj:t, före December månad samma år, å denna Nådiga Proposition icke fått Rikets Ständers svar emottaga, samt, enligt hvad hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäldt blifvit, de för ifrågavarande befästnings-arbeten tillförne anslagna medel, med samma månads slut voro till fullo använde, har Kongl. Maj:t sett Sig föranlåten att, ehuru med förutseende af de flerfaldiga olägenheter och förluster, som derigenom måste för Staten och enskilde uppkomma, anbefalla arbetenas inställande med berörde månads utgång.

Då emedlertid t. f. Commendanten å Carlsborgs fästning, i memorial den 21 nyssförflutna Januari, i underdånighet anhållit, att nödiga medel, så väl till en del tjenstemäns, som till militär-commenderingens, intill 1840 års slut, af Fästningsbyggnads-fonden betalda aflöning, måtte varda af Kongl. Maj:t anvisade, till afhjelpande af den bekymmersamma förlägenhet, hvari Commendanten, vid saknad af erforderlige penninge-tillgångar, sig befinner, samt Chefen för Ingenieur-Corpsen, deröfver hörd, i Memorial den 28 i samma månad, förklarat, att han, under nuvarande förhållanden, icke kan någon tillgång för ifrågavarande, till sin angelägenhet erkända, behof uppgifva, har Kongl. Maj:t, med öfverlemnande till Stats-Utskottets kännedom af de från Chefen för Ingenieur-Corpsen och Commendanten å Carlsborgs Fästning till Kongl. Maj:t inkomne rapporter och framställningar, dels utredande behofvens angelägenhet, dels ock utvisande de förluster för Statsverket, som genom arbetenas afbrott måste uppkomma, velat i Nåder fästa

Stats-Utskottets uppmärksamhet vid angelägenheten att, i hvad af Utskottet beror, åt anslagsfrågans beredande lemna den fortskyndande åtgärd, hvarigenom de angifna olägenheterna och förlusterne, så väl för Staten, som för de vid byggnads-företagen anställde personer, må, i det möjligaste, varda förminskade.

Kongl. Maj:t, som likväl Sig föreställer, att Stats-Utskottet, äfven med beredvillighet att fullgöra Kongl. Maj:ts Nådiga önskan i detta afseende, skall, under iagttagande af stadgade former, finna sig hindradt att åt ärendets föredragning och afgörande hos Rikets Ständer tillvägabringa den skyndsamhet, som af det nuvarande ögonblickets behof kräfves, har emedlertid, och då det är af yttersta angelägenhet, att den innestående aflöningen för de inom Carlsborgs Fästning, i och för byggnads-arbetena derstädes, befintlige tjenstemän och soldater, genast varder utbetald, genom Skrifvelse af denna dag anbefallt Dess och Rikets Krigs-Collegium att, af under händer egande, för andra mindre trängande behof, afsedda medel och emot ersättning af först utfallande byggnads-anslag, meddela Fortifications-Cassan ett förskott af högst Sex Tusen Riksdaler Banco, att af Collegii Fortifications-Afdelning, i samråd med Chefen för Ingenieurs-Corpsen, disponeras till sådane för Fästningen för handen varande utgifter, hvilka pröfvas af den beskaffenhet, att desamma icke kunna, utan förnärmande af enskilde personers rätt, eller utan äfventyrande af vida betänkligare förluster för Staten, längre uppskjutas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Ax. Mörner.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 8 Februari 1841.

Närvarande:

H. E. Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Törnebladh,*

Stats-Råden: Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner* och
Friherre *Stael von Holstein*.

Stats-Rådet och Chefen för Landtförsvars-Departementet, Grefve *Mörner*, föredrog i underdånighet:

— — — — — — — — — — —

Tillförordnade Commendantens å Carlsborgs Fästning underdåniga Memorial af den 21 nästlidne Januari, med hemställan, att, sedan Chefen för Ingenieur-Corpsen låtit, från detta års början, inställa alla utbetalningar vid nämnde fästning, hvartill allmänna anslag saknades, Kongl. Maj:t täcktes i Nåder anvisa nödige medel, såväl till Commendantens och öfrige tjenstemäns arfvoden, som ock till liqviderande af den del utaf den å fästningen varande Artilleri-commenderings aflöning, som, enligt Kongl. Brefvet den 23 April 1831, bör af Fästningsbyggnads-medlen utgå; varande af Chefen för Ingenieur-Corpsen, uti häröfver infordradt och under den 28 förlidne månad afgifvet underdånigt utlåtande, anfördt, att tillgång af honom icke kunde uppgifvas, till betäckande af förrberörde, af t. f. Commendanten ifrågasatta, aflöningar.

Stats-Rådet, som under förväntan derå, att nödige medel till fortsättande af befästnings-arbetena vid Carlsborgs fästning skulle af Rikets nu församlade Ständer blifva, i sammanhang med pröfningen af den så kallade Extra Stats-regleringen, till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition anvisade, hittills icke ansett sig böra i underdånighet tillstyrka något förskott af andra medel till detta vigtiga föremål, fann likväl det numera blifva med hvarje dag allt mera betänkligt att lemna Fästnings-cassan i saknad af alla tillgångar för betäckandet af de af Commendants-Embetet anmälda behof, deribland aflöningen för Artilleri-commenderingen för det närvarande icke torde tillåta någon inskränkning; och då Stats-Rådet omöjligen kunde sig föreställa, att Rikets Ständer, hvilkas uppskof med besvarandet af Kongl. Maj:ts redan i Januari 1840 i detta ämne aflåtna Nådiga Proposition, orsakat den förlägenhet, som, genom byggnads-arbetets lika oförmodade som oförberedda afstannande, med den 31 December samma år inträffat, kunna hafva för afsigt att, genom förvägrande af allt vidare anslag, bestämma de dyrbara och redan långt fortskridna fästnings-arbetena vid Carlsborg till en för Riket och dess Central-försvar alldeles ogagnelig ruin, kände Stats-Rådet sig

uppmanadt att i underdånighet hemställa, det måtte Krigs-Collegium varda i Nåder anbefaldt att, af de under dess disposition för andra icke lika trängande behof anslagne fonder, såsom försträckning och emot ersättning af först utfallande fästningsbyggnads-medel, anvisa till Fortifications-cassans understöd en summa af högst 6,000 R:dr Banco, att af Krigs-Collegii Fortifications-Afdelning, i samråd med Chefen för Ingenieur-Corpsen, i mon af behof disponeras till sådana bland de af Commendanten å Carlsborg omförmälda utgifter, hvilka pröfvas vara af den beskaffenhet och angelägenhet, att desamma icke kunna, utan förnärmande af vederbörande tjenstemäns och personers rätt, eller utan äfventyrande af vida betänkligare förluster för Staten, längre uppskjutas; och torde Kongl. Maj:t, för den händelse, att, för godtgörande af ifrågavarande förskott, tillgång å Fästningsbyggnads-fonden skulle komma att saknas, om ersättandet deraf af andra medel framdeles i Nåder förordna.

I öfrigt och med hemtad anledning af de bekymmersamma förhållanden, hvilka, i afseende å fästnings-arbetenas afbrytande, ytterligare vid detta tillfälle förekommit, ansåg Stats-Rådet sig böra i underdånighet hemställa, det täcktes Kongl. Maj:t, uti till Rikets Ständers Stats-Utskott aflåtande Skrifvelse, med öfverlemnande af till Kongl. Maj:t inkomna rapporter och förslag, i Nåder föreslå Utskottet att, i hvad af detsamma beror, åt anslagsfrågans beredande lemna den skyndsamma åtgärd, att de af Chefen för Ingenieur-Corpsen förutsagda olägenheter och förluster af arbetenas afstannande måtte, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga önskan, kunna för Stats-verket och Rikets försvar i det möjligaste afvärjas.

Kongl. Maj:t behagade i Nåder förordna, att till Rikets Ständers Stats-Utskott skulle under denna dag expedieras en Nådig skrifvelse, åtföljd af de från Chefen för Ingenieur-Corpsen och Commendanten å Carlsborgs Fästning inkomna rapporter, upplysande och utredande de olägenheter, som dels redan uppstått, dels ock ytterligare måste uppkomma, såsom följd af det, med anvisande till Kongl. Maj:ts disposition af nödige medel för fortsättande af Fästningsbyggnads-arbetena vid Carlsborg, inträffade uppskof; men som, under afvaktan af Rikets Ständers beslut i ämnet, den dagliga aflöningen för Befäl och manskap vid Garnisonen å nämnde Fästning likväl under tiden måste utgå, täcktes Kongl. Maj:t, med bifall till Stats-Rådets underdåniga hemställan, i Nåder anbefalla, att Krigs-Collegium skulle

förständigas att, för ifrågavarande ändamål, förskjuta ett belopp af 6000 R:dr, emot ersättning af de utaf Rikets Ständer anvisande Fästningsbyggnadsmedel.

Föredragande Stats-Rådet uppläste härefter till justering en i ämnet uppsatt skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, hvilken, sådan den finnes detta Protocoll vidfogad, blef af Kongl. Maj:t i Nåder gillad, med befallning om dess expedierande.

Ex Protocollo,

J. L. Mazér.

N:o 100.

Ank. till Exp. Utsk. den 22 Febr. 1841, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående ett serskildt anslag för befrämjande af göromålens behöriga gång inom Stats-Contoiret; Gifven Stockholms Slott den 3 Februari 1841.

Sedan Kongl. Maj:t, uppå Stats-Contoirets underdåniga hemställan, vid innevarande Riksdag, uti Proposition om Stats-verkets tillstånd och behof, förnyat Dess till Rikets senast församlade Ständer gjorda framställning om tillökning i Stats-Contoirets aflönings-stat med en summa af 5,600 R:dr, dels till nya löner för 1 Ledamot, 1 Notarie, 1 Canzlist och 2:ne Kammarskrifvare, dels till lönefyllnad åt Stats-Contoirets Ledamöter i allmänhet; men denna framställning, som vunnit bifall hos Ridderskapet och Adeln och till en del äfven i Preste-Ståndet, slutligen blifvit, genom omröstning i Förstärkt Stats-Utskott, likasom vid förra Riksdagen, af Rikets Ständer afslagen; så har, jemte omförmälande af den behandling, nämnde anslagsfråga sålunda hos Rikets Ständer vunnit, Stats-Contoiret, uti en till Kongl. Maj:t

den

den 14 sistl. Januari aflåten Skrifvelse, ytterligare fästat Kongl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet å behofvet af ökade tillgångar för tjenstemanna-personalens aflöning inom bemäldte Embets-verk, samt dervid hufvudsakligen i underdånighet anfört: att, om än Ledamöternes billiga anspråk på förhöjning i deras löner lemnades å sido, angelägenheten af ökadt antal tjenstemän, i följd af göromålens tillvext, dock ej borde kunna förbises; att möjligheten af göromålens besörjande under den sedan sista Riksdag förflutna tiden berott derpå, att icke allenast fjerde Ledamoten tjenstgjort med 400 R:drs mindre lön än de öfrige, utan ock att Kongl. Maj:t till Stats-Contoirets disposition anvisat serskilda medel, dels å Andra Hufvud-Titelns, dels å Allmänna Indragnings-statens Besparingar, till ett sammanräknadt belopp af 2,200 R:dr om året; men att, om nu äfven dessa anvisningar, i följd af den nya Stats-regleringen, skulle upphöra, Stats-Contoiret destomindre kunde uppfylla sine åligganden, i afseende på ärendenas behöriga gång, som det, i Stats-Contoirets tanka, med säkerhet vore att förutse, att, i stället för den af Rikets Ständer förmodade minskning i göromålen genom Stats-Rådets förändrade organisation, den i många delar annorlunda reglerade Stats-verksförvaltningen, med flere åtgärder vid denna Riksdag, komme att för Stats-Contoiret medföra ökadt arbete; och har på grund häraf, och då en utväg till afhjelpande af Stats-Contoirets förlägenhet i omförmäldte hänseende ännu syntes vara öppen och ej eller stå i strid med principen för Rikets Ständers beslut, nemligen den, att, intilldess den förmodade förändringen i Embetsverken kunde blifva vidtagen, medel anvisades vid Extra Stats-regleringen till Kongl. Maj:ts disposition, svarande mot de föreslagne nya lönerne för 1 Ledamot, 1 Notarie, 1 Canzlist och 2:ne Kammarskrifvare, med tillsammans 3,600 R:dr om året, att såsom arfvoden åtnjutas, Stats-Contoiret i underdånighet hemställt, om icke Kongl. Maj:t skulle finna skäl att härom hos Rikets Ständer göra Nådig framställning.

Vid föredragning häraf har Kongl. Maj:t funnit de af Stats-Contoiret anförde omständigheter och förhållanden desto heldre förtjena afseende, som den Stats-reglering, Rikets Ständer vid innevarande Riksdag upprättat och de flere beslut, Rikets Ständer uti härmed gemenskap egande ämnen fattat, betydligen skilja sig från hvad förut varit till efterrättelse förordnadt, och sålunda komma att föranleda till väsendtliga förändringar i Specialstaterne och Räkenskaperne, äfvensom till utarbetande af nya föreskrifter och formulär m. m.; hvilket allt, i förening med de förberedande åtgärderne för ärendenas behandling vid nästblifvande Riksmöte onekligen inne-

fattar en sådan tillvext i Stats-Contoirets redan förut nog dryga göromål, att tillökad personal i detta Embets-verk åtminstone intill nästa Riksdag måste blifva af oundgängligt behof påkallad. Och Kongl. Maj:t har alltså, i öfverensstämmelse med Stats-Contoirets underdåniga hemställan, härmed velat föreslå Rikets Ständer att såsom erforderligt anslag till arfvoden åt den tillökta personalen en summa af 3,600 R:dr B:co årligen må, ifrån och med innevarande år till nästa Stats-reglerings början räknadt, varda vid den nu förestående Extra Stats-regleringen till Kongl. Maj:t anvisad.

Stats-Contoirets här ofvan till sitt hufvudsakliga innehåll intagna underdåniga skrifvelse i ämnet varder härhos till Rikets Ständers Stats-Utskott i Nåder öfverlemnad; och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen.

Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 3 Februari 1841.

Närvarande:

H. E. Herr Justitiæ Stats-Ministern *Törnebladh*,
Stats-Råden, Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner* och
Friherre *Staël von Holstein*.

Sedan, i enlighet med Kongl. Maj:ts den 1 innevarande månad, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, fattade beslut, Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott om anvisande af erforderlige medel för aflöning intill nästa Riksdag åt en tillökad embets- och tjenstemanna-personal uti Stats-Contoiret, blifvit i concept uppsatt, så uppläste nu t. f. Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård* denna skrifvelse till justering.

Och behagade Kongl. Maj:t, enligt Stats-Rådets underdåniga hemställan, förevarande Skrifvelse, sådan densamma finnes Protocollet bilagd, i Nåder gilla, med befallning, att denna Skrifvelse skulle, åtföljd af deri åberopade handlingar, till Rikets Ständers Stats-Utskott expedieras.

Ex Protocollo,
S. G. Schyberg.

N:o 101.

Ank. till Exp. Utsk. den 22 Febr. 1841, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående ett serskildt anslag för Kongl. Theatern, motsvarande de för denna inrättning i Stat uppförde summor, hvilka Rikets Ständer förklarat böra med 1840 års slut upphöra; Gifven Stockholms Slott den 3 Februari 1841.

Efter erhållen kännedom af det beslut, Rikets nu församlade Ständer, genom omröstning i Förstärkt Stats-Utskott, fattat, om indragning och upphörande af de årliga anslag, hvilka sedan längre tid tillbaka varit till understöd för Dramatiska Spectaklet å Riks-Staten uppförde med 4,500 R:dr i contant och värdet af 200 famnar ved, calculeradt i penningar till 1,500 R:dr, har hos Kongl. Maj:t Directionen för Dess Hof-Capell och Spectakler, uti skrifvelse den 15 sistlidne Januari, i underdånighet anmält, att, sedan Kongl. Maj:t, genom serskilde under den 4 och 15 Maj 1839 vidtagne beslut, försäkrat Kongl. Theaterns bestånd för en tid af 5 år, eller intill den 1 Juli 1844, under hvilken tid en af Kongl. Maj:t Nådigst gillad stat för Theaterns förslagsvis beräknade inkomster och utgifter borde tjena till efterrättelse, Directionen väl hittills varit i tillfälle att till Kongl. Maj:t inberätta fördelagtiga resultat af Theater-inrättningens förvaltning; men att, då denna inrättnings hufvudsakligaste inkomst, eller den af recetten, alltid

vore i viss grad beroende af tillfälliga omständigheter, hvilkas mer eller mindre menliga inverkan på Theaterns penningeställning icke kunde med säkerhet förutses eller beräknas, Directionen, oagtadt de mäst ansträngda bemödanden för Verkets upprätthållande, dock alltid vore försatt i den mindre behagliga ställning, att icke med full visshet kunna förutse det financiella utslaget af förvaltningen; att, under sådane från hvarje Theaterinrättning oskiljagtiga förhållanden, Theatern icke kunde undvara någon af de på förhand bestämda, under en längre följd af år åtnjutna, inkomster, hvilka blifvit uti senast fastställda Stat uppförde och hvaribland de af Rikets Ständer nu indragne anslags-summor jemväl befunnos; samt att Directionen, af sådan anledning, funne sig föranlåten underdånigst anhålla, det Kongl. Maj:t måtte täckas, såsom ersättning för nyssberörde anslag, till Directionens disposition anvisa en årlig summa af 6,000 R:dr B:co, att utgå från och med innevarande år; anförande Directionen för öfrigt i underdånighet, hurusom, i öfverensstämmelse med de uti ofvanåberopade Nådiga beslut antydda allmänna grunder för Theaterns förvaltning, contracter om fortfarande engagement för längre tid inom den för Kongl. Theaterns bestånd fastställda period af fem år blifvit, på sätt en bifogad specification närmare utvisade, med sujetterne jemte flere till Theatern hörande personer afslutade, och att Directionen således, på grund af lagliga aftal, egde förbindelser, hvilka icke kunde, i följd af minskning i bestämdt påräknade Stats-anslag, lemnas ouppfyllde.

Kongl. Maj:t, som i sammanhang med öfrige anmälanden, rörande den vid innevarande Riksdag fastställde Ordinarie Stats-regleringen, nu jemväl från Rikets Ständer fått emottaga underrättelse om deras beslut, angående indragning af förenämnde anslagssummor, har, ehvad skälet för detta beslut än må hafva varit, dock ansett Sig ega grundad anledning till den förväntan, att Rikets Ständer, sedan de vunnit närmare upplysning om anslagens behöflighet för Kongl. Theaterns upprätthållande, enligt fastställd plan, och om de förhållanden i öfrigt, hvilka uti Theater-Styrelsens ofvanberörde underdåniga skrifvelse blifvit hos Kongl. Maj:t anmälde, skola finna en ersättning för samma anslag vara af omständigheterne påkallad; och Kongl. Maj:t har alltså, jemte öfverlemnande till Rikets Ständers Stats-Utskott af omförmälde underdåniga skrifvelse, härmed velat föreslå, att intill nästa Riksdag en årlig summa, motsvarande de indragne Stats-anslagen, må varda vid den förestående Extra Stats-regleringen för Kongl. Theatern anvisad.

Kongl. Maj:t har vid detta tillfälle ej eller velat lemna obemäldt, hurusom Kongl. Maj:t, under den säkra förutsättning, att anslag, som under

ett halft århundrade varit å Riks-Staten uppförde, äfven hädanefter skulle komma att fortfara, fattat Dess Nådiga beslut att, för ytterligare fem års tid, försäkra Theater-inrättningen om åtnjutande af det årliga bidrag af 36,000 R:dr, som alltifrån år 1824 af Kongl. Maj:ts enskilde medel till Theaterns Styrelse utbetalts, och genom hvilket bidrag, i förening med öfrige summor, som under Hans Maj:ts regeringstid till Theatern utgifvits, denna inrättning, enligt hvad hosföljande utaf Theater-Styrelsen meddelade uppgift gifver vid handen, numera eller intill den 1 Januari innevarande år, af Hans Maj:ts enskilda medel åtnjutit understöd till ett sammanräknadt belopp 741,023 R:dr 40 sk. B:co, utom de till Hof-Sångare och Hof-Sångerskor utbetaldte löner och arfvoden jemte serskilde pensioner och gratificationer m. m., utgörande tillsammans omkring 2,500 R:dr årligen; hvaremot under samma tid andre medel till Kongl. Theaterns upprätthållande ej varit af Rikets Ständer på Stat anviste, än de nu indragne äldre anslagen, af hvilka dessutom ett betydligt belopp åter till Stats-verket ingått genom den af Theater-personalen å dess löner erlagda bevillning.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 1 Februari 1841.

Närvarande:

H. E. Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Törnebladh*,
Stats-Råden: Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner* och
Friherre *Staël von Holstein*.

T. f. Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård* föredrog i underdånighet följande ärenden: — — — — — — —

— — — — — — — — — — —

11:o.

Directionens för Kongl. Maj:ts Hof-Capell och Spectakler underdåniga Skrifvelse den 15 nästl. Januari, om ersättning till Kongl. Theaterns Cassa för ett af Rikets Ständer indraget Stats-anslag.

— — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — —

Då Kongl. Maj:t, genom Nådiga Bref den 4 och 15 Maj 1839, täckts försäkra beståndet af Dess Theater för en tid af fem år eller till den 1 Juli 1844, då vidare uti den Stat, hvilken Kongl. Maj:t under sistnämnde dag behagat för Theaterns Inkomster och Utgifter i Nåder fastställa, beräknats, såsom fortfarande, de anslag, hvilka förut under en längre följd af år varit å Riks-Staten anvisade med 4,500 R:dr Banco i contant och värdet af 200 famnar Ved in natura, och hvilka anslag till en betydlig del motsvarades af de Bevillnings-afgifter, som utaf de vid Theatern anställde personer till Staten erläggas; samt då ändtligen Kongl. Theaterns Direction, på grund af den sålunda Nådigst gifne försäkran och i öfverensstämmelse med den fastställde Staten, redan med sujetterne och andre till Theater-inrättningen hörande personer ingått sådane aftal, som för flere kommande år äro lagligen bindande, men hvilka aftal, till följd af minskning eller indragning utaf bestämdt påräknade anslag, sannolikt ej skulle kunna uppfyllas; så trodde Stats-Rådet, i betraktande af hvad sålunda förekommit, sig böra i underdånighet tillstyrka, det Kongl. Maj:t täcktes låta till Rikets nu församlade Ständers Stats-Utskott öfverlemna Theater-Directionens förevarande underdåniga Skrifvelse med dervid fogade handlingar, samt på grund af de deruti meddelade upplysningar, genom en till bemälde Utskott aflåtande Nådig Skrifvelse, fästa Utskottets uppmärksamhet å angelägenheten deraf, att vid den förestående Extra Stats-regleringen nödiga medel må varda anvisade till fyllande af den brist i Theater-Cassans tillgångar, som för ofvansagde förbindelsers fullgörande kan uppkomma.

Jemte det Kongl. Maj:t i Nåder biföll Stats-Rådets underdåniga hemställan, att, på förekomne skäl, en Skrifvelse med framställning om detta ärende må till Rikets Ständers Stats-Utskott aflåtas, behagade Kongl. Maj:t tillägga det Nådiga förklarande, hurusom under den säkra förutsättningen, att Rikets Ständer ej skulle indraga det anslag, som uti ett halft århundrade varit å Riks-Staten uppfördt, Kongl. Maj:t fattat Sitt Nådiga beslut, att för ytterligare fem års tid försäkra Theater-Inrättningen om åtnjutande af det årliga anslag af 36,000 R:dr B:co, som från och med år 1824 och allt hitintills af Kongl. Maj:ts enskilde medel till Theaterns Styrelse utbetalats,

och genom hvilket sistnämnde anslag, i förening med öfrige summor, som under Hans Maj:ts regeringstid till Theatern utgifvits, de bidrag, hvarmed Hans Maj:t af Dess enskilde medel understödt och upprätthållit denna Inrättning, nu mera, eller den 1 Januari detta år, uppginge till en sammanlagd summa af 741,023 R:dr 40 sk. Banco, oberäknadt de till Hof-sångare och Hof-sångerskor utbetalde löner och arfvoden, jemte serskilde pensioner och gratificationer m. m., som sammanlagdt utgjorde mer än 2,500 R:dr B:co årligen; åberopande Kongl. Maj:t i detta afseende den från Theater-Directionen infordrade uppgift, som Kongl. Maj:t nu täcktes till biläggande vid Protocollet aflemna.

Kongl. Maj:t befallte, att den Skrifvelse, som i följd af det nu meddeldta Nådiga beslutet, kommer att till Rikets Ständers Stats-Utskott afgå, skall genom Föredragande Departements-Chefen serskildt justeras.

Ex Protocollo,
S. G. Schyberg.

Underdånig Promemoria.

Jemlikt hvad Kongl. Theaterns Räkenskaper och Handlingar ådagalägga, har ifrån och med den 1 Januari 1818 till och med slutet af år 1840, Hans Maj:t Konungen täckts af Dess enskilda medel låta såsom bidrag till Kongl. Theatern utgå följande summor, nemligen:

År 1818.	Ordinarie Anslag för första halfåret	5,657: 24.	
	för Gala-spectaklet den 25 Maj	2,500: —	
	Ordinarie Anslag, jemlikt Kongl. Brefvet den 23 November 1818, för November och December månader . .	3,333: 16.	
			11,490: 40.
„ 1819.	Ordinarie Anslag	20,000: —	
	Extra dito	8,533: —	
			28,533: —
„ 1820—1822.	Ordinarie Anslag för 3 år, à 20,000 R:dr		60,000: —
„ 1823.	Ordinarie anslag för första halfåret . .	10,000: —	
	för senare dito	18,000: —	
	för Fri-spectaklet den 3 Januari . . .	1,000: —	
			29,000 —
„ 1824—1840.	Ordinarie Anslag för 17 år, à 36,000 R:dr		612,000: —
		Summa B:co R:dr	741,023: 40.

Härförutan har Hans Kongl. Maj:t, enligt hvad för Kongl. Directionen kändt är, täckts af Hans Maj:ts enskilda medel bekosta lönerne till Hofsångare och Hof-sångerskor samt serskilda gratificationer till Artister för Benefice-spectakler och Concerter m. m., hvilket allt Directionen anser kunna för ofvannämnde 23 år approximativt uppskattas till minst 50,000 R:dr Banco. Stockholm den 3 Februari 1841.

A. Backman. *S. G. Schyberg.*

C. G. Törner.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 3 Februari 1841.

Närvarande:

H. E. Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Törnebladh*,
Stats-Råden: Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner* och
Friherre *Staël von Holstein.*

T. f. Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård* uppläste till justering den Skrifvelse, som, i följd af Kongl. Maj:ts den 1 innevarande månad meddeldte Nådiga beslut, borde till Rikets Ständers Stats-Utskott aflåtas i fråga om anvisande af medel till ersättning af ett genom Rikets Ständer indraget Stats-anslag för Kongl. Theatern.

Sedan Stats-Rådet underdånigt åberopat det till berörde dags Protocoll afgifne yttrande i detta ämne, behagade Kongl. Maj:t i Nåder gilla den ifrågavarande Skrifvelsen, enligt det concept, som är Protocollet bifogadt, och komme alltså samma Skrifvelse att, åtföljd af deri åberopade handlingar, till Rikets Ständers Stats-Utskott expedieras.

Ex Protocollo,

S. G. Schyberg.

N:o 102.

N:o 102.

Ank. till Exp. Utsk. den 22 Febr. 1841, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående Anslag till arfvoden för adjungerade Ledamöter i Svea och Götha Hof-Rätter; Gifven Stockholm den 15 Februari 1841.

Uti den till Stats-Utskottet aflemnade Proposition, angående Stats-verkets tillstånd och behof, har Kongl. Maj:t, med åberopande af Dess, redan den 13 November 1828, till Rikets Ständer aflåtne Nådiga Proposition, jemte dervid fogadt Stats-Råds-protocoll af den 30 nästförutgångne October, samt med hänvisande i öfrigt till det öfver Kammar-Ärenden den 15 Januari 1840 förda Protocoll, föreslagit Rikets Ständer, bland annat, att för Svea Hof-Rätt anslå en ny Assessors-lön, samt att för Götha Hof-Rätt bevilja 2:ne Hof-Rätts-Råds-löner och 2:ne Assessors-löner.

Kongl. Maj:t har blifvit underrättad derom, att, efter det Rikets Ständers Stats-Utskott tillstyrkt och två Riks-Stånd bifallit, men två Riks-Stånd afslagit Kongl. Maj:ts Proposition i denna del; så har, vid anställd votering i Förstärkt Stats-Utskott, genom några få rösters öfvervigt, den sistnämnde meningen gjort sig gällande. Till följd af detta förhållande lärer inträffat, att Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse af den 23 December sistl. år, hvaruti afslaget å Propositionen blifvit anmäldt, icke dertill angifver någon orsak.

Uti Svea Hof-Rätt har sedan år 1828, då Commerce-Collegii Justitiæ-Division upphörde, och dervid flere ärenden till Hof-Rätt öfverflyttades, en Ledamot öfver det i Staten upptagne antal af 23, varit adjungerad, på det å hvarje af de 4 Divisionerne måtte finnas ett lika antal af 6 Ledamöter. Sedan år 1837 hafva 4 ledamöter varit adjungerade i Götha Hof-Rätt, på det äfven der, hvarest blott 20 Ledamöter äro med löner å Stat försedde, arbetet å hvarje af de 4 Divisionerne skulle kunna emellan sex Ledamöter fördelas. För desse fem extra Ledamöter var det, som nya löner af Kongl. Maj:t blifvit begärde, men af Rikets Ständer icke beviljade.

Då, med fästadt afseende å Hof-Rätternes nuvarande organisation, och mängden af dit hörande ärenden, det icke lärer kunnat bestridas, att ofvannämnde antal Ledamöter i Svea och Götha Hof-Rätter nu erfordras, samt det icke kan antagas, att Rikets Ständer skulle ansett det lämpligt, att några af Ledamöterne ständigt skola förblifva lönlöse, måste det hafva varit under förutsättning att framdeles, genom en annan organisation af Hof-Rätterne, med färre Ledamöter å hvarje Division, det för handen varande behofvet skulle komma att upphöra, som Rikets Ständer funnit sig nu icke böra å Stat uppföra ofvannämnde fem Ledamöter.

Kongl. Maj:t har Sig visserligen bekant, att fråga om en sådan Hof-Rätternes organisation varit af enskilde personer väckt, men tror, att den icke ännu af mängden bland lagfarne män ansetts lämplig, och den står icke tillsammans med föreskrifterne, hvarken i nu gällande Lag, eller i det utarbetade nya Lagförslaget. Då Kongl. Maj:t icke har för afsigt att under denna Riksdag aflåta Proposition angående lagförändring i detta ämne, kan någon dylik organisation i allt fall icke förr, än nästa Riksdag, vidtagas. Att under tiden låta Hof-Rätts-Ledamöternes antal minskas, under hvad det nu utgör, skulle Kongl. Maj:t anse vara, att fästa för litet afseende å rättsökande parters anspråk, att få deras mål med tillbörlig skyndsamhet afgjorda. Handlingar, dem Kongl. Maj:t befallt Justitiæ-Stats-Ministern till Utskottet öfverlemna, ådagalägga svårigheten att finna skicklige och erfarne män, som vilja åtaga sig en långvarig lönlös adjunction i Hof-Rätt. På det sätt, som de beviljade anslagen, enligt hvad antydt är, skulle komma att emellan Departementen fördelas, finnes ej eller någon sannolikhet dertill, att, genom besparingar inom den till Justitiæ-Departementet hörande Hufvud-Titel, utvägar kunna beredas till ersättning för det större antal af adjungerade Hof-Rätts-ledamöter, som nu komma att behöfvas. Vid sådant förhållande har Kongl. Maj:t ansett Sig härmedelst böra föreslå Rikets Ständer, att till adjunctions-arfvoden bevilja ett Extra Stats-anslag af 3,750 R:dr Banco årligen, eller 750 R:dr, svarande mot half Assessors-lön, för hvardera af de fem Ledamöter, som måste adjungeras med egna extra Rotlar i Svea och Götha Hof-Rätter, om arbetet der, såsom hittills, skall fortgå på Fyra Divisioner, med sex Ledamöter i hvarje Division. Detta anslag önskar Kongl. Maj:t att Rikets Ständer ville anvisa, att utgå från innevarande års början och intill dess den Stats-reglering vidtager, hvilken å nästa Riksdag blifver beslutad. Kongl. Maj:t förblifver Stats-Utskottet med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. Törnebladh.

Utdrag af Protocollet öfver Justitiæ-Departementets Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet, å Stockholms Slott den 15 Februari 1841.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitiæ Stats-Ministern *Törnebladh*,
Stats-Råden: Herr Friherre *Lagerbjelke*,
Fåhræus,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner* och
Friherre *Staël von Holstein.*

Stats-Rådet *af Wingård* anmältes vara af sjukdom hindrad att tillstädeskomma.

Af Hans Excellens Herr Justitiæ Stats-Ministern upplästes i underdånighet ett på Kongl. Maj:ts befallning upprättadt förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående Extra Stats-anslag till arfvoden för adjungerade Ledamöter i Svea och Götha Hof-Rätter; hvilken Proposition Kongl. Maj:t, uppå Justitiæ Stats-Ministerns och Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkande, täcktes i Nåder gilla, sådan densamma vid detta Protocoll finnes bilagd; och befallde Kongl. Maj:t, att berörde Proposition skulle i vanlig ordning expedieras.

Ex Protocollo,

Carl Ant. Kock.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS J. A. WALLDÉN,
1841.

N:o 103.

Ank. till Exp. Utsk. den 5 Mars 1841, kl. 5 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, om ändring i 87 § Regeringsformen; Gifven Stockholms Slott den 15 Februari 1841.

Under föregående Riksdagar har flere gånger inträffat, att Rikets Ständers förslag i sådana lagfrågor, som 87 § Regerings-formen omförmäler, inkommit så sent, att grundlagsenlig pröfning deraf, under Rikets Ständers sammanvaro, icke kunnat af Kongl. Maj:t medhinnas, samt att förslagen af sådan anledning kommit att förfalla. När förslagen till ny allmän Civil- och Criminal-Lag eller andra lagförslag af större omfattning skola behandlas, blifva olägenheterna ännu betydligare, om Kongl. Maj:t icke, äfven efter Riksdags slut, kan till lag antaga, hvad Rikets Ständer, för deras del, i sådana ämnen beslutat. Det skulle nemligen då kunna inträffa, antingen att Riksdagen, för meddelande af Kongl. Maj:ts beslut uti en vigtig lagfråga, måste förlängas, eller att den möda, Rikets Ständer derå användt, blefve förspilld.

Kongl. Maj:t har derföre ansett Sig ega skäl att till Rikets Ständer aflåta följande, i nära likhet med ett af Rikets Ständers Constitutions-Utskott vid denna Riksdag afgifvet förslag, affattade, men af andra utaf bemälde Utskott föreslagne grundlags-förändringar oberoende Proposition till förändrad lydelse af Regerings-formens

87 §.

"Riksens Ständer ega gemensamt — — — skäl att det vägra. *"Kan Konungen icke förr, än Riksens Ständer åtskiljas, fatta och meddela "Sitt beslut, vare Han oförhindrad att före nästföljande Riksdags öppnan-"de ordagrant bifalla och allmän Kungörelse derom utfärda. Sker det ej, "anses förslaget hafva förfallit, och Konungen underrätte då Riksens Stän-"der vid deras nästa sammankomst om de skäl, som hindrat förslagets an-"tagande.* Finner — — — stadgadt varit."

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. Törnebladh.

Utdrag af Protocollet öfver Justitiæ-Departementets Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 15 Februari 1841.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitiæ-Stats-Ministern, *Törnebladh;*
Stats-Råden:
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner,*
Friherre *Stael v. Holstein.*

Stats-Rådet *af Wingård* anmäldes vara af sjukdom hindrad att tillstädeskomma.

Af Hans Excellens Herr Justitiæ-Stats-Ministern upplästes i underdånighet ett på Kongl. Maj:ts Befallning upprättadt förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständer, om ändring i 87 § Regerings-formen, hvilken Proposition Kongl. Maj:t, uppå Justitiæ-Stats-Ministerns och Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkande, täcktes i Nåder gilla, sådan densamma vid detta Protocoll finnes bilagd; och befallde Kongl. Maj:t, att berörde Proposition skulle i vanlig ordning expedieras.

Ex Protocollo,
Carl Ant. Kock.

N:o 104.

Ank. till Exp. Utsk. den 16 Mars 1841, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående Lagmans- och Häradshöfdinge-Räntans samt Sterbhus-afgiftens upphörande; Gifven Stockholms Slott den 11 Mars 1841.

Sedan Rikets nu församlade Ständer, uti till Kongl. Maj:t den 8 sistl. December aflåten Skrifvelse, i underdånighet anmält, hurusom de, vid pröf-

ningen af framställda förslag, angående upphörande af ej mindre den, enligt äldre Författningar och deribland Kongl. Reglementet af den 20 November 1741, utgående Lagmans- och Häradshöfdinge-räntan, än den för likartadt ändamål eller Justitiæ-Statens aflöning tillkomne så kallade Sterbhus-afgiften, funnit förstnämnde ränta, hvilken, jemte de derunder inbegripne Tingsgästnings-penningarne, erlägges efter rök- eller matlag på landet med åtskilliga uti 1741 års Reglemente bestämda undantag, samt, fordom beräknad på olika sätt inom serskilda Provinser, genom senare vid 1828—1830 årens Riksdag meddelade föreskrifter, blifvit i allmänhet fastställd till lika belopp öfver hela Riket, eller 12 sk. för hvarje sådan afgift underkastadt matlag, destoheldre böra upphäfvas, som denna utskyld egentligen drabbade innehafvare och brukare af oprivilegierad jord, och billigheten fordrade, att Rikets samtlige invånare lika bidrogo till Domstolarnes underhåll, hvadan ock Rikets Ständer, i betragtande så väl häraf, som af de olägenheter, hvilka vid berörde räntas debitering och controllen derå uppstode, i följd af de i ofvanåberopade Reglemente förekommande olikartade undantags-stadganden, för deras del beslutat, att Lagmans- och Häradshöfdinge-räntan och, i sammanhang dermed, äfven Sterbhus-afgiften borde från och med 1840 års slut upphöra att af Rikets innebyggare utgöras, så har Kongl. Maj:t, som, vid föredragning af detta ärende, ej allenast med fägnad erfarit, att Rikets Ständer, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts vid Riksdagens öppnande uttryckta önskan, för deras del sökt bereda nedsättning i jordbrukarens beskattning, utan ock med tillfredsställelse omfattat detta tillfälle att medverka till en af Rikets närvarande financiella ställning medgifven lindring i ojemnt fördelade skattebördor, alltså åt Rikets Ständers nu anmälda beslut lemnat Dess Nådiga Sanction, samt genom denna dag utfärdad Kungörelse till allmän efterrättelse i Nåder förordnat, att ofvanberörde ränta och afgift skola från och med innevarande år upphöra och ej vidare debiteras eller de skattskyldige affordras, samt att följagtligen allt hvad som före kungörandet häraf möjligen kan vara erlagdt i Sterbhus-afgift för egendom, som efterlemnats af person, afliden innevarande år, skall vederbörande i behörig ordning restitueras, hvarjemte Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med Rikets Ständers likaledes fattade och af Kongl. Maj:t gillade beslut, i Nåder förklarat, att de till Domare och Nämnd utgående Tingsgästnings-penningarne böra, enligt hittills stadgade grunder, vederbörande af Stats-Verket godtgöras, såväl i Dalarne, der dessa penningar fortfarande uppburits af Nämnden, hvilken för Häradshöfdingens lott jemväl redovisat, som äfven inom öfriga delar af Riket, der Dom-

stolarne under senare åren, i följd af den vid 1828—30 årens Riksdag beslutade reglering med Lagmans- och Häradshöfdinge-räntan, erhållit ersättning för denna inkomst af i Stat anslagne medel; hvarvid dock numera komme att iagttagas, det Tingsgästnings-penningarne, i stället för att såsom hittills utgå i förhållande till hvarje års uppbörd, för framtiden beräknas och utbetalas efter medium af samma uppbördsbelopp under de sistförflutna Tio åren, enligt den serskilda utredning, hvarom i detta afseende Kongl. Maj:ts och Rikets Stats-Contor eger föranstalta, samt med bibehållen rättighet för dem, hvilka före 1828 till 1830 årens Riksdag, såsom Tingsgästnings-penningar uppburit mera än $\frac{1}{4}$ af Lagmans- och Häradshöfdinge-räntan, att af en sådan inkomst för deras tjenstetid förblifva i åtnjutande.

Af hvad Kongl. Maj:t sålunda, i anledning af Rikets Ständers ofvanomförmälda underdåniga Skrifvelse, i Nåder beslutat, har Kongl. Maj:t härmed velat lemna Rikets Ständer serskild del; och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 11 Mars 1841.

Närvarande:

Justitiæ-Stats-Ministern, Hans Excellence Herr *Törnebladh;*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner,*
Friherre *Stael von Holstein.*

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Kongl. Maj:t, som, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, fann Rikets Ständer böra erhålla serskild del af Kongl. Maj:ts nu fattade Nådiga beslut, i anledning af Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse, om Lagmans- och Häradshöfdinge-räntans samt Sterbhus-afgiftens upphörande, befallde slutligen i Nåder, att Skrifvelse härom, sådan den finnes Protocollet bilagd, skulle under denna dag till Rikets Ständer expedieras.

Ex Protocollo,
Fredr. E. Hebbe.

N:o 105.

Ank. till Exp Utsk. d. 27 Mars 1841, kl. 1 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer om Mötes-Passevolancens upphörande och de deraf bestridda kostnaders öfverflyttande på Statsverket; Gifven Stockholms Slott den 22 Februari 1841.

Hos Kongl. Maj:t hafva Rikets Ständer, uti skrifvelse den 30 nästförflutne December, i underdånighet tillkännagifvit, att de, för att bereda någon minskning i den skattskyldiga jordens onera, för deras del beslutit, att, såsom vederlag för den af Rust- och Rotehållare hittills utgjorda Mötes-passevolance, Sju R:dr B:co årligen, till Ryttarens eller Soldatens underhåll, från innevarande års början uppå Riks-Staten anvisa till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition en summa stor 176,000 R:dr årligen, under de vilkor och förbehåll, samma skrifvelse i öfrigt innehåller, samt med förklarande derjemte, det Rikets Ständer anse den af Rusthållarne vid Indeldta Cavalleriet hittills utgjorda serskilda afgift till hästens utfordring böra fortfarande erläggas till slutet af nuvarande Passevolance-contract, då frågan om densammas fortfarande kommer att blifva föremål för serskild behandling.

Krigs-Collegium, som, med anledning häraf, under den 18 Januari detta år, erhållit Kongl. Maj:ts Nådiga befallning att sig utlåta, huruvida ifrågavarande af Rikets Ständer anvisade anslag 176,000 R:dr fullt motsvarar de tillgångar för arméens underhåll under möten och mönstringar, som af Rust- och Rotehållare hittills blifvit lemnade, har, i skrifvelse den 2

derpåföljande Februari, i underdånighet upplyst, att den effectiva numerstyrka inom Indeldta arméen, för hvilken Mötes-passevolance-afgift, till fond för arméens årliga vapenöfningar intill 1840 års utgång erlagd blifvit, på sätt af Collegium upprättadt och i afskrift härhos bilagdt specifict sammandrag närmare utvisar, utgör:

vid Cavalleriet	3,557
„ Infanteriet	21,297
tillsammans	24,854 numer,

derför ifrågavarande afgift, à 7 R:dr per numer, uppgår till 173,978 R:dr; anseende Krigs-Collegium vid sådant förhållande det af Rikets Ständer, såsom vederlag härför, från 1841 års början uppå Riks-Staten uppförda anslag 176,000 R:dr icke blott lemna full ersättning för den Passevolance-afgift, som af de Rust- och Rotehållare, hvilka hålla effectiv Ryttare eller Soldat, intill 1840 års utgång erlagd blifvit, utan ock innefatta ett öfverskott derutöfver af 2,022 R:dr; men, enär, på sätt Krigs-Collegium jemväl erinrat, det af Rikets Ständer beviljade anslag ingalunda blifver tillräckligt, så framt den lindring åt jordbruket, som, genom Mötes-passevolancens öfverflyttande från den skattskyldiga jorden på Statsverket, synes vara af Rikets Ständer åsyftad, jemväl skall utsträckas till sådane numer, hvilka för det närvarande hållas vacante till serskilda ändamål emot prestationer, vid hvilkas bestämmande beloppet af den årliga Mötes-passevolancen blifvit i beräkning taget, samt då en slik utsträckning, äfven till dessa nummer, så mycket mera är af rättvisa och behof påkallad, som, i annan händelse, Rust- och Rotehållare för dessa numer skulle, så länge de om vacancer slutade contract fortlöpa, blifva i saknad af den lindring i onera, deraf deras vederlikar allmänt komma i åtnjutande, samt, efter berörde contracts tilländagående, de personer eller cassor inom Regementena, till hvilkas aflönande eller understöd vacance-afgiften är anslagen, skulle för framtiden komma att vidkännas en emot Mötes-passevolancens belopp svarande minskning i dem försäkrade inkomster, enär de Rust- eller Rotehållare med hvilka contract om befrielse från numer-karls presterande kunna hädanefter varda afslutade icke lära uragtlåta att om en mot den nuvarande Mötes-passevolancen svarande lindring göra sig försäkrade, har Kongl. Maj:t velat meddela Rikets Ständer den underrättelse, att, enligt hvad Krigs-Collegium upplyst, de sålunda för det närvarande vacanta numrens antal, efter afdrag för Tre i Särna Socken af Dalarne belägna och från recrytering i fredstid städse befriade rotar, utgör 1,813, derför Mötes-pas-

sevolance-afgiften af 7 R:dr per numer uppgår till R:dr 12,691, hvartill kommer för ofvanomförmälda 24,854 effective numer à dito 173,978

Summa B:co R:dr 186,669

och enär härifrån afdragas de af Rikets Ständer redan anslagne . 176,000

återstå B:co R:dr 10,669

att för hvarje år anvisas, så framt Rikets Ständers tvifvelsutan välvilliga afsigt att, utan förnärmande af löntagares eller cassors derunder beroende rättsanspråk, göra den åsyftade lindringen gemensam för alla Rust- och Rotehållare i Riket, skall kunna anses vara vunnen.

Öfvertygad att Rikets Ständer, så snart deras uppmärksamhet varder fästad vid denna, såsom följd af saknade fullständiga och tillförlitliga upplysningar, inträffade och af Krigs-Collegium anmärkta omständighet, icke uppskjuta att ytterligare anvisa de för det åsyftade ändamålets ernående ännu bristande 10,669 R:dr, och således tillhopa 186,659 R:dr årligen, har Kongl. Maj:t, som med tillfredsställelse biträder hvarje anstalt, derigenom jordbruket tillskyndas lindring i de utskylder, hvilka äro vid detsamma fästade, velat i Nåder förklara, att Kongl. Maj:t har för afsigt att bifalla Rikets Ständers underdåniga förslag i fråga om Mötes-passevolancens upphörande, så snart Kongl. Maj:t fått inhemta, att Rikets Ständer, till uppfyllande af Kongl. Maj:ts Nådiga önskan, anvisat den, såsom vederlag för Mötes-passevolancen rätteligen erforderliga summa 186,669 R:dr B:co årligen; dock har Kongl. Maj:t emedlertid, under den 15 i denna månad, anbefallt Chefen för Landtförsvars-Departementet, att underrätta Kongl. Maj:ts Befallningshafvande om Kongl. Maj:ts Nådiga vilja, att uppbörden af 1841 års Mötes-passevolance-afgift af Rust- och Rotehållare, till Ryttarens eller Soldatens underhåll, skall tillsvidare och intilldess annorlunda kan varda i Nåder förordnadt, genast inställas.

Slutligen har Kongl. Maj:t serskildt velat fästa Rikets Ständers uppmärksamhet dervid, att Mötes-passevolancens öfverflyttande från Rust- och Rotehållare uppå Allmänna Bevillningen medförer en deremot svarande tillökad beskattning å Rikets samtlige skattskyldige invånare, utan undantag, och således jemväl å de minst bemedlade samhällsklasserne; en olägenhet den Kongl. Maj:t skulle med obehag anse och som Kongl. Maj:t förmodar hafva kunnat förekommas, i den händelse Rikets Ständer beslutit att anvisa ifrågavarande nya Stats-utgift uppå öfverskotten af Statsverkets inkomster, med föreskrift för Riksgälds-Contoret, att, derest dessa öfverskott, hvilkas tillväxt, under fortfarandet af det lyckliga fredslugn, Riket nu åt-

njuter, Kongl. Maj:t med tillfredsställelse emotser, skulle, emot all sannolikhet, icke något år uppgå till det derå sålunda anvisade belopp, den tillfälliga bristen af andra Statens tillgångar tillhandahålla.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

A. O. Mörner.

Utdrag af Protocollet öfver Landt-Försvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 15 Februari 1841.

Närvarande:

Hans Excellence Justitiæ-Stats-Ministern Herr *Törnebladh;*
Stats-Råden:
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner,*
Friherre *Stael von Holstein.*

Stats-Rådet och Chefen för Landt-Försvars-Departementet, Grefve *Mörner* föredrog i underdånighet:

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

15:o.

Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse af den 30 December 1840, hvaruti anmäles, att Rikets Ständer, för att bereda någon minskning i den skattskyldiga jordens utskylder, för deras del beslutat, att Mötes-passevolance-afgiften för manskapets underhåll vid Indeldta Cavalleriet och Infanteriet skulle med år 1840 upphöra, och Rust- och Rotehållarne tills vidare befrias från de åligganden, för hvilka berörde afgift hittills blifvit erlagd, samt i stället ett emot nämnde afgift svarande anslag uti rundt tal af 176,000 R:dr ifrån och med år 1841 uti Riks-Staten uppföras, till bestridande

dande af de kostnader, hvartill nyssomförmälde afgift varit afsedd, under de iagttaganden för öfrigt, samma Skrifvelse innehåller; hvaremot Rikets Ständer, som ansett någon förändring uti hvad Rusthållarne af ålder ålegat, att vid möten besörja Ryttarnes hästars fouragering, icke skäligen böra ega rum, enär Rusthållarne voro pligtige att hela året underhålla numer-hästarne, och någon ökad kostnad genom dylikt underhåll vid mötena således egentligen icke uppkomme, funnit Sig icke ega anledning medgifva den nu gällande fourage-passevolance-afgiftens upphörande och anvisande af Stats-anslag till de kostnader, hvarför densamma är beräknad, utan komme frågan om berörde afgifts fortfarande, sedan nuvarande passevolance-contract tilländagått, att blifva föremål för serskild behandling; hvaröfver Krigs-Collegium, under den 2 dennes, med underdånigt utlåtande inkommit.

Föredragande Stats-Rådet och Departements-Chefen, som af Krigs-Collegii utlåtande inhemtat, att den effectiva numerstyrka inom Indeldta arméen, för hvilken Mötes-passevolance-afgift, till fond för arméens årliga vapenöfningar, intill 1840 års utgång erlagd blifvit, på sätt ett af Collegium tillika insändt specifikt sammandrag närmare utvisade, utgör:

vid Cavalleriet	3,557
„ Infanteriet	21,297
tillsammans	24,854 numer,

derför ifrågavarande afgift, à 7 R:dr per numer, uppgår till 173,978 R:dr, ansåg, vid sådant förhållande, det af Rikets Ständer, såsom vederlag härför, från 1841 års början uppå 3:dje Hufvud-Titeln anvisade anslag, i rundt tal 176,000 R:dr, icke blott lemna full ersättning för den passevolance-afgift, som af de Rust- och Rotehållare, hvilka hålla effective Ryttare eller Soldater, till 1840 års utgång erlagd blifvit, utan ock innefatta ett öfverskott derutöfver af 2,022 R:dr; men enär, på sätt Krigs-Collegium jemväl erinrat, det af Rikets Ständer bestämda årliga anslag ingalunda blifver tillräckligt, så framt den lindring för jordbruket, som genom Mötes-passevolancens öfverflyttande från den skattskyldiga jorden till Statsverket synes vara af Rikets Ständer åsyftad, jemväl skall utsträckas till sådane numer, hvilka för det närvarande hållas vacanta till serskilda ändamål, emot prestationer, vid hvilkas bestämmande beloppet af den årliga Mötes-passevolancen blifvit i beräkning taget, samt en slik utsträckning äfven till dessa numer så mycket mera är af rättvisa och behof påkallad,

som i annan händelse Rust- och Rotehållare för dessa numer skulle, så länge de om vacancen slutade contract fortfara, blifva i saknad af den lindring i onera, deraf deras vederlikar allmänt komma i åtnjutande, samt, efter berörde contracts tilländagående, de personer eller cassor inom Regementena, till hvilkas aflönande eller understöd vacance-afgiften är anslagen, skulle för framtiden komma att vidkännas en mot Mötes-passevolancens belopp svarande minskning i dem tillförsäkrade inkomster, enär de Rust- och Rotehållare, med hvilka contract om befrielse från numerkarls presterande kunna hädanefter varda afslutade, icke lära uragtlåta, att om en, mot den hittills varande Mötes-passevolancen svarande lindring göra sig försäkrade; hade Föredragande Stats-Rådet och Departements-Chefen skolat i underdånighet uppgifva, att, enligt af Krigs-Collegium insändt sammandrag, de sålunda för det närvarande vacanta numrens antal, efter afdrag för Tre i Särna socken i Dalarne belägna och från recrutering i fredstid städse befriade rotar, utgör 1,813, derför Mötes-passevolance-afgiften, à 7 R:dr per numer, uppgår till . . . . . B:co 12,691: — —
hvartill kommer för effectiva 24,854 numer enligt ofvanstående beräkning . . . . . 173,978: — —

Summa B:co R:dr 186,669: — —

att för ifrågavarande ändamål ytterligare för hvarje år uppå Stat anvisas, så framt Rikets Ständers välvilliga afsigt, att icke blott förunna den berustade och roterade jorden en partiel lindring i hittills vid densamma fästade onera, utan ock att göra denna lindring gemensam för alla Rust- och Rotehållare i Riket, utan förnärmande af enskilda löntagares eller cassors derunder beroende rättsanspråk, skall kunna anses vunnen.

Under öfvertygelse, att Rikets Ständer, så snart deras uppmärksamhet varder fästad vid denna, tvifvelsutan såsom följd af saknade fullständiga och tillförlitliga upplysnigar inträffade omständighet, icke uppskjuta, att ytterligare anvisa de för det åsyftade ändamålets ernående ännu bristande 10,669 R:dr B:co årligen, att användas till lindring för de Rust- och Rotehållare, hvilka för det närvarande icke prestera numer-karl, eller, derest dessa contract komma att upphöra, och nya sådana, med afdrag för Mötes-passevolancen, varda afslutade, till ersättning åt de cassor eller enskilda personer, till understöd eller aflöning för hvilka de vacanta numrens årliga afgifter blifvit genom arméens nu gällande löne-reglering bestämda; tillstyrkte Stats-Rådet i underdånighet, att Kongl. Maj:t täcktes, i afgående Skrifvelse, meddela Rikets Ständer ofvanomförmälda af Krigs-

Collegium framställda erinran, såsom följd hvaraf, i stället för redan anvisade 176,000 R:dr årligen, för ifrågavarande ändamål, eller den berustade och roterade jordens allmänna befrielse från den hitintills utgjorda Mötes-passevolancen, erfordras en summa, stor 186,669 R:dr årligen, att af Rikets Ständer uppå 3:dje Hufvud-Titeln uppföras, under Nådigt tillkännagifvande i öfrigt, att Kongl. Maj:t, som med tillfredsställelse biträder hvarje anstalt, derigenom jordbruket tillskyndas lindring i de onera, som vid detsamma äro fästade, hade för afsigt att bifalla Rikets Ständers underdåniga förslag, i fråga om Mötes-passevolancens upphörande, så snart Kongl. Maj:t fått inhemta, att Rikets Ständer anvisat den, såsom vederlag derför, rätteligen erforderliga summan 186,669 R:dr årligen; samt att, enär terminen för uppbärande af första hälften af 1841 års Mötes-passevolance-afgift nu inträder, men erläggandet och återbetalandet af denna afgift, derest Rikets Ständers underdåniga förslag om densammas upphörande med innevarande års början varder af Kongl. Maj:t i Nåder gilladt och fastställdt, skulle såväl för Rust- och Rotehållare, som för Kronans tjenstemän med flerfaldiga olägenheter blifva förenade, Kongl. Maj:t täcktes genom Circulaire-Bref anbefalla samtlige Dess Befallningshafvande, inom hvilkas Län Rust- och Rotehålls-numer af arméen äro förlagda, att, tillsvidare och intilldess annorlunda kan varda i Nåder förordnadt, inställa uppbärandet af 1841 års till karlens underhåll bestämda Mötes-passevolance-afgift; kommande uppbörden vid nu förestående uppbördsstämma alltså, i detta fall, att inskränkas till emottagandet af 1840 års senare halfva mötes-afgift samt 1841 års afgift af Rusthållare till hästens underhåll.

Slutligen och hvad beträffar ej mindre Rikets Ständers yttrade förmodan, att genom nu ifrågasatta nya anstalt besparing i uppbörds-kostnader och förenkling i räkenskaps-verket torde uppkomma, är jemväl Krigs-Collegii deraf föranledda hemställanden, så väl om fortfarandet af den provision och remisslage, som hittills varit Lands-Kamrerare, Landt-Räntmästare och Krigs-Casseuren i Nåder bestådda, som ock om de terminer, på hvilka det nya stats-anslaget påräknas att af Krigs-Collegium få disponeras; anhöll Stats-Rådet att i dessa delar få sig i underdånighet yttra i sammanhang med det förslag till Kungörelse om upphörandet af den hittills varande Mötes-passevolance-afgiften, hvilket skulle till Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning framläggas, så snart Rikets Ständer antagit det af Kongl. Maj:t, vid den nya anstaltens införande i Nåder fästade vilkor.

Kongl. Maj:t täcktes, hvad Stats-Rådet sålunda i underdånighet yttrat och hemställt, i Nåder gilla, men förklarade derjemte, det Kongl. Maj:t

ville fästa Rikets Ständers uppmärksamhet dervid, att Mötes-passevolancens öfverflyttande från Rust- och Rotehållare uppå Allmänna Bevillningen medförer en deremot svarande tillökad beskattning å Rikets samtlige skattskyldige invånare utan undantag och således jemväl å de minst bemedlade samhällsclasserna: en olägenhet, den Kongl. Maj:t skulle med obehag anse och hvilken Kongl. Maj:t förmodar hafva kunnat förekommas, i den händelse Rikets Ständer beslutat att anvisa ifrågavarande nya Statsutgift på öfverskotten af Statsverkets inkomster, med föreskrift för Riksgälds-Contoret att, derest dessa öfverskott, hvilkas tillväxt under fortfarandet af det lyckliga fredslugn, Riket nu åtnjuter, Kongl. Maj:t med tillfredsställelse emotser, skulle emot all sannolikhet icke något år uppgå till det derå sålunda anvisade belopp, den tillfälliga bristen af andra Statens tillgångar tillhandahålla.

För öfrigt täcktes Kongl. Maj:t i Nåder uppdraga åt Stats-Rådet och Chefen för Landtförsvars-Departementet att under denna dag meddela vederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, att uppbörden af 1841 års Mötes-passevolance-afgift af Rust- och Rotehållare till Ryttares eller Soldaters underhåll skall tillsvidare och intilldess annorlunda i Nåder förordnas, genast inställas.

Med afseende å hvad Kongl. Maj:t täckts härvid i Nåder förklara, rörande den ifrågavarande Stats-utgiftens anvisande å öfverskotten af Statsverkets inkomster, så att Allmänna Bevillningen dermed icke må varda belastad, utbad sig Stats-Rådet att få i underdånighet upplysa, att grunderna för Allmänna Bevillningens utgörande redan blifvit af Rikets Ständer för tiden till nästa Riksdag bestämda, och att i öfrigt ifrågaställda utgifts-anslag, derest Rikets Ständers, för deras del, fattade beslut om Statsverkets belastande dermed skulle af Kongl. Maj:t i Nåder gillas, komme, liksom vid hvarje annan vid Stats-reglering bestämd utgift, att bestridas af Statsverkets samfälda tillgångar, hvilka, ehvad de för Statens behof fastställda utgifterna mer eller mindre desamma öfverstiga, i hvarje fall genom Bevillning fyllas.

Kongl. Maj:t befallde, att Nådig Skrifvelse i ämnet till Rikets Ständer skulle, i öfverensstämmelse med ofvananförda Nådiga beslut och sådan den finnes Protocollet bilagd, expedieras.

Ex protocollo,
C. G. Arman.

Sammandrag öfver Indeldta Arméens Numer-styrka, äfvensom öfver de Numror, som deraf finnas indragne, dels i och för Arméens nya Löne-reglering och dels för serskilda ändamål.

Styrka efter plan.	*Cavalleri.*	Indragne Karl-Numer för serskilda ändamål.	Indragne Karl-Numer till Löne-reglering.	Effective Karl-Numer.	Summa.
505	Lif-Regementets Dragon-Corps . .	—	20	485	505
500	Lif-Regementets Hussar-Corps . . .	—	20	480	500
500	Smålands Hussar-Regemete	—	20	480	500
1,000	Skånska Hussar-Regementet	—	40	960	1,000
1,000	Skånska Dragon-Regementet	—	40	960	1,000
200	Jemtlands Håst-Jägare-Corps	—	8	192	200
3,705	*Infanteri.*	—	148	3,557	3,705
500	Lif-Regementets Grenadier-Corps .	—	35	465	500
1,244	1:sta Lif-Grenadier-Regementet . .	—	78	1,166	1,244
1,000	2:dra Lif-Grenadier-Regementet . .	2	70	928	1,000
1,000	Westgötha Regemente	7	70	923	1,000
500	Smålands Grenadier-Bataillon . . .	—	35	465	500
1,200	Uplands Regemente	—	78	1,122	1,200
1,200	Skaraborgs Dito	—	78	1,122	1,200
1,200	Södermanlands Dito	—	78	1,122	1,200
1,100	Kronobergs Dito	4	74	1,022	1,100
1,100	Jönköpings Dito	—	78	1,022	1,100
1,200	Dahl Dito	3	78	1,119	1,200
1,200	Helsinge Dito	—	78	1,122	1,200
1,200	Elfsborgs Dito	—	78	1,122	1,200
1,200	Westgötha-Dahls Dito	—	78	1,122	1,200
904	Bohus Läns Dito	—	54	850	904
1,200	Westmanlands Dito	—	78	1,122	1,200
943	Westerbottens Dito	96	94	753	943
1,100	Calmar Dito	—	78	1,022	1,100
766	Nerikes Dito	—	40	726	766
908	Wermlands Dito	—	78	830	908
700	Jemtlands Dito	100	20	580	700
801	Norra Skånska Dito	—	14	787	801
799	Södra Skånska Dito	—	14	785	799
22,965		212	1,456	21,297	22,965
26,670	Summa Cavalleri- och Infanteri-Numer	212	1,604	24,854	26,670
		1,816.			

Anmärkningar.

1:o Indragningen till Löne-regleringen af 148 Cavalleri- och 1,456 Infanteri-Numer, ibland hvilka förstnämnde 59 äro vacante för hingsthållning, grundar sig uppå Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 2 Februari 1833.

Indragne Numer till serskilde ändamål:

2:o Vid 2:a Lif-Grenadier-Regementet, 2:ne Numer till hingsthållning på 5 års tid, enligt Kongl. Brefvet den 15 Maj 1840;

3:o Vid Westgötha Regemente, 7 Numer till dito på 20 års tid, enligt Kongl. Brefvet den 8 Januari 1839;

4:o Vid Kronobergs Regemente, 4 Numer till Regementets Barn-Skola, enligt Kongl. Brefvet den 21 Februari 1786;

5:o Vid Dahl-Regementet, 3 Numer, eller de så kallade Sårna-Rotarne, hvilka enligt Knekte-Contract af den 12 Januari 1728 få stå vacante i fredstid;

6:o Vid Westerbottens Regemente, 96 Numer till bildande af en Fond för en Håst-Jägare-Esquadrons uppsättande i Norrbotten, enligt Kongl. Brefven den 6 Juni 1826 och 10 Augusti 1826;

7:o Vid Jemtlands Regemente, 100 Numer för håsthållning åt Jemtlands Håst-Jägare-Corps Andre Esquadron, enligt Kongl. Brefvet den 11 Juni 1830.

Upplysningsvis anmärkes äfven:

1:o Att, i följd af Kongl. Brefvet den 21 November 1827, angående Rotejemkningen i Jemtland, 200 Numer tillsvidare hållas vacante vid Jemtlands Regemente, hvilka äro frikallade från Mötes-passevolancens erläggande; samt

2:o för Kongl. Maj:ts och Kronans räkning vid Norra Skånska Infanteri-Regemente, 183, och vid Södra Skånska Infanteri-Regemente, 203 Numer, i 50 års tid, emot en årlig afgift af 6 tunnor Spanmål, hälften Råg och hälften Korn, för hvarje Rote, deri Mötes-passevolance-afgiften är inbegripen, enligt Kongl. Brefvet den 26 April 1814.

Stockholm den 27 Januari 1841.

A. Obitz.

N:o 106.

Ank. till Exp. Utsk. den 29 Mars 1841, kl. 9 f. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående ändring af 7 § uti den emellan Sverige och Norrige afslutade Riks-Akt; Gifven Stockholms Slott den 17 Mars 1841.

Sedan Kongl. Maj:t, under den 16 nästlidne Maj, lemnat Dess Nådiga samtycke till de af Rikets Ständer vid denna Riksdag, till vinnande af en

ändamålsenligare organisation utaf Stats-Rådet, föreslagne ändringar i Regerings-formen, Riksdags-ordningen och Tryckfrihets-förordningen, samt då, genom desse ändringar, benämningarne "Hof-Canzler" och "Stats-Secreterare" i grundlagarne upphört, och således jemväl böra utgå ur den, till bestämmande af de genom föreningen emellan Sverige och Norrige uppkomne constitutionella förhållanden, i Stockholm den 6 Augusti och i Christiania den 31 Juli 1815 beslutade Riks-Akt, vill Kongl. Maj:t, för åstadkommande af likstämmighet emellan Sveriges grundlagar och Riks-Aktens föreskrifter, med iagttagande derjemte af grundsatsen om full reciprocitet emellan Rikena inbördes, härmedelst föreslå Rikets Ständer, likasom Kongl. Maj:t ock ämnar till Norriges Rikets nästkommande Stor-Thing öfverlemna, den proposition, att 7 § Riks-Akten erhåller följande förändrade lydelse:

Intilldess begge Rikenas Representanter äro församlade och hafva förordnat om Regeringen under Konungens minderårighet, skall ett af lika antal Svenska och Norrska Ledamöter sammansatt Stats-Råd, under namn af Sveriges och Norriges Interims-Regering, förestå Rikenas Styrelse, med iagttagande af dessas ömsesidiga grundlagar.

Detta sammansatta Stats-Råd skall bestå af Tio Ledamöter från hvartdera Riket, nemligen från Sverige: de Tvänne Stats-Ministrarne *och Åtta Stats-Råd,* och från Norrige: Norrska Stats-Ministern och de Tvänne Stats-Råd, som äro i Stockholm, *samt Sju,* vare sig ordinarie eller serskildt tillförordnade Stats-Råd, som, vid tillfällen af thronledighet, eller under Konungens minderårighet, af den i Norrige varande Regering bland dess egne Ledamöter utses, i hvilkas ställe minst Trenne Stats-Råd i Norrige *tillförordnas.*

Med såväl Svenska som Norrska sakers föregående beredning och granskning förhålles efter de i hvartdera Riket gällande föreskrifter.

I Interims-Regeringen skola de Svenska Ärendena af den Svenska *Föredragande,* till hvars befattning de höra, föredragas, i Protocoll fattas, och expedieras på Svenska språket, och de Norrska Ärendena af den Norrska *Stats-Ministern* föredragas, i Protocoll fattas och på Norrska språket expedieras.

Saker, som angå båda Rikena och ej genom sin natur tillhöra *något serskildt Departements* handläggning, föredragas af *Stats-Ministern för Utrikes Ärendena,* och expedieras till hvartdera Riket *på dess språk, till Sverige genom bemälde Föredragande, och till Norrige genom Dess Stats-Mi-*

nister. Diplomatiska Ärenden föredragas äfven af *Stats-Ministern för Utrikes Ärendena,* och införas i ett serskildt Protocoll.

Ärerdena afgöras &c.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. Törnebladh.

Protocoll öfver Justitiæ-Departementets Ärenden, hållet å Stockholms Slott Onsdagen den 17 Mars 1841, inför Hans Maj:t Konungen uti sammansatt Svenskt och Norrskt Stats-Råd

i närvaro af:

Hans Excellence Justitiæ-Stats-Ministern Herr *Törnebladh,*
Hans Excellence Norrska Stats-Ministern Herr *Due;*
Stats-Råden:
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner,*
Friherre *Stael von Holstein,*
de Schuboe,
Petersen.

Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern anmälte i underdånighet, att, sedan Kongl. Maj:t, under den 16 Maj sistlidet år, lemnat Dess Nådiga samtycke till de af Rikets Ständer vid nu förevarande Riksdag, till vinnande af en ändamålsenligare organisation utaf Stats-Rådet, föreslagne ändringar i Regerings-formen, Riksdags-ordningen och Tryckfrihets-förordningen, samt i sammanhang dermed, gifvit Rikets Ständer tillkänna, att då, genom dessa ändringar, benämningarne "Hof-Canzler" och "Stats-Secreterare" i Grundlagarne upphört och således jemväl borde utgå ur den, till bestäm-

stämmande af de genom föreningen emellan Sverige och Norrige uppkomna constitutionella förhållanden, i Stockholm den 6 Augusti och i Christiania den 31 Juli 1815, beslutade Riks-Act, Kongl. Maj:t ämnade såväl till Rikets Ständer som till Norriges nästkommande Stor-Thing öfverlemna Nådig Proposition, för åstadkommande af likstämmighet emellan Sveriges Grundlagar och Riks-Actens föreskrifter; så hade, efter inhemtande af den i Norrige varande Regerings Betänkande i ämnet, förslag till sådan Proposition blifvit uppsatt samt den 11 sistlidne Augusti i Norrskt Stats-Råd i underdånighet anmäldt; dervid Kongl. Maj:t i Nåder befallt, att nämnde förslag skulle i sammansatt Svenskt och Norrskt Stats-Råd föredragas; och blef nu samma förslag af Hans Excellence i underdånighet uppläst.

Uppå hemställan af Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern och Svenska Stats-Rådets öfrige Ledamöter, äfvensom af Ledamöterne af det Norrska Stats-Rådet, täcktes Kongl. Maj:t, med godkännande af berörde förslag, i Nåder befalla, att, i enlighet dermed, Nådig Proposition, sådan den finnes detta Protocoll bilagd, skulle till Rikets Ständer expedieras.

Ex protocollo,
Fr. C. Stuart.

N:o 107.

Ank. till Exp. Utsk. den 5 April 1841, kl. 1 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående extra Statsanslag för den af Rikets Ständer begärda Lag-Beredning; Gifven Stockholms Slott den 30 Mars 1841.

Uti Skrifvelse af den 3 i denna månad, hafva Rikets Ständer i underdånighet begärt: att en Comité eller Lag-Beredning sammansättes af Justitiæ-Stats-Ministern, två Justitiæ-Råd, Justitiæ-Canzleren och Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman samt fem andre lagfarne män, dem Kongl. Maj:t skulle utse; att åt denna Beredning i Nåder uppdrages att, med jemförelse af de vid förslagen till allmän Civil- och Criminal-Lag gjorde anmärkningar, ytterligare granska och genomgå desamma; att undersöka och uppgöra förslag till de förändringar i Domstolarnes organisation och i

Fängelse-systemet, som med det nya Lagverket måste införas, så ock att utarbeta grunderna och ordningen för Lagverkets promulgerande och sättande i verkställighet; att i den mon de förberedande arbetena med hvarje del af Lagförslagen fulländas, en sådan del af Lagverket varder för Kongl. Maj:t i underdånighet föredragen och det derefter slutligen beredda förslaget genom tryck allmängjordt; att dessa arbeten så ställas, att tryckningen af de sålunda beredda förslagen till Civil- och Criminal-Lag kan vara fulländad före den, vare sig Lagtima eller Urtima, Riksdag, som näst efter tre år från innevarande Riksdag kan infalla, och att Rikets Ständer då få emottaga Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i ämnet; samt ändteligen att Lag-Beredningen äfven får sig anförtrodt att redigera förslag till de serskilda Författningar, som vid och före det nya Lagverkets antagande och promulgation må finnas behöflige att tillika utfärdas.

Rikets Ständer hafva dessutom i underdånighet anmält den önskan, att, så snart jemförelsetablåen öfver Criminal-Lagförslaget hunnit att af den för detta arbete nedsatte Comité upprättas, samma Comité måtte upplösas.

Kongl. Maj:t har, vid underdånig föredragning af detta ärende, med hög tillfredsställelse funnit den tidpunkt ändtligen nalkas, då Svenska Folket skall komma i åtnjutande af en utaf Samhällsordningens mest önskvärda fördelar, den att få lefva under Egiden af en Lag, enkel i uppställning, tydlig för tillämpning och lemnande ett jemlikt skydd åt hvarje medborgare utan anseende till vilkor eller stånd.

Mer än trettio år äro nu förflutna, sedan den kort efter 1809 års Statshvälfning för vårt Lagverks förbättring nedsatte Comité började de arbeten, hvars frugter Kongl. Maj:t, lika både med nationens upplystaste män och massan af folket, efterlängtat. Men det måste erkännas, att gamla vanor och inrotade plägseder lagt betydliga hinder i vägen för att bringa denna angelägenhet till ett skyndsamt slut. Kongl. Maj:t kan ock med glädje nämna, att 1734 års Brottmåls-Lag, under tiden, i dess tillämpning kunnat väsendtligen mildras genom utöfningen af den Kongl. Maj:t anförtrodda benådningsmagt.

De nya Criminal-Lagar, som många Europeiska folk de senare åren tillegnat sig, underlätta nu mera betydligen mödan för dem, som erhålla uppdrag att författa och granska dylika förslag. De hvälfningar, för hvilka Europa varit en skådeplats och ett offer, böra också hafva lemnat helsosamma lärdomar, deraf vi böra draga fördel.

Vid pröfning af Rikets Ständers ofvannämnde underdåniga framställning, har Kongl. Maj:t ansett det isynnerhet vara nödigt, att män med

erforderlig skicklighet och ledighet från annan embets-befattning blifva utsedde att utarbeta förslag till de serskilda Författningar, som vid och för det nya Lagverkets antagande och promulgation måste utfärdas, äfvensom för att granska de förslag till andra Författningar, som derförinnan komma att Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning underställas, på det tillbörligt sammanhang och enhet i Författningsväsendet må åstadkommas; hvadan, och då, ehuru förslagen till ny allmän Civil- och Criminal-Lag redan undergått granskning jemväl i Kongl. Maj:ts Högsta Domstol, en omarbetning likväl torde fordras i vissa delar af dessa förslag, serdeles med afseende å den under de senare åren vunna ytterligare erfarenhet för bedömandet af frågan om lämpligaste sättet att använda Straff-fängelserna, Kongl. Maj:t på det sätt i Nåder bifallit Rikets Ständers ofvanberörde underdåniga hemställan: att Kongl. Maj:t beslutit förordna en Lag-Beredning af fem ständige Ledamöter för de af Rikets Ständer afsedda ändamål och för att jemväl afgifva underdånigt yttrande öfver Förslag till Författningar, innan desamma af Kongl. Maj:t i Stats-Rådet slutligen i Nåder pröfvas; att Justitiæ-Stats-Ministern, såsom Ordförande, jemte en annan Ledamot af Stats-Rådet, Justitiæ-Canzleren och Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman blifvit berättigade att bivista nämnde Lag-Beredning sammanträden och deltaga i granskningen af densammas arbeten, när desse embetsmäns öfriga göromål sådant tillåta, samt att två af Högsta Domstolens Ledamöter, som dertill af Kongl. Maj:t utses, äfvenledes, när deras öfrige göromål det medgifva, ega att deltaga i Lag-Beredningens granskning af sådane Lagförslag, som tillhöra Justitiæ-Departementets underdåniga föredragning; skolande Lag-Beredningen sist den 15 nästkommande September träda i verksamhet.

Hvad Rikets Ständer i underdånighet hemställt om upplösning af den för upprättande af en tablå öfver Lagförslagen nedsatta Comité, när Kongl. Maj:t finner sådant lämpligt och nyttigt, har Kongl. Maj:t funnit godt i Nåder bifalla.

Med tillkännagifvande af Kongl. Maj:ts omförmälda Nådiga beslut, har Kongl. Maj:t tillika ansett Rikets Ständers uppmärksamhet böra fästas derpå, att, för de fem ständige Ledamöterne i Lag-Beredningen, hvilka uteslutande böra egna sig åt de derstädes förefallande göromål, det lärer blifva nödigt att bevilja ersättning för deras möda. Denna Lag-Beredning kommer äfven i behof af medel för skrifbiträde, inköp af vissa juridiska böcker och tidskrifter, tryckning af de utarbetade förslagen och öfriga expenser. Kongl. Maj:t anser icke nödigt att för Rikets Ständer föreslå något visst belopp till aflöning åt Ledamöterne af denna Lag-Beredning. Vigten

och grannlagenheten af de arbeten, som åt desse män anförtros, de förhoppningar om ökad trygghet inom alla boningar, som nationen dervid fäster, skola, Kongl. Maj:t är derom öfvertygad, inses och erkännas utaf hvarje Ledamot af de fyra Riks-Stånden; och Kongl. Maj:t glädjes vid åtankan deraf, att Skattkammarens nuvarande tillstånd gör det för Rikets Ständer lätt att bestämma en passande vedergällning för dem, som förrätta detta hedrande uppdrag. Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. Törnebladh.

Utdrag af Protocollet öfver Justitiæ-Departementets Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet, å Stockholms Slott den 30 Mars 1841,

i närvaro af:

Hans Excellence Justitiæ-Stats-Ministern Herr *Törnebladh;*
Stats-Råden:
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grefve *Mörner,*
Friherre *Stael von Holstein.*

Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern uppläste i underdånighet till justering ett, på Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, upprättadt förslag till Nådig Proposition till Rikets Ständer, angående extra Statsanslag för den af Rikets Ständer begärda Lag-Beredning. Uppå Justitiæ-Stats-Ministerns samt Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga hemställan, täcktes Kongl. Maj:t nämnde Proposition, sådan den finnes detta Protocoll bilagd, i Nåder gilla och befallte, att densamma skulle i vederbörlig ordning expedieras.

In fidem,
C. P. A. Hallbäck.

STOCKHOLM. Tryckt hos *A. G. Hellsten,* 1841.

N:o 108.

Ank. till Exp. Utsk. den 15 April 1841, kl. 2 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående utsättande af viss dag för Riksdagens afslutande; Gifven Stockholms Slott den 30 Mars 1841.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit Sig föredragas Rikets Ständers Skrifvelse af den 20 i denna månad, hvarigenom, med anmälan, att Riksdagsgöromålen ansågos vara så nära till ända bragte, att Riksdagen borde kunna innan medlet af nästkommande Maj månad afslutas, Rikets Ständer i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t måtte täckas bestämma dagen för Riksmötets slut.

Sorgfällig vårdare af Lagarnes helgd och af den stadgade samhällsordningen, instämmer Kongl. Maj:t destoheldre i den, otvifvelaktigt af Svenska Folket delade, önskan, att Riksdagen med det snaraste må kunna afslutas, som denna redan mera än Tio månader utöfver den i Grund-Lagarne bestämda tid blifvit förlängd; men, då, efter hvad kändt är, flera vigtiga och vidt omfattande ärenden, och ibland dessa det väckta förslaget om förändrad National-representation, ännu återstå till handläggning af Rikets Ständer, anser Kongl. Maj:t för närvarande icke kunna med erforderlig visshet antagas, att dessa hinna till den af Rikets Ständer uppgifna tidpunkt afgöras; och Kongl. Maj:t finner Sig i följd häraf förhindrad att om Riksdagens afslutande nu förordna; viljande Kongl. Maj:t framdeles, då det kan pröfvas lämpligt, dag dertill utsätta, i den ordning, 109 §. Regerings-Formen samt 80 och 81 §§. Riksdags-Ordningen förmå.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Ol. Im. Fåhræus.

Utdrag af Protocollet öfver Civil-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Mars 1841.

Närvarande:

Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Törnebladh.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grefve *Mörner* och
Friherre *Staël von Holstein.*

Chefen för Civil-Departementet Stats-Rådet *Fåhræus* uppläste ett på Nådig befallning uppsatt förslag till Svar å Rikets Ständers underdåniga skrifvelse, angående utsättande af viss dag för Riksdagens afslutande, i hvilket förslag Stats-Rådets öfriga Ledamöter instämde; och befallte Kongl. Maj:t, med anledning häraf, att Skrifvelse till Rikets Ständer, sådan den finnes Protocollet bilagd, skulle under denna dag expedieras.

Ex protocollo,

Knut von Troil.

N:o 109.

Ank. till Exp.-Utsk. den 27 April 1841, kl. 1 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående Inqvarterings-skyldigheten i Stockholm; Gifven Stockholms Slott den 11 Mars 1841.

Med anledning af Kongl. Maj:ts, vid början af innevarande Riksdag, till Rikets Ständer aflåtna Nådiga Skrifvelse, angående ett af serskildt förordnade Committerade utarbetadt förslag till ny Inqvarterings-Ordning för Stockholms stad, deröfver Rikets Ständers underdåniga yttrande blifvit i Nåder infordradt, hafva Rikets Ständer, uti skrifvelse af den 20

sistlidne Januari, gifvit Kongl. Maj:t i underdånighet tillkänna, att, beträffande den i berörde förslag framställda fråga om anskaffande af casern för Svea Artilleri-Regemente samt underhållet, så väl deraf, som af casernerne för Lif-Gardes-Regementena till fot, Rikets Ständer väl ansett, i öfverensstämmelse med de af Rikets Ständer, i serskild underdånig skrifvelse af samma dag, yttrade åsigter om utgörandet af inqvarteringen i städerne, utom Stockholm, Staten böra, emot det att servicen ensamt af Stockholms stad bekostas, anskaffa och underhålla caserner ej allenast för Svea Artilleri-Regemente, utan ock för öfrige i hufvudstaden förlagda trupper och corpser, stadens egen militär-corps undantagen, men dock, i saknad af nödige uppgifter för bedömande af behofvet i detta afseende, funnit sig förhindrade att nu ingå i närmare pröfning om anvisande af medel dertill samt fördenskull i underdånighet anhållit, dels att blifva underrättade, huruvida någon Staten tillhörig egendom må finnas odisponerad och användbar till casern för Svea Artilleri-Regemente samt, i sådant fall, hvilka contanta medel kunna erfordras för dess inredande och apterande för ändamålet; dels att Kongl. Maj:t, i händelse sådan egendom icke skulle förefinnas, täcktes meddela Rikets Ständer förslag till inköp eller nybyggnad af tjenlig local för ifrågavarande casern, åtföljdt af behöriga värderings-instrument och öfriga för anskaffnings-kostnadernes bedömande erforderliga handlingar; dels ock att Rikets Ständer måtte undfå behörigen upprättade förslag öfver årliga kostnaden för underhållet så väl af casernerne för Gardes-Regementena till fot, som af den ifrågavarande casernen för Svea Artilleri-Regemente, jemte uppgift å årliga kostnaden för underhållet af Lif-Gardets till Häst casern och stallar, på det frågan härom framdeles måtte kunna behandlas, i sammanhang med den allmänna frågan om utgörandet af inqvartering i Stockholms stad; och hafva Rikets Ständer tillika, i afseende på inqvarterings-ersättningen till de corpser och Stater, hvilka väl äro förlagde i Stockholm, men der ej bidraga till den egentliga vakten och vården, eller Lif-Bevärings-Regementet, f. d. General-Adjutants-Expeditionen för Arméen eller nu mera Landtförsvars-Departementets Commando-Expedition, Topografiska Corpsen och Artilleri-Staben, i underdånighet förmält, hurusom Rikets Ständer, med antagande af den i ofvanberörde förslag till Inqvarterings-Ordning uppgifna allmänna grund för rättighet till inqvartering i Stockholm, funnit staden böra befrias från sådan ersättnings utgörande, så väl till alla nyssnämnde Regementen och corpser, som till Ingenieur-corpsen samt, i följd deraf, och

då Rikets Ständer ansett ej mindre sjelfva hyresmedlens, än servicens bekostande för dessa Regementen och corpser böra af Staten öfvertagas, å Riks-Statens 3:dje Hufvud-titel, såsom förslags-anslag, uppfört en summa af 12,000 R:dr årligen, ungefär motsvarande hvad, som erfordras för bestridande af ifrågavarande kostnader, beräknade efter den taxa, enligt hvilken inqvartering af förenämnde Regementen och corpser nu åtnjutes; äfvensom Rikets Ständer slutligen i underdånighet anmält, det Rikets Ständer funnit meranämnde förslag till ny Inqvarterings-ordning för Stockholms stad i öfriga delar för det närvarande ej föranleda någon åtgärd.

Hvad Rikets Ständer sålunda i underdånighet yttrat och hemställt, har Kongl. Maj:t i Nådigt öfvervägande tagit och funnit godt att dertill, såsom ledande till en förberedande minskning i den betydliga inqvarteringsskyldighet, Stockholms stad hittills haft sig ålagd, i Nåder lemna bifall, under förklarande, att ifrågavarande lindring må af staden åtnjutas, så länge Rikets Ständer, utan förminskning, uppå Riks-Staten anvisa de inqvarterings-förmoner, hvilka af Lif-Bevärings-Regementet, Landtförsvars-Departementets Commando-Expedition, Ingenieur-corpsen, Topografiska corpsen och Artilleri-Staben nu uppbäras; och har Kongl. Maj:t för öfrigt från vederbörande Embets-myndigheter i Nåder infordrat de uppgifter och kostnadsförslag, Rikets Ständer ansett nödiga för bestämmande af de medels belopp, som kunna erfordras, dels till anskaffande af en casern åt Svea Artilleri-Regemente och dels till underhållande af så väl denna och Lif-Gardes-Regementenas caserner, som Lif-Gardets till Häst stallar. Hvilket Kongl. Maj:t velat Rikets Ständer till Nådigt svar meddela.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

A. O. Mörner.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet på Stockholms Slott den 11 Mars 1841.

Närvarande:

Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern, *Törnebladh.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Morner,*
Friherre *Staël von Holstein.*

= = = = = = = = = = =

Stats-Rådet och Chefen för Landt-Försvars-Departementet, Grefve *Mörner,* uppläste till justering ett, i enlighet med förut fattadt beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, anangående inqvarteringsskyldigheten i Stockholm; och täcktes Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets samtlige Ledamöters underdåniga tillstyrkan, berörde förslag gilla, och befalla, att Nådig Skrifvelse, i öfverensstämmelse dermed, och sådan den finnes detta protocoll bilagd, skulle till Rikets Ständer i vanlig ordning expedieras.

Ex protocollo,
C. G. Arman.

N:o 110.

Ank. till Exp. Utsk. den 27 April, kl. 1 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående af Kongl. Maj:t gemensamt med Rikets Ständer beslutad förändring i Mantals-penningarnes beräknande; Gifven Stockholms Slott den 7 April 1841.

Hos Kongl. Maj:t hafva Rikets nu församlade Ständer, uti skrifvelse den 1 nästlidne Mars, i underdånighet anmält, hurusom de, för deras del,

beslutat, att mantals-penningarne, ifrån och med innevarande år, ej må erläggas förr, än efter 17 års ålder; och som Kongl. Maj:t åt detta Rikets Ständers beslut lemnat Dess Nådiga sanction, så låter Kongl. Maj:t nu allmän Kungörelse, i anledning häraf, utfärda, af innehåll, att omförmälda personella afgift, som hittills i allmänhet bordt erläggas af hvar och en, efter uppnådd ålder af 15 år, skall för innevarande år och framgent debiteras och utgå med iagttagande af den förändrade beräkning, som i förrberörde måtto blifvit af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer beslutad; dock att härigenom någon rubbning ej kommer att ega rum uti de serskildta undantags-stadganden, på grund hvaraf befrielse från mantals-penningars utgörande äfven efter fyllda 17 års ålder hittills i vissa fall fått tillgodonjutas. Hvilket Kongl. Maj:t velat Rikets Ständer härmed till svar i Nåder meddela; och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 7 April 1841.

Närvarande:

Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Törnebladh.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner,* och
Friherre *Staël von Holstein.*

= = = = = = = = = = = =

Sedan Kongl. Maj:t åt Rikets Ständers, uti skrifvelse den 1 nästlidne Mars, anmälde beslut om förändrad beräkning af mantals-penningarne

lemnat Nådig sanction, uppläste tillförordnade Chefen för Finance-Departementet, Stats-Rådet *af Wingård*, till justering de, på Nådig befallning, författade förslag, så väl till den Nådiga Skrifvelse, hvarigenom Rikets Ständer borde om den meddelade sanctionen underrättas, som ock till Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse i ämnet.

Kongl. Maj:t, som, enligt hvad Stats-Rådets Ledamöter tillstyrkte, täcktes i Nåder gilla berörde förslag, sådane de finnas protocollet bilagde, befallte, att, i öfverensstämmelse härmed, en Nådig Skrifvelse till Rikets Ständer, äfvensom allmän Kungörelse om mantals-penningarnes förändrade beräkning skulle under denna dag expedieras.

Ex protocollo,

S. G. Schyberg.

STOCKHOLM, *Kongl. Ordens-Boktryckeriet*, 1841.

N:o 111.

Ank. till Exp.-Utsk. d. 9 Maj 1841, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående vilkoren för nedläggandet af Norrtelje Gevärs-Factori; Gifven Stockholms Slott den 27 April 1841.

Kongl. Maj:t, hvars uppmärksamhet blifvit fästad vid Norrtelje Gevärs-Factoris mindre fördelagtiga läge på Rikets östra gräns, samt det höga pris, hvartill gevären vid detta Factori måste af Kronan betalas, har, sedan Kongl. Maj:ts och Rikets Krigs-, Kammar- och Bergs-Collegier i ämnet hörde blifvit, under Nådig pröfning tagit ett af Disponenten öfver berörde Factori och egaren till de derå uppförda byggnader, Bruks-idkaren *Arfved Arfvedson* till Kongl. Maj:t ingifvit anbud, innefattande de vilkor, deruppå bemälde Bruks-idkare vore beredvillig att Factoriet nedlägga och att, i sammanhang dermed, afsäga sig den årliga gevärs-beställning för Kronans räkning, derom han hittills varit försäkrad.

Sedan dessa vilkor och förbehåll, på sätt härhos bilagda Utdrag af det öfver ärendets behandling i Stats-Rådet förda Protocoll fullständigt utvisar, blifvit betydligen jemkade och nedsatta, har Kongl. Maj:t, uppå tillstyrkan af Stats-Rådet, funnit godt att samma vilkor, för Kongl. Maj:ts höga del, i Nåder gilla och antaga.

Såsom följd af denna afhandling, skulle Stats-verket komma att erhålla, icke allenast, *för en gång* en summa af 3,500 à 4,000 R:dr Banco i contanta penningar, utan ock *årligen*, genom nu till Factoriet disponerade kol-räntors indragning, circa 500 R:dr samt dessutom en besparing af dubbelt denna summa vid jemförelse emellan gevärs-prisen i Norrtelje och vid Husqvarna; — förmoner, hvilka alla, i händelse af förstnämnde Factoris bibehållande, oundvikligen måste för Kronan gå förlorade.

Då emedlertid bland vilkoren för denna uppgörelse ingår, att Bruksidkaren *Arfvedson*, som genom ett, efter Rikets Ständers hörande och med deras deråt lemnade bifall den 13 September 1757 af Kongl. Maj:ts och Rikets Krigs-Collegium till Ryttmästaren *Jennings* och Bruks-idkaren *Finlay*

utfärdadt, samt, genom köp, uppå Bruks-idkaren *Arfvedson* sedermera transporteradt upplåtelse-bref, redan är egare till alla vid Norrtelje Factori uppförda hus, byggnader och inventarier, nu skulle af Kronan få tillhandla sig de tomter, hvarå Factoriet är beläget med dertill hörande vattenfall och öppen jord, nemligen:

Tomter	4	—	$20\frac{3}{4}$
Åkerjord . . .	3	—	$14\frac{19}{32}$

tillsammans 8 tunnland $3\frac{11}{32}$ kappland; men en sådan försäljning af Kronan tillhörig jord, jemlikt stadgandet i 77 § Regerings-Formen, icke kan ega rum, med mindre än att Rikets Ständer, jemväl för deras del, sitt bifall dertill lemna, har Kongl. Maj:t, jemte meddelande till Rikets Ständer af hvad i detta ärende hos Kongl. Maj:t förekommit, äfvensom de vilkor i öfrigt, uppå hvilka Kongl. Maj:t har för afsigt att meranämnde afhandling med Bruks-idkaren *Arfvedson* låta afsluta, nu velat inhemta Rikets Ständers yttrande, huruvida Rikets Ständer, jemväl för deras del, åt den ifrågavarande försäljningen deras bifall lemna.

Kongl. Maj:t, som anser Norrtelje Factoris nedläggande vid 1842 års utgång, då sista gevärs-beställningen af detta Factori bör vara fullgjord, i ekonomiskt hänseende blifva för Riket gagneligt, har, för pröfningen af denna vigtiga angelägenhet, skolat fästa Rikets Ständers uppmärksamhet dervid, att, i den händelse något af de, efter skedd jemkning, med Bruks-idkaren *Arfvedson,* i afseende å egande-rätten till Factoriet och det dermed hittills förenade Ortala f. d. Krono-Bruk med hvad dertill hörer, nu mera öfverenskomna och af Kongl. Maj:t billiga befunna vilkor varder rubbadt, frågan om Factoriets nedläggning på samma gång måste förfalla.

Handlingarna i målet skola, till närmare upplysning för Rikets Ständer, genom Landtförsvars-Departementet varda öfverlemnade till det Rikets Ständers Utskott, åt hvilket ärendets förberedande behandling kan blifva uppdragen.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

A. O. Mörner.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet på Stockholms Slott den 27 April 1841.

Närvarande:

Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Törnebladh;*
Stats-Råden:
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner* och
Friherre *Staël von Holstein.*

Stats-Rådet och Chefen för Landtförsvars-Departementet, Grefve *Mörner,* föredrog i underdånighet:

En af Bruksegaren *Arfved Arfvedson,* såsom innehafvare af Norrtelje Gevärs-Factori, till Kongl. Maj:t den 4 April 1840 ingifven underdånig skrift, hvaruti med föranledande deraf, att nämnde Factori ej med fördel skall kunna upprätthållas med den till endast 500 gevär inskränkta årstillverkningen, och då genom nedläggandet af detta Factori, som i militäriskt hänseende förmenades hafva en ofördelagtig belägenhet, väsendtliga fördelar syntes kunna tillskyndas Kongl. Maj:t och Kronan, sökanden i underdånighet framställt de vilkor, hvarpå han skulle anse sig i stånd ingå, derest Kongl. Maj:t funne en sådan nedläggning lämplig och med Statens fördel förenlig; uti hvilket ärende Krigs-, Kammar- och Bergs-Collegierne, till fullgörande af Kongl. Maj:ts derom, medelst Nådig remiss, meddelade befallning, under den 1:sta Mars innevarande år inkommit med gemensamt underdånigt utlåtande, åtföljdt af Protocollet öfver den hos Collegierne i detta mål förefallna omröstning; hvarefter sökanden, som af dessa handlingar erhållit del, uti en sedermera inlemnad skrift, med i vissa delar jemkade och till Collegiernes åsigt hufvudsakligen lämpade vilkor och förbehåll, sitt underdåniga erbjudande om Factoriets nedläggning förnyat.

Efter tagen kännedom af handlingarne, yttrade Föredragande Stats-Rådet i underdånighet följande:

"Innan jag ingår i granskning af de erbjudne vilkorens antaglighet, anser jag mig böra till Kongl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet framställa de skäl, hvilka, enligt min öfvertygelse tala för nedläggandet af Norrtelje Gevärs-Factori."

"Dessa skäl äro:"

"att Factoriet, sedan Finland och Åland numera äro från Sverige afträdde, är beläget på gränsen mot en fremmande Stat, och att, derest vid ett uppkommande krig med Ryssland, en landstigning af fiendtliga trupper skulle från Åländska sidan försökas på någon punkt i grannskapet af Grislehamn, Norrtelje Gevärs-Factori ofelbart blefve en af fiendens första och lättaste eröfringar";

"att de Gevär, som vid Norrtelje förfärdigas, äro 2 à 2 ½ R:dr per stycke dyrare än de, som vid Husqvarna Factori tillverkas; samt

"att ett nytt och i det inre af landet beläget Gevärs-Factori blifvit för Kronans räkning vid Carl Gustafs stad anlagdt, dervid tillräcklig sysselsättning för det närvarande saknas för de skicklige arbetare i serskilda delar af gevärs-tillverkningen, som uppå Kronans bekostnad blifvit vid de bästa Utrikes Gevärs-Fabriker undervisade i de framsteg och förbättringar, smides-konsten och gevärens sammansättning under senare tider sig tillvunnit."

"Det är vid sådana förhållanden jag anser det vara, synnerligast i ekonomiskt hänseende, för Riket fördelagtigt, att Norrtelje Gevärs-Factori varder nedlagdt, då sådant utan betungande vilkor för Stats-verket kan tillvägabringas."

"Hvad nu beträffar de af Bruksegaren *Arfvedson* i detta afseende gjorda förbehåll, så torde desamma, i den ordning, handlingarne dertill föranleda, få till Nådigt öfvervägande anmälas."

"Dessa vilkor äro:"

1:o "att Factori-egaren, som med företedda och af Collegierne godkända handlingar visat, att vid det tillfälle, då, enligt i Januari månad 1763 upprättadt Syne- och Värderings-Instrument, Factoriet af Kronan till Commerce-Rådet *Finlay* och Ryttmästaren *Jennings* aflevererades, de dertill hörande hus, byggnader och lösa egendom uppskattades

till	Daler 38,100: 4 öre.
samt att i afräkning derå, köparne vid tillträdet erlagt	„ 24,000 „ „
nu betalar skillnaden	Daler 14,100: 4 öre.

kopparmynt efter den i gällande Författningar stadgade evalvations-grund";

2:o "att Factori-egaren, som, i stöd af upplåtelse-brefvet den 13 Sept. 1757, redan är laglig innehafvare af de vid Norrtelje Factori befintliga hus, byggnader och inventarier, tillåtes att, emot den betalning, som öfverenskommen och utsatt varder, af Kronan sig tillhandla den jord, hvarpå Factoriet är beläget och det vattenfall, som dertill är hörande";

3:o "att sedan Bruksegaren *Arfvedson* nu mera afstått från sitt under den 4 April 1840 gjorda yrkande, att 267 $\frac{9}{40}$ läster skatte-ränte-kol, som till Gevärs-Factoriets bedrifvande varit anslagne, måtte, vid Factoriets nedläggning, få öfverflyttas, på det sökanden redan tillhöriga och med Gevärs-Factoriet hittills förenade Ortala f. d. Kronobruk, emot erläggande lösen till Kronan efter ortens pris, Kongl. Maj:t ville till sökandens eller dess rätts innehafvares framtida säkerhet, i Nåder förklara:"

a) "att det hittills genom upplåtelse-brefvet den 13 Sept. 1757 och skattebrefvet den 13 Februari 1760 gällande stadgande, enligt hvilket Ortala f. d. Kronobruk och Norrtelje Gevärs-Factori borde för alla tider vata oskiljagtigt förenade, är upphäfvet, samt att dessa lägenheter hädanefter utgöra tvänne serskilda possessioner, med rättighet för egaren att med desamma lagligen förfara, på sätt honom bäst och nyttigast synes"; och

b) "att sedan Norrtelje Gevärs-Factori blifvit nedlagdt och detsammas hittills varande gemensamhet med Ortala Bruk, enligt nästförestående moment, upphört, någon inskränkning ej eger rum i de privilegier, förmoner och rättigheter, som, enligt skatte-brefvet, samt serskilda Författningar och Resolutioner äro Ortala Bruk tillerkände och dertill begagnas."

4:o "Att Bruksegaren *Arfvedson*, i stället för en i dess första proposition äskad och af Collegierne i underdånighet tillstyrkt beställning af 1000 Gevär numera åtnöjer sig med en beställning af endast 500 gevär, motsvarande hvad för innevarande år 1841 bordt Factoriet tillkomma; dock med förbehåll, att med samma beställnings slutliga fullgörande anstånd erhålles till 1842 års utgång."

"Det i *första* punkten gjorda erbjudande hafva Collegierne ansett så mycket heldre antagligt, som ifrågavarande summa icke någonsin skulle kunnat i annan händelse, hafva Kronan tillfallit, än derest Factoriets innehafvare, såsom följd af försummelse å dess sida att Factoriet vidmagthålla, förverkat detsammas vidare besittning, och vidräkning med honom om ersättning för gjorda påkostnader alltså skolat uppgöras i den ordning, upplåtelse-brefvet sådant förutsätter."

"Lika med Collegierne, anser jag Bruksegaren *Arfvedsons* i denna del frivilligt gjorda erbjudande att den resterande köpeskillingen för hus och inventarier nu erlägga, vara för Kronan fördelagtig, och tillstyrker alltså, att detsamma må af Kongl. Maj:t i Nåder gillas och antagas."

"Då emedlertid den evalvationsgrund, hvarefter meranämnde resterande köpeskilling 14,100 Daler 4 öre kopparmynt, nu bör till Stats-verket erläggas, icke blifvit af Collegierne vidrörd, men bestämmandet deraf är för ärendets fullständiga behandling af angelägenhet, hemställer jag i underdånighet, att, på sätt Bruksegaren *Arfvedson* medgifvit, med beräkning af 18 Daler Kopparmynt mot En Riksdaler Specie eller Silfver, sökanden må i Nåder varda tillförbunden att den återstående köpesumman till Stats-Contoret inbetala med 783 R:dr 16 sk silfvermynt, eller deremot svarande 2,088 R:dr 42 sk. 8 r:st. Banco."

"Vidkommande härefter 2:dra punkten, så och enär utredt och upplyst är, att de 8 tunnland 3 $\frac{11}{32}$ kappland Norrtelje Factori tillhörande jord, deraf 4 tunnland 20 $\frac{3}{4}$ kappland innefattar tomter, hvaruppå Factoriets byggnader äro belägna, samt 3 tunnland 14 $\frac{19}{32}$ kappland bestå af åker, enligt deröfver upprättad charta, ligga inom Norrtelje stads till Båtsmansrotering indelade område, följer deraf, att vid dessa lägenheters upplåtande med full egande-rätt till enskild man, de om försäljning af jord och lägenheter i Stad gällande Författningar komma att iagttagas; och då alla till Factoriet hörande hus, byggnader och inrättningar, som å ifrågavarande tomter äro uppförde, jemlikt 1757 års upplåtelse-bref, samt den dermed i sammanhang ställda köpe-afhandling, redan utgöra Factori-innehafvarens lagliga egendom, samt Kronan, efter det beslut om Factoriets nedläggning för all framtid varder fattadt, icke eger behof att bibehålla tomterna och jorden, hvilkas inköpande sökanden i öfrigt sig nu förbehållit, tillstyrker jag i underdånighet, att ifrågavarande 8 tunnland 3 $\frac{11}{32}$ kappland dels stadstomter och dels öppen stadsjord, med dertill hörande vattenfall och öfriga förmoner, intet undantaget, måtte, hvad Collegierne jemväl i underdånighet hemställt, med Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers, i den ordning, 77 § Regeringsformen stadgar, dertill, för deras del, lemnade bifall, få, med den rätt, Kronan sjelf till dessa lägenheter lagligen eger, och sådana desamma, alltsedan den 13 September 1757 varit enskild man till begagnande upplåtna och af honom oqvaldt innehafvits, till Bruksegaren *Arfvedson* och hans rätts innehafvare, genom af Krigs-, Kammar- och Bergs-Collegierne utfärdande Salubref försäljas och Kronan afhändas, mot den köpeskilling, som, med ledning af de köpe-afhandlingar om lik-

artade lägenheter inom Norrtelje stad, hvilka, under de sist förflutna tio åren, blifvit enskilde personer emellan afslutade, samt på sätt och i den ordning, Kongl. Maj:t framdeles, efter vederbörande Collegiers hörande, torde i Nåder bestämma, varder, vid skeende uppskattning och värdering, skälig ansedd, och af Kongl. Maj:t, efter Nådig pröfning, gillad och fastställd; lärandes de med denna förrättning oskiljagtiga kostnader få ersättas till hälften af Kongl. Maj:t och Kronan och till andra hälften af köparen."

"Bruksegaren *Arfvedsons* i 3:dje punkten 1 mom. gjorda underdåniga anhållan, att Ortala Bruk och Norrtelje Gevärs-factori, sedan det sistnämnda, efter träffad ömsesidig öfverenskommelse, nedlagdt blifvit, måtte få anses vara från hvarannan alldeles åtskiljda, och utgöra tvänne af hvarannan oberoende possessioner, finner jag mig kunna och böra till Nådigt bifall understödja; och torde Kongl. Maj:t, sedan Rikets Ständer egt tillfälle sig i hufvudfrågan yttra, det begärda Nådiga förklarandet låta till sökanden utfärda."

"I andra momentet af sistnämnde punkt har Bruksegaren *Arfvedson* i underdånighet begärt, det täcktes Kongl. Maj:t likaledes i Nåder förklara, att någon inskränkning (för framtiden) ej eger rum i de privilegier, förmoner och rättigheter, som, enligt 1760 års Skattebref samt serskilda Författningar och Resolutioner, äro Ortala Bruk tillerkände och dertill begagnas."

"Det är i synnerhet i denna punkt, som meningarne inom Collegierna yttrat sig skiljagtige. De flesta rösterna hafva förenat sig om den i det underdåniga Utlåtandet uttalade åsigt, att någon serskild Nådig försäkran, angående orubbligheten af de privilegier och förmoner, som blifvit Ortala Bruk, genom 1760 års Skatteköp samt för öfrigt vidtagna Författningar eller serskildta Nådiga Resolutioner, tillerkände, hvarken vid detta tillfälle behöfves eller i allmänhet torde böra meddelas; isynnerhet som förutsättas kan, att, i händelse af några härom i framtiden möjligen sig yppande stridigheter, bedömandet af så beskaffade frågor, i ena eller andra fallet, kunde uppå laga utförande vid Domstol blifva beroende."

"Men det är just till förekommande af sådana stridigheter i en framtid, som sökanden äskar en tydlig och bestämd förklaring, i fråga om den orubbade helgden af de rättigheter och förmoner, som vid Ortala Bruk i närvarande stund äro förenade."

"Till detta Bruk, som fordom varit för Kronans egen räkning bedrifvet, hafva från äldsta tider funnits anslagna 1,458 läster räntekol, hvilka utgöras af 140 $\frac{7}{8}$:dels mantal i Wäddö och Häfverö socknar emot

lösen, enligt 1680 års taxa af 16 sk. B:co per läst. Som dessa räntekol dels äro Militiæ och Landtstaterne på Lön indeldte, dels ock Kronan förbehållna, men den lösen, som derföre erlägges i jemnförelse till i orten nu gällande pris syntes Rikets Ständer nog låg, anhöllo Rikets Ständer i till Kongl. Maj:t aflåten underdånig skrifvelse den 30 November 1829, att undersökning måtte varda anställd, huruvida Kronan af de Ortala Bruk och Norrtelje Factori underlagde hemman åtnjutit och åtnjöte den rätt i afseende å kolräntans utgörande, som, i följd af Skattebrefvets innehåll eller serskilda Nådiga Resolutioner, Kongl. Maj:t och Kronan tillkomme; och behagade Kongl. Maj:t, sedan vederbörande embetsmyndigheter tillika med egaren till Ortala Bruk och Disponenten af Norrtelje Gevärs-factori hörde blifvit, genom till Kammar-Collegium aflåten skrifvelse den 14 December 1833, i Nåder förklara, att, hvad de indeldta kolräntorne angår, Kongl. Maj:t funnit frågan om priset å dem redan vara genom Kongl. Brefven den 26 November 1772 och den 21 Juni 1773 afgjord, så att något högre lösningspris än efter 1680 års taxa för dessa räntor icke kan lagligen fordras; och att då, i afseende å de oindeldte kolräntorna, såsom varande af lika beskaffenhet med de nyssnämnde, enahanda liqvidationsgrund ansetts för dem böra ega rum; någon skälig och rättsenlig anledning för Kronan att yrka högre betalnings erhållande äfven för dessa oindeldta kolräntor, än hittills varit iagttaget, icke förekomme."

"Det vill visserligen och med skäl synas, som skulle bibehållandet till Ortala Bruk af merberörde 1,458 läster räntekol årligen, mot lösen af 16 sk. Banco per läst äfven efter den tid, då Norrtelje Gevärs-factori varder nedlagdt och Ortala Bruks hittills egande förbindelser att förse Factoriet med godt och tillräckligt ämnesjern komma att upphöra, innefattande en förmon för nuvarande egaren af Ortala Bruk; men då å andra sidan i betragtande tages, att Kongl. Maj:t och Kronan, dels genom 1760 års Skatteköpsbref, dels ock genom serskilda förfoganden och senast genom Kongl. Resolutionen den 14 December 1833, redan afsagt sig rättigheten till ifrågavarande kolräntor eller högre lösen derföre, än den hittills erlagda, samt att återvinning derutinnan icke lagligen är möjlig, utan egarens till Ortala Bruk frivilliga begifvande, dertill Brukets nuvarande egare så mycket mindre finnes böjd, som han med förlusten af kolräntorna skulle förlora större delen af den köpesumma, han för Bruket erlagt; ty och då härtill kommer, att Kongl. Maj:t och Kronan såsom följd af Factoriets nedläggning uppå de af Bruksegaren *Arfvedson* numera ned-

satta

satta och skäligen jemkade villkor, tillskyndas fördelar af flerfaldig beskaffenhet till ett uppoffringen af kolräntorne vida öfvervägande värde, anser jag, då, i händelse af afslag å sökandens begäran i denna del, frågan om Factoriets nedläggning måste alldeles förfalla, mig böra i underdånighet tillstyrka, att Kongl. Maj:t, med bifall till hvad af sökanden fordradt blifvit, må, efter afhandlingens tillslutbringande, i Nåder förklara, att, såsom följd af Norrtelje Gevärs-factoris blifvande nedläggning, samt genom detta Factoris upphörande och förening med Ortala Bruk, någon rubbning eller inskränkning ej kommer, nu eller framdeles, att ega rum i de privilegier, förmoner och rättigheter som, enligt Skatteköpebrefvet den 13 Februari 1760, samt serskilda, tid efter annan utfärdade resolutioner, äro Ortala Bruk tillerkände och dertill nu begagnas; dock hemställer jag tillika, att, innan afhandlingen om Factoriets nedläggning afslutad varder, samt sistnämnde Nådiga förklaring, i sammanhang dermed utfärdas, tillfälle må lemnas Bruksegaren *Arfvedson* att i underdånighet få uppgifva den ersättning i penningar, emot hvilken han tilläfventyrs kunde finnas hugad att från ofvanberörde 1458 Läster kols utfordrande in natura afstå, samt att vederbörande ränte-gifvare derefter må öppet lemnas att sig utlåta, huruvida de, mot en sådan ersättnings utgifvande, åstunda att från kolens præsterande in natura sig för framtiden befria."

"Hvad rör den af Factori-egaren i 4:de punkten förbehållna Gevärsbeställning, så tillstyrker jag i underdånighet, det måtte Krigs-Collegium varda i Nåder anbefaldt att med sökanden afsluta beställning om Femhundra nya Infanteri-Gevär, i öfverensstämmelse med den af Kongl. Maj:t under den 21 December 1840 fastställda förändrade modell, att af sökanden successive och före 1842 års utgång till Kronan i vanlig ordning lefvereras; kommandes med denna beställning och så framt Factoriets nedläggning varder af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer i här ofvan tillstyrkt ordning beslutad, all vidare tillverkning af gevär för Kronans räkning vid detta Factori att upphöra."

"Beträffande sättet och tiden för inbetalandet till Stats-verket af de köpesummor, som, jemlikt 1:sta och 2:dra punkterne, af sökanden erläggas böra; så hemställer jag, det måtte köparen anses förbunden att, från den dag, köpe-bref å den Factoriet tillhörande jord varder af Krigs-, Kammar-, och Bergs-Collegierne till honom utfärdadt, antingen inbetala penningarne contant genom nedsättning i Banken för Kongl. Ränte-Kammarens räkning, eller ock derå till Stats-Contoret utgifva skuldsedel, med 2:ne vederhäftige

mäns borgen, att betalas senast den 31 December 1842 med 5 procents årlig ränta från köpebrefvets datum, och tilldess betalning sker; varandes sökanden, hvars serskilda förklaring blifvit infordrad öfver de af mig till bevakande af Kongl. Maj:ts och Kronans rätt, såsom angelägna ansedda och här ofvan i underdånighet omförmälda ytterligare vilkor och förbehåll, nu mera beredvillig att på desammas fullgörande ingå."

"Slutligen anser jag mig böra till Kongl. Maj:ts Nådigste uppmärksamhet framställa den penningevinst, som, genom antagandet af Bruksegaren *Arfvedsons* erbjudande, vårder Kronan tillskyndad, nemligen

a) årligen:

"För till Norrtelje Gevärs-Factori hittills anslagne men, med sökandens numera lemnade medgifvande, till Stats-verket afstådda 267 $\frac{9}{40}$ Läster oindeldta Ränte-kol, med skillnaden emellan det hittills bestämde lösningspriset och ortens pris, 2 R:dr per Läst . . . . . R:dr 534: 21: 9.

"Skillnaden emellan tillverknings-priset vid Norrtelje Factori och det vid Husqvarna gällande, för 500 gevär i medeltal antaget à 2 R:dr för hvarje gevär till 1,000:

B:co R:dr 1,534: 21: 9.

samt *b)* för en gång:

"Erbjuden resterande köpeskilling för byggnader och Inventarier vid Norrtelje Factori . . . . . R:dr 2,088: 42: 8.

tillika med den belöpande, men ännu icke bestämda köpeskillingen för den jord, hvaruppå Factoriet är beläget, som dock till minst 1500 à 2000 R:dr B:co torde approximationsvis kunna beräknas; börandes härvid i betragtande tagas, att ingendera af dessa summor, annorlunda än såsom följd af Factori-innehafvarens frivilliga begifvande, kunnat Stats-verket tillgodokomma; att den Nådiga försäkran om ostörd besittning för sig och sin rättsinnehafvare af Ortala Bruk och Factoriets local, med hvad dertill hörer, som Factori-egaren, såsom vederlag för hvad af honom sålunda erbjudet eller till Kronan afstådt blifvit, sig förbehållit, icke innefattar annat än en förnyad upplåtelse af lägenheter och förmoner, dem Kronan längesedan till Factori-egaren afstått och derifrån han icke lagligen kan skiljas; samt att Stats-verket, de erbjudna contanta medlen oberäknadt, enligt hvad här ofvan i underdånighet uppgifvet blifvit, genom nedläggandet af Norrtelje Factori, tillskyndas andra fördelar af väsendtlig beskaffenhet, hvilka icke nu kunna i penningar uppskattas."

"I den händelse Kongl. Maj:t täcktes häråt lemna Dess Nådiga bifall, torde, med underrättelse derom Rikets nu församlade Ständer blifva, uti aflåtande Proposition, i Nåder inbjudne att, till befremjande af Norrtelje Gevär-Factoris nedläggande, uppå här ofvan omförmälda vilkor, jemväl för deras del lemna bifall till försäljningen af de Kronan tillhörige tomter, öppen jord och vattenfall, som för det närvarande äro åt samma Factori upplåtne."

Kongl Maj:t behagade i enlighet med Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkande, till alla delar i Nåder gilla och bifalla, hvad af Föredragande Stats-Rådet sålunda i underdånighet yttradt och tillstyrkt blifvit; hvarefter Föredragande Stats-Rådet uppläste till justering ett uppsatt underdånigt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i ämnet till Rikets Ständer, hvilket förslag, sådant det finnes detta Protocoll vidfogadt, Kongl. Maj:t i Nåder gillade, med befallning, att Nådig Proposition skulle i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständer expedieras.

Ex protocollo.

J. L. Mazér.

STOCKHOLM. Tryckt hos *A. G. Hellsten*, 1841.

N:o 112.

Ank. till Exp. Utsk. den 15 Maj 1841, kl. 2 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående en uppstådd brist i 1840 års anslag till Beväringsmanskapets vapenöfningar; Gifven Stockholms Slott den 12 Maj 1841.

Till Kongl. Maj:t har Dess och Rikets Krigs-Collegium, uti skrifvelse af den 23 sistlidne Mars, i underdånighet inberättat, att, enligt afslutad räkenskap öfver kostnaderna för Beväringsmanskapets underhåll under 1840 års mönstringar och möten, utöfver det härtill i Riks-Staten för samma år uppförda anslag af 80,000 R:dr Banco, erfordrats ett belopp af 18,065 R:dr 39 sk. 8 rst. samma mynt, till ersättande af hvilken brist, som hufvudsakligen varit föranledd af det exercerade Beväringsmanskapets betydligt ökade styrka, hvilken för ifrågavarande redogörelseår uppgått till icke mindre än 17,021 man, corporaler, trumslagare och spel deruti inberäknade, Collegium underdånigst anhållit, att nödige medel måtte varda i Nåder anvisade.

Enär den brist, som under nästföregångna redogörelseår 1839 å anslaget till Beväringsmanskapets underhåll uppstått till ett belopp af 22,389 R:dr 19 sk. 4 rst., och hvarom Kongl. Maj:t, under den 9 November 1840, till Rikets Ständers Stats-Utskott aflat Nådigt tillkännagifvande, redan blifvit, enligt hvad Rikets Ständer uti skrifvelse af den 13 sistlidne Februari hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmält, anvisad att af öfverskotten på Statsverkets inkomster för året 1839 godtgöras, samt enahanda liqvidationssätt synes jemväl böra ifrågakomma för den brist, hvilken, af uppgifven orsak, under följande året 1840 tillkommit, har Kongl. Maj:t med öfverlemnande härjemte af de från Krigs-Collegium insända handlingar, hvarigenom bristens beskaffenhet och tillkomst i speciella omständigheter utvisas och utredes, velat i Nåder föreslå Rikets Ständer att, i likhet med hvad i fråga om 1839 års brist redan egt rum, till Kongl. Maj:ts och Rikets Stats-Contoir anvisa den summa, stor 18,065 R:dr 39 sk. 8 r. B:co, för hvilken Krigs-Collegii Underhålls-afdelning för det närvarande

är skuldsatt och för hvars betäckande Kongl. Maj:t icke eger några tillgångar att disponera.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

A. O. Mörner.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 12 Maj 1841.

Närvarande:

Hans Excellence Herr Justitiæ Stats-Ministern *Törnebladh.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner*, och
Friherre *Staël von Holstein.*

Stats-Rådet Grefve *Mörner* uppläste till justering ett, i enlighet med förut fattadt beslut, uppsatt underdånigt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, angående en uppstådd brist i 1840 års anslag till Beväringsmanskapets vapenöfningar; och behagade Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets Ledamöters underdåniga tillstyrkan, berörde förslag, sådant det finnes detta Protocoll vidfogadt, i Nåder gilla, med befallning, att Nådig Skrifvelse skulle, i öfverensstämmelse dermed, till Rikets Ständers Stats-Utskott expedieras.

Ex protocollo,

F. L. Tillander.

N:o 113.

Ank. till Exp.-Utsk. den 5 Juni 1841, kl. 12 midd.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer angående Mötespassevolancens upphörande; Gifven Stockholms Slott den 24 Maj 1841.

Sedan Rikets Ständer, i ändamål att åt Rust- och Rotehållare i Riket bereda en lindring i de onera, hvilka med rustnings- och roteringsskyldigheternas utgörande hittills varit förenade, uti underdånig skrifvelse den 30 December 1840, hos Kongl. Maj:t tillkännagifvit, att Rikets Ständer, såsom vederlag för den så kallade Mötespassevolance-afgiften, Sju Riksdaler per numer årligen, hvilken afgift, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers vid 1828—1830 årens Riksdag fattade beslut, bordt under en tid af Femton år, eller till slutet af året 1844, af Rust- och Rotehållare erläggas till ryttarens eller soldatens personella underhåll och sjukvård under möten och mönstringar, uppå Riks-statens Tredje Hufvud-titel till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition i och för berörde behof, från 1841 års början, anvisat en summa, stor 176,000 R:dr, samt Rikets Ständer, efter det, Kongl Maj:t under den 22 derpå följande Februari, ägt tillfälle meddela Rikets Ständer upplysning om otillräckligheten af det sålunda anvisade vederlag, genom till Kongl. Maj:t aflåten underdånig skrifvelse den 8 innevarande Maj, förklarat sig hafva tillökat berörda vederlag med den af Kongl. Maj:t äskade summa, stor 10,669 R:dr, hvadan hela anslaget numera utgör 186,669 R:dr årligen, så har Kongl. Maj:t, som med tillfredställelse omfattar hvarje tillfälle, derigenom minskning kan beredas i de utskylder, hvilka vid jordbrukarens yrke äro fästade, då sådant, utan bevillningens ökande samt utan försvagande af de stridskrafter, som till Rikets försvar och beskyddandet af dess frihet och sjelfständighet äro afsedda, kan åstadkommas, velat, med bifall till Rikets Ständers derom gjorda underdåniga anhållan, gilla och antaga Rikets Ständers ofvanomförmälda åtgärd och för deras del fattade beslut; såsom följd hvaraf Kongl. Maj:t, genom utfärdande Kungörelse, är sinnad i Nåder förklara, att den årliga afgift af Sju Riksdaler per numer till ryttarens eller soldatens personella underhåll och sjukvård vid möten och mönstringar, som af Rust- och Rotehållare till 1840 års utgång erlagd blifvit, från 1841 års början

kommer att upphöra, under följande af Rikets Ständer antydde samt af Kongl. Maj:t i Nåder gillade och fastställde förbehåll, nemligen:

1:o att Rikets Ständer, uppå Riks-staten, till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition uppföra, för hvarje år, från 1841 års början räknadt, ett oafkortadt anslag af 186,669 R:dr Banco, att, efter de föreskrifter, som af Kongl. Maj:t varda i Nåder meddelade, användas, dels till kostnadernes bestridande i och för den indelta Arméens underhåll och sjukvård under möten, marcher och mönstringar, jemte de i och för truppernes vapenöfningar oundviklige utgifter och förvaltnings-kostnader, dels ock till nedsättning, med Sju Riksdaler Banco årligen, i vacance-afgiften för alla de indragna rotar, för hvilka Mötespassevolance hittills icke blifvit, jemte vacance-afgiften, erlagd, utan i denna sistnämnde afgift ingått;

2:o att Rusthållare vid de indeldta Cavalleri-Regementena, i öfverensstämmelse med Rikets Ständers tillkännagifna och af Kongl. Maj:t i Nåder gillade beslut, fortfarande och i enlighet med derom nu gällande Författningar, erlägga det hittills bestämda bidrag till ryttarehästens utfodring vid möten och mönstringar intill slutet af år 1844, efter hvilken tid, och sedan nu gällande Passevolance-contract tilländagått, frågan om berörde afgifts fortfarande, eller præstationens utgörande på annat sätt, kommer att blifva föremål för serskild behandling;

3:o att Kongl. Maj:t skall äga att de under ett år möjligen uppkommande besparingar, till Arméens vapenöfningar under påföljande år använda;

4:o att enär, enligt hvad Rikets Ständer medgifvit, Rusthållarnes hittills erlagda afgift icke varit tillräcklig att bestrida kostnaderna för Cavalleriets nödige öfningar, det skall bero af Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning allena, att använda möteskostnadsanslaget för indeldta Arméens vapenöfningar, på sätt Kongl. Maj:t, för ändamålets vinnande, i Nåder finner nyttigast; samt

5:o att, derest Rikets Ständer, vid en blifvande Riksdag, skulle borttaga det nu bestämda mötes-anslaget eller detsamma under 186,669 R:dr Banco årligen nedsätta, Kongl. Maj:t då skall vara oförhindrad att, i stället för samma anslag, fordra uppfyllandet af de skyldigheter, som i afseende å manskapets transporterande till och från samt underhåll vid möten m. m., enligt indelnings-verk och kneckte-contract, jemte öfrige gällande Författningar, vederbörande åligga; kommandes, för en sådan händelse och

till en början, den af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer vid 1828—1830 årens Riksdag fastställda, men till sitt slutliga uppfyllande nu afbrutna förbindelse för Rust- och Rotehållare att till ryttarens och soldatens underhåll erlägga Sju Riksdaler årligen i contant, att, enligt, hvad Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse den 8 innevarande Maj, jemväl förutsätter, återinträda och, för de i den bestämda tiden ännu återstående Fyra år, fullgöras.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

A. O. Mörner.

Utdrag af Protocollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet på Stockholms Slott den 24 Maj 1841.

Närvarande:

Hans Excellence Herr Justitiæ Stats-Ministern *Törnebladh.*

Stats-Råden:

Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner,* och
Friherre *Staël von Holstein.*

Stats-Rådet och Chefen för Landtförsvars-departementet, Grefve *Mörner*, föredrog i underdånighet Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 8 innevarande månad, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga fram-

ställning i fråga om Mötes-passevolancens upphörande och de deraf bestridde kostnaders öfverflyttande på Stats-verket.

= = = = = = = = = = =

Alldenstund Rikets Ständer sålunda, med uppfyllande af Kongl. Maj:ts Nådiga önskan, uppå Riks-Staten anvisat hela den summa, hvilken, efter Krigs-Collegii yttrande och förslag, borde blifva tillräcklig att betäcka ej allenast den afgift till ryttarens eller soldatens personella underhåll och sjukvård, m. m., under alla vapenöfningar och mönstringar, hvilken, intill 1840 års utgång, blifvit af Rust- och Rotehållare i Riket erlagd, utan ock den deremot svarande ersättning af 7 R:dr per numer, hvilken, från 1841 års början, bör, genom afdrag å den stadgade vacance-afgiften, eller till lindring i åtagen natura præstation, tillgodokomma de Rust- och Rotehållare, hvilkas numer, på grund af derom afslutade contract, äro dels i och för Armées nya löne-reglering, och dels för serskilda ändamål indragne eller till hingsthållning bestämda, tillstyrkte Stats-Rådet i underdånighet att Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med Dess, under den 22 nästvekne Februari, för denna händelse, Rikets Ständer gifna Nådiga försäkran, täcktes i Nåder gilla och antaga Rikets Ständers, för deras del fattade och under den 30 December 1840 inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmälda beslut, enligt hvilket Rust- och Rotehållare vid de indeldta Cavalleri- och Infanteri-regementerne i Riket, från 1841 års början och så länge Rikets Ständer fortfarande till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition uppå Riks-staten årligen anvisa en, såsom vederlag beräknad, och behöflig ansedd summa, stor 186,669 R:dr B:co, skola vara befriade att, till Ryttarens eller soldatens personella underhåll och sjukvård vid möten och mönstringar, erlägga den hittills bestämda passevolance-afgift med 7 R:dr B:co för hvarje numer; samt att Kongl. Maj:t, med antagande derjemte af det af Rikets Ständer härvid fästade, och af Kongl. Maj:t redan under den 22 sistlidne Februari för Dess höga del gillade förbehåll, "att "alla de indragna rotar, för hvilka Mötespassevolance hittills icke blifvit, "jemte vacance-afgiften, erlagd, utan i denna sistnämnda afgift ingått, må, "från och med innevarande år, åtnjuta nedsättning i vacance-afgiften med "Sju Riksdaler per numer," täcktes Nådig Kungörelse derom, till vederbörandes underdåniga kännedom låta utfärda, samt Rikets Ständer genom serskild Skrifvelse, om Kongl. Maj:ts fattade Nådiga beslut underrätta.

Hvad serskildt beträffade den af Rusthållare erlagda Fourage-passevolance-afgift; så ock enär Rikets Ständer i underdånighet förklarat, "att

"då någon förändring uti hvad Rusthållare af ålder ålegat, att vid möten "besörja Ryttarnes hästars fouragering, icke skäligen synes böra äga rum, "enär Rusthållarne äro pligtige att hela året underhålla numerhästarne, "och någon ökad kostnad genom dylikt underhåll vid mötena, således egent-"ligen icke uppkommer, Rikets Ständer ansett sig icke äga anledning med-"gifva den nu gällande fourage-passevolance-afgiftens upphörande och an-"visande af Stats-anslag till de kostnader, hvarföre densamma är beräknad; "hvadan ock frågan om berörde afgifts fortfarande, sedan nuvarande pas-"sevolance-contract tilländagått, kommer att blifva föremål för serskild be-"handling;" hemställde Stats-Rådet i underdånighet, det täcktes Kongl. Maj:t för det närvarande låta dervid bero; lärandes i den utfärdande Nådiga Kungörelsen, underättelse derom vederbörande få meddelas; jemte det Krigs-Collegium torde erhålla Nådig befallning att, innan den 1 Juli 1843, till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt Betänkande i fråga om de åtgärder som vidtagas böra, till förnyande af den öfverenskommelse med de rustande om fourage-afgiftens utgörande, som för det närvarande är gällande och med 1844 års slut tilländagår.

Vidkommande härefter de såsom följd af mötespassevolancens upphörande och öfverflyttning på Stats-verket uppkommande förändringar i uppbörds- och redogörelsesätt, i fråga om hvilka Stats-Rådet hittills icke sitt underdåniga yttrande afgifvit, så tillstyrkte Stats-Rådet i underdånighet:

att den uppbördsprovision för mötespassevolancens uppbärande och lefverering, som hittills varit Kronofogdar och Häradsskrifvare bestådd, men från 1841 års början kommmer att upphöra, må tillfalla den nya möteskostnads-fonden såsom besparing och till förstärkande af tillgångarne för Arméens vapenöfningar;

att Landskamererare och Räntmästare, hädanefter såsom hittills, eller intill dess en annan ordning kan för möteskostnads-anslagets fördelning och redovisande varda i Nåder anbefalld, må äga att tillgodonjuta den, enligt 25 §. af Kongl. Maj:ts Nådiga Reglemente den 20 Januari 1832, dem tillagda En procents provision å de medel som, för mötesutgifternes bestridande, varda från Krigs-Collegium till Landt-ränterierne remitterade och från desamma verkligen utbetalas;

att nu varande Krigs-Casseuren, Assessoren *E. Reuterborg*, enär någon minskning eller förändring i den honom åliggande befattning med

möteskostnads-medlens remitterande icke uppstår såsom följd af anslagets ombytta natur, personelt må för sin tjenstetid varda bibehållen vid det remisslage af $\frac{1}{8}$:dels procent af alla de möteskostnads-medel, motsvarande den numera upphörda mötespassevolance-afgiften, hvarom han genom Kongl. Brefvet den 28 Juli 1837 blifvit i Nåder försäkrad;

att redovisningen och bokslutet för de årliga möteskostnaderne, hädanefter såsom hittills, bör i ett sammanhang och utan sammanblandning med för andra ändamål afsedde fonder af Krigs-Collegium verkställas, så att Stats-verkets anslag till soldatens underhåll samt Rusthållarens bidrag till hästens fouragering, i en och samma hufvudbok redovisas, och hvarigenom kostnaderne för Arméens vapenöfningar och mönstringar, uppå ett ställe blifva synliga; samt

att Stats-Contoiret måtte, med anledning af Krigs-Collegii derom gjorda underdåniga begäran, varda i Nåder anbefaldt att, så vidt sådant med skattebidragens lefverering och Stats-Contoirets deraf beroende medels tillgångar står att förenas, samt utan olägenhet för uppfyllandet af Stats-Contoiret åliggande öfrige förbindelser ske kan, tillhandahålla Krigs-Collegium det af Rikets Ständer nu beviljade årliga anslag till kostnaderne för Arméens möten och mönstringar, 186,669 R:dr till en tredjedel i Januari månad, samt de öfrige två tredjedelarne under loppet af Mars och April, eller före den 1 Maj hvarje år; blifvandes Krigs-Collegium derigenom i tillfälle satt, att genom auctioners tidiga anställande till anskaffning af årets mötesbehof, samt lempliga förskotters meddelande åt entrepreneurerne, tillvägabringa betydliga besparingar till fördel för Stats-verket och den fond, deraf utgifterne för Arméens vapenöfningar hädanefter komma att bestridas.

Kongl. Maj:t behagade i Nåder bifalla hvad Stats-Rådet sålunda i underdånighet hemställt och tillstyrkt; och skulle Nådig Skrifvelse i ämnet till Rikets Ständer afgå, i öfverensstämmelse med det förslag dertill, som finnes detta protocoll vidfogadt.

Ex protocollo,

J. L. Mazér.

STOCKHOLM, *Kongl. Ordens-Boktryckeriet*, 1841.

N:o 114.

Ank. till Exp. Utsk. den 10 Juni 1841, kl. 1 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, i anledning af deras förnyade underdåniga framställning, i fråga om ett förändradt Myntsystême; Gifven Stockholms Slott den 24 Maj 1841.

Vid sistförflutne Riksdag beslöto Rikets Ständer, för deras del, att Svenska myntets räkne-enhet borde fastställas till jemnt $\frac{1}{4}$ R:dr Silfver Specie, i enlighet med det skrot och korn, som Mynt-ordningen af år 1830 bestämde, samt att denna mynt-enhet, svarande mot Tolf skillingar Silfver-Specie, och i räknevärde enahanda med En Riksdaler Riksgälds-sedlar eller $\frac{2}{3}$ af Banco-Riksdalern, eller 32 skillingar Banco, borde benämnas Riksdaler curant och indelas i 48 skillingar; men Kongl. Maj:t, som ansåg tiden ej vara inne att afgöra en så många interessen rörande fråga, förklarade Sig då ej kunna bifalla Rikets Ständers begäran om räkne-enhetens bestämmande i så kallade Riksdaler curant, utan bibehöll det gamla räknesättet i Riksdaler Banco.

Uti till Kongl. Maj:t den 8 Augusti förlidet år aflåten underdånig skrifvelse hafva Rikets nu församlade Ständer gifvit tillkänna: att äfven de tagit i öfvervägande frågan om ett förändradt myntsystême, med hvad dermed eger sammanhang, och dervid haft tillfälle stadga sin öfvertygelse, att den sedermera förflutna tiden icke medfört någon hufvudsaklig förändring i de omständigheter, som vid sistförflutne Riksdag föranledde dåvarande Ständers underdåniga anmälan om olägenheterna deraf, att någon bestämd räkne-enhet för penninge-förhållandena inom Riket ej funnes; att Rikets Ständer också fullkomligt instämde i den, vid samma tillfälle yttrade, och af dagliga erfarenheten allt mer och mer bekräftade, åsigt i afseende å dessa förhållanden, hvilka måste föranleda en för allmänna penningerörelsen i så många fall menlig olikhet i begreppen om fastigheters, varors, arbetsbiträdens och fordringars uppgifna värden; att, sedan de omväxlingar och förändringar, Rikets egentliga mynt, under långliga tider, varit underkastadt, numera efter realisationens verkställighet, upphört, och detta mynt för framtiden vunnit en, efter all sannolikhet, orubblig stadga, det, i Rikets Ständers tanke, ej längre borde uppskjutas och äfven undanrödja

den omständighet i myntets benämningar, som utgjorde ett ännu qvarstående minne af fordna Ständers stridiga beslut, angående bestämmandet af detta mynts rätta värde; att Rikets Ständer dessutom, med serskildt fästadt afseende å innehållet af Kongl. Maj:ts vid sista Riksdag meddelade Nådiga svar i ämnet, föreställde sig, att de betänkligheter numera upphört, som hindrade Kongl. Maj:t att, samtidigt med ett för den större allmänheten till utseende nästan helt och hållet okändt metalliskt mynts återutgifvande, bifalla någon ändring i detta mynts gamla beräkningssätt, en förmodan, för hvilken Rikets Ständer jemväl trodde sig kunna hemta stöd af den vid förra Riksdagen utaf Kongl. Maj:t föreslagna åtgärd, den äfven Rikets Ständer då vidtogo, såsom ledande till det af Rikets Ständer åsyftade mål, att, nemligen, de nya Banco-sedlarnes valörer fastställdes på ett sätt, som medelst deras sammanfattande i Riksgälds-sedlarne motsvarande summor, underlättade bruket att begagna sistnämnde räknesätt; samt att Rikets Ständer af alla dessa anledningar nu funnit sig föranlåtne att förnya förrberörde underdåniga framställning om införande af ett ordnadt och bestämdt Mynt-systême, hvarvid Rikets Ständer ansågo, att de med ett dylikt mynt-systême afsedde stora och allmänna fördelar skulle till en hufvudsaklig del förfelas, så vida icke samma enhet fastställdes för det egentliga myntvärdet, som för det allmänna räknevärdet; och hafva Rikets Ständer, som likaledes delat de sist församlade Ständernes åsigt om fördelaktigheten af mynt- och räkne-enhetens bestämmande till ett Riksgälds-Riksdalern motsvarande värde, under benämning af Riksdaler curant, efter närmare utveckling af skälen för denna åsigt, till Kongl. Maj:ts Nådiga sanction i underdånighet anmält det nya mynt-systême, Rikets Ständer, i enlighet med berörde grunder, antagit, under anhållan derjemte, att, i händelse berörde systême i Nåder gillades, allmän Nådig Kungörelse måtte varda utfärdad, att Kronans och öfrige Publike Verks räkenskaper komme att, så fort sig göra låter, föras efter den nya mynt-enheten och benämningen, en förändring, som, enligt Rikets Ständers beslut, då äfven komme att iagttagas, i afseende på Bankens och Riksgälds-Contorets räkenskaper.

Då Kongl. Maj:t år 1835 vägrade att biträda Rikets Ständers framstälda förslag om räkne-enhetens bestämmande i Riksdaler curant, grundade sig denna vägran på följande af Kongl. Maj:t uppgifna skäl, nemligen: att Rikets Ständer till dåvarande tid fortfarit att fastställa beräkningarne af Statens utgifter och inkomster uti den sedan år 1804 brukliga räkne-enheten, Riksdaler Banco; att en hastig förändring i detta hänseende skulle åstadkomma oreda i enskilda afhandlingar, men att deremot bibehållandet af det, som redan funnes och genom bruket vore befästadt, icke kunde på något sätt dertill föranleda, hvadan Kongl. Maj:t ansåg tiden då ej vara

inne, att afgöra en fråga, som vidrörde så många intressen och som egentligen var idéel.

Dessa skäl och omständigheter hafva sedermera undergått föga förändring; och Kongl. Maj:t, som är öfvertygad, att täta omväxlingar i ett lands penningeväsende, likasom i dess yttre politik, dess inre förvaltning och dess lagstiftning, förlama Nationens kraft och tära på dess lifstråd, finner Sig i följd häraf pligtig, för vården af det allmännas väl, att än vidare uppskjuta Sitt samtycke till den förändring af Rikets mynt-enhet, hvarom Rikets Ständer ånyo väckt fråga, och bibehåller alltså det gamla, genom lagarne om myntbestämningen och om Rikets Ständers Bank af den 1 Mars 1830 bekräftade sättet att räkna i Riksdaler Banco. Då Kongl. Maj:t nu meddelar Rikets Ständer detta Sitt beslut, har Kongl. Maj:t tillika velat gifva Rikets Ständer tillkänna, att Kongl. Maj:t anser en förändring af mynt-enheten lämpligast ega rum liktidigt med förnyade, enkla, bestämda och lätt verkställbara lagar och stadgar, i afseende på uppbörden af allmänna skatterna samt hvad dermed har gemenskap och hvartill jemväl bör räknas skattebidragens förenkling till antal och benämningar; åtgärder, hvilka alla tillhöra ett väl ordnadt Finance-systême.

Under förväntan, att Rikets Ständer vid nästkommande Riksdag skola, medelst af dem, gemensamt med Kongl. Maj:t, vidtagande åtgärder, fremja möjligheten att hinna ett sådant allmänt önskadt mål, hyser Kongl. Maj:t äfven den förhoppning, att Dess Nådiga afsigter i detta fall skola röna framgång, så vida det lyckas Kongl. Maj:t att bibehålla ett fortfarande fredslugn.

Kongl. Maj:t förblifver med all Kongl. Nåd och Ynnest Rikets Ständer städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 24 Maj 1841.

Närvarande:

Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Törnebladh;*
Stats-Råden:
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,

Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner*
samt Friherre *Staël von Holstein.*

Tillförordnade Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård* anmälde ånyo Rikets Ständers under den 8:de Augusti förlidet år aflåtna, den 5:te derpåföljde September inför Kongl. Maj:t i Stats-Rådet föredragna och i Protocollet för samma dag införda underdåniga skrifvelse, rörande ett förändradt mynt-systême, samt hemställde i underdånighet, det Kongl. Maj:t nu måtte täckas till slutligt afgörande företaga ifrågavarande ärende, hvars pröfning hittills blifvit af Kongl. Maj:t uppskjuten.

Efter lemnad upplysning om hufvudsakliga innehållet af samtlige till förevarande ämne hörande handlingar och deribland af Kongl. Maj:ts den 6 April 1835 till Rikets då församlade Ständer aflåtna Nådiga svar på deras underdåniga skrifvelse af den 27:de October 1834, angående räkne-enhetens bestämmande till En Riksdaler curant, anförde tillförordnade Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård* i underdånighet, att vid den tidpunkt, då 1830 års myntbestämning tillvägabragtes, måhända varit önskligt, att, i samband med de förändringar, Rikets myntförhållanden i allmänhet undergingo, en, efter mångårig vana och i penninge-transactioner antaget bruk lämpad, gemensam mynt- och räkne-enhet blifvit införd; att då likväl Kongl. Maj:t funnit godt att i 1830 och 1835 årens myntordningar bibehålla silfver-riksdalern såsom Rikets mynt-enhet samt år 1835 vägrat biträda Rikets Ständers beslut om afskaffandet af räknesättet i Riksdaler Banco, det numera kunde synas tvifvelagtigt, huruvida, sedan realisationen blifvit under sådana förhållanden verkställd och allmänheten nyligen hunnit blifva bekant med silfvermyntets reduction till Banco eller Riksgäld, något serdeles gagn vore att skörda af en ny jemkning i Rikets myntvärde, hvarigenom dessutom icke någon verkligt genomgripande förbättring åstadkommes; — att om ock, såsom grundsats borde erkännas, att en *låg* mynt-enhet kan i många hänseenden och synnerligen i ett land med ringa rörelse-capital vara för det allmänna fördelagtigt, man dock icke torde bestrida, att mynt-enhetens nedsättande måste, åtminstone för någon tid, märkbart inverka på dagsverks- och arbets-löner, samt i förhållande dertill jemväl på en del varuvärden: att således, ehuru mängden af consumenter till eget gagn eftersträfvar införandet af en dylik låg mynt-enhet, massan af arbetande och producenter dock är af motsatt tanke; samt ändtligen, att, om en förändring i mynt-systêmet skulle ega rum, decimal-räkningen syntes, efter tillförordnade Departements-Chefens tanka,

företrädesvis böra antagas och mynt-enhetens under-afdelningar härefter rättas.

På grund häraf och då för öfrigt det vore anledning förmoda, att sistberörde åsigt förr eller senare skulle äfven hos Rikets Ständer göra sig gällande, i hvilket fall de med mynt-enhetens förändring förenade mångfaldiga besvär, omgångar och kostnader, i afseende på så väl uppställningen och omslutandet af Kronans, Allmänna verks och en mängd enskildes räkenskaper, afhandlingar m. m., som utgifvandet af nya Banks- och Privat-Banks-sedlar, vore att betragta såsom frugtlöst använda eller förspillda; tillstyrkte i underdånighet tillförordnade Departements-Chefen, att Kongl. Maj:t måtte täckas ytterligare uppskjuta Sitt samtycke till mynt-enhetens förändrande och följagtligen än vidare bibehålla det gamla räknesättet i Riksdaler Banco, samt att Kongl. Maj:t, oberoende af denna fråga, ville framdeles taga i Nådigt öfvervägande, hvad förändring af prageln å kopparmyntet och de mindre silfvermynten må, till förekommande af förfalskning, vara af nöden.

Stats-Rådet Friherre *Staël von Holstein,* yttrade i underdånighet:

"Kongl. Maj:ts vägran att bifalla Rikets sist församlade Ständers framställning i nu förevarande ämne finnes hufvudsakligen grundad å farhåga, att den af Rikets Ständer äskade bestämmelsen kunde menligt inverka å den då nydanade realisationens bestånd, och antyder derjemte, att vid förhållanden, då en sådan farhåga ej vidare egde rum, Rikets Ständers önskan kunde uppfyllas. Numera äro förhållandena sådane, att all fara i berörde hänseende måste anses hafva för alltid upphört och derigenom också undanröjt det egentliga hindret för bifall till Rikets Ständers anhållan. På myntets värde kan mynt-enhets-bestämmelsen icke ega ringaste inflytande, efter som en viss bestämd myckenhet silfver med bestämd halt städse eger samma värde, ehvad densamma, slagen till mynt, benämnes En Riksdaler Specie, 2 $\frac{2}{3}$ Riksdaler Banco, eller Fyra Riksdaler curant. Af mynt-enhetens antagande till en fjerdedels Riksdaler Specie med benämningen En Riksdaler curant, och hvad i öfrigt dermed har sammanhang, kan ej uppstå någon olägenhet, om icke i ringare mon för decimal-räkningens införande i alla delar. Väl torde den anmärkning hafva blifvit eller blifva gjord, att det framdeles skulle heta, att skatter och aflöningar m. m. utginge till belopp i Riksdalertal, hälften högre än förut, men den, som eger tillräckligt arithmetiskt begrepp, att kunna uppfatta betydelsen af millioner och tusental, skulle, om mynt-enheten bestämdes till En Riksdaler curant, jemväl förstå, att En och en half million Riksdaler curant, ej vore ett öre mer, än En Million Riksdaler Banco. För Mynt-systêmets fullständighet erfordras en mynt-enhet, befintlig i verkligheten och i represen-

tativ. Mynt-enhetens bestämmande till högt värde kan blifva af menligt inflytande, serdeles om i benämningen bibehålles något af det förut existerande, eftersom daglöner och betalning i många hänseenden måhända fordrades till samma numeraire af mynt-enheten, som förr, utan agtgifvande å det förändrade värdet och sålunda åstadkom en obehörig prisstegring. Af sådan orsak vore det ej välbetänkt att bestämma mynt-enheten till En Riksdaler Specie; och då daglöner såväl som prisen i daglig handel och vandel i allmänhet beräknas i Riksdaler Riksgälds-sedlar, synes det icke eller lämpligt att bestämma mynt-enheten till En Riksdaler Banco. En sådan mynt-enhet finnes dessutom ej hvarken i verkligheten eller i representativ. Bibehållandet af flere myntbenämningar, såsom nu är händelsen med Specie Banco och Riksgälds-sedlar, måste vara olämpligt och den sistnämnde är det serskildt af skäl, att sådana sedlar ej vidare utgifvas och snart torde helt och hållet försvinna utur allmänna rörelsen. Men då beräkningen i Riksgälds-sedlar allmänt följes i handel och räkning enskildte personer emellan; då vid sådant förhållande mynt-enhetens bestämmande till lika silfvervärde, som nu motsvarar En Riksdaler Riksgälds, men, under benämningen curant, följagtligen skulle verka ringa eller ingen rubbning vid uppgörandet af enskildta transactioner; då, i sammanhang med realisationen, vissa de nya sedlarnes valeurer likasom silfvermyntet blifvit, de förre antagne och det senare utmyntadt med beräkning att motsvara, eller kunna delas med En Riksdaler Riksgälds eller curant; då den äskade förändringen skulle i många fall leda till förenkling och följagtligen jemväl till förbättring; och då också Rikets Ständer vid två efter hvarandra följande Riksdagar uttryckt enahanda önskan, tillstyrker jag, för min del, underdånigst att Kongl. Maj:t må till Rikets Ständers omförmälde hemställan lemna Nådigt bifall, så att hvad Rikets Ständer för deras del antagit, i afseende å allmänna räkningssättet i handel och vandel, samt vid bokföring, silfvermyntets utmyntning, skrot och korn samt kopparmynts-sorterne jemte utmyntningen deraf, varder af Kongl. Maj:t i Nåder gilladt och godkändt, med förklarande, att Rikets Ständer följagtligen ega meddela de föreskrifter, som, deraf föranledde, kunna på dem ankomma; men enär, innan förändringen kan i afseende å debitering af Krono-utskylder och andra allmänna afgifter, sättet att föra Kronans räkenskaper, vexelkursens noterande, böters beräkning och förvandling m. m., äfvensom förändrad prägel å silfver- och kopparmyntet, befordras till verkställighet, och genom Kungörelse anbefallas till efterlefnad, åtskillige upplysningar från serskildta embetsmyndigheter måste infordras och flere omständigheter tagas i noggrannt öfvervägande, hvilket allt medför tidsutdrägt, tillstyrker jag i underdånighet, att Kongl. Maj:t täcktes uti Dess

svar till Rikets Ständer förklara, att den sålunda i frågan om mynt-systêmet beslutade förändring komme att bringas till verkställighet, så fort sig göra låter, men senast före nästa Riksdag."

Stats-Rådet Grefve *Mörner* instämde i tillförordnade Departements-Chefens, Stats-Rådet *af Wingårds* underdåniga tillstyrkande.

Stats-Rådet *Grubbe* förenade sig i det af Stats-Rådet Friherre *Staël von Holstein* afgifna underdåniga yttrande.

Stats-Rådet *Ihre* biträdde åter tillförordnade Departements-Chefens mening.

Stats-Rådet *Fåhræus* anförde i underdånighet:

"I likhet med hvad, vid underdånig föredragning af Rikets Ständers vid sistförflutne Riksmöte i ämnet afgifna enahanda förslag, Kongl. Maj:ts dåvarande Stats-Råd sig yttrat, instämmer jag uti Rikets Ständers åsigt om fördelarne af det föreslagne förenklade mynt-systêmet, genom hvars antagande Banco-räkningen skulle komma att försvinna och dermed ock den olikhet i begreppen om egendoms- och arbets-värden, som vid nu bestående förhållanden icke kan undgå att verka menligt för den allmänna penninge-rörelsen. I betragtande jemväl af det kända förhållande, att bland allmogen och andra mindre räkne-vande medborgare-classer, Riksgälds-räkningen eller det med den föreslagna mynt-enheten öfverensstämmande räknevärde, förut är allmänneligen gängse, anser jag i detta hänseende någon betänklighet destomindre förekomma emot det ifrågavarande mynt-systêmets befordrande till verkställighet, som den större allmänheten alltså i sjelfva verket ej skulle erfara någon annan förändring häraf, än myntets utbytta namn från *Riksgälds-sedlar* till *curant;* och då den vid sista Riksdag af Kongl. Maj:t föreslagna och af Rikets Ständer vidtagne åtgärd, hvarigenom de nya Banco-sedlarnes valeurer fastställts till Riksgälds-sedlarne motsvarande jemna summor, underlättat bruket af det sistnämnda räknesättet, samt allmänheten tillräckligen hunnit vänjas vid de nya silfvermynt-värdena, håller jag före, att ej mindre i följd häraf, än af den trygghet om realisationens bestånd, som erfarenheten mer och mer befästat, omständigheterne nu *mera* än vid föregående Riksdag, lämpa sig till förslagets antagande. Med hänsigt härtill och under åberopande för öfrigt af de skäl, som Stats-Rådet, Friherre *Staël von Holstein* anfört, tillstyrker jag i underdånighet Kongl. Maj:ts Nådiga sanction å Rikets Ständers nu förevarande underdåniga förslag, med de vilkor, som bemälde Stats-Råd jemväl i underdånighet föreslagit.

Stats-Rådet Herr Friherre *Lagerbjelke* och Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Törnebladh* voro af samma tanka, som tillförordnade Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård.*

Kongl. Maj:t täcktes i Nåder förklara, att de skäl och omständigheter, på hvilka Kongl. Maj:t grundat Sin vägran att biträda Rikets Ständers år 1835 vidtagne beslut, angående mynt-enheten, sedermera undergått föga förändring; och då Kongl. Maj:t vore öfvertygad, att täta omvexlingar i ett lands penningeväsende, likasom i dess yttre politik, dess inre förvaltning och dess lagstiftning, förlama nationens kraft och tära på dess lifstråd, funne Kongl. Maj:t alltså Sig pligtig, för vården af det allmännas väl, att än vidare uppskjuta Sitt samtycke till den förändring af Rikets mynt-enhet, hvarom Rikets Ständer ånyo väckt fråga, i följd hvaraf Kongl. Maj:t bibehölle det gamla, genom Lagarne om myntbestämningen och om Rikets Ständers Bank af den 1 Mars 1830, bekräftade sättet att räkna i Riksdaler Banco.

Då Kongl. Maj:t nu meddelade Rikets Ständer detta Sitt beslut, ville Kongl. Maj:t tillika gifva Rikets Ständer tillkänna, att Kongl. Maj:t ansåge en förändring af mynt-enheten lämpligast ega rum liktidigt med förnyade, enkla, bestämda och lätt verkställbara lagar och stadgar, i afseende på uppbörden af allmänna skatterna samt hvad dermed har gemenskap, och hvartill jemväl bör räknas skattebidragens förenkling till antal och benämningar: åtgärder, hvilka alla tillhörde ett väl ordnadt Finance-systême.

Under förväntan, att Rikets Ständer vid nästkommande Riksdag skola medelst af dem, gemensamt med Kongl. Maj:t, vidtagande åtgärder, fremja möjligheten att hinna ett sådant allmänt önskadt mål, hyste Kongl. Maj:t äfven förhoppning, att Kongl. Maj:ts Nådiga afsigter i detta fall skola röna framgång, så vida det lyckas Kongl. Maj:t att bibehålla ett fortfarande fredslugn.

En, i öfverensstämmelse med denna förklaring, affattad skrifvelse skulle, såsom svar till Rikets Ständer, under denna dag expedieras.

Ex protocollo,

Nils af Zellén.

STOCKHOLM. Tryckt hos *A. G. Hellsten*, 1841.

N:o 115.

Ank. till Exp. Utsk. den 13 Juni 1841, kl. 12 midd.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, i anledning af väckt fråga om beredande af passande local för Riks-Archivet samt för uppställandet af Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Academiens samlingar; Gifven Stockholms Slott den 8 Juni 1841.

Hos Kongl. Maj:t hafva Rikets Ständer i underdånighet anmält, att sedan, med anledning af väckt fråga om beredande af passande local för Riks-Archivet, Rikets Ständer funnit det, uti deras underdåniga skrifvelse den 2 Maj sistlidne år, uppgifne förslag om upplåtandet åt Riks-Archivet af det af Sundhets-Collegium med Fält-Läkare-Contoret begagnade hus, på grund af deremot förekomne betänkligheter, böra förfalla, de deremot trott det hus, som af Riksgälds-Contoret för närvarande begagnas, kunna, i anseende tilldess fristående läge samt den mängd större rum, det samma innehåller, blifva för Riks-Archivet både ändamålsenligt och tillräckligt, och sannolikt jemväl, i saknad af annan tjenlig local, lemna utrymme för uppställande af Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Academiens samlingar, samt att de fördenskull medgifvit, att berörde hus må till Riks-Archiv upplåtas, i ändamål jemväl att i mon af utrymme och behof derstädes förvara Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Academiens samlingar, emot det att Sundhets-Collegii hus öfverlemnas i utbyte till Riksgälds-Contoret, samt att under förutsättning, att Kongl. Maj:t täcktes i Nåder bifalla Nummer-Lotteriets upphörande, denna Inrättnings hus användes till inrymmande af Sundhets-Collegium och Fält-Läkare-Contoret; med anmälan hvarom Rikets Ständer jemväl i underdånighet tillkännagifvit deras beslut, att till bestridande af Riks-Archivets flyttning och nödig inredning för detsamma af Riksgälds-Contorets nuvarande local, en summa af FemTusende Riksdaler Banco må ställas till Kongl. Maj:ts disposition, att i mon af behofvet från Riksgälds-Contoret requireras, med iagttagande, att den del af anslaget, som icke erfordras, varder Stats-verket reserverad; äfvensom att dessutom EttTusende Riksdaler må på samma sätt af Kongl. Maj:t i Nåder dispone-

ras i och för aptering af de lägenheter, som uti Riksgälds-Contorets hus kunna komma att upplåtas för Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Academien.

Hvad Rikets Ständer sålunda i underdånighet hemställt, har Kongl. Maj:t i Nådigt öfvervägande tagit, och funnit godt förklara Sig dertill vilja i Nåder lemna bifall, såvida nödiga medel varda anvisade till reparation af det hittills åt Nummer-Lotteriet upplåtne hus och dess apterande för det nu dermed afsedda ändamål.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

S. Grubbe.

Utdrag af Protocollet öfver Ecclesiastik-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet på Stockholms Slott den 8 Juni 1841.

Närvarande:

Hans Excellence, Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Törnebladh;*
Stats-Råden:
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner,*
Friherre *Stael von Holstein.*

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Stats-Rådet och tillförordnade Chefen för Ecclesiastik-Departementet *Grubbe,* uppläste ett förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse till Rikets Ständers Stats-Utskott, rörande frågan om beredande af lämplig local för Riks-Archivet; och täcktes Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets samtelige Ledamöters underdåniga tillstyrkan, berörde förslag gilla, och befalla, att Nådig skrifvelse, i öfverensstämmelse dermed och sådan den finnes detta Protocoll bilagd, skulle till Rikets Ständers Stats-Utskott i vanlig ordning expedieras.

Ex protocollo,
M. Westmark.

N:o 116.

Ank. till Exp. Utsk. den 14 Juni 1841, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående de af dem fastställde, förnyade Instructioner för Rikets Ständers Revisorer, i hvad som rörer dessas befattning med Stats-verket samt vid granskningen af Riksgälds-Contorets tillstånd och förvaltning; Gifven Stockholms Slott den 10 Juni 1841.

Med öfverlemnande af de vid innevarande Riksdag af Rikets Ständer fastställde, förnyade Instructioner för deras Revisorer, dels i hvad som rörer desses befattning med Stats-verket och dels vid granskningen af Riksgälds-Contorets tillstånd och förvaltning, hafva Rikets Ständer uti skrifvelser af den 17 sist. April och den 26 derpåföljde Maj underdånigst anhållit, att Kongl. Maj:t måtte i Nåder låta i Svensk Författningssamling nämnde båda Instructioner kungöra, samt, hvad den förra af dem beträffar, i öfverensstämmelse med Grundlagens stadganden, utfärda serskildta föreskrifter, angående de åligganden, hvilka i och för revisionen af Stats-verket tillkomma vederbörande embets- och tjenstemän i Rikets förvaltande Verk. Både denna begäran och föremålet derför, så vidt det afser granskningen af Stats-verket, har Kongl. Maj:t funnit vara till form och uppställning afvikande från den ordning, som hittills blifvit vid behandlingen af likartade frågor följd; men då Riksdags-Ordningens 68 § åt Rikets Ständer tillerkänner rättigheten att för sine Revisorer utfärda den Instruction, som vid granskningen af Stats-, Banco- och Riksgälds-verken bör ländа dessa Rikets Ständers Ombud till efterrättelse; då de af Rikets Ständer nu beslutade Instructioner, jemförliga med de reglementen, Rikets Ständer för sine Fullmägtige i Banken och Riksgälds-Contoret vid hvarje Riksdag fastställa, icke innefatta några stadganden om Embetsverkens förhållande till Rikets Ständers Revisorer, och då, vidkommande serskildt Instructionen angående Stats-verkets granskning, densamma icke företer någon så väsendtlig skiljagtighet från de ordalag, Regerings-formen och Riksdags-ordningen i afseende på sistberörda granskning begagna, att anledning deraf bör hemtas att nu vid Riksdagens annalkande slut af Rikets Ständer äska en ef-

ter nämnde ordalag lämpad rättelse uti ifrågava a ıde Instructions uppställning, vill Kongl. Maj:t, utan att med ofvan omförmälda båda Instructioner taga befattning, i Nåder tillåta, att desamma må, såsom Rikets Ständer begärt, genom tryck i Svensk Författningssamling allmängöras, enär Rikets Ständer eller deras Ombud härom hos vederbörande sig anmäla.

Kongl. Maj:t anser Sig likväl böra vid detta tillfälle i Nåder förklara, att då Riksdags-ordningen innehåller de föreskrifter, Rikets Ständers Revisorer ovilkorligen ega att vid utöfningen af sitt kall iagttaga, Kongl. Maj:t alltså endast under förutsättning, att desse föreskrifter fortfarande skola ordagrant ländа Rikets Ständers Revisorer till efterrättelse, nu bifallit allmängörandet af merberörde förnyade Instructioner; varande Kongl. Maj:t sinnad att i Nåder meddela de Förvaltande Embetsverken sådane föreskrifter, angående deras åligganden i och för revisionen af Stats-verket, som med Grundlagarne öfverensstämma.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 10 Juni 1841.

Närvarande:

Hans Excellence, Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Törnebladh;*
Stats-Råden:
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner,*
Friherre *Staël von Holstein.*

T. f. Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård,* uppläste i underdånighet till justering ett, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut fattade beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse till Rikets

Stän-

Ständer, angående de af Rikets Ständer fastställde förnyade Instructioner för deras Revisorer, i hvad som rörer desses befattning med Stats-Verket, samt vid granskningen af Riksgälds-Contorets tillstånd och förvaltning.

Kongl. Maj:t behagade, jemlikt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla ofvanberörde förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, och befallte i Nåder, att i enlighet härmed Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer skulle under denna dag afgå.

Ex Protocollo,
Nils af Zellén.

N:o 117.

Ank. till Exp. Utsk. den 14 Juni 1841, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående Taxa å Expeditions-lösen i Rikets Ständers Bank, samt dertill hörande Discont-Verk och Låne-Contoir; Gifven Stockholms Slott den 10 Juni 1841.

Kongl. Maj:t, som i Nåder låtit Sig föredragas Rikets Ständers, i skrifvelse af den 26 sistlidne Maj, underdånigst gjorda anhållan, att en af dem fastställd Taxa å Expeditions-lösen i Rikets Ständers Bank samt dertill hörande Discont-Verk och Låne-Contoir, måtte varda genom allmän Kungörelse till efterlefnad utfärdad, har härvid icke kunnat lemna utan uppmärksamhet, att nämnde Taxa, som icke uteslutande angår förvaltningen af Rikets Ständers Bank, men har till ändamål att lägga vissa afgifter å den del af allmänheten, som nödgas ifrån Banken eller derunder lydande Verk begära och utlösa handlingar, sådant oagtadt icke blifvit i den ordning, Grundlagen förutsätter, till Kongl. Maj:ts Nådiga fastställelse öfverlemnad.

För att emedlertid icke, genom yrkandet af rättelse i behandlingen af detta ärende, å Sin sida gifva orsak till Riksdagens ytterligare förlängning, vill Kongl. Maj:t, då, vid föregången granskning, ofvannämnde Taxa för öfrigt icke befunnits innefatta anledning till någon erinran, alltså, med gillande deraf, låta allmän Kungörelse om ifrågavarande Expeditions-Taxa utgå, med Nådig förklaring, att densamma skall gälla till efterrättelse ifrån

och med den 1 Augusti detta år intill slutet af det år, då nästa Riksdag inträffar; förväntande Kongl. Maj:t, att Rikets då blifvande Ständer skola ånyo denna fråga i underdånighet anmäla, på det att Kongl. Maj:t må komma i tillfälle att laglikmätigt Nådig fastställelse å merberörde Taxa meddela.

Kongl. Maj:t förblifver med all Kongl. Nåd och Ynnest Rikets Ständer städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 10 Juni 1841.

Närvarande:

Hans Excellence Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Törnebladh;*
Stats-Råden:
Herr Friherre *Lagerbjelke,*
Fåhræus,
af Wingård,
Ihre,
Grubbe,
Grefve *Mörner*
samt Friherre *Staël von Holstein.*

Tillförordnade Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård,* uppläste i underdånighet till justering ett, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut fattade beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående Taxa å Expeditions-lösen i Rikets Ständers Bank, samt dertill hörande Discont-Verk och Låne-Contoir.

Kongl. Maj:t behagade, jemlikt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla ofvanberörde förslag, sådant det finnes Protocollet bilagdt, och befallte i Nåder, att i enlighet härmed Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer skulle under denna dag afgå.

Ex Protocollo,
Nils af Zellén.

STOCKHOLM. Tryckt hos *A. G. Hellsten,* 1841.

N:o 118.

Ank. till Exp.-Utsk. den 19 Juni 1841, kl. 2 e. m.

KONGL. MAJ:TS

Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående Numer-Lotteri-inrättningens upphörande och de dermed sammanhang egande ämnen; Gifven Stockholms Slott den 4 Juni 1841.

Uti till Kongl. Maj:t den 29 Augusti förlidet år aflåten skrifvelse, anmälde Rikets Ständer i underdånighet: att de, uppå anförde skäl, för sin del beslutit, att Kongl. Numer-Lotteriet skulle med berörde års utgång upphöra, utdelandet af nya så kallade brudgåfvor vid samma tid inställas och Brudgåfvo-fonden, efter Numer-Lotteriets indragning, öfverflyttas på Riksgälds-Contoret, hvarifrån utbetalning, i föreskrifven ordning, skulle verkställas af de brudgåfvor, som redan blifvit eller före 1840 års slut kunde blifva beviljade, samt att Rikets Ständer till den sålunda beslutade indragningen afvagtade Kongl. Maj:ts Nådiga bifall, för att derefter fatta beslut, i fråga om förflyttande på Allmänna Indragnings-Staten af de utaf Lotteri-medlen nu utgående löner, äfvensom rörande det anslag af 500 R:dr, som utgjorde ersättning till Kongl. Serafimer-Ordens-Lazarettet för öfverlåtelsen af dess Lotteri-privilegium, samt om dispositionen af Lotteri-verkets hus och öfrige tillgångar; hvarjemte Rikets Ständer i underdånighet anhöllo, att, derest omförmälde framställning vunne Nådigt bifall, Kongl. Maj:t måtte täckas om Numer-Lotteriets indragning och sättet för de afsatta brudgåfvo-vinsternas utbekommande låta allmän Kungörelse i Nåder utfärda.

Sedan Kongl. Maj:t, i anledning häraf, gifvit Rikets Ständer tillkänna, att Kongl. Maj:t vore sinnad att åt ofvannämnde beslut lemna Sin Nådiga sanction, men önskade, att Rikets Ständer dessförinnan måtte till pröfning och afgörande företaga frågan om öfverflyttning å Indragnings-Stat af de på Numer-Lotteriets Stat uppförde löner och ständiga

arfvoden, samt resultatet af sine öfverläggningar i berörde afseende hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla; så hafva Rikets Ständer, uti serskild underdånig Skrifvelse af den 18 sistledne December, till svar härå meddelat: att Rikets Ständer funnit ostridigt, det ordinarie embets- och tjenstemän samt betjening vid Numer-Lotteri-inrättningen, ehuru endast försedde med så kallade öppna bref och förordnanden samt constitutorial, likväl innehaft tjenster på Stat, vid hvilkas bibehållande de egt att trygga sig så länge de sina tjenstskyldigheter behörigen uppfyllt, och icke förverkat det dem lemnade förtroende; att, vid sådant förhållande, både rättvisa och billighet påkallade, att bemälde personer icke mera, än andre Statens ordinarie tjenstemän, hvilkas befattningar indragits, blifva beröfvade sina enligt Stat egande löneförmoner; att Rikets Ständer derföre pröfvat skäligt, att Numer-Lotteriets ordinarie embets- och tjenstemän må, vid inrättningens upphörande, å allmänna Indragnings-Staten uppföras till åtnjutande af sine uti Stat bestämda löneförmoner, med undantag endast af Secreterarens sportler, Ombudsmannens Tolf procent å indrifna balancemedel och Casseurens missräknings-penningar, samt under förbehåll, dels att ifrågavarande löne-ersättningar, uppgående, enligt af Rikets Ständer i underdånighet öfverlemnad serskild förteckning, till ett sammanräknadt belopp af 10,011 Riksdaler, skola minskas och försvinna, i den mon innehafvarne undfå af allmänna medel högre aflöningsförmoner, än de vid inrättningens indragning uppbära, dels att de Numer-Lotteriets embets- och tjenstemän, som af löner å Indragnings-Staten komma i åtnjutande, böra ombesörja den afslutning af verkets räkenskaper med flera göromål, som i och för inrättningens upplösning och slutliga utredning erfordras; att Rikets Ständer deremot, i afseende på de arfvoden, som Numer-Lotteri-Directionen egt för hvarje serskild dragning tilldela sådane extra ordinarie tjenstemän, som dervid begagnats, funnit, att desse arfvoden, ehuru de fortfarande åtnjutits af till ifrågavarande tjenstgöring antagne personer icke utgöra löne-förmoner vid ständiga på Stat uppförda tjenster, hvadan Rikets Ständer ansett bemälde extra ordinarie tjenstemän icke vara berättigade att meranämnde arfvoden å Indragnings-Stat uppbära: varande dock medgifvet, att de vid Numer-Lotteriet, mot arfvoden för hvarje dragning, anställde extra ordinarie tjenstemän och betjente må, emot skyldighet att lemna det biträde, som vid de af Inrättningens upplösning föranledda göromål erfordras, såsom gratification undfå beloppet af ett års arfvode för hvardera; att hvad beträffade en ibland Inrättningens personal

uppgifven Tryckeri-Gesäll, hvilken, enligt Rikets Ständers tanka, kunde, då så funnes nödigt, från Lotteriets tjenst afskedas, emot åtnjutande af den aflöning, hvartill uppgjordt contract honom berättigade, Rikets Ständer ansett nämnde person icke böra å Allmänna Indragnings-Staten uppföras; att Rikets Ständer funnit någon ersättning för åtnjutna ljuspenningar icke böra Numer-Lotteriets högre och lägre tjenstemanna-personal meddelas; att Rikets Ständer, som ansett de personer, hvilka för det närvarande åtnjöto fria boningsrum uti Lotteriets hus, ej ega giltiga anspråk att för berörde förmon njuta ersättning, icke kunnat en dylik ersättning bevilja; att Rikets Ständer bifallit, att den ersättning af 500 R:dr årligen, som Kongl. Seraphimer-Ordens-Lazarettet för det närvarande af Lotterimedlen åtnjöte för öfverlåtelsen af sitt Lotteri-privilegium, må, såsom ständigt fortfarande, å Ordinarie Stat bland anslagen till milda stiftelser uppföras; att hvad anginge Lotteri-inrättningens fasta egendom, uppgifven bland dess tillgångar till ett värde af minst 40,000 R:dr, pröfningen om användandet af nämnde fastighet egt rum, i sammanhang med förehafd fråga om tjenlig locals beredande för Riks-Archivet; samt slutligen att Rikets Ständer förordnat, att, förutan brudgåfvo-fonden, hvarom redan vore stadgadt, Numer-Lotteri-inrättningens alla öfriga contanta tillgångar borde, vid inrättningens upplösning, lefvereras till Riksgälds-Contoret, som äfven komme att öfvertaga vården och dispositionen af så väl Numer-Lotteri-inrättningens hus, intilldess till verkställighet kunde bringas, hvad i afseende å dess användande beslötes, som ock de inrättningen tillhörande effecter och inventarier, hvilka icke ansågos böra genom Numer-Lotteri-Directionens försorg afyttras.

Kongl. Maj:t, som, genast efter emottagandet af Rikets Ständers sistberörde underdåniga skrifvelse, i Nåder anbefallt Numer-Lotteri-Directionen att låta ifrån innevarande års början och tills vidare inställa all försäljning och dragning af lotter för detta Verks räkning, samt, derest en dylik försäljning af lotter för år 1841 redan någorstädes börjat, förständiga vederbörande att dermed upphöra och till lottsedels-innehafvarne återställa de af dem för sådant ändamål gjorda insattser, har, sedan fullständiga upplysningar, i afseende på Numer-Lotteriets föreslagna upplösning och dermed gemenskap egande ämnen numera hunnit inhemtas, denna fråga till slutlig pröfning förehaft och dervid funnit godt i Nåder förordna:

1:o att Numer-Lotteri-inrättningen skall, i öfverensstämmelse med

Rikets Ständers af Kongl. Maj:t nu gillade beslut, ifrån och med innevarande års början anses upphörd;

2:o att ifrån samma tid nämnde Inrättnings samtlige ordinarie embets- och tjenstemän må, med de undantag och förbehåll, Rikets Ständers ofvanberörde underdåniga Skrifvelse af den 18 December förlidet år innehåller, å Rikets Allmänna Indragnings-stat uppbära de löne-förmoner, hvaraf de på Numer-Lotteriets stat vid denna inrättnings upphörande varit i åtnjutande;

3:o att, på sätt Rikets Ständer jemväl medgifvit, de vid Numer-Lotteriet emot arfvoden för hvarje dragning anstälde extra ordinarie tjenstemän och betjente, må, emot skyldighet att lemna det biträde, som vid de af inrättningens upplösning föranledde göromål erfordras, af Lotteri-medlen undfå gratificationer, motsvarande hvad en hvar af dem såsom arfvode för ett år uppburit;

4:o att, då likväl desse gratificationer icke kunna anses utgöra en skälig ersättning för de extra ordinarie tjenstemän, hvilka under en följd af år varit vid Numer-Lotteriet anställde, och med billighet ej heller synes öfverensstämmande att för de personer, som tjenat Verket en längre tid, bevilja en lika proportionerad ersättning, som för dem, hvilka blott en kortare tid tjenstgjort, de bland omförmälde extra ordinarie tjenstemän, hvilka vid Numer-Lotteri-inrättningen varit anställde Tio år och deröfver, må, under förenämnde vilkor, utöfver det af Rikets Ständer bestämda belopp tilldelas förhöjda arfvodes-ersättningar för en gång, lämpade efter hvars och ens längre eller kortare tjenstetid, och hvilka ersättningar Kongl. Maj:t med ett sammanräknadt belopp af 2,650 R:dr anvisat att utgå af den serskilda, för dylika ändamål förut disponerade, tillgång, som uppkommit, i följd af Numer-Lotteri-styrelsens omsorg att förränta de till brudgåfvor afsatte vinst-medel;

5:o att, då en summa af 500 R:dr Banco årligen blifvit af Rikets Ständer på Rikets ordinarie stat uppförd såsom ständigt fortfarande anslag till ersättning åt Seraphimer-Ordens-Lazarettet för öfverlåtelsen af dess Lotteri-privilegium, detta anslag, som grundar sig på en erkänd och laglig förbindelse å statens sida, jemväl kommer att ifrån och med innevarande år ifrån Stats-verket utgå, utan att kunna i framtiden indragas eller förminskas;

6:o att, såsom en följd af Numer-Lotteri-inrättningens indragning, de densamma tillhörige contante medel, må efter utbetalning af här ofvan

van för de extra ordinarie tjenstemännen bestämda gratificationer och sedan alla för verkets utredning nu erforderlige utgifter blifvit bestridde, genom Numer-Lotteri-Directionens försorg ofördröjligen inlevereras till Rikets Ständers Riksgälds-Contor, som äfven eger att under sin vård emottaga säkerhets-handlingarne för den så kallade brudgåfvo-fondens utlånta tillgångar, och derjemte ombesörja utbetalande i föreskrifven ordning af redan beviljade brudgåfvor;

7:o att de Numer-Lotteri-inrättningen tillhörige inventarie-persedlar och effecter likaledes böra till Fullmägtiges i Riksgälds-Contoret disposition öfverlåtas; samt

8:o att, hvad slutligen beträffar den för Numer-Lotteriet begagnade fastighet, vården deraf må af bemälde Fullmägtige öfvertagas, intilldess till verkställighet kan bringas, hvad Kongl. Maj:t och Rikets Ständer om dispositionen af samma fastighet gemensamt besluta.

Jemte det Kongl. Maj:t velat om desse, i afseende på Numer-Lotteriets upphörande och deraf föranledde regleringar, vidtagne Nådiga beslut Rikets Ständer härmed underrätta, låter Kongl. Maj:t nu, jemlikt Rikets Ständers underdåniga anhållan, allmän Kungörelse, angående Numer-Lotteriets indragning samt sättet för de afsatta brudgåfvo-vinsternas utbekommande i Nåder utfärda, äfvensom serskilda verkställighets-föreskrifter i ämnet varda Numer-Lotteri-Directionen i Nåder meddelade; och Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

Johan af Wingård.

Utdrag af Protocollet öfver Finance-ärenden, hållet inför Hans Majestät Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 4 Juni 1841.

Närvarande:

H. E. Herr Justitiæ-Stats-Ministern *Törnebladh.*

Stats-Råden: *Fåhræus,*

af Wingård,

Ihre
Grubbe,
Grefve *Mörner*, och
Friherre *Stael von Holstein.*

Tillförordnade Departements-Chefen, Stats-Rådet *af Wingård* uppläste underdånigst till justering ett, enligt Kongl. Maj:ts förut meddeldta Nådiga beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående Numer-Lotteri-inrättningens upphörande och de dermed sammanhang egande ämnen; och täcktes Kongl. Maj:t, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, nyssnämnde förslag Nådigst gilla, med befallning, att skrifvelse i öfverensstämmelse dermed skulle under denna dag till Rikets Ständer affärdas.

Ex Protocollo,

Nils af Zellén.

STOCKHOLM, Elméns och Granbergs Tryckeri, 1841.

INNEHÅLLS-FÖRTECKNING

öfver Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelser och Propositioner till Rikets Ständer, åren 1840—1841, intagne i Saml. I, Afd. 1, af Bih. till Riks-Ståndens Prot.

N:o

1. Proposition, angående Statsverkets tillstånd och behof.
2. — — Calmare Läns fördelning.
3. — — Lånebidrag för uttappning af myror på Gottland.
4. Skrifvelse, angående Lönereglering för Landtstatens Tjenstemän.
5. — — ändring af Kongl. Förordningen den 19 December 1827, rörande Hemmansklyfning.
6. Proposition, angående Kronohemmanet Karlebys anslående till Kronofogde-boställe.
7. — — anslag för Folkundervisningen.
8. Skrifvelse, rörande Fattigvården.
9. — med förslag angående Sockenstämmor och Kyrko-Råd.
10. Proposition, om medel till Gevärsfabricationen vid Carlsborgs fästning.
11. Skrifvelse, angående anslag till Vatten-communicationer.
12. — — Professorskan *Lings* ansökan.
13. Proposition, angående ett Dana-arfs öfverlåtande till Malmö stads Fattig-arbetsinrättning.
14. — — anslag till Cathedral-Skolan i Lund.
15. Skrifvelse, angående anslag för en Charta öfver Skandinavien.
16. — — anslag för ett Natur-Muséum i Götheborg.
17. — — anslag för en Pharmacevtisk Läroanstalt.
18. Proposition, angående anslag för en vattenledning till Carlskrona.
19. — — 2:ne Conservations-dockor i Carlskrona.
20. Skrifvelse, med uppgift å bidrag till Barn-Skolorna.
21. — angående ytterligare anslag till Gymn. Central-Institutet.
22. — — Inqvarterings-Ordningen för Stockholm.
23. — — Inqvarterings-Förordningen utom Stockholm.
24. Proposition, om Curhus-Afgiftens fortfarande.
25. — angående Kronoparken Åsen och Ulltuna Kungsgård.
26. — — 2:ne Kronohemmans anslående till Boställen.
27. Skrifvelse, angående Skjutsväsendet.
28. Proposition, angående behaglig-tids-förlänings-spanmål vid ledigblifvande Pastorat.
29. — — Kronoängen Skinnarvrån.
30. — — undsättning i missväxt-år.
31. — — Tullafgifter för spanmål.

N:o

32. Proposition, angående grunderne för Bränvinsbränningen.
33. Skrifvelse, angående förslaget till ny Tull-taxa.
34. — — förändrad organisation å Stats-Rådet.
35. — — Communal- och Municipal-Styrelsen.
36. Proposition, angående Manufactur-Discont-fonden.
37. — — Creditivet för Svensk ull, m. m.
38. — — Stockholms Drätsel-Commissions Creditiv-rätt i Rikets Ständers Bank.
39. — — Arméns Pensions-Cassa om Creditiv-rätt i Rikets Ständers Bank.
40. — — bidrag till Strömsholms Canal.
41. Skrifvelse, angående understöd för Höganäs Stenkols-verk.
42. — — Jemtlands lindring från roteringsskyldighet.
43. — — Landt-Räntmästares befrielse från skyldighet att för Remisslage erlägga Bevillning.
44. Proposition om nedsatt ränta å Wenersborgs byggnads-lån.
45. Skrifvelse, angående eftergift å personella utskylder för afskedade soldater.
46. Proposition, angående Kongelfs upplåtande till några tomter vid Bohus fästning.
47. Skrifvelse om förlängning af afskedade Regements-Häste-Contract.
48. Proposition, angående Länsmäns ersättning för resor vid Bränvinspannors försegling.
49. — — Pension för Grefve *Adlersparres* Enka.
50. Skrifvelse, angående Låne-understöd för Söderhamn.
51. — — förslagen till Nya Lagen.
52. — — Stångjerns-smidet.
53. Svar, angående Riksdagens förlängande.
54. Skrifvelse, angående Ulltuna Kungsgårds upplåtande till ett Landtbruks-Institut.
55. — — anslag af Kronotionde till vinsäd åt Ulricæ Eleonoræ församling i Östergöthland.
56. — — Vexelundervisnings-Sällskapets rättighet till Mariæ f. d. Bränneribyggnad.
57. — — förökad Lärare-personal vid Stockholms Gymnasium.
58. — — Landshöfding *Wingårds* befrielse från räntеersättning å balance-medel.
59. Proposition, angående försäljningen af mindre Krono-lägenheter.

N:o

60. Skrifvelse, angående S:t Barthelemy.
61. — — ett Stats-Råds befattning med Riksdagsärendena.
62. — — Pension för Amiralskan *Klint*.
63. Proposition, angående utbyte af den s. k. föringen, mot anslag af Tullmedlen.
64. Skrifvelse, angående Indragnings-stat för Herrar *Grip* och *Hartmansdorff*.
65. — — Pension för Friherre *Åkerhjelm* och Grefve *Hård*.
66. — — anslag för Allmänna Ärendenas Beredning.
67. — — löneregleringen för Departements-Expeditionerne.
68. Proposition, angående förändrad Stadga för bysättning.
69. Skrifvelse, angående några Rusthålls-Numror vid Bohusläns Regemente.
70. Proposition, angående ändring i 109 § Regerings-Formen och 80 § Riksdags-Ordningen.
71. Skrifvelse, angående anläggning af en Chaussé mellan Westerås och Fahlun.
72. Proposition, angående olofliga folksamlingar.
73. — — Riksdagar hvart Tredje år.
74. — — Konungens 2:ne röster i Högsta Domstolen.
75. — — Högsta Domstolens lagförklaringar.
76. Skrifvelse, angående Tractamenten vid Syner.
77. — — val till Hemliga Utskottet.
78. — — undsättningsskuld i Westerbotten.
79. Proposition, angående Riddarholms-kyrkan.
80. Skrifvelse, angående förslags-local till Riks-Archivet och Sundhets-Collegium.
81. Proposition, angående en Styrelse för Allmänna arbeten.
82. Skrifvelse, angående Götha Canal-Bolags befrielse från bevillnings-afgift.
83. — — ändring i Södra Skånska Infanteri-Regementets rotering.
84. Proposition, angående en Pant-låne-inrättnings-Fond.
85. Skrifvelse, angående ordinarie Soldat-roteringen.
86. — — Roteringen i Skåne.
87. — — en balance vid Corrections-Inrättningen i Norrköping.
88. Proposition, angående Löne-anslag för Gästgifvare i Herjeådalen.
89. Skrifvelse, angående Lotteriets upphörande.
90. — med Längder å tillökt Båtsmans-rotering.
91. Proposition, angående en brist i anslag till Bevärings-öfningarne.

N:o		
92.	Proposition, angående	anslag till Garnizons-Regementenas mat-inrättningar.
93.	Skrifvelse, angående	rotehåll vid Uplands Regemente.
94.	— —	anslag för Cabinetts-Cassan.
95.	— —	anvisning af 500,000 R:dr af Lilla Creditivet.
96.	— —	anslag till Kammar-Collegium.
97.	— —	Westerbottens Hästjägare-Esquadrons-fond.
98.	— —	Landshöfdinge-accorder.
99.	— —	anslag för befästningar.
100.	— —	anslag för göromålen i Stats-Contoret.
101.	— —	anslag för Kongl. Theatern.
102.	— —	anslag för adjungerade Ledamöter i Götha Hof-Rätt.
103.	Proposition, angående	ändring i 87 § Regerings-Formen.
104.	Skrifvelse, angående	Lagmans-räntans upphörande.
105.	— —	Mötes-Passevolancen.
106.	Proposition, angående	ändring i 7 §. af Riks-Acten.
107.	— —	anslag för Lagberedningen.
108.	Skrifvelse, angående	Riksdagens afslutande.
109.	— —	Inqvarteringsskyldighet i Stockholm.
110.	— —	Mantals-penningarne.
111.	Proposition, angående	nedläggning af Norrtelje Gevärsfactori.
112.	Skrifvelse, angående	bristen i Bevärings-Cassan.
113.	— —	Mötes-Passevolancens upphörande.
114.	— —	ett nytt Mynt-system.
115.	— —	local för Riks-Archivet.
116.	— —	Instruction för Rikets Ständers Revisorer.
117.	— —	Taxan på Expeditions-lösen.
118.	— —	Numer-Lotteriets upphörande.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS J. A. WALIDÉN,
1841.

BIHANG

TILL

SAMTLIGE RIKS-STÅNDENS

PROTOCOLL

VID

Lagtima Riksdagen i Stockholm Åren 1840 och 1841.

FÖRSTA SAMLINGEN.

2dra Afdelningen:

Berättelse om hvad sig i Rikets Styrelse tilldragit, sedan nästföregående Riksdag, jemte de af Kongl. Maj:t uppå Riks-Salen hållna tal samt Kongl. Maj:ts nådiga Svar uppå de af Rikets Ständer gjorda underdåniga framställningar och förslag.

Kongl. Maj:ts Tal

till Rikets Ständer på Riksſalen, wid Riksdagens öppnande den 25 Januarii 1840.

Wälborne, Ädle och Wälbördige, Ärewördige, Wördige, Wällärde Äreborne, Förſtändige, Wälaktade, Hederwärde och Redlige,

Gode Herrar och Swenſke Män!

Trettio år äro förflutne, ſedan Swerige, nedböjdt af motgångar, hwilka äro tecknade i folkens tideböcker, wände ſina blickar till de män, ſom troddes äga kraft, att ej blott återupplyfta Staten, men återſkänka denſamma det rum, den för ett tidſkifte förlorat.

För att wara rättwis och redligt tjena Foſterlandet, må hwar och en i minnet återkalla, hwad detſammas häfder förtälja. Då wi läſe dem för ſednaſte halftannat århundrade, ſkole wi upphemta nyttiga lärdomar.

När Konung CARL XIII ſamtyckte, att öfwertaga Riksſtyrelſens börda, räddade Han ſpillrorna af Sitt Fädernesland och förekom deß fullkomliga undergång. Den fred, ſom wanns med ſå ſtora uppoffringar af folk och ſkatter, blef föga waraktig. Efter twänne års förlopp,

wille en fruktanswärd makt sträcka sitt wälde äfwen öfwer denna del af Norden. CARL XIII afböjde ett dylikt öfwerherrskap. Nationens olyckor och Hans egna pligter föreskrefwo icke blott Honom, men Hans regering ett sådant handlingsätt. Utan härar, utan wapen-förråd, utan egna penninge-tillgångar, utan ett för tidernas swåra kraf ordnadt krigswäsende, men stark af Försynens hägnande skydd, lifwade Han genom Sin wägran modet hos Sweriges återstående befolkning.

Upptagen till Son af denna Konung, arftagare af Hans rättigheter, den främste bland Nationens förswarare, har Jag följt Hans statskonst, hwilken är så nära förbunden med Brödra-Rikenas fortlefwande bestånd. Genom denna statskonst, redligt tillämpad, och för hwilken Rikets Ständer, år 1815, samfäldt tackade Konungen och Mig, har Halfön, under ett fjerdedels århundrade, njutit lugn och trefnad. Wår förnämsta utförselswara, jernet, har stigit till fördubbladt wärde, och högst betydliga, ännu oanwända, tillgångar hafwa blifwit skapade. En öfwersigt deraf skall blifwa Eder förelagd. I skolen der med tillfredsställelse inhemta, att Wår penningeställning tillåter Oß bestrida alla stats-utgifter, utan att äska någon tillökning i Bewillningen. I skolen äfwen der finna möjligheten att widtaga en nedsättning af skatterna, hwaraf många sedan längre tider tyngt jordbruket. I skolen slutligen, genom en öfwersigt af de från 1810 till år 1837 i Swerige utförda allmänna arbeten, förwißa Eder, att deßas kostnad uppgår till en summa af mer än femton och en half millioner Riksdaler Bancomynt, oaktadt åtskilliga, jorden tryckande, bördor blifwit lindrade.

Alla deßa fördelar äro frukten af det inre och yttre fredslugn, hwarmed Försynen Oß wälsignat. Att störa deßa goda förhållanden, wore att på samma gång sätta Fäderneslandets wälfärd i fråga; att blottställa sig för äfwentyrliga och widtutseende strider. Det wore ändt-

ligen, att bryta samhällsedens heliga band och samla oberäkneliga olyckor öfwer Fosterlandet.

Folkunderwisningen har warit föremål för en omsorgsfull uppmärksamhet från Regeringens och Presterskapets sida. Af 1009 Sockneskolor och 377 ambulatoriska Skoläärare, som i riket föresinnas, hafwa trefjerdedelar tillkommit efter år 1811. Presterskapets och ädle menniskowänners förenade nit för deßa angelägenheter fordrar Min erkänsla. Jag påräknar Rikets Ständers medwerkan, att kunna ytterligare förse tolfhundrade socknar med dylika inrättningar, hwilka äro af så wäsendtlig wigt för den christliga och medborgerliga bildningen, för det allmännas och enskildtas gagn och ära.

Upphäfwandet af de Besparingsförråder, som warit bestämda att mildra de tryckande följderna af mißwäxtår, har förorsakat Regeringen bekymmer, hwilka warit mindre uppskattade, än de förtjenat. I skolen utan twifwel nu erkänna den åsigt, att deßa omsorger framgent böra delas af de båda Statsmakterna. I afsigt att skydda Folket för en af deßa olyckor, som lätteligen kunna afwändas, skall Eder meddelas ett förslag, som pligten ålägger en förutseende Styrelse. Sedan långliga tider hafwa Halföns innebyggare warit hemsökte af mißwäxtår, hwilka twungit dem, att utifrån hemta en näring, som war dem af fädernejorden förwägrad.

Trollhätte-Canal, hwars dimensioner warit inskränktare, än de af Götha Canal, och som derigenom försvårat segelfarten emellan Nordsjön och Östersjön, skall erhålla lika djup och lika bredd med Götha Canal. De arbeten, som i detta hänseende, år 1838, blifwit började, hafwa framskridit i en mån, som inger förhoppning, att denna, för handeln och sjöfarten så wigtiga, farled bör inom fyra eller sednast fem års förlopp wara fullbordad.

Krigshären, outtröttlig och ständigt beredd att gå dit pligtens och ärans bud kalla, fortfar att lyda denna röst, då den skyndar hwarthelst fädernejorden fordrar deß armar och hwarest fråga är att gagna fosterlandet. Af den öfwersigt, som skall blifwa Eder förelagd, skolen I inhemta och wärdera, hwad Wår fosterländska här äfwen i detta hänseende utfört.

Förslag till förändringar af Wår Representation hafwa, sedan en följd af år, blifwit yrkade, och före upplösandet af sednaste Riksmöte blefwo till Mig petitioner ingifna, med anhållan, att Jag wille bereda en förändrad form åt Wår Stats-författning. Wår grundlag bestämmer sjelf den ordning, uti hwilken förändringar i densamma skola utföras, och, under iakttagande deraf, kan Nationen med trygghet förwänta, att de förslag, hwilka i detta hänseende kunna af Rikets Ständer warda framburne, skola af Mig öfwerwägas med all den sorgfällighet, som pröfningen af ett så wigtigt ämne påkallar. Allt, som kan befästa Fädernes-landets sällhet och lugn, skall blifwa föremål för Mitt skärskådande och Min odelade omtanka. Med ett ord: hwad som är utförbart och nyttigt, skall af Mig aldrig lemnas utan afseende.

Det lärer ej undfalla Eder af hwilken wigt det är, att bereda åt Rikets högsta lagskipning det oberoende, som för densamma är så wäsendtligt. Fri uti sin uppfattning, bör Domaren lemnas ostörd i sina undersökningar. Lagens bokstaf och hans samwete skola hos honom motwerka hwarje fruktan för tadel, hwarje behof af bifall. Den föregående proposition, uti hwilken Jag afsäger Mig Ordförandeskapet och de twänne röster i Rikets Högsta Domstol, hwilka af grundlagen Mig tilläggas, skall till Eder förnyas. Domare och målsägande böra deruti finna en ömsesidig säkerhet.

Nära fem år äro förflutna, sedan Jag såg Eder, Gode Herrar och Swenske Män, församlade omkring Min Thron. Då I åtskiljdens,

trodde man sig äga anledning förese Edert åter snara sammankallande, till följd af en då befarad brist uti Riksgälds-kontorets intägter. I stället för en dylik brist, utwisar nämde Werk ett betydligt öfwerskott å deß inkomst-stat.

Den Högste, som uti Sin outransakeliga wishet fördelar åt Folken lyckliga och pröfwande skiften, har sändt Oß de ena som de andra. Stränga wintrar hafwa ökat de lidanden, för hwilka swaga skördar hotat oß blottställa. Dylika olyckor äro bland de warningar, som af Försynen lemnas åt Folken, då de, under en längre waraktighet af lycka, tro sig kunna anse densamma som en rättighet, utan att eftersinna den högre hänwisning, som warnar mot dylika willfarelser. Emedlertid blef pröfningen, Försynen ware prisad! icke lång, och erbjöd jemwäl ett rörande och skönt skådespel. De händer, som af nöden framräcktes, fylldes af wälgörenheten. Sålunda hafwa Wi, under motgångens dagar, samfäldt burit bekymren, gemensamt delat Wårt bröd åt de hungrige. Wi hafwe täflat att kläda de behöfwande och understödja dem, hwilkas boningar sköflades af lågorna, när, för att öka måttet af Wåra sorger, äfwen elden förenat sina härjningar med winterkylans stränghet. Denna gemensamhet i lidanden och i ansträngningar att dem lindra, är en ny länk i kedjan af inbördes förbindelser.

Lyckligare år och skickelser, gåfwor af samma Försyn, hwars godhet är lika, ehwad gladt eller sorgligt må träffa Oß, hafwa följt pröfningens dagar, och äro nu ett nytt föremål för Wår tacksamhet.

Med de fördelar, som böra uppkomma af folkökningens tillwäxt, må wi söka bewara Oß för de i alla land dermed förenade följder: pauperismen och lösdrifweriet. Förslag till Polis- och Skydds-författningar i detta hänseende skola blifwa Eder förelagde. Omtankan för det allmännas lugn, för allas säkerhet, skall härwid leda Edra öfwerläggningar.

Innan Jag nedstiger i den grift, dit sex och sjuttio år, tillbragta på denna jord, föra Mig, efter att hafwa öfwerwunnit så många swårigheter och besegrat så många hinder, bör Jag säga Eder ännu en gång: "Förstån Eder Regering", och för Eder upprepa, hwad Jag yttrade den 5 November 1810, wid beswärjandet af de Mig förelagda Grundlagar och innan Jag ännu emottagit Riks-Ståndens eder:

"Freden är det enda ärorika mål för en wis och upplyst Regering. Det är icke en Stats widd, som utgör deß styrka och deß sjelfständighet; det är deß lagar, deß handel, deß arbetsflit och framför allt deß National-anda".

Deßa ord, Jag erinrar Mig det, blefwo med allmänt bifall upptagne. Tidens då ryktbare Man lät Swerige erfara hela tyngden af sin storhet, sin makt. Ett Freds-ombud sökte befästa hans inflytelse, smickrande de ene, hotande de andra. Han fordrade af Oß en krigsförklaring emot Stora Britannien. Sweriges ställning wäckte hos Mig bekymmer, aldrig fruktan. Min själ lyfte sig till jemnhöjd med de faror, som Eder omgåfwo. Åsidosättande Min böjelse för lugnet i det ögonblick, då Folkets röst kallade Mig, ingick Jag förbindelsen att rycka Eder undan den wådliga belägenhet, i hwilken I Eder befunnen, och denna förbindelse beseglades i Min föreställning af en inre röst, som syntes Mig en ingifwelse från Himmelen. Jag har lyckats tjena Eder, utan att tillegna Mig Edert språk. Menskligheten, hwilket manar äfwen den enskildte, att gagna sin like, föreskref lagen af Mina nya pligter. Den är i hela Mitt wäsen tecknad med eldsdrag. Min kännedom af Edra seder, Edra National-dygder, Edra behof, Edra förirringar, är hemtad från Edra häfder. Den lefwer i de wunna framgångar och i de minnen Jag lemnar wid Min bortgång. Se der Min högsta ära. Deßa minnen utgöras af Eder bibehållna frihet, den Jag ber Gud åt Eder fortfarande bewara; af den förkofran, Jag wid Min hitkomst icke fann; af öppnade

Canaler, af floders och strömmars ökade farbarhet; af nya wäganläggningar och hamnbyggnader; af fästen som höja sig; af Edra wapenförråd och arsenaler; en krigshär af mer än hundratusen man, som utgöres ej af föråldrade män och barn, men af veteraner och ynglingar; ett kustförswar af nära 250 kanonslupar och jollar, samt stora Flottans tillökning genom nybyggda linie-skepp och fregatter; ett åkerbruk, som årligen förbättras; en industri, som lemnar mer än fördubblad tillwerkning i flera wigtiga manufaktur-grenar; af utplånandet utaf Eder hela utländska gäld och största delen af den inhemska; en årlig ränte-inkomst för Banken förökad från 248,000 Riksdaler till omkring 700,000 Riksdaler Bankomynt, grundad på säkra fordringar; Tull-inkomsterna inemot tredubblade, under det införsels- och utförsels-afgifterna warit nedsatte; en folkmängd, närmande sig Sweriges och Finlands sammanräknade, innan sistnämde land blef från Swerige afsöndradt, det will säga, mer än en fjerdedels högre befolkning, än Jag fann wid Min ankomst. Jag nämner ej hwad som bör synas ännu mer förwånande: föreningen med ett Folk, som sedan de äldsta tider af Eder historia warit nästan oafbrutet i ett med Eder stridigt förhållande.

Gud, som hör Mig! Gud som Jag anropar för Eder fortfarande lycka, kämner den brinnande önskan Jag närt, att bereda Eder sällhet. Om jag deruti ej kunnat fullkomligen lyckas, underkastad menskligheten wanskliga lott, har det dock, genom Försynens Gudomliga skydd, warit Mig beskärdt, att undandraga Eder fordom öfwerhängande olyckor, att mildra lidandet och behofwen. Den Allsmäktige tillät, att mängden af de Krigare, som följde mig öfwer hafwet, för att möta utmanande anfall, återwände till hem och anförwandter, efter att hafwa medwerkat till Tysklands befrielse och Fosterlandets sjelfständighet. Denna sjelfständighet, Gode Herrar och Swenske Män, skall förblifwa orubbelig, ty I skolen wilja det med Eder Konung! Öfwerskriden aldrig de gränser som af

naturen och deß lagar blifwit Eder föreskrifne; Och om I ären twungne att öfwerträda Edra landamären, återwänden inom dem, sedan I på Edra angripare hämnats hwarje oförrätt.

Öbor på nio-tiondedelar utaf de båda Rikenas omkrets, tillhöre Wi Europas fasta land endast genom nära ofruktbara trakter. Wårt läge bestämmer Wår politik. Att önska werldens lugn och befara alla haf med wåra kölar, — se der Wår kallelse.

Alla fremmande Makter fortfara att lemna Oß bewis af deras förtroende och wänskapliga förhållanden.

Bewaren deßa förmåner, som Eder Regering åt Brödra-rikena förwärfwat. Inre förkofran och yttre sjelfständighet kunna ej befästas utan kärleken till endrägt, rättwisa och laglydnad. Jag anropar Försynen, att hos Eder ständigt widmakthålla deßa tänkesätt.

Enligt Naturens ordning snart kallad, att öfwergå till ett bättre lif, skall Jag äfwen der nedkalla Skaparens wälsignelse öfwer twänne Folk, hwilka, öfwerlemnade ensamt åt Sin egen känsla, utmärkas af så många dygder, och hwilka egnat Mig så rörande wedermälen af deras tillgifwenhet och tacksamhet.

Jag förblifwer Eder, Gode Herrar och Swenske Män, alle samteligen och hwar och en i synnerhet, med all Kongl. Nåd och Ynnest städse wälbewågen.

STOCKHOLM, 1840.
Tryckt hos P. A. Norstedt & Söner, Kongl. Boktryckare.

Berättelse,

om hwad sig i Rikets Styrelse tilldragit sedan sista Riksdag;

Gifwen Stockholms Slott å Riks-Salen den 25 Januarii 1840.

Sällan eller aldrig hafwa Swea Rikes häfder kunnat, i en oafbruten följd, framwisa ett längre, ett lyckligare, tidskifte af fred och lugn, än det af mer än ett fjerdedels århundrade, för hwilket Kongl. Maj:t och Nationens, efter fem års förlopp, ånyo församlade Ombud nu inför den Allsmägtiges thron nedlagt tacksamhetens gemensamma gärd. Hwarthelst den Nordiska halföns förenade folk wända sina blickar, utöfwer hafwen som omgifwa och fjällen som wärna dem, skola de, i måttet af en lagbunden frihet, i tryggheten af ett stadgadt oberoende, i helgden af orubbade rättigheter, i wärdet af financiella fördelar, icke finna anledning till mißgynnande jemförelser, om pröfningen är sansad, rättwis och uprigtig.

Kongl. Maj:ts förhållanden till främmande Magter lemna ingenting öfrigt att önska. Ömsesidig aktning, wänskap och förtroende utgöra deras grundwal och en tillförlitlig borgen för deras ostörda fortfarande. Kongl. Maj:t har derwid, med oaflåtlig omsorg, sökt bereda handeln och sjöfarten ökade förmåner, jemte säkerhet och trefnad, dels genom afslutandet af nya fördrag, der sådana förut ej egt rum, dels genom förnyandet, på ändamålsenligare wilkor, af andra, hwilkas begränsade tiderymd tilländalupit.

Rikets Ständers wid föregående sammanträden uttalade åsigter, rörande handelsgemenskapen emellan Swerige och Finland, hafwa erhållit en gradwis stigande tillämpning i de med Ryßland hwar efter annan ingångna Handels- och Sjöfarts-Tractater af den $\frac{23}{11}$ Juni 1834 och den $\frac{8 \text{ Maj}}{26 \text{ April}}$ 1838. I den sednare, gällande för 10 år, äro uteslutna alla tillförene i afseende å Finland iakttagna speciella bestämmelser. Men då fordna omständigheter, en uråldrig wana och ett förment oundgängligt behof af tillförsel å ena sidan, och affättningstillfällen å den andra, påkallat en nödig warsamhet wid öfwergången ifrån gamla till nya förändrade stadganden, så hafwa, förmedelst en serskild Tariff, åtskilliga af de bägge ländernas waru-artiklar blifwit bibehållna wid någon, ehuru småningom förswinnande, nedsättning i tull-afgifter intill 1844 års slut, hwarefter inga undantag till förmån för denna handel komma att ega rum.

Greklands afsöndring från Ottomaniska wäldet har fästat Regeringens uppmärksamhet på nyttan af handelsförbindelser med det nybildade Konungariket. Redan år 1834 utwexlades försäkringar om reciprocitet i afseende å hamn-umgälder, i likhet med hwad af inhemska fartyg erlägges. Denna öfwerenskommelse har blifwit stadfästad och betydligen utwidgad genom undertecknandet af en Handels- och Sjöfarts-Tractat den $\frac{4 \text{ Dec.}}{22 \text{ Nov.}}$ 1836, och en Additionnel Artikel af den $\frac{7 \text{ Aug.}}{26 \text{ Juli}}$ 1837, hwilka deßutom på förmånliga grunder bestämma alla de rättsförhållanden, som i framtiden kunna tillwägabringa en närmare beröring de bägge Staterna emellan.

Med Konungariket Hannover är, under den 16 Mars 1837, en Handels- och Sjöfarts-Tractat afslutad, enligt hwilken, emot fullkomlig jemlikhet, Swenska och Norrska fartyg äro berättigade att i Hannoverska hamnar införa waror, producerade i hwad land som helst, samt derstädes i allmänhet tillgodonjuta enahanda behandling både för skepps- och tull-umgälder samt öfriga afgifter, som inhemska fartyg och deras laddningar.

Kongl. Maj:t har likaledes haft all möda ospard att befrämja och betrygga Swenska och Norrska Sjöfarten på Italiens kuster.

Den 28 November sistlidne år, har med Kongl. Sardinska Regeringen blifwit afslutad en Handels- och Sjöfarts-Tractat, hwartill ratificationerna under loppet af innewarande månad utwexlas i Turin och som, i stöd af medgifwen reciprocitet, tillerkänner de förenade Rikenas fartyg och deras laddningar samma rättigheter och förmåner i Sardinska Staternas hamnar, som deßas egna fartyg i dem åtnjuta, äfwen då införsel sker af främmande länders produkter, hwarigenom den betydliga fördel wunnits att afgifterna blifwit med tre fjerdedelar förminskade. Härunder äro likwäl icke inbegripne säd, olive-olja och winer, införda från hamnar wid Swarta hafwet, Adriatiska och Medelhafwet till Cap Trafalgar, för hwilka warors import under Sardiniens flagga, lindrigare afgifter tills widare erläggas, än under Utländska Magters i allmänhet, hwarföre ock Kongl. Maj:t, så wida denna olikhet icke inom fyra års förlopp uphört, förbehållit sig rätt till motswarande förhöjning i tull-umgälder för nämnde artiklar, då de från samma orter på Sardinska skepp inkomma i Swenska hamnar. Genom förberörde Tractat är tillika befrielse från alla hamn- och skepps-umgälder ömsesidigt bewiljad de respective Magternas handels-fartyg, då de af sjönöd eller andra twingande orsaker föranlåtas att anlöpa hwarandras hamnar.

En med Kyrko-Staten förlidne år ingången Convention har derstädes beredt Swenska och Norrska fartyg, samt deruti intagna laddningar, lika behandling med inhemska.

Genom ömsesidig ministeriel declaration, som dock ännu icke hunnit utwexlas, äro, emot fastställd reciprocitet, Swenska och Norrska fartyg, samt af dem införda waror, tillförsäkrade enahanda rättigheter i Stor-Hertigdömet Toscanas hamnar, som egna fartyg, så wäl i afseende på tull- som öfrige umgälder.

En lika beskaffad öfwerenskommelse är jemwäl träffad med Stor-Hertigdömet Oldenburg.

Deßa jemlikhetsbestämmelser hafwa slutligen blifwit tillämpade wid de förenade Rikenas handelsförhållanden med Hamburg och Bremen.

Med Neapolitanska och Portugisiska Regeringarna äro underhandlingar inledda för samma nyttiga ändamål, och all anledning är att förmoda, det de snart skola bringas till ett lyckligt slut.

Som Civilisationens framsteg i Turkiska Riket förebåda en större liflighet i Europas handel på Levanten och friare, med tidens behof i förberörde afseende mera öfwerensstämmande, åsigter der börjat göra sig gällande; så har Kongl. Maj:t skyndat att jemwäl i denna rigtning söka förskaffa Swenska och Norrska flaggan tillfälle till en obehindrad, troligen förmånlig, täflan med främmande Nationer. Underhandlingar, syftande derhän, hafwa blifwit öpnade med Ottomaniska Porten, hwilkens härutinnan redan tillkännagifna allmänna grundsatser icke lemna något twifwelsmål om en önskad utgång.

För att i ännu aflägsnare werldstrakter gifwa en möjlig utsträckning åt de förenade Rikenas handelsintereßen, och lemna dem ett, på ingångna fördrag tryggadt tillträde till hittills mindre kända eller föga besökta affättnings-orter, hafwa underhandlingar öpnats med Brasilianska Regeringen, om uppgörandet af en Handels- och Sjöfarts-Convention, äfwensom förberedande åtgärder widtagits till ernående af samma syftemål i de fria Staterna i Södra America, och förnämligast i Venezuela, dit Kongl. Maj:t låtit affända sakkunnige personer med uppdrag att noga undersöka i hwad mån, med hwad fördel samt under hwilka former Swenska och Norrska natur- och industri-alster derstädes kunna påräkna någon betydligare afgång, samt de förenade Rikenas fartyg en lönande syßelsättning.

Till följe af flere, tid efter annan från Rikets förnämsta stapel-städer hos Kongl. Maj:t i underdånighet anförda och af Kongl. Commerce-Collegium

witsordade, klagomål öfwer upbörds- och beräknings-sättet af tull-umgälderna i Öresund, såsom i wißa delar afwikande från gällande Tractater och deri fastställda Tariffers tydliga bestämmelser, hwarigenom Swenska och Norrska Handeln och Sjöfarten lära fått widkännas både ansenliga förluster och en på handelsföretagen ofta menligt inwerkande tidsutdrägt, hafwa, till winnande af rättelse häruti, äfwensom i afseende å den dermed gemenskap ägande frågan om fyrbåkars underhåll, framställningar i Ministeriel wäg blifwit gjorda hos Kongl. Danska Regeringen. Deßa framställningar bära prägeln af den goda grannsämja, som råder emellan de bägge Magterna, och Kongl. Maj:t förwäntar, med full tillförsigt till Hans Kongl. Danska Maj:ts rättwisa och wänskapliga tänkesätt, att en, i hänseende till Sweriges geografiska läge och handelsförhållanden i allmänhet, så wigtig fråga skall, innan korrt, afgöras på ett å ömse sidor tillfredsställande sätt.

Efter inhemtad kännedom derom, att till slafhandel utrustade eller begagnade fartyg, hwilka, i kraft af 1824 års Convention med England, upbringas och prisdömmas, blifwit, wid försäljningen, å nyo inköpta och anwända till samma olofliga trafik, har, genom en Additionel Artikel, bifogad nämnde Convention, ytterligare öfwerenskommits, att så beskaffade fartyg skola, efter saksfällandet, genast sönderbrytas och de skiljda delarna sedan, hwar för sig, serskildt försäljas.

Med Franska Regeringen har äfwen, för hämmandet af denna förhatliga handel, en Tractat blifwit afslutad den 21 Maj 1836, grundad på ömsesidigt medgifwen rättighet till visitation af de bägge Nationernas handelsfartyg inom wißa bestämda farwatten.

Behofwet och förmånerna af lifligare och lättare communicationer med främmande länder, så wäl för posternas skyndsammare gång, som för en mera förtrolig gemenskap i commercielt och wetenskapligt hänseende, hafwa fästat Kongl.

Maj:ts omtanka och gifwit anledning till åtskilliga Ministeriella förhandlingar. Sålunda är underhandling om en ny Post-Convention inledd med Kongl. Preußiska Regeringen, till befrämjande af ökad hastighet i brefwäxlingen; en ordentlig ångbåtsfart inrättad emellan Götheborg och Hull, hwilken med nästkommande wår tager sin början, och hwarför omkostnaderna af Engelska Post-Werket bestridas till hälften med det Swenska; samt redan 1834, i samråd med Kongl. Danska Regeringen, en daglig paket-båtsfart tillwägabragd emellan Helsingborg och Helsingör.

Den år 1828 med Ryßland ingångna öfwerenskommelse, om ömsesidig rättighet till förbrytares och lösdrifwares återsändande, har blifwit förnyad.

Med Belgien är, genom Convention af den 21 Juli 1838, Jus detractus å ömse sidor uphäfwen, äfwensom, till afskaffandet deraf, underhandlingar öpnade med Schweitziska Edsförbundet.

Delande, i lika mått, Sin werksamhet och omwårdnad emellan Nordens Brödrariken, har Kongl. Maj:t, efter hwarje förflutet år, med ökad tillfredsställelse funnit, huru föreningsbanden slagit djupare rötter i de bägge Folkens hjertan och samfundsförhållanden. Ju mera de framskridit i bredd med hwarandra, till en gemensam utweckling af inre wälstånd och yttre anseende, ju mera har förtroendet stadgats, jemte känslan af inbördes pligter och rättigheter. Kongl. Maj:t har således lemnat Deß Nådiga bifall till Norrska Regeringens anhållan om bildandet af en Comité, sammansatt af Swenske och Norrske män, för att till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt betänkande öfwer åtskilliga dem förelagda unionella ämnen.

Kongl. Maj:t går nu att för Rikets Ständer närmare framställa de åtgärder, som i den inre Styrelsens serskilta grenar blifwit widtagna.

Religionswärden i allmänhet.

Öfwer Religionswärden, såsom den wigtigaste angelägenhet i hwarje samhälle, har Kongl. Maj:t med omsorg wakat. Med tillfredsställelse har Kongl. Maj:t inhemtat det berömliga nit, hwarmed Presterskapet i allmänhet uppfyller sina wigtiga åligganden, och hoppas af deß fortsatta bemödanden lyckliga följder för den sannt Christligt religieusa andans widare utbildande och lifwande.

Bibel-Commißionen.

Bibel-Commißionens werksamhet, ehuru afbruten genom flere Ledamöters död, har likwäl fortgått, så att öfwersättning af flere Gamla Testamentets böcker hunnit fullbordas, och blifwit från trycket utgifne.

Bibel-Sällskaperna.

Bibelsällskaperna, så wäl det allmänna i Hufwudstaden, som de enskilda i Stiften, hafwa wisat fortfarande nit för befordrandet af deras wigtiga ändamål. Folkets kärlek för det gudomliga ordet, tyckes allt mer och mer tilltaga, i samma mån som deß allmännare kännedom sprides.

Missions-Sällskaper.

För detta ändamål, utsträckt äfwen till dem, som ännu sitta i mörkrets skugga, hafwa 2:ne Mißions-Sällskap blifwit bildade, ett allmänt i Hufwudstaden, och ett enskildt i Götheborg. Den wärma, hwarmed deßa inrättningar blifwit omfattade, räknar Kongl. Maj:t till ett af tidens lyckligare tecken. Den kunskap, man will bereda andra, bewisar det höga wärde man sjelf sätter på det gudomliga ordet.

Ansökning till Presterliga lägenheter.

För ordnings winnande wid ansökningar hos Kongl. Maj:t till regala pastorater, är præscriptionstid för deßa ansökningars ingifwande bestämd. Äfwen har Kongl. Maj:t meddelat närmare bestämmelser i Kongl. Circulairet den 13 Maji 1830, rörande sättet, huru förhållas bör, då erforderligt antal sökande till Ecclesiastika beställningar sig icke anmäla.

Understöd åt trosförwandter i främmande länder.

Åtskilliga Trosförwandter i andra länder hafwa inkommit med ansökningar om understöd. Sådant har Kongl. Maj:t endast bewiljat åt den så kallade Gustaf Adolfs Stiftelsen i Tyskland, hwars föremål är att understödja nödställda Protestantiska trosförwandter inom Catholska länderne. För denna stiftelses räkning, hafwa insamlingar skett genom Collect och Stambok öfwer hela Riket.

Förbättrad religionswård för fångar.

Nya föreskrifter, åsyftande en förbättrad religionswård för fångar, hafwa blifwit utfärdade.

Förändringar med pastorater, församlingar och kyrkor.

Förändrad reglering af församlingarne i Carlskrona och Calmar har ägt rum. Wibyggerå och Wännäs socknar hafwa blifwit skilda, den förra från Nordingrå och den sednare från Umeå pastorat, kommande båda att utgöra egna församlingar. Ramsele pastorat har blifwit fördeladt i 3:ne särskilda. Åtskilliga kyrkor hafwa blifwit sammanslagna och ritningar stadfästade: 47 till nya kyrkor, 12 till utwidgade, 9 till större reparationer och förändringar, samt 29 till nya orgelwerk.

Nya Kyrkoherde- Capellans- eller Socken-Adjuncts- och Klockareboställen.

Ett Kyrkoherde-boställe har inköpts i Öfwer-Luleå pastorat; nya Capellans- eller Sockne-Adjuncts-bohl anskaffats på 12 särskilda ställen, och, på några, jord anslagits åt klockare.

Collect- och Stamboks-bref.

33 Collect- och Stamboks-bref för kyrkobyggnader hafwa blifwit bewiljade.

Presterskapets aflöning.

Genom Circulaire-Bref af den 25 November 1836, har Kongl. Maj:t meddelat närmare bestämmelser i författningarne om Löne-Conventioners ingående. 86 sådana hafwa blifwit stadfästade, såsom gällande för en tid från 25 till och med 50 år. I afseende på regleringen af Adjuncternes lönewilkor, har Kongl Maj:t, i enlighet med Rikets Ständers underdåniga begäran, utfärdat befallning till Con-

sistori-

sistorierna, att i de Stift, der friwilliga öfwerenskommelser i detta afseende ännu icke blifwit träffade, wid blifwande prestmöte, söka sådana tillwägabringa.

Uppå begäran af Presterskapet i Skåne, har Kongl. Maj:t utfärdat ny Författning om Prestgårdsbyggnad i Skåne, hwarjemte Kongl. Maj:t stadfästat ett af Presterskapet uppgjordt förslag till Reglemente för en blifwande Byggnads-Caßa, genom hwilken den nu Presterskapet betungande öfwerbyggnad kan framdeles amorteras. Ny Förordning för Prestgårdsbyggnad i Skåne.

Förslag till nytt Reglemente för Ecclesiastik-Werket i Lappmarken har blifwit upprättadt af Kyrkoherden P. Læstadius, hwilken på allmän bekostnad företagit resor i deßa trakter, och om deras tillstånd och behof äger en noggrannare kännedom. Förslaget är dock ännu beroende af wederbörande Embetsmyndigheters granskning. Förslag till nytt Reglemente för Ecclesiastik-Werket i Lappmarken.

Comitén för Kyrkolagens öfwerseende, hwilken det, enligt Kongl. Brefwet den 27 December 1833, åliggger att, förr än någon ny redaction af Kyrkoförfattningarne företages, göra en fullständig samling af de stadganden, hwarigenom Kyrkolagen blifwit upphäfwen, ändrad eller tillökt, m. m., har åt en sin Ledamot uppdragit uppgörandet af denna samling, samt derjemte dels utarbetat ett nytt förslag till kyrkolag, hwilket likwäl, enär förenämnde samling icke hunnit blifwa färdig, hwilar oafslutadt, dels särskildt behandlat och till Kongl. Maj:t afgifwit underdåniga betänkanden och förslag uti följande till kyrkowäsendet hörande ämnen, nemligen: 1:o om uppenbar och enskild Kyrkoplikt, 2:o om Sockne-stämmor och Kyrko-Råd, 3:o hwad wid ansökningar till presterliga lägenheter bör iakttagas, 4:o om Folkunderwisningen i Riket, 5:o om enskilda sammankomster för Gudaktighets- Kyrkolagens omarbetande.

öfningar, och 6:o om sättet för Kungörelsers meddelande till församlingarnes kännedom.

Folkskolorna. Bemödanderna för allmänna Folkunderwisningen, om de ock icke öfwerallt rönt önskad framgång, utwisa likwäl, med hwilket warmt nit denna wigtiga national-angelägenhet börjar allt mer och mer att omfattas; och hafwa dels flere nya folkskolor blifwit stiftade, dels förut warande underwisnings-anstalter betydligt förbättrats. Utom enskilda personers frikostighet och uppoffringar för ifrågawarande ändamål, hafwa flere allmänna åtgärder widtagits. Uti Elfsborgs Län har en betydlig fond, samlad till anskaffandet af ett arbetshus för Länet, blifwit anslagen till præmier för folkskolors upprättande. I Skåne har ett Seminarium för bildande af Skolmästare kommit till stånd genom en för folkunderwisningen i Provinsen af framlidne Commerce-Rådet Filéen gjord donation. Wid folkskolan i Upsala är tillfälle öppnadt för Prest-Candidater att inöfwa sig i wexelunderwisningsmethoden. På flere ställen, synnerligast i Skåne, hafwa understöd lemnats af kyrkors behållna medel till uppförande af Skolhus, och till aflöning åt Lärare, hwilka äfwen på några ställen erhållit tjenstårsberäkning i presterlig befordringsväg. Flere Skolor hafwa blifwit försedda med Reglementen, hwaraf några blifwit underställda Kongl. Maj:ts Nådiga stadfästelse. Kongl. Maj:t har ock från samteliga Dom-Capitlen infordrat fullständiga uppgifter rörande folkunderwisningen, hwaraf inhemtas, att uti hela Riket finnas för närwarande 1,009 fasta Skolor, hwarförutan 377 ambulatoriska Skol-lärare finnas antagne, och med bestämd årlig lön försedde, men att uti 1,211 församlingar saknas ännu så wäl fast Skola, som aflönad lärare. Lönerna äro ock på de flesta ställen nog ringa och otillräckliga, och lärare sakna ännu till en del den grad af bildning och skicklighet, som

det wigtiga kallet fordrar. Mycket återstår derföre att i denna wäg önska, hwarföre äfwen så wäl Fattigwårds-Comitén som Kyrkolags-Comitén afgifwit underdånigt betänkande och förslag till allmänna grunder för Folkunderwisningens ändamålsenliga reglering, och är Kongl. Maj:t betänkt, att härom till Rikets Ständer aflåta nådig proposition.

Elementar-Lärowerkens förbättring och löntillökning för Lärarne.

Sedan Rikets Ständer wid sistlidne Riksdag å ordinarie Stat uppfört det anslag af 42,000 R:dr, hwilket 1829 års Ständer till löneförbättring för lärarne wid Rikets Elementar-lärowerk bewiljade intill påföljande Riksdag, har Kongl. Maj:t infordrat samteliga Dom-Capitlens underdåniga utlåtanden öfwer de af Rikets Ständer framställda allmänna grunder för uppgörandet af en definitiv Lönings-Stat för deßa Lärowerk. Kongl. Maj:t har funnit, att en dylik lön-reglering icke borde uppgöras utan i förening med en fullständig organisation af underwisningswerken i hela sin widd, hwartill tiden icke syntes wara inne, enär dels flere, till detta wigtiga ärende hörande, frågor ännu icke wore fullständigt utredda, dels meningarne om en del ifrågasatta förändringar ännu wore splittrade, och man således hade behof att både inom landet samla mera mognad erfarenhet, och jemwäl taga fullständig kännedom om andra länders likartade Institutioner, och då härtill kom, att de anwisade och disponible tillgångarne på långt när icke wore tillräcklige för att åstadkomma en fullständig och ändamålsenlig organisation af Elementar-lärowerken, så har Kongl. Maj:t ansett lämpligast, att tills widare uppskjuta så wäl den definitiva organisationen af Rikets Elementar-lärowerk, som regleringen af en för Lärarne ständig Lönings-Stat.

Kongl. Maj:t har likwäl, så widt disponible tillgångar medgifwit, welat genast tillwägabringa wißa nyttiga förbättringar, och för detta ända-

mål i Råder anbefallt, att Lärare i fremmande lefwande språk, i natur-wetenskap och gymnastik skulle med bestämd lön genast tillsättas wid alla Rikets Gymnasier, samt derjemte, för att bereda tillfälle till utwidgad och ändamålsenlig underwisning för den högre borgerliga eller moderna bildningen, wäl med oberoende, men tillika utan rubbning, af de för den klassiska bildningens grundläggande redan warande Lärowerk i Råder beslutat, dels att nya fullständiga Apologistskolor skulle i wißa städer inrättas, dels att dylika underwisningsanstalter skulle med redan warande Lärdomsskolor förenas. Af de försök och de erfarenhetsrön, man på denna i fäderneslandet merändels oförsökta wäg kommer att samla, kan man hoppas säker ledning för en framtida organisation af underwisningswerken.

För samma ändamål och i samma riktning, hafwa de, på enskilda donationer och medel i Gefle stad grundade, flere särskilda Lärowerk blifwit efter bestämd plan sammanförda till ett gemensamt helt, och har Kongl. Maj:t i Råder sanctionerat det för detta Lärowerk uppgjorda provisoriska Reglemente, och för organisationsplanens werkställighet tillika bewiljat Lärarne wid detta Lärowerk samma fördelar i afseende på tjenstår, ansöknings- och befordringsrätt, som Lärarne wid de allmänna Lärowerken åtnjuta, samt derjemte af reserverade medel på Rikets Ständers anslag till Lärarnes löneförbättring tilldelat Gefle stads enskilda underwisningswerk ett capital-understöd af 30,000 R:dr, som af Directionen skall förwaltas under enahanda wilkor och answar, som för öfriga till Gefle stads enskilda underwisningswerk hörande donationer, fonder och medel äro stadgade.

Då de flesta Elementar-Lärowerken, efter Dom-Capitlens inforddrade underdåniga uppgifter, befunnos i saknad af de för underwisningens jemna gång mest oumbärliga Inventarier, samt icke heller ägde några tillräckliga medel att för deras anskaffande anwända, så har

Kongl. Maj:t, för att åtminstone till en början afhjelpa de mest trängande behofwen, af de på löneförbättrings-anslaget reserverade medel, hwilka dertill lemnade tillgång, anwisat wißa bestämda summor till hwarje Stifts Styrelses disposition.

Kongl. Maj:t har jemwäl i Nåder föreskrifwit, huru framdeles skall förhållas med de besparingar, hwilka under tjensters ledighet wid Elementar-Lärowerken kunna uppkomma. Denna Nådiga föreskrift bestämmer skäliga arfwoden för vicarierande Lärare, och bereder tillika, utan rubbning af de i 1820 års Skol-Ordning i detta afseende meddelade allmänna stadganden, reservationer af det nya Stats-Anslaget till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition för Lärowerkens tillfälliga oförutsedda behof.

Rikets Ständer hafwa wid sista Riksdag i underdånighet begärt, att den dubbla årsberäkningen skulle i allmänhet, wid nu warande innehafwares afgång, upphöra, men att likwäl Lararne wid de gamla Lärdoms-skolorna borde fortfarande få räkna 1½ år för hwarje tjenstår, hwilken fördel likwäl äfwen för dem borde upphöra wid deras befordran eller afgång från Lärowerket. Med bibehållande af de nu warande Lärarnes oförkränkta rätt, har Kongl. Maj:t till sednare delen af Rikets Ständers underdåniga framställning lemnat Nådigt bifall. Den allmänna frågan om dubbla tjenstårsberäkningens upphörande, är af mera omfattande wigt och inflytande, ej blott för Lararne wid Rikets underwisningswerk, utan äfwen för en mängd Ecclesiastika tjenster, hwilka, dels på grund af mödosam tjenstgöring, dels med afseende på ringa och otillräckliga löneförmåner, blifwit tid efter annan med en dylik fördel hugnade. Kongl. Maj:t har wäl funnit, att detta sätt, ware sig att belöna mödor i tjensten eller att ersätta saknade löneförmåner, är, i och för sig betraktadt, olämpligt

samt leder till inträng för det i församlingarne arbetande Presterskapets befordringsrätt. Men, utom wådan för Lärowerken att betaga Lärarne denna fördel, innan de ännu blifwit försedde med tillräckliga löner och säkrare utsigter att inom Lärowerkens område winna befordran med tillräcklig bergning, har det förekommit Kongl. Maj:t i flere afseenden betänkligt, att bewilja olika fördelar för Lärare wid olika Lärowerk, och framför allt att införa en, på Apologistskolor och de nya Skolorna högst menligt inwerkande, skillnad emellan Lärarne wid deßa och dem wid de gamla Lärdoms-skolorna, allramest då de förres lönewilkor icke woro mera, utan till en del mindre, fördelaktiga än de sednares. Man kunde ock genom den ökade årsberäkningens borttagande utan ringaste ersättning genom löne-förbättring för den mängd af mindre Ecclesiastika, åtminstone till en del wigtiga, beställningar, med hwilka denna fördel hittills warit förenad, lätt äfwentyra, att skicklige sökande till deßa tjenster komme att saknas. Innan Kongl. Maj:t således welat fatta Sitt Nådiga beslut om ett så wigtigt och i mångfaldiga förhållanden ingripande reformförslag, har Kongl. Maj:t pröfwat nödigt att från wederbörande infordra fullständiga uppgifter om de, så beskaffade Ecclesiastika tjenster åliggande, göromål och de dermed förenade löneförmoner, hwarefter Kongl. Maj:t är betänkt att widtaga de åtgärder, hwilka i ena eller andra afseendet pröfwas wara de lämpligaste.

Underwisningens fortgång wid Elementar-Lärowerken.

Underwisningen wid Rikets Elementar-Lärowerk har med ökad framgång fortgått, hwartill icke mindre bidragit Lärarnes berömliga nit och skicklighet än äfwen Ephorernas åt denna wigtiga national-angelägenhet lemnade omtanka och uppmärksamhet. Wid flere Lärowerk hafwa, genom begges lyckliga samwerkan, förbättringar blifwit införda, hwarigenom man tillegnat sig det nya, som tiden och erfaren-

heten wisat wara gagneligt, utan att äfwentyra wådan af mindre beprøfwade reformer. Kongl. Maj:t hoppas att, genom fortsatta bemödanden af dem, som hafwa det ädla kallet att bilda det yngre slägtet eller att waka öfwer underwisningen och uppmuntra dem, som deråt offra nog tunga och obelönade mödor, skola Rikets underwisningswerk både bibehålla deras urgamla anseende af klaßisk mognad och grundlighet, och äfwen utwidga kunskaperna till andra underwisnings-ämnen, dem en nyare tids fordringar göra för det allmänna lifwet oumbärliga.

Genom testamentarisk disposition af framlidne Handlanden Dahl, har ett capital af omkring 20,000 R:dr tillfallit Christianstads Lärowerk, och har Kongl. Maj:t bifallit, att 2:ne föreslagna nya Apologister finge tillsättas med, af donationsfonden utgående, 400 R:dr lön till hwardera, samt i öfrigt lika befordringsrätt och förmåner, som öfrige Skol-Lärare åtnjuta. För Cathedral-Skolorna i Upsala och Lund hafwa rymliga Skolhus blifwit inköpta, hwartill Kongl. Maj:t för det i Upsala med egna medel betydligt bidragit. Donation till Lärowerken. Nya Skolhus.

För Rikets båda Universiteter Upsala och Lund, har Kongl. Maj:t i Nåder fastställt nya Stater, hwarigenom dels de förut af Kongl. Maj:t beslutade nya Profeßioner blifwit på ordinarie Stat uppförda och wederbörande Consistorier anbefallda att om deras tillsättande gå i laglig författning, dels Lärarnes löne-förmåner jemnade, och de alltför mycket wanlottades förbättrade, i den mån disponible tillgångar dertill lemnat medel. De af Rikets Ständer wid förra Riksdagen intill denna för Universiteternas materiella behof för hwardera bewiljade 4,000 R:dr Banco hafwa af Kongl. Maj:t blifwit fördelade emellan de särskilda wetenskapliga Institutionerna, allt efter som Kongl. Maj:t prøfwat hwar och en wara deraf i behof. Då likwäl Universiteten. Nya Stater för dem. Behof af nya anslag m. m.

de af Rikets Ständer för Universiteten bewiljade anslag, så wäl för att öka antalet af ordinarie Lärare, som ock att förhjelpa dem samt Universitetens öfrige Embets- och Tjenstemän till behöflige löne-förmoner, äfwensom för deßa Lärowerks mångfaldiga wigtiga materiella behof, betydligt understiga hwad Comitén till öfwerseende af Rikets Allmänna Underwisningswerk, uti deß den 20 December 1828 afgifna underdåniga Betänkande, ansett icke blott nyttigt utan oundgängeligen nödwändigt, så wida deßa högre Lärdoms-säten skola motswara en stigande och utwidgad upplysnings stegrade fordringar, samt kunna uppehålla sig i bredd och jemförelse med fremmande länders likartade Institutioner, der man i sednare tider för deßa högre intellectuella nationalangelägenheter gjort högst betydliga uppoffringar, så hafwa från båda Universiteten underdåniga framställningar inkommit om behofwet af betydligt ökade anslag. Emedlertid har Kongl. Maj:t med glädje förnummit, att Rikets Universiteter, om ock mindre riktigt doterade än andra länders, likwäl täfla med dem i nit för den wetenskapliga odlingens tillwäxt och spridande, och med heder fortfara att förswara sitt namn och sitt från fordna wetenskapsmän ärfda anseende.

Academiska byggnader.

Bibliotheks-byggnaden i Upsala är nu till inredningen i det närmaste fullbordad, och har inflyttningen af det Academiska Bibliotheket redan tagit sin början, och betydligt fortgått. I Lund har en ganska behöflig men kostsam påbyggnad å gamla Academiæ-huset blifwit fullbordad, hwarigenom Academien erhållit goda lärosalar och en rymligare local för Bibliotheket, men Academiens Byggnads-Caßa, som äger nog otillräckliga inkomster, har derigenom åsamkat sig en betydlig skuld. För öfrigt är Carolinska Academien i största behof af nya localer för

nästan

näſtan alla deß inſtitutioner, ſamlingar, m. m.; och Upſala Academi har till en del anmält ſamma behof.

Till Lunds Univerſitet har Kongl. Maj:t i Nåder förärat en af Kongl. Maj:t för Egna medel inköpt större Snäckſamling. Envoyén m. m. Friherre von Brinkman har uti teſtamentariſk diſpoſition förklarat, att deß ſtora och högſt dyrbara boksamling ſkall wid hans död öfwerlemnas till Upſala Univerſitet. Gåfwor till Univerſiteten.

Reſe-underſtöd hafwa åt åtſkilliga wetenſkapsmän, ſynnerligaſt Läkare, blifwit af Kongl. Maj:t bewiljade. Men då Rikets Ständer för detta wigtiga ändamål åt Kongl. Maj:ts diſpoſition icke anwiſat några medel, utom de otillräckliga, ſom finnas på Sundhets-Collegii Stat, har Kongl. Maj:t icke alltid eller efter önſkan kunnat bifalla härom gjorda underdåniga anſökningar. Reſe-underſtöd åt wetenſkapsmän.

Underſtöd för fortſättningen och utgifwandet af wetenſkapliga arbeten, hwilket i wårt land mer än annorſtädes af behofwet påkallas, och hwartill icke heller några beſtämda medel finnas af Rikets Ständer anwiſade, har Kongl. Maj:t äfwen, så widt andra tillgångar medgifwit, åt flere wetenſkapsmän i Nåder bewiljat. Underſtöd till litteraira arbeten.

För att inhemta fullſtändig kännedom om förhållandet med fattigwården i Riket, har Kongl. Maj:t låtit upprätta formulairer, hwarefter uppgifter i detta afſeende borde afgifwas. Sådana inkommo till Kongl. Maj:t under loppet af år 1837, jemte Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes och Conſiſtoriernas i detta ämne afgifna yttranden. Då man tillika i denna wigtiga national-angelägenhet ſaknade en allmän och fullſtändig lagſtiftning, ſom ſyntes allt mer och mer af behofwet påkallas, så beſlutade Kongl. Maj:t att förordna en Comité, ſom borde utarbeta förſlag till allmän ſtadga om fattigwården i Riket, Fattigwården.

hwarwid den tillika ägde taga i öfwerwägande de förhållanden och författningar, som med denna angelägenhet stode i sammanhang, eller derpå hade inflytande. Kongl. Maj:t föreskref derjemte, att Comitén skulle utgöras af 2:ne afdelningar, en för Riket i allmänhet och en för hufwudstaden särskildt. De af Kongl. Maj:t Nådigst utnämnde Comiterade jemte de af Stockholms Stads församlingar walde deputerade sammanträdde i hufwudstaden den 15 Januari 1839, och, efter att hafwa den 8 derpåföljande Juni fulländat sina förhandlingar, hafwa de aflemnat deras underdåniga yttranden och förslag. Deßa underdåniga betänkanden med dithörande handlingar hafwa, på Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, blifwit till trycket befordrade, och äro exemplar deraf redan utdelade, hwarförutan ett tillräckligt antal exemplar blifwit till Rikets Ständers Fullmägtige i Riksgälds-Contoret öfwerlemnade för att wid Riksdagens början wara tillgänglige och kunna bland Rikets Ständer utdelas.

Enskilda Fattigwårds-Reglementen.

Flere enskilda Städer och Församlingar hafwa till Kongl. Maj:t inkommit med underdåniga förslag till särskilta Reglementen för deras fattigwård, hwilka ock, så widt de befunnits ändamålsenliga och med gällande författningar öfwerensstämmande, blifwit af Kongl. Maj:t i Nåder stadfästade.

Nykterhets-Föreningar.

En Nykterhets-Förening under namn af Swenska Nykterhets-Sällskapet har bildat sig i Hufwudstaden, och stadgarne derför hafwa wunnit Nådig stadfästelse. Äfwen i landsorterne hafwa flere Föreningar för samma wigtiga ändamål blifwit stiftade. Man kan tänka olika om medlen och sättet; men ingen mißkänner wigten af det mål, dit deßa föreningar sträfwa, och allmänheten gör äfwen rättwisa åt det nit, som med wishet och saktmod, och framför allt, genom eget exempel, söker werka. Tänkesättet synes i afseende på nykterheten hafwa

undergått en lycklig förändring, och med en allt mer stigande upplysning, när den hwilar på religiös grund, och lifwas af christelig anda, kan man hoppas, att det ohyggliga omåttlighetsbegäret skall så småningom aftaga, och många deraf härrörande olyckor, laster och brott, upphöra att undergräfwa enskilda familjers lycka och wälstånd, samt fläcka Swenska folkets seder.

Enligt Rikets Ständers beslut hafwa nio nya Provincial-Läkare blifwit förordnade, nemligen 2:ne med 500 R:dr årligen i Lycksele och Haparanda, och sju med 250 R:dr årligen, nemligen i Ulricehamn, Falköping, Arwika, Rättwik i Dalarne, Kisa i Östergöthland, Orouſt i Bohus Län och Norra Tjust i Calmare Län, och är, i sammanhang härmed, ny reglering af Läkaredistricterna inom Länen widtagen. Deßutom hafwa genom enskildes försorg och bidrag, ständige Läkare blifwit antagne för Håbo och Bro Härader i Upsala Län, Wester-Bergslaget af Stora Kopparbergs Län och Skytts Härad i Malmöhus Län. Provincial-Läkare.

Rikets Ständers widtagna åtgärd att såsom förslags-anslag uppföra anslaget till farsoters och smittosamma sjukdomars hämmande har wisat sig wälgörande, särdeles under de 2:ne sist förflutna åren, då en mera utbredd sjuklighet i flere af Rikets provinser fordrat anwändandet af extra Läkare-biträde, och påkallat ett allmännare anlitande af detta anslag. Anslaget för farsoter.

Vaccinationen har med drift blifwit handhafd; men då, det oaktadt, erfarenheten här som i andra länder tyckts wisa, att deß mot koppsmitta skyddande förmåga, åtminstone hos en del individer, minskas efter wißa år, har vaccination blifwit uppmuntrad, äfwensom nytt och kraftigare vaccin-ämne, genom Sundhets-Collegii försorg, blif- Vaccinationen.

wit från andra länder anskaffadt, samt förbättrade ympnings-methoder uppgifne.

Veneriska smittan.

Då veneriska smittan, hwilken i Provinserne i allmänhet warit i aftagande, likwäl under de sednare åren i Hufwudstaden tilltagit, har Kongl. Maj:t anbefallt widtagandet af strängare polis-uppsigt i detta afseende, och till hindrande af smittans införande genom från utrikes orter inkommande fartygs besättningar.

Barnmorske-underwisningen.

Barnmorske-underwisningen har fortfarit att göra nyttiga framsteg. Antalet af examinerade barnmorskor ökas årligen, och steg år 1838, Hufwudstaden oberäknad, till 1,015, af hwilka 75 genom högre kunskapsprof förwärfwat rättighet att, wid bristande tillgång på Läkare, i behofwets stund äfwen göra instrumental-förloßningar, hwilken rättighet de ock flerestädes med wälgörande följder utöfwat. Inom Lunds Stift hafwa församlingarne, genom åtaget bidrag till lönande af Föreståndaren för Barnmorske-skolan i Lund, både wisat sitt deltagande för denna Inrättnings bestånd, och tryggat deß fortfarande. Förslag till nytt Barnmorske-Reglemente är af Sundhets-Collegium uppgjordt, men beror ännu på wederbörandes granskning och utlåtanden.

Hospitalerne.

Anstalterne för sinnessjukes wård och behandling hafwa erhållit wäsendtliga förbättringar. Wid Central-Hospitalerne i Malmö och Wadstena är, dels genom nybyggnad dels genom förändrad indelning, ökadt utrymme beredt; och det i Upsala har, genom werkställd betydlig och ändamålsenlig nybyggnad, redan mottagit öfwer 100 sinnessjuke, så att Läns-hospitalen i Westerås och Fahlun kunnat indragas, hwilket äfwen ofördröjligen kommer att ske med det i Gefle. För att i Hufwudstaden tillwägabringa en mot tidens kraf swarande sjukwårdsanstalt af denna art, har Kongl. Maj:t förordnat en Comité att undersöka förhållandet wid Danwiks Dårhus och med utlå-

tande deröfwer, jemte förslag till erforderliga förbättringar, inkomma. Den särskilda inrättning för sinnessjuka, under namn af Fridhem, hwartill framlidne Protocolls-Secreteraren Borg genom stamböcker samlat medel, har under ledning af en dertill förordnad Direction, blifwit så wida fullbordad, att den för ändamålet snart kan upplåtas.

De offentliga sjukinrättningarne wisa tilltagande wälgörenhet. Då antalet af de å samteliga Läns-Lazaretterne intagne sjuke år 1833 uppgick till 2,344, steg detsamma år 1837 till 3,477; och å härwarande Seraphimer-Ordens Lazarett har, efter deß fullbordade utwidgning, sjukantalet de sednare åren uppgått till omkring 3,000, ej mindre från Hufwudstaden än nästan alla Rikets landsorter. För Norra Helsingland är särskildt Lazarett och Curhus anlagdt i Hudikswall, och för Norra Halland i Warberg, åt hwilket sednare ett, inom den raserade fästningen beläget, Kronan tillhörigt hus blifwit upplåtet. Läns-Lazaretten och Curhusen.

För inhemtande af fullständig kännedom om den offentliga sjukwårdens tillstånd, har Kongl. Maj:t anbefallt General-Directeuren öfwer Hospitalerne, Läns-Lazaretterne och Curhusen m. m., Ekströmer, att inspectera samteliga deßa inrättningar, och med underdånig berättelse derom till Kongl. Maj:t inkomma. Den afgifna berättelsen, äfwen innefattande åtskilliga förslag till erforderliga förbättringar, har Kongl. Maj:t, hwad Hospitalerne beträffar, meddelat Seraphimer-Ordens Gillet, och will i afseende på Läns-Lazaretterne och Curhusen inhemta Landshöfdingarnes och wederbörande Directioners underdåniga utlåtanden, på det lämpliga åtgärder till förbättrande och utwidgning af denna wigtiga del af sjukwården derefter må warda widtagne. General-Directeurens Inspections-resa.

För Apothekare-Societeten hafwa stadgar blifwit fastställde, och det af wederbörande Comité afgifna förslag till nytt Apothekare-Reglemente är under Kongl. Maj:ts pröfning. Lämpliga författningar Apthekswäsendet.

i afseende på Medicinal-Taxans utfärdande äro widtagne. Tillstånd har blifwit meddeladt för anläggande af nya Apothek i Kisa och Oroust, äfwensom Filial-Apothek i Tjust, å Carlsborg, wid Neder-Calix och i Medelpad.

Veterinaire-Inrättningen.

Veterinaire-inrättningens werksamhet till bildande af skickliga Djur-Läkare har fortgått, och nyttan af deßas spridande i landsorterne blifwit mångfaldigt ådalagd.

Swensk Författnings-Samling.

En ny och fullständigare instruction för Swensk Författnings-Samlings utgifwande har äfwen blifwit af Kongl. Maj:t i Nåder stadfästad.

Lagwerket.

Kongl. Maj:t meddelar Rikets Ständer genom särskild Nådig skrifwelse underrättelse om de åtgärder, Kongl. Maj:t, i anledning af Rikets Ständers wid sista Riksdag yttrade underdåniga önskningar angående Lagwerket, widtagit.

Justitiæ Stats-Ministerns Berättelser.

Af Justitiæ-Stats-Ministerns årliga underdåniga berättelser inhemtas lagskipningens gång sedan nästlidne Riksdag. De comparativa Tabellerne uplysa förhållandet med brottmålen, civile rättegångsärenderne och utsökningsmålen. De gröfre eller brottmålen i 1:sta claßen haftwa warit i aftagande, äfwensså de i 2:dra och 3:dje claßerne uppförda, med undantag af år 1838, då stölder tilltagit, enligt Domstolarnes upgifter, en följd af föregående årets mißwäxt.

Justitiæ-Stats-Ministerns särskilda underdåniga berättelse om inteckningar samt såld och köpt fast egendom å Landet, gifwer den tillfredsställande uplysning, att utmätningarna af fast egendom årligen minskats. Under år 1831 utgjorde beloppet af de utmätta fasta egendomarnes wärde, jemnfördt med de friwilligt försåldas wärde, $4\frac{1}{2}$ procent, men nedgick år 1838 till $1\frac{16}{17}$ procent, eller mer än hälften.

Förordningar i allmänna ärenden.

Sedan sistförflutna Riksmöte, hafwa följande Nådiga Förordningar i allmänna ärenden blifwit meddelade:

1:o. Genom Nådigt Bref den 4 Juni 1836 är förklaradt, att Krono-Stads- och Police-Betjente, när de sjelfwe fasttaga förrymde arbetsfångar, undfå den belöning, som stadgas i 18 §. af Kongl. Förordningen den 29 Junii 1833, huru med försvarslöse personer förhållas bör.

2:o. Uti Nådig Kungörelse den 9 November 1836 har Kongl. Maj:t, i anledning af Rikets Ständers underdåniga hemställan, förordnat, att Post-Rätter samt blandade Post- och Rådstufwu-Rätter äfwensom Kongl. Cancelli-Rättens Domsrätt, i hwad Postwäsendet anginge, skulle uphöra och de, detsamma rörande, mål öfwerflyttas på Allmänna Domstolar, och der behandlas i den ordning, Lag och Författningar föreskrefwo, med iakttagande af wißa i Kungörelsen uptagne stadganden.

3:o. Under den 20 Januarii 1837 är Nådigt Circulaire utfärdadt till Hof-Rätterne, med befallning att låta förständiga wederbörande Domare derom, att mål, som angå oloflige sammankomster till andaktsöfningar, ej må till handläggning uptagas, innan åklagaren wisat, att fullgjordt blifwit hwad Kongl. Brefwet till Justitiæ-Cancellers-Embetet den 15 December 1762 stadgar om sådane måls anmälande hos Justitiæ-Cancellers-Embetet, samt att bemälde Embete swar och utlåtande derom meddelat.

4:o. Med ändring af 21 §. i ofwannämnde Kongl. Förordning den 29 Junii 1833, hwilken innehåller, att från Regemente utstruken Soldat, som, jemlikt 11 Cap. 7 §. Krigs-Artiklarne, wore till fästning förfallen, skulle tjena wid Pionnier-Corpsen från Tre till Sex år; har Kongl. Maj:t uti Nådig Kungörelse den 2 Juni 1837 förordnat,

dels att manskap wid wärfwade Regementerne, som, för liderlighet, wanart eller opålitligt uppförande, från Regementets rullor utstrykes, skall, genom Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes försorg, sändas till Pionnier-Corpsen, att der uttjena återstående capitulationstid, hwilken ock kan med ett eller twå år förlängas, i händelse den utstruknes förseelser äro af swårare beskaffenhet; dels ock att med manskap af indeldte Regementerne, som från rullorne utstrykas och sakna tjenst eller Laga förswar, skall förfaras såsom i högst berörde Förordning om förswarslöse personer i allmänhet är stadgadt.

5:o. Som sista Mom. i Kongl. Förordningen den 14 Maji 1805 föreskrifwer, att, då lagfart sökes, de handlingar, hwilka styrka förre ägarens åtkomst, böra upwisas; men, enligt hos Kongl. Maj:t gjord underdånig anmälan, åtskillige Domstolar widtagit den deremot stridande åtgärd att, enär lagfart sökes, och erforderliga åtkomsthandlingar ej äro att tillgå, genom kungörelse i Stats-Tidningen förelägga den eller dem, hwilka wilja klandra den skedda öfwerlåtelsen, att inom wiß tid sig anmäla; så har Kongl. Maj:t, uti Nådigt Bref den 9 November 1838, anbefallt Hof-Rätterne förständiga underlydande Domare om ett noggrannt iakttagande af ofwan omförmälde föreskrift.

6:o. I anledning af Rikets Ständers gjorda underdåniga hemställan att, i afseende på de förteckningar, som böra afgifwas öfwer häktade, Kongl. Maj:t måtte täckas meddela sådana föreskrifter, att deße förteckningar kommo att innefatta alla, för hwilken orsak, på hwilket sätt och på hwilket ställe, som helst, häktade personer, har Kongl. Maj:t, med sammanfattning af redan gällande stadganden i detta ämne och de föreskrifter, som i öfrigt ansetts lämplige, under

den

den 25 October 1839, utfärdat Nådig Kungörelse, angående fångförteckningars upprättande och insändande.

Jordbrukets och Landthushållningens fortgång till den högre ståndpunkt, hwars upnående landets climat och jordmån medgifwa, har Kongl. Maj:t sökt befrämja, jemte det Kongl. Maj:t med sorgfällighet inhemtat kännedom om werkningarne af de författningar, som för denna landets förnämsta hufwudnärings förkofran blifwit utfärdade, och om de åtgärder, som ännu kunna återstå att i sådant ändamål widtaga. För Kongl. Maj:t har det derwid warit tillfredsställande att erfara, hurusom, i förening med en stigande håg för odlingar och förbättrade jordbruks-methoders antagande, en allmännare öfwertygelse om nyttan och angelägenheten, att, med tillämpning af de utaf Kongl. Maj:t utfärdade författningar, under särskilda ägowälden sammandraga tillförene blandade ägor, uppenbarat sig i det större antalet under de sednare åren werkställde laga skiften, hwilka under åren från och med 1834 till och med 1838 årligen syßelsatt 250 à 280 Landtmätare och öfwer 100 medhjelpare, samt omfattat tillsammans ungefärligen 5,800 mantal, derwid utflyttningar skett för 6,431 bohlstäder. Då Kongl. Maj:t år 1827 fullbordade den för ett förbättradt ägodelningswerk angelägna sammanföringen af dittills gällande Stor- och Enskiftes-Förordningar, samt, jemte den derom utfärdade Skiftes-Stadga, fastställde en ny Taxa för Landtmäteri-förrättningar, förutsåg Kongl. Maj:t att en närmare erfarenhet wid tillämpningen af deßa författningar skulle wisa behof af deßas förbättring i flera delar, och, likasom Kongl. Maj:t redan före Rikets Ständers sednaste sammanträde beslutit flere jemkningar och rättelser i sjelfwa Skiftes-Stadgan, har Kongl. Maj:t sedermera låtit utfärda en förnyad Taxa på arfwode

Jordbruket.

Laga skiften.

Landtmäteri-Taxan.

för Landtmäteri-förrättningar, derwid noga afseende fästats på hwad Landtmätarne skäligen kunde fordra såsom wedergällning för deras mödor och arbete, samt hwad jordägare kunde utan kännbart lidande på-

Utflyttnings-bidrag.

kosta. För att jemwäl winna kännedom, huruwida jordägare kunde anses belåtne med de understöd till utflyttningar i följd af laga skiften, hwilka warda dem tilldelade efter den lägre beräkningsgrund Kongl. Maj:t år 1833 måst stadga, i anseende till de anslagne medlens otillräcklighet att utgå efter den år 1830 bestämda grund, har Kongl. Maj:t derom inhemtat Deß Befallningshafwandes utlåtanden, och deraf funnit, att detta understöd, om än det efter nuwarande tilldelningsgrund kan anses wara i allmänhet swarande mot behofwet, likwäl ej kan tåla den widare nedsättning, som, i anseende till skiftenas tilltagande mängd, synes blifwa nödig, så wida ej det årliga anslaget dertill warder af Rikets Ständer ökadt. De utflyttnings-bidrag, som efter berörde grunder bewiljats från och med 1830 intill närwarande tid, hafwa uppgått till ett sammanräknadt belopp af 259,752 R:dr 47 sk. 2 r:st, hwarförutan, efter särskilde författningar, understöd för utflyttningar och till beredande af ett förbättradt jordbruk blifwit utbetalde i Skaraborgs, Christianstads och Malmöhus Län samt å Öland, till en summa af 172,472 R:dr 14 sk. 10 r:st från början af 1828 till slutet af år 1838. Det angelägna Afwittrings-Werket har, med understöd af dertill anslagna medel, fortgått

Afwittringar.

enligt de föreskrifter, Kongl. Maj:t tid efter annan meddelt. I Norr- och Westerbottens samt Wester-Norrlands Län hafwa, från och med 1833 till sistlidet års början, 1,482,996 tunnland mark blifwit under Afwittrings-förrättningarne afmätt, samt, Kronotorp oberäknade, 279 Nybyggen blifwit bewiljade, så att, från afwittringarnes början år 1824 i deßa Län, tillsammans 2,704,843 tunnland äro afmätte,

och 1,035 Nybyggen bewiljade, deraf under förstnämnde tid omkring 50 hela mantal uppkommit och i skatt ingått. I Jemtlands Län har den år 1821 påbörjade afwittringen så fortgått, att, med undantag af Frostwikens Kapell-lag, öfrige socknarne i den del af Länet, som utgöres af provinsen Jemtland, blifwit afwittrade, hwarwid 881/2 ökade eller nya hela mantal uppkommit; och, sedan Kongl. Maj:t föreskrifwit att afwittring skulle i Herjeådalen år 1837 företagas, hafwa Afwittrings-Landtmätarne derstädes warit syßelsatta i Swegs, Linsells och Lillherrdahls socken. Arealen af alla de ägor, som för afwittringen i Länet till och med 1838 års slut blifwit å charta lagda, utgör tillsammans 3,408,317 tunnland. I Stora Kopparbergs Län har, jemte det att med Jordeböckers uprättande för redan storskiftade socknar fortgått, afwittrings- och storskiftesarbetet under de sednare fem åren hufwudsakligen omfattat Rättwiks, Säthers, Wika och Stora Tuna socknar, och sedan storskiftet i Rättwiks socken, innefattande en rymd af 230,797 tunnland, blifwit, likasom det i Wika och å inägorna i Säthers socken, fullbordadt, har Kongl. Maj:t befallt att storskiftet skulle till Sophiæ Magdalenæ och Mora i sednare tider åtskiljde socknar förflyttas. Efter inhemtad kännedom om förhållandet med de i detta Län werkställde storskiften, derwid Skiftet på en gång öfwergått en hel socken, har Kongl. Maj:t funnit lämpligt förordna, dels att i Öster- och Wester-Dalarne Skiftes-Stadgan icke skall tillämpas till redan werkställde eller skeende storskiften, utan att de, rörande Storskiftes-Werket förut meddelde, föreskrifter skola tjena till efterrättelse, dels att, wid Skiftes-Stadgans tillämpning för öfrige socknarne i Länet, redan werkställde sockne- eller byalagsskiften icke må genom nytt laga skifte rubbas, utan att delägare derom enhälligt öfwerenskomma,

samt att, der ej annorlunda med jordägares begwämlighet sig göra låter, afrösningsjorden eller skogen, utan underställning till Ägodelningsrätt, må läggas i 3 Skiften, samt wid sådane tillfällen 6 skiften medgifwas. I Gefleborgs Län hafwa endast i 6 socknar, Jerfsö, Bollnäs och Hanebo i Södra Helsingland, samt Ljusdal, Färila och Hogdal i Norra Helsingland, afwittringarne ännu icke blifwit fullbordade. Under åren 1834—1838 hafwa Afwittrings-Landtmätarne warit syßelsatta i Alfta socken, för hwilken afwittrings-förslag, uptagande 202,895 tunnland, deraf 9,900 tunnland öfwerloppsmark för Kronan, blifwit fastställdt; i Färila socken, der arealafmätningar för afwittring och skattläggning af socknens utskog 223,620 tunnland fulländats, samt inägo-området afmätts och beskrifwits; i Ljusdahls socken, der 296,551 tunnland blifwit afmätte, samt i Hanebo, Underswiks med flere andra socknar; hwarförutan ett större antal särskilde skogar warit föremål för afwittrings-, indelnings- och skattläggnings-åtgärder; och har arealen af affattade och till största delen afwittrade allmänningar upgått till ungefär 1,150,000 tunnland. I anseende till särskilda förhållanden i detta Län, har Kongl. Maj:t meddelt föreskrifter, angående Skiftes-Stadgans tillämpning för wiße fall, såsom att laga skifte sökes inom sådant af en hel socken eller flere byar bestående Skifteslag, der gemensamt storskifte föregått, att inom något Skifteslag fäbodeskogen är skiljd från Skifteslagets öfriga mark, och att delägare, som wid förut werkställdt storskifte fått alla sina ägor så utbrutne, att de kunna afstängas och särskildt brukas, icke will i nytt skifte ingå. För att äfwen påskynda afwittringens afslutande inom detta Län, har Kongl. Maj:t förordnat, att sådane, inom de socknar, der Afwittring skall ske, upkomne, för afwittringen hinderliga, rågångs- eller andre twister, som på ägande-rätten hafwa

inflytande, må wid Ägodelnings-Rätt behandlas. Utom hwad sålunda i berörde afseenden blifwit i nämnde 6 Län tillgjordt, af hwilka arbeten och deras fortsättning Kongl. Maj:t förwäntar de mest wälgörande werkningar till deßa orters economiska förkofran, har Kongl. Maj:t, till förmon för jordbrukare derstädes, widtagit flere förordnanden, såsom att Kongl. Maj:t för nybyggare i de norra provinserna beredt mera lättnad wid utbekommande af odlings-understöd, som blifwit dem bewiljade, att Kongl. Maj:t updragit åt en skicklig Technolog, att i Norrbottens Län anställa försök rörande det mest förmånliga sätt att tillwerka tjära, för att gifwa denna näringsgren en för allmogen mera fördelaktig riktning, att, till beredande af allmogens bättre utkomst, förunnats flere förmoner i afseende på skogsfång för tjäru- och pottaske-tillwerkning samt kolning å Nybygges- och Kronohemmansområden, samt å de till Nybyggen och hemman gränsande Kronomarker; samt att Kongl. Maj:t, med afseende å den tilltagande befolkningen i Stora Kopparbergs Län och angelägenheten att bereda utkomst för densamma genom jordbrukets utwidgande och förbättrande, befallt att, så widt Storskiftesanslaget dertill lemnar tillgång utöfwer hwad derå enligt gifne föreskrifter skulle utgå, undersökningar borde anställas, angående beskaffenheten af de inom skogarne i Länet belägne odlingsbara lägenheter samt huru deßa bäst skulle kunna med den redan odlade jorden förenas.

Understöd för Nybyggare.

Tjärubränning.

Skogsfång till tjärubränning &c.

Odlingslägenheter i St. Kopparbergs och Jemtlands Län.

Inseende wigten deraf att bland jordbrukets idkare må spridas en allmännare kännedom om de i andra länder widtagne jordbruksmethoder och derwid anwända redskap, samt om ängswattningar och öfwerflödigt wattens afledande från kärr och moßar eller andre ägor, och deras försättande i fruktbärande tillstånd genom ändamålsenlig odling, har Kongl. Maj:t år 1835, efter träffad öfwerenskommelse med-

den för sin kännedom och nit i deßa ämnen utmärkta Engelska Agronomen Georg Stephens, försäkrat honom om ett årligt anslag af 1,200 R:dr Banco under 10 år, emot det att han skulle sig i Riket bosätta, för att, på kallelse af Kongl. Maj:t eller enskilde, med sina kunskaper tillhandagå; men, sedan han i några år med nit och framgång fullgjort detta sitt åtagande, har under sistlidet år döden afbrutit hans werksamhet. I enahanda syftning, samt för att, i bredd med praktisk öfning, befrämja wetenskaplig bildning i alla landtbruket tillhörande grenar och deßa insigters allmännare spridande, har Kongl. Maj:t år 1835, med bidrag af de medel Rikets Ständer dertill anwisat, organiserat ett Landtbruks-Institut wid Degeberg i Westergöthland, samt bestämt grunderne för anslagets anwändande och controllen deröfwer, wilkoren för elevers och frilärlingars antagande, samt sättet och ordningen för deras underwisning m. m. Detta Institut har sedermera wunnit det förtroende, att många flere anmält sig till intagning derstädes, såsom elever eller lärlingar, än som der kunnat emottagas, och har antalet af de från Institutet sedan deß stiftelse utgångne elever och lärlingar wid slutet af sistlidet år upgått till 63 af de förre och 43 af de sednare.

Degebergs Institut.

Under det Kongl. Maj:t sålunda sträckt sin omsorg till beredande af jordbrukets förkofran, haswa de klagomål, som försports öfwer en, särdeles i wißa orter, för långt sträckt hemmansklyfning och afsöndring af jord från hemman, tagit Kongl. Maj:ts upmärksamhet i anspråk, och sedan de af Kongl. Maj:t redan före sistförflutne Riksdag inom hwarje Län, utom Stora Kopparbergs, förordnade Comitéer för sakens utredande afgifwit deras betänkanden, har Kongl. Maj:t updragit åt sakkunnige män, att utarbeta förslag till de ändringar och tillägg i Kongl. Förordningen den 19 December 1827 om hemmans-

Hemmansklyfning och afsöndring.

klyfning och afsöndring af jord och andre lägenheter från hemman, som af bemälde Comitéers yttranden eller befintliga förhållanden kunde föranledas. Det af deße Comiterade upgjorde förslag, hwilket enligt Kongl. Maj:ts befallning är af trycket utgifwet, warder till Rikets Ständers beprösfwande öfwerlemnadt.

Under ingen så kort tiderymd, som den sedan sista Riksdagen förflutna, har widtagits så mångfaldiga och widtomfattande åtgärder till Swenska Jernhandteringens förkofran, som de, hwilka under sistnämnde tid ägt rum. Ur den synpunkt, att en fri tackjernshandel inom Riket wore ett bland de första wilkoren för Jernhandteringens framgående till en högre utweckling, har Kongl. Maj:t förordnat, att handel med och förbrukning af tackjern inom Riket skall wara fullkomligt fri, utan hinder af några deri genom äldre Författningar eller Bruks-Privilegier och Resolutioner gjorda inskränkningar, äfwensom att hwar och en må äga rättighet till upplags hållande af tackjern äfwen utom wåg, endast med undantag för de Stapelstäder, hwarest tackjernswågar redan woro inrättade; hwarjemte Kongl. Maj:t, efter inhemtad kännedom derom att, från den allmänna friheten till tackjernsblåsnings utwidgande, undantag funnos stadgade för den så kallade Öster-Bergslagen samt wißa hyttelag inom Norrberkes socken och Wester Bergslagen, funnit godt att, med uphäfwande af derom meddelde stadganden, tillåta en fri och oinskränkt tackjerns-tillwerknings-rätt för hytte- och masugnsägare inom nämnde orter. För ernående af de fördelar, Kongl. Maj:t genom denna frihet åsyftat, fordrades dock att i öfrigt ytterligare loßa de flere band, hwarigenom Stångjernstillwerkningen hindrades från det hastigare fortgående till förbättring, hwarförutan den icke skulle kunna uthålla täflan med tillwerkningen i andra länder, der det lyckats att, genom förbättrade methoder,

Bergshandteringen.

Fri tackjernshandel.

Smidesförfattningarne.

hufwudsakligen åstadkomna kolbesparing och ökad tillwerkning. I sådant afseende hade Kongl. Maj:t redan någon tid före nämnde Riksdag dels tillåtit, att, till 1835 års slut, innehafware af stångjerns- och ämneshamrar, utan hinder af gällande smidesförfattningar, fingo begagna den Engelska Lancashire-methoden eller hwilket annat tillwerkningssätt de åstundade, dels anbefallt Bergs-Collegium att, efter föregångne undersökningar, utarbeta en ny allmän Smides-stadga, utgående från principen af den största möjliga frihet i tillwerkningssätt och tillwerkningsqvantum, som kunde förena sig med Stats-Werkets rätt och utrönta allmännare locala förhållanden i anseende till skogsfånget inom eller utom Bergslag. Det förslag till Smides-stadga Bergs-Collegium derefter afgaf och hwarefter Bruks-Societetens yttrande inhemtades, fann Kongl. Maj:t sig icke kunna antaga, emedan, med den tillkännagifna affsigten att införa ett till jernhandteringen lämpadt friare närings-system och derpå beroende industriell utweckling och förkofran, icke kunde förenas den olikhet i tillämpningen, berörde förslag innehöll, att öppna utwägar i nämnde afseende för den med högre smidesrätt och större skogstillgång försedde bruksägaren, men deremot inskränka den för en del af dem, som hafwa mindre skogstillgångar; och Kongl. Maj:t befallte derföre Bergs-Collegium att inkomma med nytt förslag, med iakttagande af den billiga grundsatts, att fri tillwerknings- och wågföringsrätt må tillåtas i mon af den skogstillgång, som för Brukets drift finnes, utan att wara för andre Jernbruk, ädlare Werk eller, inom Tackjerns Bergslag, för tackjernsblåsningen förut påräknad. Äfwen öfwer det, i följd häraf, utaf Bergs-Collegium afgifne förslag lät Kongl. Maj:t höra Bruks-Societetens Deputerade, samt lemnade bruksägare och bergsmän i

allmän-

allmänhet tillfälle, att med deras anmärkningar i ämnet till Kongl. Maj:t inkomma; men då, under detta wigtiga ärendes beredning, tiden så framskridit att, när det till slutligt afgörande kunde af Kongl. Maj:t företagas, föga mer än ett år återstod till Rikets Ständers nu inträffade sammanträde, och då det tillkom Rikets Ständer att besluta angående grunderne för smides-rättens beskattning, hwarmed fråga om härdfrihet står i nära sammanhang, fann Kongl. Maj:t lämpligast, att upskjuta med afgörandet af sistnämnde fråga, likasom, utom hwad angick den så kallade Recognitions-afgiften, med frågan om förändrad skatt för redan medgifwen stångjerns-tillwerkning, intill deß Kongl. Maj:t, efter öfwerläggning med Rikets Ständer, må kunna bestämma hwad för ifrågawarande hufwudnärings befrämjande i alla delar kan wara nödigt, samt med allmän och enskild rätt förenligt; hwarwid Kongl. Maj:t likwäl widtog åtskillige andre för jernhandteringens friare utweckling i allmänhet nödige stadganden, hufwudsakligen bestående deruti att utwäg öppnades att erhålla högre smidesrättighet så wäl inom som utom Bergslag, och emot en lägre skatt än efter förra föreskrifter kunnat äga rum, samt jernwerksägare berättigades, att begagna den smides-method, de för sig lämpligast funno. Under den tid, som åtgått till detta ärendes handläggning, hade Kongl. Maj:t, för att emedlertid jernwerksägare skulle i någon mon komma i åtnjutande af den frihet Kongl. Maj:t åsyftade att åt dem bereda, dels förklarat att den till 1835 års slut lemnade rättighet till andre än i då gällande författningar afsedde smides-methoders begagnande skulle få tillgodonjutas, intill deß derom annorlunda genom utkommande allmän ny Smides-förordning blefwe stadgadt, dels förordnat att jernwerksägare inom eller utom Bergslag skulle få wägföra all den stång-

jerns-tillwerkning de utöfwer privilegierne kunde åstadkomma, så wida de ägde privilegieradt smide till de belopp, hwilka såsom wilkor för denna rättighet bestämdes, och att äfwen andre jernwerksägare utom Bergslag skulle kunna af Bergs-Collegium extra wågföringsrätt tilläggas. Det allmänna förtroendet för de under sednare åren widtagne flerfaldiga åtgärder till Swenska jernhandteringens förflyttande på en högre ståndpunkt, än hwarpå den tillförene sig befunnit, har ock i ganska märkbar mon uppenbarat sig i den mängd ansökningar om ökade eller nya stångjernssmiden, som blifwit ingifna, och, i följd af hwilka, under åren från och med 1834 till och med 1838, bewiljats sådane smiden till ett belopp af 62,769 Sk:*k*; samt år 1839 omkring 85,000 Sk:*k*, hwaraf 63,000 tillkommit i följd af den 1/3 tillökning i förut privilegierade smiden, som Kongl. Maj:t, efter beräkning af mindre kolåtgång än som tillförene till grund för bewiljandet af smiden antagits, genom Kungörelse af den 26 October 1838 medgifwit; warandes i följd häraf att beräkna, att det privilegierade Stångjernssmidet i Riket numera utgör nära 600,000 Sk:*k*. För att särskildt upmuntra tackjerns- och stångjerns-tillwerkningen i Wester- och Norrbottens Län, såsom warande derstädes förenad med mera swårigheter och kostnad, än i andra delar af Riket, har Kongl. Maj:t, enligt Rikets Ständers i ämnet gjorda framställning, stadgat att de stångjerns- och ämnes-smiden, hwilka inom deßa Län efter år 1818 blifwit privilegierade eller intill år 1860 privilegieras, grundade på tackjern, inom samma Län af derwarande malmer tillwerkadt, må, från det Werken kommit i gång, åtnjuta tjugu till trettio frihetsår, hwilka jemwäl efter omständigheterne kunna ända till femtio tillökas; och, för att möjligen kunna bereda en mera utsträckt bergwerksrörelse i Jemtlands och Gefleborgs Län genom uptäckande af större malm-anledningar, som

Smidestillökningarna.

Frihetsår för Jernwerk i Wester- och Norrbotten.

Undersökningar i Jemtlands och Gefleborgs Län.

förmodats skola finnas i derwarande fjäll och bergsträckningar, har Kongl. Maj:t befallt, att mineralogiska undersökningar skulle af sakkunnige män i wißa upgifna trakter af nämnde Län anställas. Då Kongl. Maj:t sålunda warit omtänkt att utfärda sådana stadganden, som Kongl. Maj:t förmodat skola på jernhandteringen utöfwa ett det mest fördelaktiga inflytande, har Kongl. Maj:t äfwen fästat upmärksamhet på den, äfwen i detta afseende wigtiga, frågan om och hwilka förändringar i författningarne angående kolhandeln wore att widtaga, derwid likwäl Kongl. Maj:t först ansett nödigt att fullständiga uplysningar inhemtades ej mindre om de olika förhållanden, som i afseende på kolhandeln samt Bergwerkens och Brukens förseende med kol nu äga rum, och hwarpå desamma sig grunda, än äfwen huruwida och i hwad mon de förbindelser, som emot förunnade friheter och förmoner Bergslagerne åligga, warda upfyllde, men då deßa uplysningar endast genom noggranna undersökningar inom Bergslagerne och de särskilda Bruks-districterne kunde winnas, har Kongl. Maj:t, med förklarande att Deß affigt icke wore, att utan wederbörandes eget medgifwande anbefalla någon rubbning uti nu gällande contracter eller på lagliga aftal grundade rättigheter, förordnat sådane undersökningars företagande enligt af Kongl. Maj:t meddelde bestämmelser, efter fullbordandet af hwilka undersökningar Kongl. Maj:t warder i tillfälle att besluta hwad som härutinnan bör och lagligen kan åtgöras. För att jemwäl för Swenska Alunwerken bereda någon af behofwet påkallad fördel i anseende till numera nästan uphörd affättning af deras producter till Ryßland, dit den största delen af aluntillwerkningen i Swerige förut blifwit utskeppad, har Kongl. Maj:t nedsatt beskattningen för alunwerken i allmänhet, utan afseende på deras olika taxeringsgrund, hwilken nedsättning, lämpad efter det gångbara medelförsälj-

Kolhandeln.

Alunwerksbeskattningen.

ningswärdet, kommer att fortfara intill deß Kongl. Maj:t och Rikets Ständer, efter de förhållanden, som framdeles kunna sig förete, annorlunda derom besluta.

Likasom Kongl. Maj:t sökt att i afseende på Bergshandteringen befrämja all den frihet, som utan skada för handteringen och utan förnärmande af lagliga rättigheter kan äga rum, har Kongl. Maj:t äfwen i andra näringsförhållanden welat tillämpa denna grundsats, och då Kongl. Maj:t funnit dermed oförenligt att bibehålla de hinder, som förefunnits emot husbehofsmjölqwarnars anläggning på Skatte- och Kronojord, har Kongl. Maj:t förklarat ägare och innehafware af sådan jord berättigade till husbehofsmjölqwarnars anläggning, så wida icke genom updämning eller wattnets begagnande i öfrigt skada annan tillfogas; hwaremot ägare af skattlagde mjölqwarnar, i händelse af minskad inkomst genom anläggningar af husbehofsqwarnar, äga att söka och erhålla förmedling i deras qwarn-räntor.

Husbehofs-mjölqwarnar.

Till inhemska hästafwelns förbättrande hafwa, så widt tillgångarne medgifwit, widtagits de åtgärder, hwilka erfarenheten wisat wara till detta ändamål mest ledande, jemte det att i sådant afseende instructioner blifwit af Kongl. Maj:t utfärdade för Öfwer-Styrelsen wid Stuterierne i Riket samt de under densamma lydande Chefer och andre Tjenstemän. Strömsholms Stuteri, der antalet af hingstar för närwarande upgår till 90 och af ston till 95, fortfar att wisa en ganska fördelaktig inwerkan på hästafwelns förbättrande. Den werkliga brist på goda beskällare, som för icke lång tid tillbaka öfwerallt i Riket warit rådande, har i wäsendtlig mon blifwit i de medlersta provinserne afhjelpt, derigenom att, enligt Strömsholms Stuteris nuwarande organisation, ett större antal hingstar derifrån årligen afföras till deße provinser. Då likwäl härigenom föga fördel kunnat winnas

Hästafweln.

för södra delen af Småland, samt Skåne och Halland, der den årliga försäljningen af hästar utgör en af ortens hufwudnäringar, föranleddes Kongl. Maj:t häraf, att förordna det Flyinge och Dahlby Kungsgårdar skulle från deras egenskap af Stuteri organiseras till en Hingst-Depôt med så stort antal beskällare, som derstädes möjligen kunde underhållas, och sedan förslag härtill blifwit af wiße Comiterade upgjordt, har en plan till organisationen och förwaltningen af denna hingst-depôt blifwit af Kongl. Maj:t fastställd, hwarefter denna inrättning så fortgått, att antalet af hingstar och beskällare derstädes nu utgör 52 stycken, deraf en del under året warit stationerade i de södra Länen; och ehuru det förut wid Stuteriet befintliga mindre antal beskällare ej warit särdeles anlitadt, hade förhållandet sedermera märkligen sig förändrat, hwartill orsaken igenfinnes i de nuwarandes bättre egenskap och det större förtroende allmänheten numera dertill hyser. Sedan Ottenby Stuteri wunnit den tillwäxt, att förändringar funnits nödiga i de år 1831 af Kongl. Maj:t gillade planer för denna inrättnings förwaltning de första åren efter deß uppsättande, har Kongl. Maj:t för framtida förwaltningen fastställt ny plan, och äfwen utfärdat nya Stater för den till inrättningen hörande personal m. m. Wid slutet af 1839 utgjorde antalet af beskällare och hingstar derstädes 64 och af ston 111. Schäfferiet derstädes upgick wid nämnde tid till 523 får. I anseende till den stora utwidgning Ottenby Stuteri wunnit, hafwa betydliga byggnader derstädes blifwit de sednare åren upförda. Antalet af beskällare, Kronan underhåller i hela Riket, utgör wid paß 170, hwilka årligen betäckt 4,700 à 4,800 ston, derefter fölproductionen beräknas till 1,500 à 1,600 stycken. Äfwen har angelägenheten af den inhemska hästafwelns förbättring allt mer och mer tillegnat sig allmänhetens upmärksamhet, och ett hedrande föredöme i

detta afseende har i synnerhet lemnats i Skåne, der många Poßessionater anwända betydliga summor för inköp af dyrbara afwelsdjur, så wäl hingstar som ston, och äfwen hos allmogen röjes ett stigande intereße för hästculturen, hwartill en kraftig upmuntran lemnas medelst de i orten anställde kapp-löpningar, der ett betydligt antal af allmogens hästar, de fleste fullkomligt duglige till remonter, warit att räkna bland de om prisen täflande.

Ekeplantering.

Den af Kongl. Maj:t anbefallde ekeplantering på Wisingsö har år från år med framgång blifwit fullföljd. Redan under de twänne år, som föregingo förra Riksdagen, hade plantering af ekeplantor från Kongl. Maj:ts Djurgård wid Stockholm blifwit werkställd på ägorne till Wisingsborgs Kungsgård, som jemte Bispmotala Kungsgård för sådant ändamål anwisats. Sedan derefter under Riksdagen anmärkningar blifwit gjorda mot lämpligheten af ekeplantering på Wisingsö, och Rikets Ständer i följd deraf hos Kongl. Maj:t begärt, att af sakkunnige män måtte undersökas, huruwida Wisingsö eller Bispmotala Kungsgård wore i berörde afseende tjenligast, blef på Kongl. Maj:ts Nådiga befallning en sådan undersökning år 1835 anställd, deraf Kongl. Maj:t inhemtade att Wisingsö, så wäl i anseende till läge som jordens beskaffenhet och öfriga förmoner, wore för ekeplantering fullt tjenlig, men att Bispmotala Kungsgård saknade flere af de för sådant ändamål nödige egenskaper; i följd hwaraf Kongl. Maj:t befallte att den påbörjade ekeplanteringen å Wisingsö skulle fortsättas. Intill September månad sistlidet år hafwa 300 tunnland blifwit för denna plantering anwände, deraf 47 tunnland upptagas af plantor, som till ett antal af omkring 10,000,000 upkommit i följd af derstädes skedd ollonsådd, hwaremot, å de öfrige 253 tunnlanden, ungefärligen 700 ekar på hwardera, eller tillsammans 177,100 ekar, blifwit

planterade. För utwidgning af planteringen äro i närheten af Wisingsborgs Kungsgård åtskilliga hemmansdelar, tillsammans 1 5/16 mantal inköpte, hwaremot Bispmotala Kungsgård, såsom Rikets Ständer medgifwit för den händelse att Wisingsö Kungsgård befunnes för ekeplantering tjenligare, blifwit under skattemannarätt försåld. Kongl. Maj:t äger de mest grundade anledningar till den förhoppning, att berörde anstalt, påkallad af medgifwandet för ägare af Kronoskattehemman, berustade Säterier och Stadsjord af Krono-Skatte-natur att förwärfwa sig fri dispositionsrätt öfwer den på deras ägor wäxande ekeskog, samt af angelägenheten att inom Riket winna tillgång till fyllande af Flottans behof af ekewirke, skall i en framtid medföra en ganska wäsendtlig nytta för Riket, wida öfwerstigande den kostnad, som för ändamålet blifwit anwänd. Planteringarne på Flygsands fälten i Skåne och Halland hafwa årligen fortgått efter uppgjorde planer, och lemnat tillfredsställande resultat. Regleringen af Kronans parker och allmänningar, hwarom år 1824 förordnades, har så fortgått att, af 60 sådana skogar, blott 1 återstår, för hwilken någon regleringsplan icke hunnit fastställas; och hafwa särskilda förordnanden meddelts angående de fleste åt Häradsmenigheter upplåtne allmänningars disposition, antingen till bibehållande under allmän wård, eller till fördelning på hemman eller socknewis, eller till försäljning i lotter eller efter skedd indelning i mantal, emot köpeskillingarnes anwändande till hwarjehanda för intereßenterne allmänt nyttiga ändamål. Den förbättrade skogshushållning, som redan blifwit införd på de fleste af de för Kronans räkning bibehållne parker, äfwensom å flere härads-allmänningar, som skola förblifwa under allmän wård, har redan ganska märkbart ådagalagt nyttan af den widtagna regleringen, jemte det att enskilde derigenom winna en gagnelig föresyn för deras skogars

Flygsands-fälten.

Reglering af kronoparker &c.

bättre skötsel. Ännu mera följdrika werkningar äro i detta afseende att förwänta genom det inrättade, och af ett stort antal elever begagnade, Skogs-Institutets werksamhet, samt genom de föreskrifter, som i öfrigt för bildande af en kunnig och pålitlig skogs- och jägeri-personal blifwit meddelde, i sammanhang med den reglering af personal och löner, som, efter dertill stadgade allmänna grunder, blifwit widtagen särskildt för hwarje Län, der skogs- och jägeri-betjening skall af Kronan aflönas; warandes af Kongl. Maj:t i detta ändamål Instruction för Skogs- och Jägeri-Staten utfärdad, med noga bestämmelser derutinnan huru de under denna Stats wård och uppsigt ställde Krono-parker, allmänningar och planteringar på Flygsandsfält, skola förwaltas och fredas, så att en förbättrad hushållning dermed warder införd, och afwerkningen på deßa skogar handhafd på ett med deras bestånd och förkofran förenligt sätt, samt med föreskrift tillika för skogs- och jägeri-betjeningen att kraftigt werka till rofdjurens och roffoglarnes förminskning, samt det nyttiga willebrådets fredande. Denna instruction har i flera delar kommit att afwika från Skogs-Ordningen af den 1 Augusti 1805 samt andre sedermera i ämnet meddelde stadganden, hwadan Kongl. Maj:t anbefallt Kammar-Collegium att förslag till ny Skogs-Ordning till Kongl. Maj:t afgifwa. För att deßutom bland den mindre upplysta klaßen jordbrukare sprida en allmännare kännedom om rätta sättet för skogars wård och skötsel, har Kongl. Maj:t befallt Landtbruks-Academien att särskilt från trycket låta utgifwa och i bokhandeln allmänheten tillhandahålla en författad, kort och lättfattlig skrift i ämnet.

Skogs-Institutet.

Skogs- och Jägeri-Staten.

Skrift om Skogshushållning.

Laxfisket.

Då erfarenheten wisat hurusom laxfisket i Riket wanligen idkats på ett för laxens fortplantning allt för hinderligt sätt, har Kongl. Maj:t

Maj:t anbefallt Deß Befallningshafwande i alla de Län, der laxfiske idkas, att wid wederbörande Härads-Rätter, särskildt för hwarje i hafwet utfallande större elf eller ström jemte de insjöar och mindre åar, som i samma ström eller elf hafwa sitt utlopp, och till hwilka laxen från den större elfwen upstiger, låta höra alla innehafware af fiske-rättigheter samt Krono-ombud och sakkunnige personer om lämpligaste tiden och sättet för laxfiskets idkande, samt tiden då allt laxfiske borde inom året uphöra till befordrande af laxynglets samt den utmärglade och föga anwändbara wrak- eller grå-laxens obehindrade nedgång till hafwet och laxhonornes upstigande derifrån i strömmar och sjöar, samt att, i de fall och för så widt alla wederbörande icke kunde, rörande alla deßa omständigheter, sig förena eller föreningarne icke befunnos ändamålsenliga, till fiske-delägarnes efterrättelse förordna hwad som, efter de uplysningar, som de wid Härads-Rätterne hållne undersökningar wid handen gåfwo eller eljest kunde inhemtas, funnes mest lämpligt och nyttigt. Hwad särskildt angår laxfisket i Dalelfwen, i afseende hwarå Rikets Ständer gjort framställning om angelägenheten att borttaga åtskilliga inrättningar för laxfångst wid Elfkarleby, hwarigenom laxen hindrades att framkomma högre up i elfwen; så, och efter det wid utsatta sammanträden strandägarne blifwit hörde huruwida de wille åtaga sig någon billig afgift för rättigheten till det genom en sådan åtgärd upkommande bättre fiske, har Kongl. Maj:t, med antagande af i sådant afseende gjorda anbud, funnit godt förordna, att Kronans laxfiske wid Elfkarleby skall, wid nuwarande fiskarrendes slut eller midfastan innewarande år, till en början för en tid af tio år derefter, i så måtto förändras, att westra grenen af elfwen skall lemnas fri och öppen, och de der anlagde fiske-werk och bygg-

nader borttagas, så att laxen genom samma gren af elfwen må kunna obehindradt upstiga.

Wägar. Den i allmänhet ökade rörelsen har särdeles inom orter, som icke gynnas af watten-communicationer, påkallat nya wäganläggningar eller by- och socknewägars förwandling till allmänna härads- eller lands-wägar. Så widt tillgångarne medgifwit, har Kongl. Maj:t sökt att lemna bidrag till allmänna landswägars öpnande, der de funnits af behofwet påkallade och kostnaden warit för inwånarne alltför kännbar; hwilket i synnerhet ägt rum med den anlagda nya landswägen genom en del af Dalarne, Helsingland och Jemtland. Kongl. Maj:t har derwid insett billigheten deraf att, der underhållet af deßa wägsträckor, innan orten, derigenom de framgå, hunnit mer odlas och befolkas, kunde anses blifwa för inwånarne betungande, understöd å Statens sida må bewiljas, hwilket ock redan skett hufwudsakligen för den del af wägen, som löper genom Undersåkers socken i Jemtland, äfwensom för en utfartswäg från Wenjans kyrka till nämnde landswäg, och har Kongl. Maj:t förklarat Sig wilja, wid förekommande frågor derom, taga i öfwerwägande om och hwad ytterligare bidrag kan af allmänna medel för sådane ändamål anwisas, för hwilka bidrag Staten synes kunna påräkna ersättning genom de flere bosättningar samt den ökade rörelse och wälmåga, som inom de orter, hwarigenom wägen framgår, deraf otwifwelagtigt blifwa en följd, och hwartill redan ganska lofwande utsigter wisat sig i det att derigenom många nybyggen upkommit i förut öde trakter och en liflig byteshandel upstått emellan orter, som förut med hwarandra haft ringa eller ingen gemenskap. Äfwen har Kongl. Maj:t, med afseende jemwäl å angelägenheten att åt den fattigare klaßen i Bohus Län bereda arbetsförtjenst, under ett år, då skörden och fisket derstädes felslagit, låtit på allmän bekostnad

omlägga landswägen omkring Hogdals gästgifwaregård och Swinesund nära Norrska gränsen, der sådan omläggning warit af behofwet påkallad i anseende till flere derwarande för wägfarande alltför swåra och wådliga backar.

I bredd med en stigande industri har ock folkmängden i Riket wunnit en betydlig tillwäxt. Den berättelse, som, rörande folkmängden under sednaste quinquennium eller från och med 1831 till och med 1835, blifwit af Tabell-Commissionen uprättad, och hwilken, till trycket befordrad, warder Rikets Ständer meddeld, utwisar att fokmängden under detta quinquennium, oaktadt den derunder inträffade Cholerasjukdomens härjningar, ökat sig med 137,357, eller per medium årligen 27,471 personer, och således betydligen mera än det nästföregångne quinquennium, då medeltalet af tillökningen blott upgick till 23,366. Sedermera har folkmängden, som wid 1835 års slut utgjorde 3,025,439, ytterligare ökat sig, så att den, enligt Tabell-Commissionens afgifna berättelse, upgick till 3,080,538 wid slutet af år 1837, hwilket sednare år likwäl warit särdeles mißfördelaktigt, ej allenast genom den mindre nativiteten, utan förnämligast genom den då inträffade större mortaliteten, hwilken, då man betraktar Riket på det hela, icke mera än fyra gånger sedan krigsåret 1809 upnått en så hög numerär. Folkmängd.

Utom de författningar Kongl. Maj:t, enligt hwad ofwan nämndt är, widtagit för landtmanna-näringarnes upkomst, hafwa flere förklaringar eller ändringar i de landet rörande stadganden blifwit, i anledning af Rikets Ständers derom gjorde framställningar, meddelde: Genom en förklaring af 4 §. i Kongl. Förordningen den 20 Januarii 1824, angående ändring eller utrifning af wattenwerk, som genom updämning skada jord eller hindra deß odling, har blifwit närmare Särskilde förklaringar af Författningar.

bestämdt huru, för andel i wattendränkt jord, lösen eller ersättning i jord må gifwas den jordägare, som icke will deltaga i kostnaden för wattenwerks utrifning eller ändring. I afseende på krono-brefbärings-skyldigheten har blifwit förklaradt, det frälse- och utsockne frälsehemman widlåder skyldighet att utgöra Krono-brefbäring under krigstid lika med krono- och skattehemman, samt under fredstid, emot deße endast till hälften; och hafwa Kongl. Maj:ts Befallningshafwande blifwit anbefallde, att, der sådant i följd af Kongl. Circulaire-Brefwet den 4 December 1830 bordt äga rum men icke skett, efter wederbörandes hörande reglera krono-brefbäringen i enlighet med de i samma Circulaire-Bref stadgade grunder. Den i gällande afwittrings-stadga för Norr- och Westerbottens, Wester-Norrlands och Gefleborgs Län gifna föreskrift, angående kostnaden för handtlangning wid afwittringar, har förklarats innebära, att kostnaden till handtlangning wid afmätning af nybyggen, som uplåtas wid afwittringar, utan att det sker i följd af optionsrätt, eller af sådane, som redan äro uplåtne men oafwittrade, och som ej i skatt ingått, och således äfwen af dem, som njuta förlängning i frihetsåren, skall af Kronan allena bestridas.

Beskattningen af qwarnar i städerna.

Genom utfärdad Kungörelse har, i anledning af hwad Rikets Ständer uppå Kongl. Maj:ts Nådiga proposition yttrat, Kongl. Maj:t förordnat att tullmjöl- och sågqwarnar samt walk- och stampwerk för andras betjenande å städernas områden icke widare skola grundränta åsättas, utan skola i stället, i likhet med fabriks-inrättningar, endast till bewillning beräknas.

Ändring i författningen mot fylleri och dryckenskap.

I följd af Rikets Ständers begäran har Kongl. Förordningen den 24 Augusti 1813 emot fylleri och dryckenskap blifwit i åtskilliga delar ändrad, och deribland deruti att stockstraff för fylleri icke må äga rum.